

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Lubelskie Voivodship 2025

Urząd Statystyczny w Lublinie Statistical Office in Lublin

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Lublinie – Lubelski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Lublin – Lublin Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Sławomir Dziaduch, Aleksandra Jangas-Kurzak, Aneta Olszewska-Welman, Elżbieta Syta, Szymon Szymkiewicz,
Magdalena Ściborek-Rycyk, Piotr Urbański

Kierujący

Supervisor

Krzysztof Markowski

Prace redakcyjne

Editorial work

Aleksandra Jangas-Kurzak, Aneta Olszewska-Welman

Tłumaczenie

Translation

Aleksandra Jangas-Kurzak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Aleksandra Jangas-Kurzak, Aneta Olszewska-Welman

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

lublin.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

W społeczeństwie informacyjnym i gospodarce opartej na wiedzy bardzo duże znaczenie ma dostęp do rzetelnych danych i możliwość ich profesjonalnej analizy. Od tego często zależy zarówno jakość podejmowanych decyzji na różnych szczeblach zarządzania, jak również powodzenie wielu przedsięwzięć. Urząd Statystyczny w Lublinie wychodząc naprzeciw potrzebom informacyjnym przedsiębiorców, jednostek samorządu terytorialnego, pracowników naukowych oraz mieszkańców naszego regionu, przygotował kolejną edycję „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego”. Publikacja ta obejmuje zjawiska najbardziej istotne z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, do których można zaliczyć m.in. procesy demograficzne, sytuację na rynku pracy, zmiany cen, kształtowanie się poziomu wynagrodzeń i świadczeń społecznych, zmiany w podstawowych obszarach gospodarki narodowej (tj. w przemyśle, budownictwie, rolnictwie, handlu itp.), wyniki finansowe przedsiębiorstw, nakłady inwestycyjne, itp.

Opracowanie składa się z kilku części, tj. z krótkiej syntezy przedstawiającej podstawowe tendencje, tablicy przedstawiającej dane regionu lubelskiego na tle kraju, zestawu wykresów przedstawiających województwo lubelskie na tle innych województw, części analitycznej oraz tablic przeglądowych prezentujących dane dla województwa lubelskiego, Lublina i miast na prawach powiatu. Część analityczna podzielona została na działy tematyczne, w których przedstawiono najważniejsze zjawiska i tendencje występujące w okresie ostatnich lat. Poszczególne działy zostały wzbogacone licznymi tabelami oraz prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów. Z kolei zamieszczone na końcu publikacji tablice prezentują dane dla województwa lubelskiego i Lublina w retrospekcji od 2015.

W tegorocznej edycji publikacji po raz pierwszy uwzględniono – w formie Aneksu – wybrane informacje o Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI), zdefiniowanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako obszary (gminy) zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, dla których funkcjonują specjalne instrumenty wsparcia rozwojowego. Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych (w tym OSI) znajduje się również w dedykowanym module pn. Obszary funkcjonalne w Banku Danych Lokalnych (pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) oraz w kolejnej edycji publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2024”.

Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie dla Państwa użytecznym źródłem wiedzy w zakresie przedstawianych zagadnień, jak również zachętą do głębszego zaznajomienia się z problematyką bieżących zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dostępną m.in. na naszej stronie internetowej <http://lublin.stat.gov.pl>. Dotyczy to szczególnie publikacji: „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego” oraz „Biuletyn statystyczny województwa lubelskiego”, które zawierają szczegółowe dane w ujęciu miesięcznym i kwartalnym.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie

Krzysztof Markowski

dr Krzysztof Markowski

Lublin, kwiecień 2025 r.

Preface

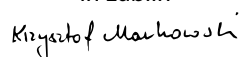
In information society and knowledge-based economy, the access to reliable data and the possibility of professional data analysis is very important. This is the main factor determining the quality of decisions made on various levels of the management process as well as the success of varied undertakings. In order to meet the information needs of businesses, local governments, academics and residents of the region, the Statistical Office in Lublin prepared another edition of "Report on the socio-economic situation of Lubelskie Voivodship". The thematic scope of the publication covers the most important phenomena in terms of the socio-economic development of the region, including demographic changes, situation on the labour market, price changes, the evolution of the level of wages and social benefits, changes in the key areas of national economy (i.e. industry, construction, agriculture, trade), financial results of enterprises or investment outlays.

The compilation consists of a short synthesis summarizing the main trends observed in the Voivodship, a table presenting the data on Lubelskie Voivodship on the background of the country, a set of graphs depicting Lubelskie Voivodship compared to other regions, the analytical part and an appendix containing review tables presenting the data on Lubelskie Voivodship, Lublin and the others cities with powiat status. The analytical part was divided into thematic sections, in which the most important phenomena and trends in recent years were presented. The sections were enriched by numerous tables and a graphical presentation in the form of a set of maps and charts. On the other hand, the appendix placed at the end of this publication contains the tables showing data for Lubelskie Voivodship and Lublin in retrospection since 2015.

This year's edition of the publication for the first time includes - in the form of an Annex - selected information on Areas of Strategic Intervention (OSI), defined in the National Strategy for Regional Development 2030 as areas (gminas) threatened by permanent marginalisation and cities losing socio-economic functions, for which there are special instruments of development support. A wide range of data for functional areas (including OSI) can also be found in a dedicated module entitled Functional Areas in the Local Data Bank (at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) and in the next edition of the publication of the Central Statistical Office entitled "Regional development of Poland - analytical report 2024".

I hope that this study will be a useful source of knowledge in the scope of the presented issues as well as an incentive to acquaint with the problems of current changes in the socio-economic situation of the region available among others on our website <http://lublin.stat.gov.pl>. It especially concerns the following publications: "Information on socio-economic situation of Lubelskie Voivodship" and "Statistical Bulletin of Lubelskie Voivodship" including detailed data on a monthly and quarterly basis.

Director
of Statistical Office
in Lublin

Krzysztof Markowski, PhD

Lublin, April 2025

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa.....	3
Preface.....	4
Znaki umowne. Skróty.....	8
Symbols. Abbreviations	
Synteza.....	9
Executive summary	
Rozdział 1. Chapter 1.	13
Województwo na tle kraju	
Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2. Chapter 2.	16
Województwo na tle pozostałych województw	
Voivodship against the background of the other voivodships	
Rozdział 3. Chapter 3.	24
Powierzchnia i podział terytorialny województwa	
Area and territorial division of the Voivodship	
Rozdział 4. Chapter 4.	26
Środowisko	
Environment	
4.1. Powierzchnia.....	26
4.1 Area	
4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne	29
4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater	
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	34
4.3. Pollution and protection of air	
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	36
4.4. Nature protection. Forests	
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne.....	40
4.5. Industrial and municipal waste	
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	45
4.6. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5. Chapter 5.	47
Społeczeństwo	
Society	
5.1. Kapitał ludzki	47
5.1. Human capital	
Demografia	47
Demography	
Edukacja	55
Education	
Zasoby pracy	65
Labour resources	

	5.2. Jakość życia	76
	5.2. Quality of life	
	Zamożność mieszkańców.....	76
	Inhabitants' wealth	
	Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	82
	Social assistance and family support	
	Warunki mieszkaniowe.....	91
	Housing conditions	
	Ochrona zdrowia.....	98
	Health care	
	Kultura.....	104
	Culture	
	Bezpieczeństwo publiczne.....	108
	Public safety	
	Społeczeństwo informacyjne	110
	Information society	
	Aktywność społeczna.....	112
	Social activity	
Rozdział 6.	Gospodarka	114
Chapter 6.	Economy	
	6.1. Produkt krajowy brutto.....	114
	6.1. Gross domestic product	
	6.2. Przedsiębiorczość.....	118
	6.2. Entrepreneurship	
	Podmioty gospodarki narodowej	118
	Entities of the national economy	
	Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	122
	Research and development as well as innovation activity	
	Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach.....	127
	Use of information and communication technologies in enterprises	
	Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych.....	129
	Financial results of non-financial enterprises	
	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	133
	Investment outlays of enterprises	
	6.3. Produkcja i usługi	137
	6.3. Production and services	
	Rolnictwo.....	137
	Agriculture	
	Przemysł	144
	Industry	
	Budownictwo	146
	Construction	

	Rynek wewnętrzny.....	152
	Internal market	
	Transport.....	154
	Transport	
	Energia.....	161
	Energy	
Rozdział 7. Chapter 7.	Zarządzanie rozwojem	164
	Development management	
	7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	164
	7.1. Revenue of budgets of local government units	
	7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	168
	7.2. Expenditure of budgets of local government units	
	7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	171
	7.3. Result of budgets of local government units	
	7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	174
	7.4. Projects co-financed by the EU funds	
	7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja.....	176
	7.5. Spatial planning and revitalisation	
Rozdział 8. Chapter 8.	Wybrane dane o województwie lubelskim.....	184
	Selected data on Lubelskie Voivodship	
Rozdział 9. Chapter 9.	Wybrane dane o Lublinie	188
	Selected data on Lublin	
Rozdział 10. Chapter 10.	Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	190
	Selected data on cities with powiat status	
Aneks	Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie.....	191
Annex	Selected data on Areas of Strategic Intervention against the background of the voivodship cities, towns and rural areas	

Znaki umowne

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (-)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	million
mlrd bn	miliard billion
zł PLN	złoty Polish zloty
szt.	sztuka piece, unit
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t	tona tonne
mm	milimetr millimetre
m	metr metre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
km	kilometr kilometre
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
MW	megawat megawatt
kWh	kilowatogodzina kilowatt hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt hour

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
°C	stopień Celsjusza centigrade
d	dość doza
r.	rok
r/r y/y	rok do roku year on year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
pkt	punkt point
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
UE EU	Unia Europejska European Union

Synteza

Demografia w 2024 r.

liczba ludności na 1000 ludności:	-0,7% r/r
urodzenia żywe	6,27
zgony	11,18
przyrost naturalny	-4,91
saldo migracji stałej	-2,41

Od połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku z roku na rok systematycznie maleje liczba ludności województwa lubelskiego. W porównaniu z 2023 rokiem odnotowano zmniejszenie liczby urodzeń i zgonów. Zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji ludności na pobyt stały w omawianym okresie było ujemne.

Rynek pracy w 2024 r.

pracujący	-0,6% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego	7,4%

W końcu października 2024 r. zaobserwowano spadek w skali roku liczby pracujących w gospodarce narodowej. Stopa bezrobocia rejestrowanego i liczba bezrobotnych zmalały. Odnotowano większą liczbę ofert pracy.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności w 4 kwartale 2024 r.

pracujący	+0,3% r/r
stopa bezrobocia	4,2%

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności zrówna liczba pracujących, jak i liczba bezrobotnych zwiększyła się. W tym czasie współczynnik aktywności zawodowej zwiększył o 0,2 p. proc., stopa bezrobocia – o 0,7 p. proc., a wskaźnik zatrudnienia zmalał o 0,3 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r.

przeciętne miesięczne wynagrodzenie	+12,8% r/r
-------------------------------------	------------

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż rok wcześniej.

Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto w 2024 r.

z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	+14,1% r/r
rolników indywidualnych	+14,0% r/r

W skali roku zwiększyła się liczba emerytów i rencistów pobierających świadczenie z ZUS, a zmniejszyła się liczba emerytów i rencistów pobierających świadczenie z KRUS. Odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty, zarówno z ZUS, jak i KRUS.

Rolnictwo w 2024 r.

plony:	
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	-2,6% r/r
rzepak i rzepik	-1,6% r/r
ziemniaki	+5,1% r/r
buraki cukrowe	-7,3% r/r
pogłowie:	
bydło	-1,3% r/r
trzoda chlewna	+6,7% r/r
wartość skupu produktów rolnych ogółem	+0,8% r/r

Produkcja zbóż ogółem w województwie lubelskim zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego. Zmniejszyło się pogłowie bydła, zwiększyło się zaś pogłowie trzody chlewnej i owiec. Zmalała średnioroczna cena skupu pszenicy. Wyższa niż w poprzednim roku była cena skupu żywca wołowego, a niższa – żywca wieprzowego w wadze żywej i drobiu rzeźnego.

Dynamika produkcji rolniczej w 2023 r. (ceny stałe)

globalna	-5,6% r/r
końcowa	-9,3% r/r
towarowa	-11,5% r/r

Globalna produkcja rolnicza zmniejszyła się w porównaniu z 2022 r., podobnie produkcja końcowa i towarowa. Odnotowano spadek produkcji zwierzęcej i roślinnej.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r.

produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+4,4% r/r
--	-----------

Tempo wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu było wyższe (w cenach stałych) niż przed rokiem. Wyższy poziom produkcji sprzedanej odnotowano w 18 spośród 31 występujących w województwie działach przemysłu. Wzrosła także wydajność pracy, mierzona wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Produkcja sprzedana budownictwa w 2024 r.

produkcja sprzedana budownictwa	+4,1% r/r
produkcja budowlano-montażowa	+9,3% r/r

W skali roku wzrosła produkcja sprzedana budownictwa, produkcja budowlano-montażowa oraz wydajność pracy, mierzona wielkością produkcji sprzedanej budownictwa na 1 zatrudnionego.

Budownictwo mieszkaniowe w 2024 r.

mieszkania oddane do użytkowania	+7,3% r/r
wydane pozwolenia na budowę lub dokonane zgłoszenia z projektem budowlanym	+14,5% r/r
rozpoczęte budowy mieszkań	+22,3% r/r

Zwiększyła się liczba mieszkań oddanych do użytku, mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia zgodnie z projektem budowlanym. Zmniejszyła się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania.

Rynek wewnętrzny w 2024 r.

sprzedaż detaliczna	+15,7% r/r
sprzedaż hurtowa	-9,4% r/r

Sprzedaż detaliczna w jednostkach handlowych i niehandlowych była wyższa niż rok wcześniej. Niższa niż przed rokiem była sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r.

wynik finansowy brutto	+909,2% r/r
wynik finansowy netto	.
wskaźnik poziomu kosztów	93,3%
wskaźnik rentowności obrotu brutto	6,7%
wskaźnik rentowności obrotu netto	5,7%

Przedsiębiorstwa niefinansowe osiągnęły zyski. Polepszył się wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto oraz wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.

nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	-11,2% r/r
rozpoczęte inwestycje	-13,9% r/r
wartość kosztorysowa rozpoczętych inwestycji	-4,3% r/r

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek wartości nakładów inwestycyjnych. Zmniejszyła się liczba rozpoczętych inwestycji i ich wartość kosztorysowa.

Executive summary

Demography in 2024

number of population per 1,000 population:	-0.7% y/y
live births	6.27
deaths	11.18
natural increase	-4.91
net migration for permanent residence	-2.41

The number of population in Lubelskie Voivodship has been systematically decreasing since the mid-1990s. It was noted that the birth rate and the death rate decreased in comparison with 2023. Both natural increase and net migration for permanent residence were negative in the discussed period.

Labour market in 2024

employed persons	-0.6% y/y
registered unemployment rate	7.4%

At the end of October the number of employed persons in the national economy decreased in a yearly perspective. The registered unemployment rate and number of unemployed decreased. Bigger number of job offers were noted.

Labour Force Survey (LFS) in the quarter 4 of 2024

employed persons	+0.3% y/y
unemployment rate	4.2%

According to the Labour Force Survey (LFS), the number of employed persons was higher than a year before, as well as the number of unemployed persons. During this time, the activity rate increased by 0.2 pp., the unemployment rate by 0.7 pp. and the employment rate decreased by 0.3 pp.

Average monthly gross wages and salaries in the corporate sector in 2024

average monthly gross wages and salaries	+12.8% y/y
--	------------

The average monthly gross wages and salaries in the corporate sector was higher than in the previous year.

Average monthly gross retirement pay and pension in 2024

from non-agricultural social security system	+14.1% y/y
for farmers	+14.0% y/y

The number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution increased and the number of retirees and pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund decreased in a yearly perspective. The increase in the average monthly gross retirement pay and pension was noted, both from the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

Agriculture in 2024

departments:	
basic cereals with cereal mixed	-2.6% y/y
rape and turnip rape	-1.6% y/y
potatoes	+5.1% y/y
sugar beets	-7.3% y/y
livestock of:	
cattle	-1.3% y/y
pigs	+6.7% y/y
value of procurement of agricultural products in total	+0.8% y/y

The output of cereals was lower than in the previous year. A decrease in the livestock of cattle was noted in a yearly perspective in June 2023, whereas an increase was noted in relation to the livestock of pigs and sheeps.

The average annual purchase price of wheat decreased. Purchase price of live cattle was higher than in the previous year whereas both purchase price of live pigs and purchase price of poultry for slaughter and were lower.

Indices of agricultural output in 2023 (constant prices)

global output	-5.6% y/y
final output	-9.3% y/y
market output	-11.5% y/y

Global agricultural output decreased in comparison with 2022 as well as final output and market output. A decrease in the animal and the crop output was noted.

Sold production of industry in 2024

sold production of industry (constant prices)	+4.4% y/y
---	-----------

The growth rate of industry sold production was higher (in constant prices) than in the previous year. The higher level of sold production was noted in 18 out of 31 sectors of industry present in the Voivodship. Labour productivity, measured with the amount of sold production per paid employee increased as well.

Sold production of construction in 2024

sold production of construction	+4.1% y/y	Within a year there was an increase in the sold production of construction, construction and assembly production as well as labour productivity, measured with the amount of sold production per paid employee.
construction and assembly production	+9.3% y/y	

Residential construction in 2024

completed dwellings	+7.3% y/y	The number of completed dwellings, dwellings in which construction began and dwellings for construction of which permits were granted or which were registered with a construction project increased. The average useful floor area of a completed dwelling decreased.
granted building permits or registrations with a construction project	+14.5% y/y	
dwellings in which construction began	+22.3% y/y	

Internal market in 2024

retail sales	+15.7% y/y	In relation to the year before there was an increase in retail sales in trade and non-trade units, while a decrease in the wholesale in trade enterprises was noted.
wholesale	-9.4% y/y	

Financial results of non-financial corporations in 2023

gross financial result	+909.2% y/y	Non-financial enterprises made profits.
net financial result	.	The cost level indicator improved, as well as the gross and net turnover profitability and the first and second degree financial liquidity indicators.
cost level indicator	93.3%	
gross turnover profitability indicator	6.7%	
net turnover profitability indicator	5.7%	

Investment outlays in non-financial corporations in 2024

investment outlays (current prices)	-11.2% y/y	A decrease in investment outlays was noted in comparison with the previous year. The number of started investments and their cost estimate value decreased.
started investments	-13.9% y/y	
cost estimate value of the started investments	-4.3% y/y	

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Lubelskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania ^a w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management ^a in total area in 2023 in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2023 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2023 in hm ³	7921,3	262,1
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2023 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2023 in hm ³	6835,6	128,9
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2023 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2023 in dam ³	1390700	54573
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2023 in tonnes/year:		
gazowych gases	172771340	4870931
pyłowych particulate	15994	891
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Total of legal protected area in total area in 2023 in %	32,2	22,7
Lesistość w 2023 r. w % Forest cover in 2023 in %	29,6	23,4
Ludność ^a na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. Population ^a per 1 km ² of total area in 2024	119	79
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1,000 population in 2024	-4,2	-4,9
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2024	0,2	-2,4
Przeciętne trwanie życia w 2023 r. w latach: Life expectancy in 2023 in years:		
mężczyźni males	74,7	74,3
kobiety females	82,0	82,7
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/2024 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^b per 1,000 children aged 3–6 in 2023/2024 school year	961	930

a Stan w dniu 31 grudnia. b W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a As of 31 December. b In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1.
Table 1.

Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Lubelskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Employment rate by LFS ^a in 2024 in % (annual averages)	56,8	54,5
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS ^a in 2024 in % (annual averages)	58,5	56,3
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS ^a in 2024 in % (annual averages)	2,9	3,3
Bezrobotni zarejestrowani ^b na 1 ofertę pracy w 2024 r. Registered unemployed persons ^b per job offer in 2024	21	46
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w 2024 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^c in 2024 in PLN	8265,92	7140,33
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2024 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2024 in PLN	3735,81	3391,93
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2023 in PLN	2678,30	2461,44
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^d w 2023 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^d in 2023 in %	14,0	20,4
Współczynnik Giniego ^d w 2023 r. w % Gini coefficient ^d in 2023 in %	27,0	26,4
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2023 in %	3,4	3,8
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2023 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2023 in thousand PLN	3708389	172288
Dzieci ^b w żłobkach i klubach dziecięcych ^e na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. Children ^b in nurseries and children's clubs ^e per 1,000 children up to the age of 3 in 2023	195	160
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. Population per out-patient health care unit in 2023	1413	1296
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2023 r. Medical personnel per 10 thousand population in 2023:		
lekarze doctors	37,6	38,9
pielęgniarki nurses	57,4	68,4
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2023 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2023	42,8	47,6
Produkt krajowy brutto ^f (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Gross domestic product ^f (current prices) per capita in 2023 in PLN	90396	62175

a Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. b Stan w dniu 31 grudnia. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). e Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. f Wstępny szacunek.

a The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. b As of 31 December. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Based on data from the European Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC). e Including nursery wards and workplace nurseries. f Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Lubelskie
Podmioty gospodarki narodowej ^a na 10 tys. ludności w 2024 r. Entities of the national economy ^a per 10 thousand population in 2024	1415	1084 ^b
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^a na 10 tys. ludności w 2024 r. Commercial companies with foreign capital participation ^a per 10 thousand population in 2024	24	14 ^b
Personel wewnętrzny w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^c w 2023 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^c in 2023	9,4	7,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^d w 2024 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^d in 2024 in %	77,3	74,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^d w 2024 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^d in 2024 in %	95,7	93,3
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^d w 2024 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^d in 2024 (previous year=100; current prices)	93,3	88,8
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^e w 2024 r. w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land ^e in 2024 in heads	43,0	24,8
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^e w 2024 r. w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land ^e in 2024 in heads	62,0	31,4
Produkcja sprzedana przemysłu ^f (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2024 r. w zł Sold production of industry ^f (current prices) per average employed person in industry in 2024 in PLN	851725	654803
Produkcja sprzedana budownictwa ^f (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2023 r. w zł Sold production of construction ^f (current prices) per average employed person in construction in 2023 in PLN	977059	590743
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2024	5,3	4,8
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2023	101,9	97,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2023 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2023	6,3	4,3
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2023 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2023 in %	27,4	52,9

a Stan w dniu 31 grudnia. b Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. c Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. e Stan w dniu 1 czerwca; według danych dotyczących użytków rolnych z 2023 r. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of 31 December. b Excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register. c Active population (all persons employed and considered unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. e As of 1 June 2023; based on data on agricultural land from 2023. f Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2

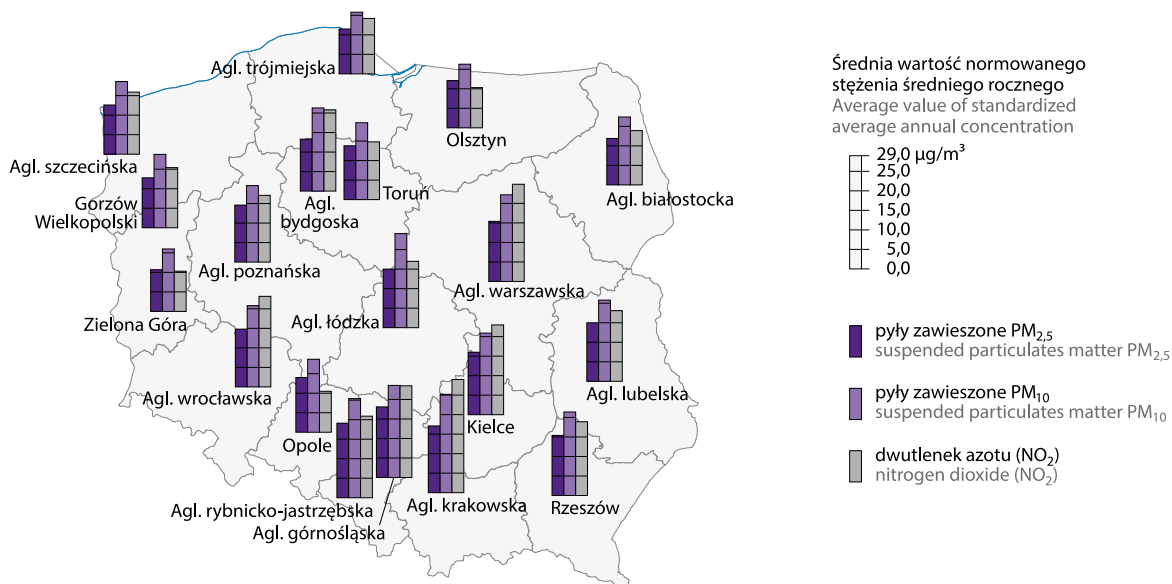
Chaper 2

Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

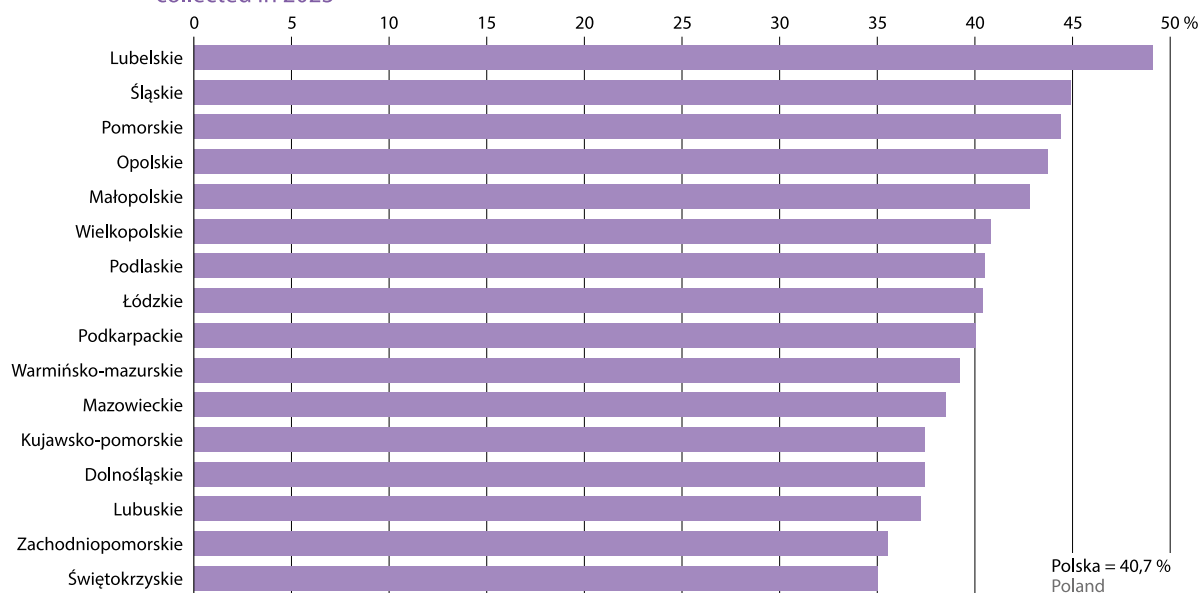
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2023 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2023

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2023 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2023

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.

Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2024

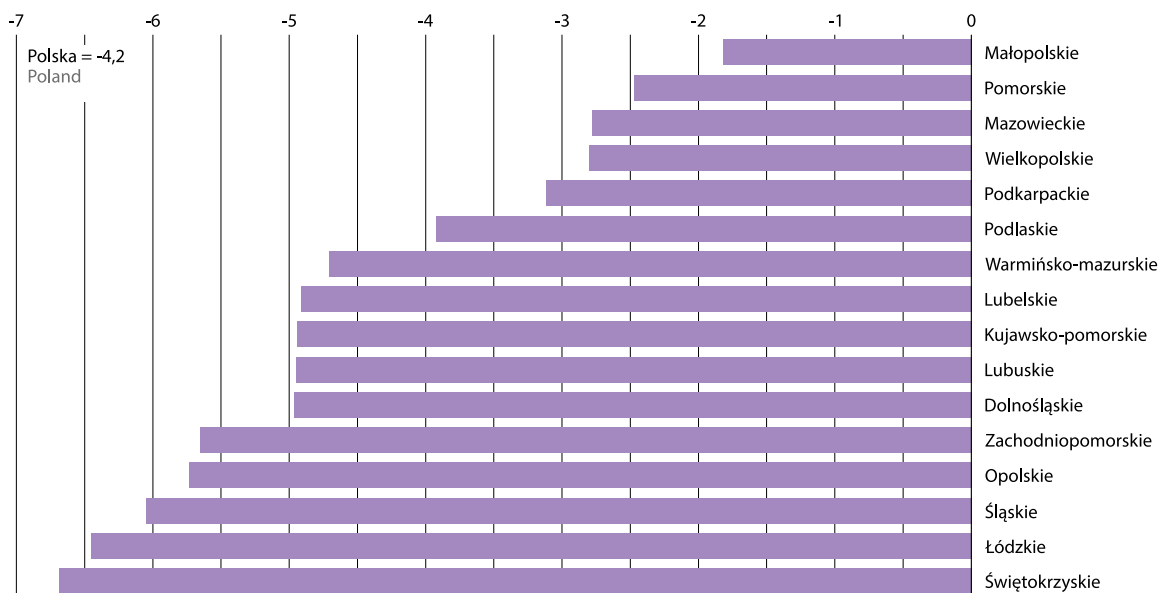
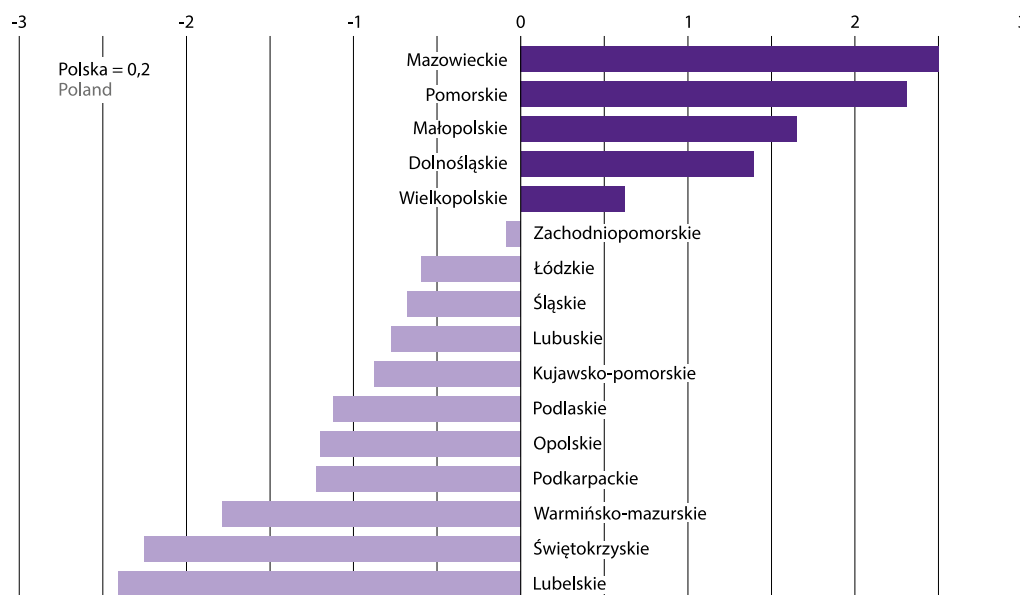
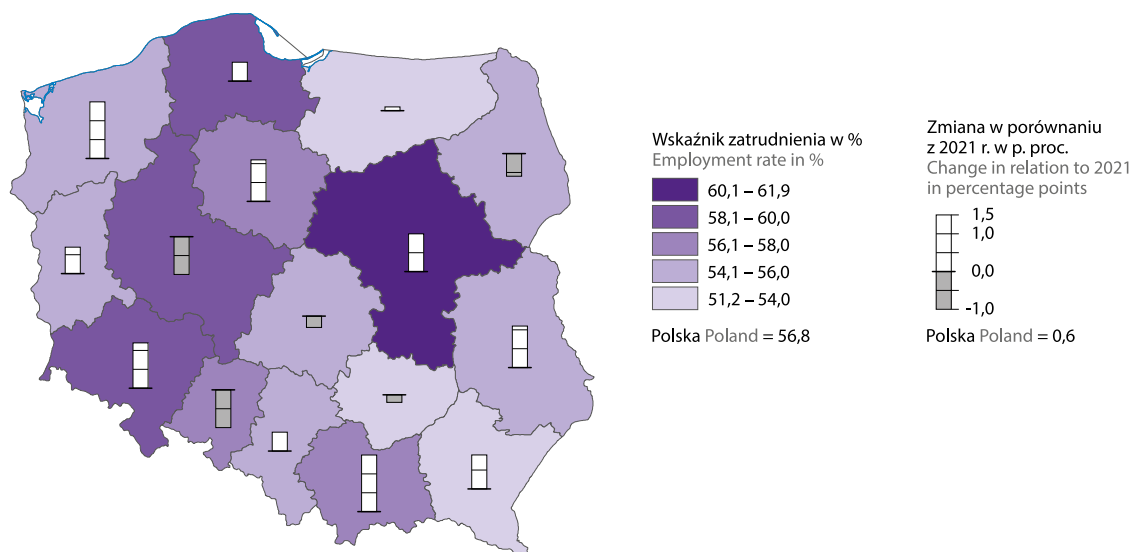
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.

Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024

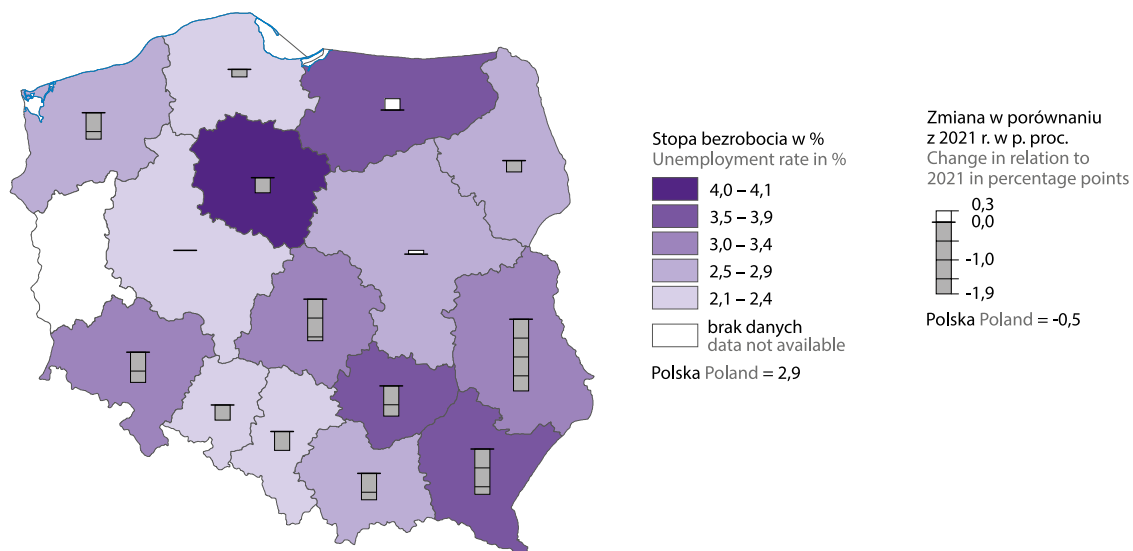
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)

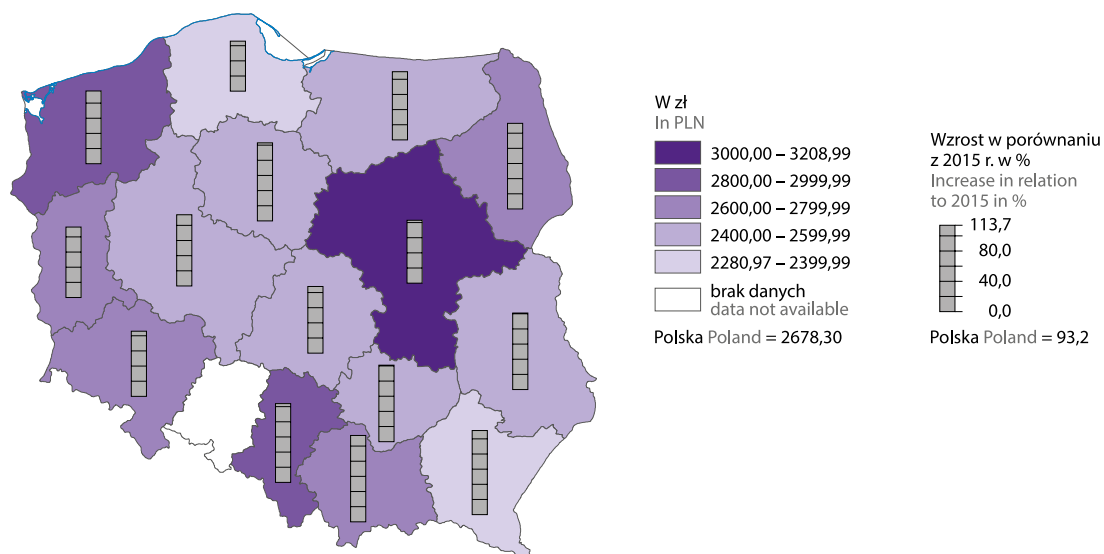

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)

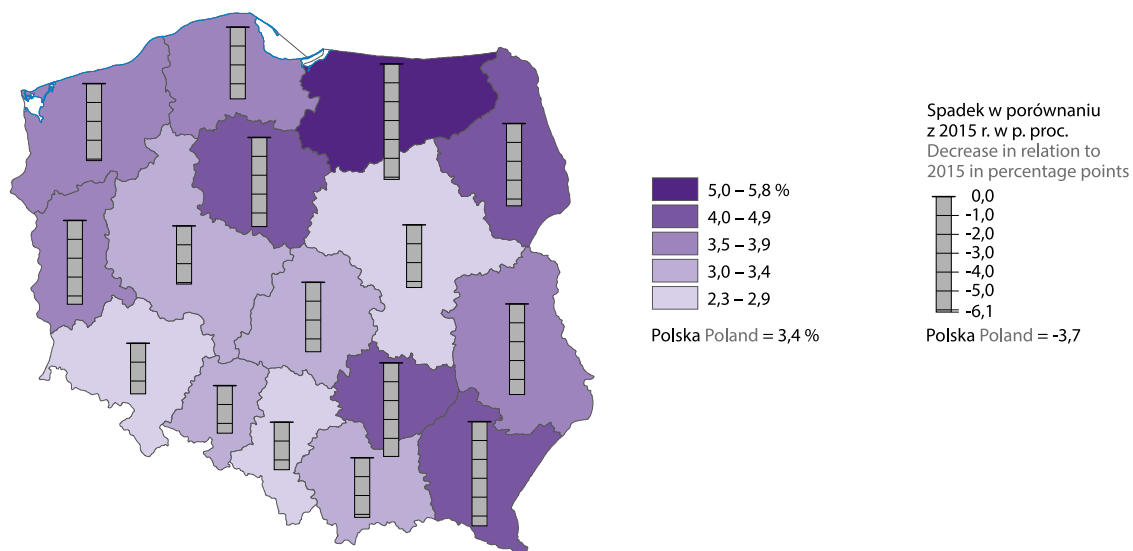
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2023

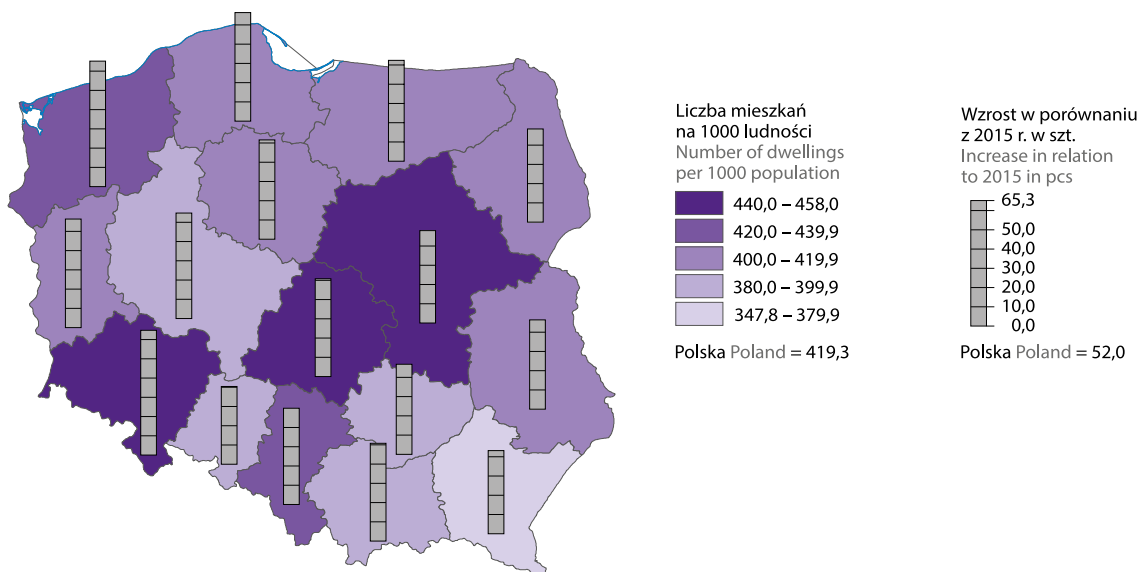

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2023

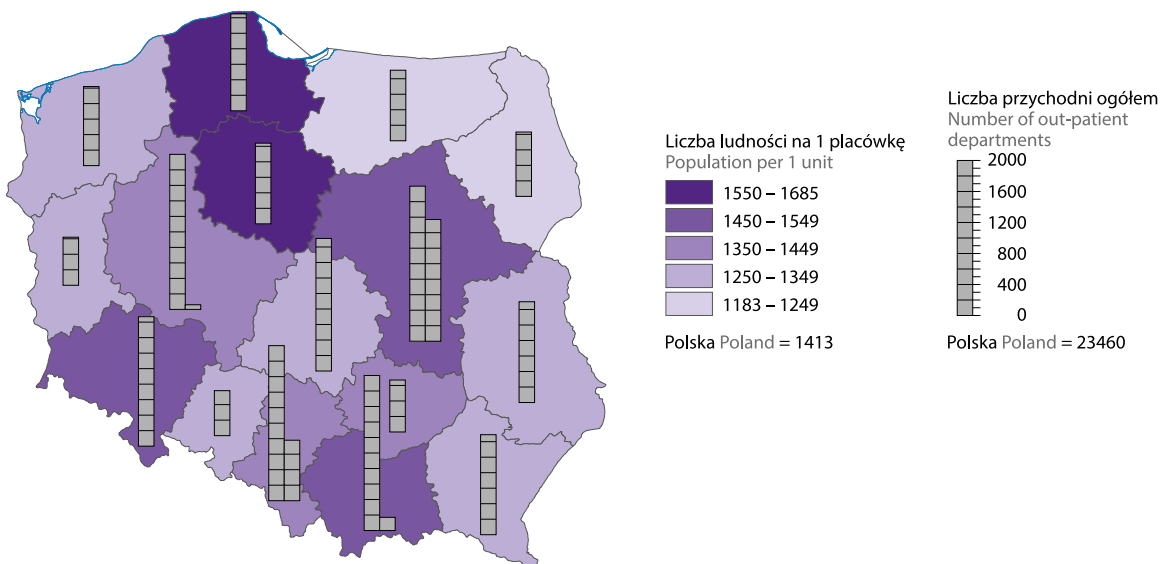
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia)

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2023 (as of 31 December)

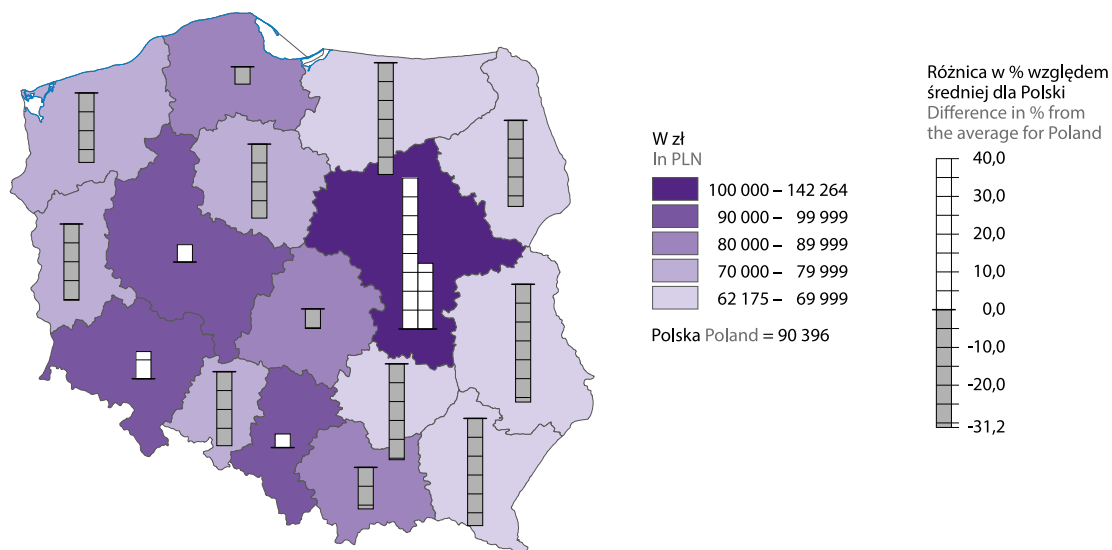

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia)

Map 7. Out-patient health care units in 2023 (as of 31 December)

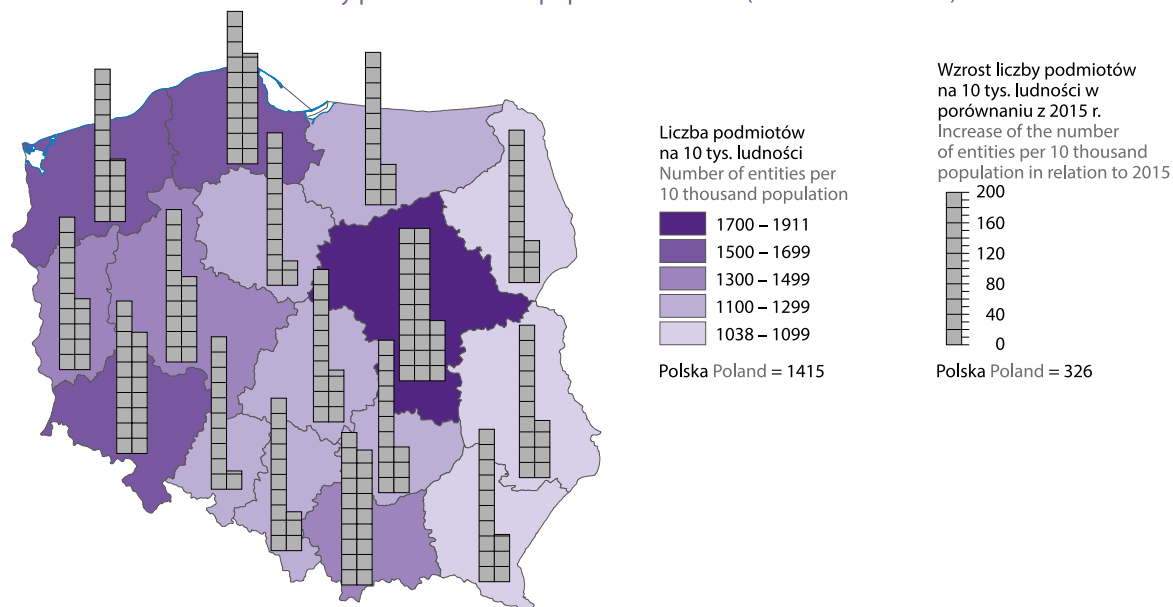
Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)

Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2023 (current prices)

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia)

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December)

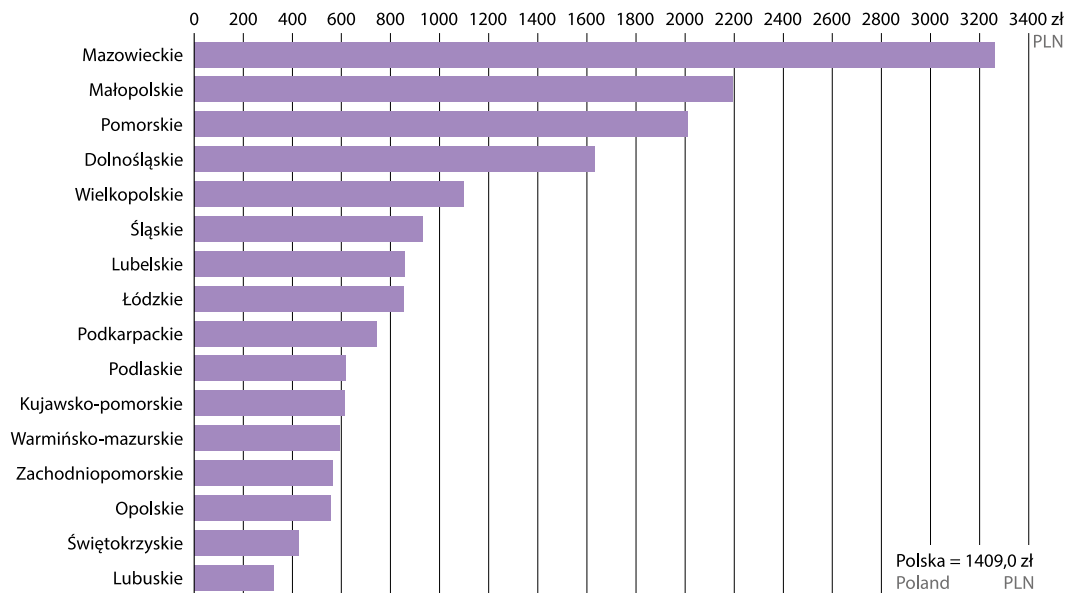
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024

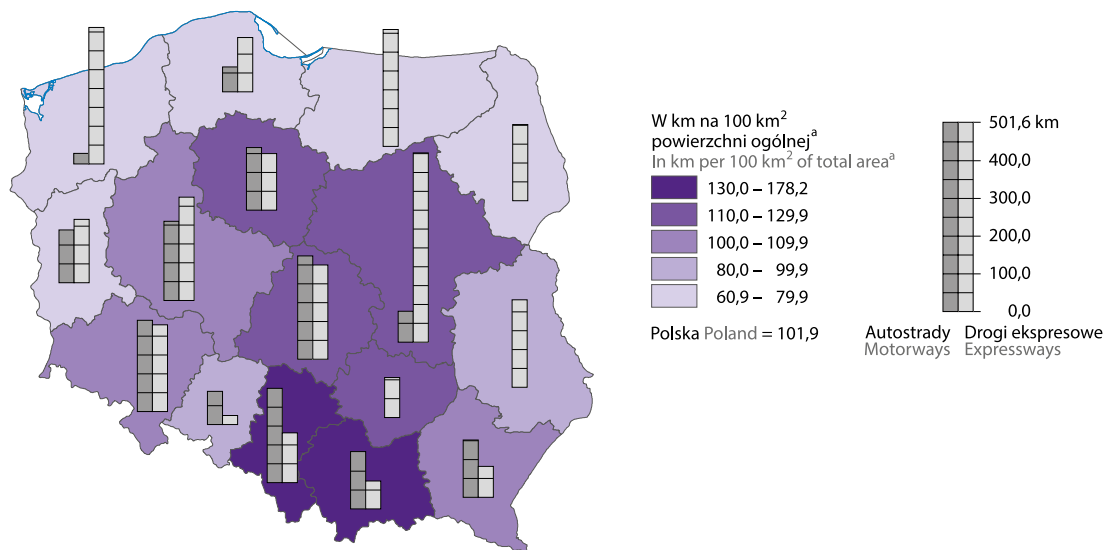
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2023 (current prices)

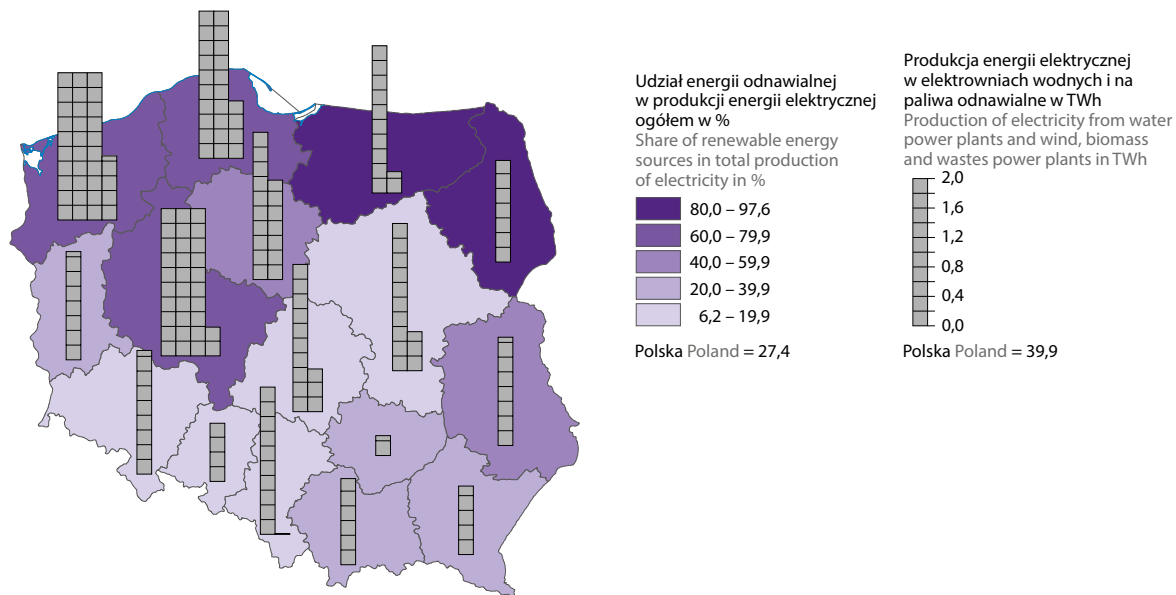
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2023 r.

Map 10. Hard surface public road in 2023

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2023

Rozdział 3

Chapter 3

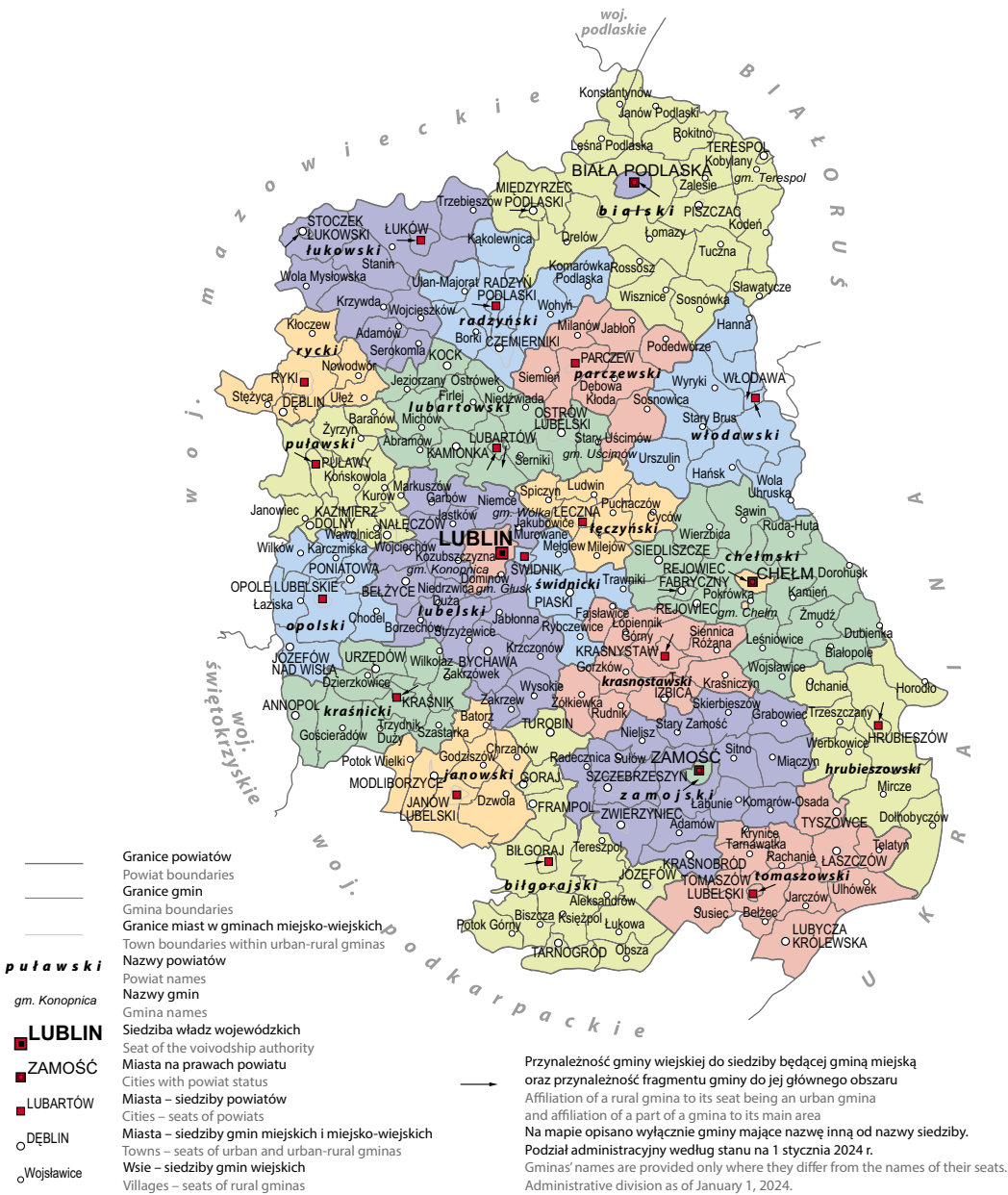
Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa lubelskiego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of Lubelskie Voivodship in 2024
As of 31 December

Mapa 13.

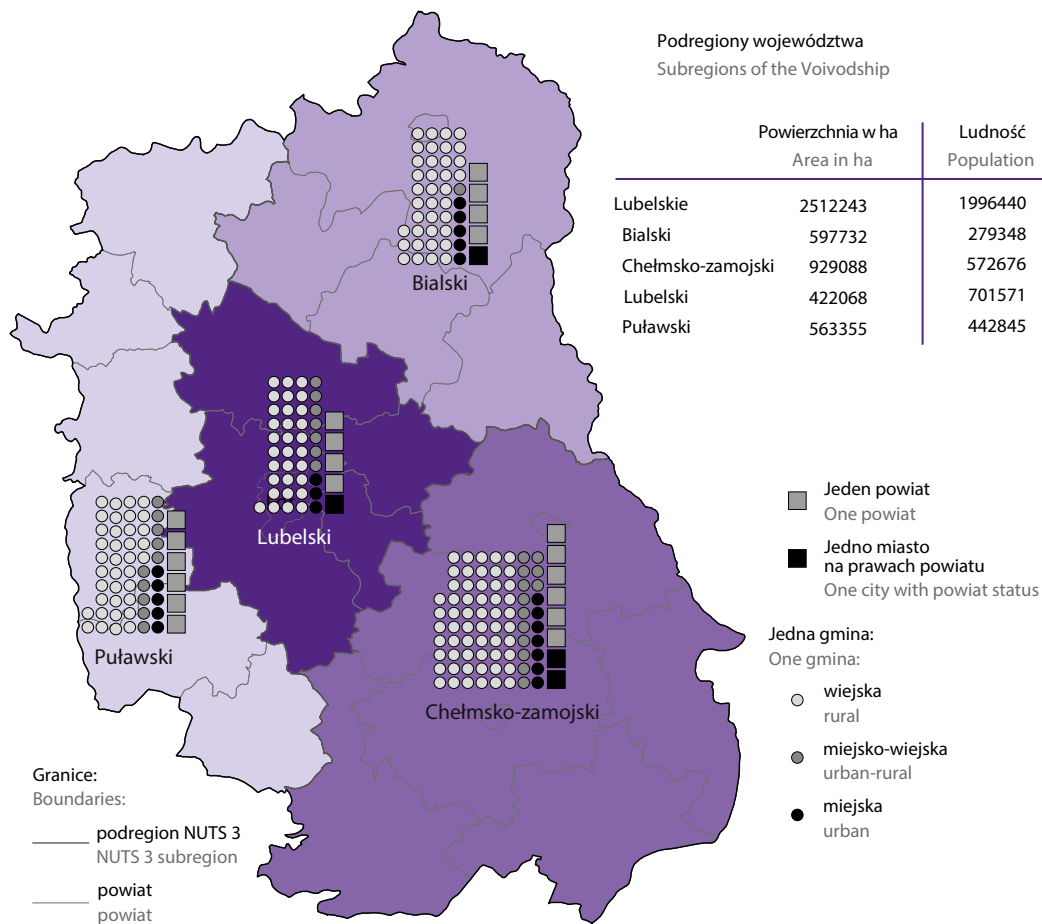
Podział województwa lubelskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13.

Division of Lubelskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024

As of 31 December

Powiat Powiat	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność Population
Bialski	275430	104108
Biłgorajski	168101	95219
Chełmski	188090	73117
Hrubieszowski	127018	55911
Janowski	87530	42260
Krasnostawski	103142	58307
Kraśnicki	100530	88198
Lubartowski	128868	83385

Powiat Powiat	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność Population
Lubelski	167958	165359
Łęczyński	63661	55531
Łukowski	139425	100230
Opolski	81050	55078
Parczewski	95219	31832
Puławski	93377	106181
Radzyński	96500	54531
Rycki	61443	50898

Powiat Powiat	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność Population
Świdnicki	46835	68991
Tomaszowski	148676	76155
Włodawski	125643	34989
Zamojski	187031	100017
m. Biała Podlaska	4940	53888
m. Chełm	3997	56434
m. Lublin	14746	328305
m. Zamość	3033	57516

Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. województwo lubelskie zajmowało powierzchnię 25122 km², co stanowi 8,0% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r.) mieszkało 1996,4 tys. osób, tj. 5,3% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 79 osób (dwunasta lokata w kraju). W miastach mieszkało 46,2% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Na podstawie ewidencji geodezyjnej prowadzonej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii wynika, że według stanu na 1 I 2024 r. użytki rolne oraz grunty leśne zajmowały 93,8% powierzchni województwa.

W 2023 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji i zagospodarowania zmniejszyła się o 1,7% w porównaniu z 2022 r., zaś powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku wzrosła prawie 2-krotnie, a gruntów zagospodarowanych prawie 4-krotnie.

Województwo lubelskie usytuowane jest we wschodniej części Polski i jest trzecim co do wielkości regionem w Polsce. Od północy graniczy z województwem podlaskim (4 km), od zachodu z województwem mazowieckim (372 km) i województwem świętokrzyskim (33 km), od południa z województwem podkarpackim (321 km). Wschodnia granica województwa jest granicą państwa z Białorusią (170 km) i Ukrainą (296 km). Granica z tymi państwami stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Województwo lubelskie zajmuje obszar 25122,4 km², co stanowi 8,0% powierzchni kraju. Najwyżej położony punkt – Kragły Goraj – znajduje się w gminie Lubycza Królewska (388,7 m n.p.m.), najniżej położony punkt znajduje się na terenie gminy Stężycza (106,6 m n.p.m.).

Według ewidencji geodezyjnej w 2023 r. największy udział w powierzchni województwa miały użytki rolne (70,1%), a następnie grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione (23,7%) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane (4,2%). Zdecydowanie mniejszy udział w powierzchni ogólnej miały nieużytki (0,9%) oraz grunty pod wodami (0,8%).

W porównaniu z 2023 r. zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 1,1% oraz terenów różnych o 0,7%, a także gruntów pod wodami o 0,2%. Natomiast zmniejszyła się powierzchnia nieużytków o 0,2% i użytków rolnych o 0,1%. W stosunku do 2015 r. powierzchnia gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych zmniejszyła się o 2,0%, natomiast zwiększyła się powierzchnia terenów różnych o 31,8%, gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 11,4%, a następnie nieużytków o 4,5%, gruntów pod wodami o 4,3% oraz użytków rolnych o 0,2%.

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia
Table 2. Geodetic area by the land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w ha in ha				Polska =100 Poland =100
Powierzchnia ogólna Total area	2512246	2512251	2512243	2512243	8,0
w tym: of which					
Użytki rolne Agricultural land	1757368	1768138 ^a	1761488 ^a	1760108 ^a	9,4
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	608618	594572	596016	596191	6,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	18938	19291	19721	19752	2,5
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	95796	100151 ^b	105578 ^b	106763 ^b	5,8
Nieuzytki Wasteland	22349	22192	23409	23354	5,0

a łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as woodland and shrubland" until 2016. b Including areas used for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

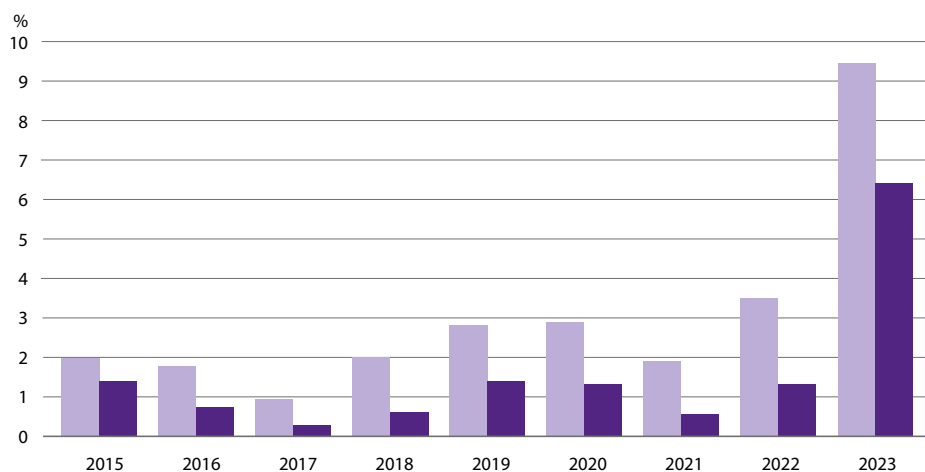
Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

W końcu 2023 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 3,1 tys. ha (w kraju 60,4 tys. ha). Większość spośród nich stanowiły grunty zdewastowane (98,5%, w Polsce 86,8%). W porównaniu ze stanem w końcu 2022 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zmniejszyła się o 52 ha, tj. o 1,7% (w kraju zmniejszyła się o 1591 ha, tj. o 2,6%), natomiast w stosunku do stanu w końcu 2015 r. zmniejszyła się o 101 ha, tj. o 3,2% (w Polsce o 3004 ha, tj. o 4,7%).

W województwie lubelskim udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem w 2023 r. wyniósł 0,123% i zmniejszył się zarówno w stosunku do 2022 r., jak i 2015 r., odpowiednio o 0,002 p. proc. i o 0,004 p. proc. (w kraju wyniósł 0,192% i również zmniejszył się zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i 2015 r., odpowiednio o 0,006 p. proc. i o 0,011 p. proc.).

W 2023 r. zrehabilitowano 289 ha gruntów i w odniesieniu do 2022 r. odnotowano prawie 2-krotny wzrost powierzchni gruntów zrehabilitowanych, a w stosunku do 2015 r. ponad 3-krotny. W Polsce zrehabilitowano 2294 ha gruntów, tj. mniej o 28,7% niż w 2022 r. i o 27,0% więcej niż w 2015 r. Powierzchnia gruntów zagospodarowanych w ciągu roku w 2023 r. wyniosła 196 ha i była prawie 4-krotnie wyższa niż w 2022 r., zaś w porównaniu z 2015 r. ponad 3-krotnie wyższa. W kraju zagospodarowano 1180 ha gruntów, tj. więcej o 31,5% niż w 2022 r. i o 38,5% niż w 2015 r.

Wykres 6.
Chart 6.
Grнты zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne

4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater

W 2023 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności było niższe o 6,4% w stosunku do roku wcześniejszego. Ścieków przemysłowych odprowadzono o 8,0% mniej, a ścieków komunalnych o 4,0% więcej. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł 58,7% i tym samym był o 0,1 p. proc. wyższy niż w 2022 r.

W 2023 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło 262,1 hm³, co stanowiło 3,3% zużycia krajowego i zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i 2015 r., było niższe odpowiednio o 6,4% i o 17,2%. W Polsce natomiast zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło 7921,3 hm³ i w stosunku do 2022 r. było niższe o 11,7%, a w porównaniu z 2015 r. o 21,2%.

Najwięcej wody zużyto do napełniania i uzupełniania stawów rybnych – 100,0 hm³, tj. 38,1% zużycia wojewódzkiego, co stanowiło 12,0% zużycia krajowego. Zużycie to było niższe o 4,5% niż w 2022 r. i o 20,7% niż w 2015 r. W Polsce do napełniania i uzupełniania stawów rybnych zużyto 833,8 hm³, tj. 10,5% zużycia krajowego i w stosunku do 2022 r. zwiększyło się ono o 0,2%, zaś w porównaniu z 2015 r. zmniejszyło się o 8,1%.

Na drugim miejscu pod względem zużycia wody był przemysł, gdzie zużyto 88,0 hm³ wody, tj. 33,6% zużycia wojewódzkiego, co stanowiło 1,6% zużycia krajowego i było ono niższe o 12,3% niż w 2022 r. i o 21,9% niż w 2015 r. Na cele produkcyjne w województwie zużyto 97,3% ogółu wody zużytej w przemyśle. W Polsce natomiast przemysł zużył 5414,1 hm³ wody, w tym 98,8% na cele produkcyjne i w porównaniu z 2022 r. było ono niższe o 16,4%, a w stosunku do 2015 r. o 27,5%. W 2023 r. przychód wody w przemyśle pochodził głównie z poboru wód powierzchniowych (77,9%, w kraju 94,6%) oraz z poboru wód podziemnych (19,6%, w Polsce 4,0%). Pozostałą część stanowiły wody z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych i zakup wody od innych jednostek.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wynosiło 129,9 m³ i było niższe o 38,2% niż średnio w kraju, gdzie wyniosło 210,1 m³ na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten w województwie lubelskim w 2023 r. w stosunku do 2022 r. zmniejszył się o 8,1 m³ (w Polsce o 27,1 m³), zaś w porównaniu z 2015 r. o 17,8 m³ (w kraju o 51,5 m³).

Tablica 3.
Table 3. **Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku**
Water consumption by needs during the year

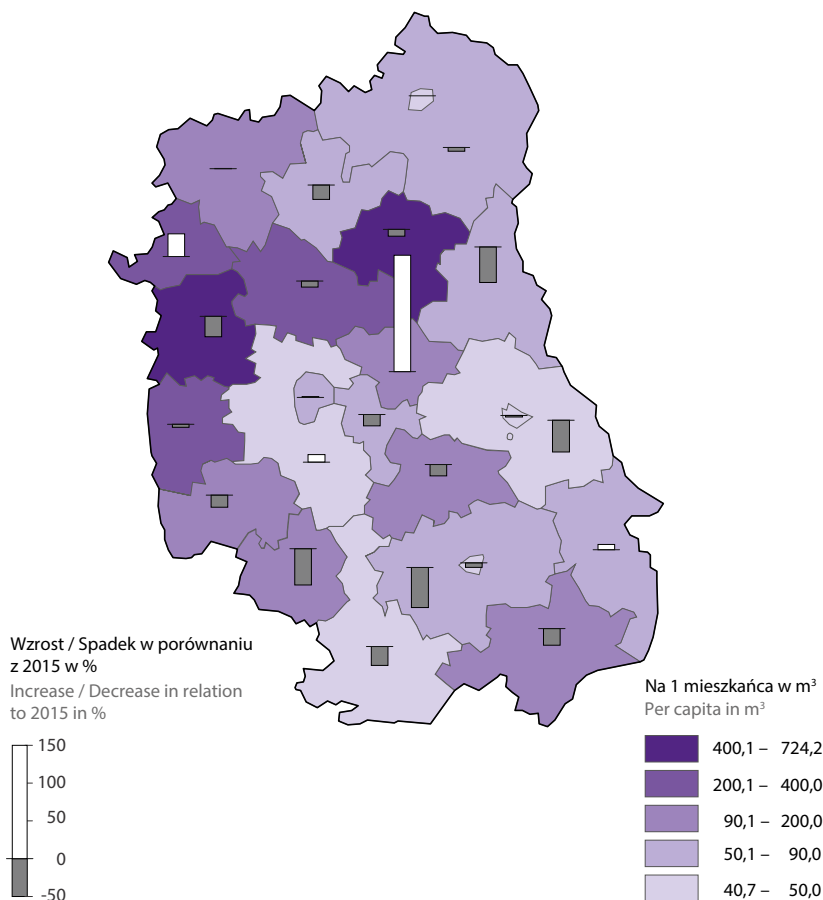
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w hm ³ in hm ³				Polska =100 Poland =100
Ogółem^a Total^a	316,7	274,1	280,2	262,1	3,3
w tym: of which:					
Przemysł Industry	112,6	96,2	100,3	88,0	1,6
Gospodarstwa domowe Households	61,1	61,0	61,4	61,1	4,7

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie.
a Until 2018, Includes irrigation in agriculture and forestry.

W 2023 r. omawiany wskaźnik osiągnął najwyższe wartości w powiecie puławskim (724,2 m³) i w powiecie parczewskim (455,5 m³), natomiast najniższy w powiecie biłgorajskim (39,4 m³) oraz w miastach na prawach powiatu w Zamościu (41,1 m³) i w Białej Podlaskiej (42,6 m³). W stosunku do 2015 r. najwyższy wzrost wskaźnika odnotowano w powiecie łęczyńskim (o 162,2%) i w powiecie ryckim (o 44,5%), zaś największy spadek w powiecie zamojskim (o 49,4%) i w powiecie janowskim (o 42,9%).

Mapa 14.
Map 14.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.
Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023

W 2023 r. w województwie lubelskim odprowadzono do wód lub do ziemi 128,9 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, czyli o 3,4% mniej niż w 2022 r. (w Polsce o 12,8%) i o 15,7% mniej niż w 2015 r. (w kraju o 22,6%). Ze wszystkich powyższych ścieków 74,4 hm³ (w Polsce 5440,8 hm³) stanowiły ścieki odprowadzone bezpośrednio z zakładów, a 59,8 hm³ (w kraju 1492,8 hm³) siecią kanalizacyjną. Łącznie oczyszczenia wymagało 75,7 hm³ (w Polsce 2124,7 hm³) ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi, co stanowiło 3,6% ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia w Polsce. Udział ścieków oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi wyniósł w 2023 r. 99,6% (w kraju 93,6%).

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

W 2023 r. w województwie lubelskim odprowadzono ogółem 79,6 hm³ (w kraju 5538,8 hm³) ścieków przemysłowych, czyli o 8,0% mniej niż w 2022 r. (w Polsce o 15,8%) i o 26,9% mniej niż w 2015 r. (w kraju o 27,8%). Z tego 74,4 hm³ (w Polsce 5440,8 hm³) odprowadzono do wód lub do ziemi, a 5,2 hm³ (w kraju 98,0 hm³) siecią kanalizacyjną. Oczyszczenia wymagało 21,1 hm³ (w Polsce 730,0 hm³) ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi, czyli o 1,8 % mniej niż w 2022 r. (w kraju o 6,9%) i o 0,3% niż w 2015 r. (w Polsce o 15,5%). W tym procesowi oczyszczenia poddano 98,6% (w kraju 82,0%) ścieków (w 2022 r. w województwie 98,6%, w Polsce 82,9%; w 2015 r. w województwie 97,9%, w kraju 88,1%). W 2023 r. z ogólnej ilości ścieków przemysłowych oczyszczanych odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi najwięcej było oczyszczanych mechanicznie (61,4%, w Polsce 45,1%).

W 2023 r. w województwie lubelskim siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 54,6 hm³ (w kraju 1394,8 hm³) ścieków komunalnych, czyli o 4,0% więcej niż w 2022 r. (w Polsce o 2,2%) i o 11,1% niż w 2015 r. (w kraju o 10,8%). W omawianych latach ścieki te były w całości oczyszczone. Najwięcej ścieków komunalnych oczyszczano metodą podwyższonego usuwania biogenów (76,9%, w Polsce 84,3%).

Tablica 4.
Table 4.

Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	352	350	344	346
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	49136	51381	52473	54573
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	21182	24090	21522	21126
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludność ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	57,2	58,0	58,6	58,7

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

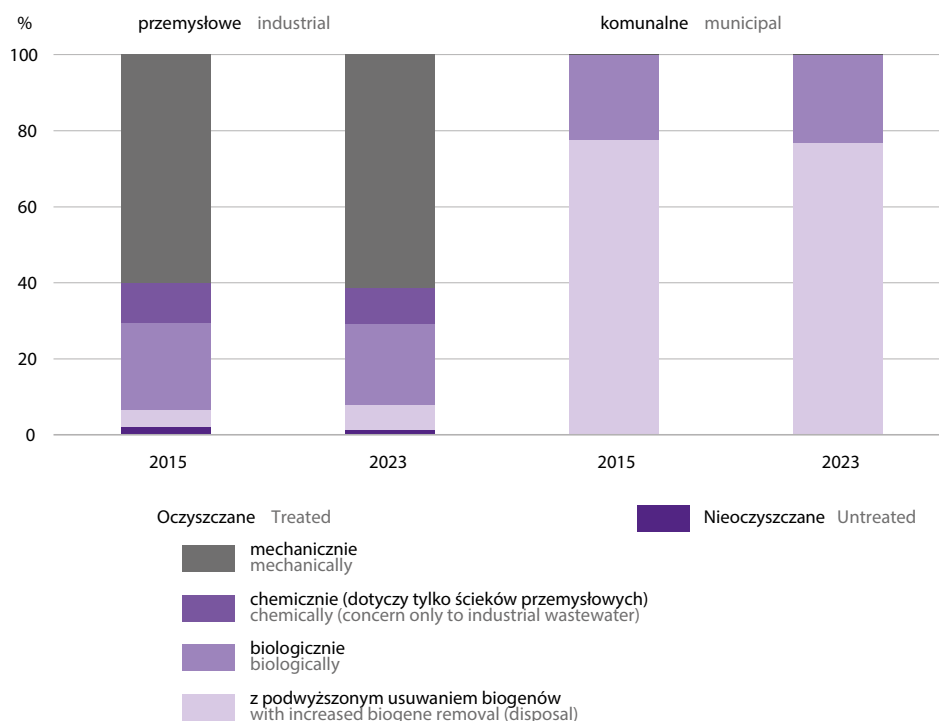
Na terenie województwa lubelskiego funkcjonowały 62 (w kraju 841) oczyszczalnie ścieków przemysłowych, co stanowiło 7,4% działających w kraju. W porównaniu z 2022 r. przybyły 2 oczyszczalnie (w Polsce ubyło 13), a w stosunku do 2015 r. ubyło 4 (w kraju 88). Przepustowość oczyszczalni wyniosła 132,0 dam³ na dobę (w Polsce 4865,7 dam³ na dobę), czyli o 0,1% mniej niż w 2022 r. (w kraju o 7,2%) i o 3,3% niż w 2015 r. (w Polsce o 10,6%). Wśród oczyszczalni przemysłowych w 2023 r. dominowały oczyszczalnie biologiczne – 69,4% (w kraju 61,2%).

Oprócz oczyszczalni przemysłowych w 2023 r. działało 284 oczyszczalnie komunalne (w Polsce 3249), co stanowiło 8,7% oczyszczalni funkcjonujących w kraju. W porównaniu z 2022 r. w województwie liczba oczyszczalni komunalnych pozostała bez zmian, natomiast w stosunku do 2015 r. ubyły 2 oczyszczalnie, co stanowiło spadek o 0,7%. W kraju zaś w porównaniu z 2022 r. ubyło 11 komunalnych oczyszczalni ścieków, czyli ich liczba zmniejszyła się o 0,3%, a w stosunku do 2015 r. ubyło 24, czyli nastąpił spadek o 0,7%. Przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 364,5 dam³ na dobę (w Polsce 8752,8 dam³ na dobę), czyli była na wyższym poziomie niż w 2022 r. (o 4,4%, w kraju o 0,9%) i niż 2015 r. (o 4,0%, w Polsce

na niższym o 1,4%). Wśród oczyszczalni komunalnych w 2023 r. dominowały oczyszczalnie biologiczne i stanowiły 89,8% ogółu tych oczyszczalni (w kraju 74,9%).

Wykres 7.
Chart 7.

Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Municipal and industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

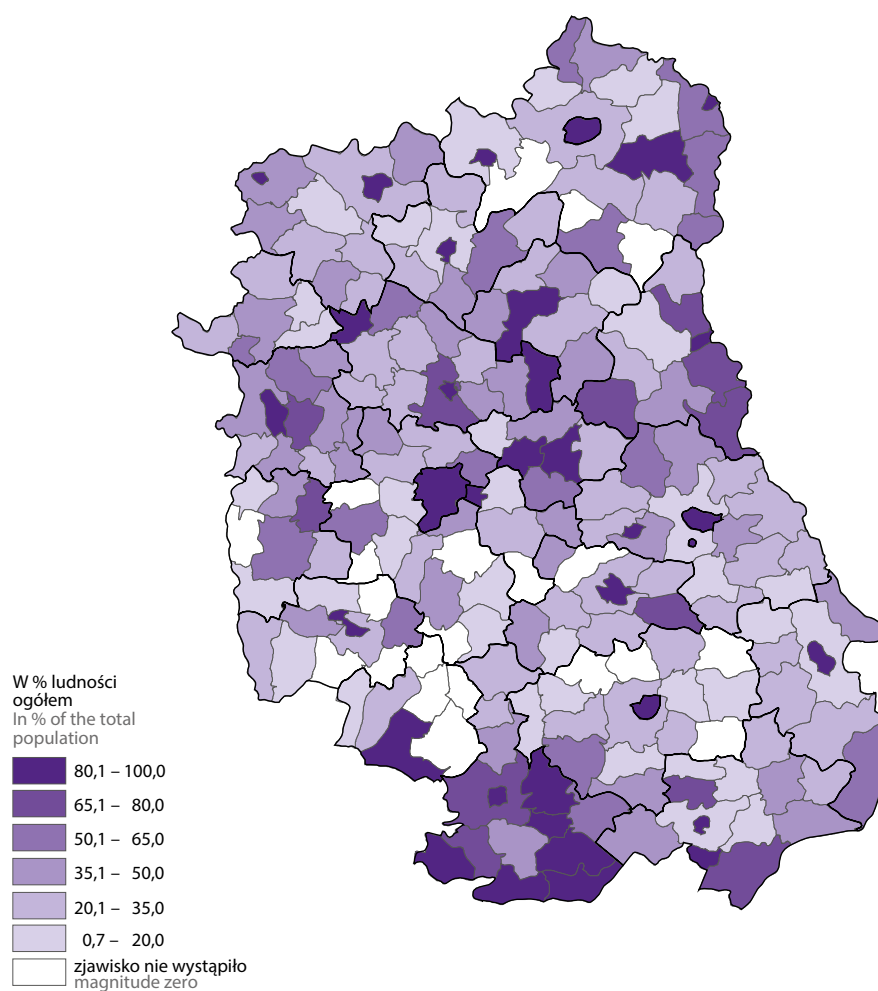
Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne)

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w województwie lubelskim w 2023 r. wyniósł 58,7%, w 2022 r. 58,6%, a w 2015 r. 57,2% i był tym samym dużo niższy od średniej krajowej, która w poszczególnych latach wyniosła odpowiednio 75,9%, 75,7% i 72,7%. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w miastach województwa lubelskiego w 2023 r. wyniósł 94,1% wobec 94,0% rok wcześniej i 95,4% w 2015 r., natomiast na wsi 28,5% wobec 28,1% rok wcześniej i 24,4% w 2015 r. W Polsce zaś udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w miastach w 2023 r. wyniósł 94,6%, w 2022 r. 95,0%, a w 2015 r. 94,6%, natomiast na wsi udział ten w 2023 r. wyniósł 48,2%, w 2022 r. 47,2%, a w 2015 r. 39,6%.

W 2023 r. największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w gminie miejskiej Tomaszów Lubelski (99,98%) i w gminie wiejskiej Aleksandrów (99,91%) oraz w gminie miejskiej Kraśnostaw (99,8%). Natomiast najmniejszy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w gminach wiejskich: Wysokie (0,7%), Potok Wielki (1,1%) oraz Mełgiew (1,8%).

Mapa 15.
Map 15.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.
Population connected to wastewater treatment plants in 2023

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W województwie lubelskim w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zmniejszyła się o 15,1%, a zanieczyszczeń gazowych o 15,8%. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych osiągnął poziom 97,8% i był tym samym niższy o 0,4 p. proc. niż w 2022 r., zaś gazowych wyniósł 91,4% i był tym samym wyższy o 0,6 p. proc. niż w 2022 r. Wśród zanieczyszczeń gazowych największy udział miały zanieczyszczenia dwutlenkiem węgla, a wśród zanieczyszczeń pyłowych – zanieczyszczenia powstałe ze spalania paliw.

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza to tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne (zakłady) o największej w skali kraju emisji zanieczyszczeń powietrza, określonej na podstawie wysokości opłat wniesionych za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze. Są to głównie zakłady sektora energetyczno-przemysłowego, który decyduje o skali i strukturze emisji zanieczyszczeń. W 2023 r. na terenie województwa lubelskiego działało 95 takich zakładów (w Polsce 1820), które stanowiły 5,2% tego typu zakładów działających w kraju. Liczba tych zakładów w stosunku do 2022 r. pozostała bez zmian (w Polsce zmniejszyła się o 1,3%). Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 58 zakładów (w Polsce 1042), co stanowiło 61,1% ogółu zakładów w województwie (57,3% ogółu tych zakładów w kraju). W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych było wyposażonych 8 zakładów (w Polsce 299), co stanowiło 8,4% ogółu tych zakładów w województwie (16,4% ogółu tych zakładów w kraju).

Przez zanieczyszczanie powietrza rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza: substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w województwie lubelskim wynosiła 0,9 tys. t (w Polsce 16,0 tys. t.). Ilość wyemitowanych zanieczyszczeń pyłowych zmniejszyła się w stosunku do 2022 r. o 15,1% (w kraju o 20,7%), zaś w porównaniu z 2015 r. o 54,9% (w Polsce o 63,9%). Udział województwa w krajowej emisji zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza stanowił 5,6% i był wyższy o 0,4 p. proc. niż w 2022 r. i o 1,1 p. proc. w porównaniu z 2015 r. Najwięcej w województwie lubelskim było zanieczyszczeń pyłowych pochodzących ze spalania paliw (53,9%), podobnie jak i w kraju (48,9%). Ich ilość w stosunku do 2022 r. zmniejszyła się zarówno w województwie jak i w Polsce, odpowiednio o 22,6% i o 27,3%, natomiast w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 47,2% i o 72,0%. W województwie w 2023 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wynosiła 0,04 t i w stosunku do 2022 r. pozostała bez zmian, a w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 0,04 t. W Polsce zaś emisja zanieczyszczeń pyłowych na 1 km² powierzchni w 2023 r. wynosiła 0,05 t i tym samym była niższa o 0,01 t niż w 2022 r. i o 0,09 t niż w 2015 r.

Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. wynosiła 4870,9 tys. t (w kraju 172771,3 tys. t.) i zmniejszyła się o 15,8% w porównaniu z 2022 r. i o 2,6%

w stosunku do 2015 r. W Polsce również zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i w stosunku do 2015 r., odpowiednio o 15,2% i o 18,3%. Udział województwa lubelskiego w ogólnopolskiej emisji zanieczyszczeń gazowych wyniósł 2,8% i był na takim samym poziomie jak rok wcześniej, zaś w stosunku do 2015 r. wzrósł o 0,5 p. proc. Największy udział w zanieczyszczeniach gazowych zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju stanowił dwutlenek węgla, odpowiednio 99,7% i 99,5%. W porównaniu z 2022 r. odnotowano spadek emisji dwutlenku węgla o 15,9% i o 2,5% w stosunku do 2015 r., natomiast w Polsce nastąpił odpowiednio o 15,2% i o 18,1%. Średnio na 1 km² powierzchni województwa wyemitowano 193,9 t zanieczyszczeń gazowych (w kraju 550,4 t), czyli o 36,5 t/km² mniej niż w 2022 r. i o 5,1 t/km² mniej niż w 2015 r., w Polsce odpowiednio mniej o 100,8 t/km² i o 126,3 t/km².

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				Polska=100 Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	5000,2	4938,5	5787,7	4870,9	2,8
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	6,0	3,4	5,2	6,0	4,7
Metan Methane	0,04	0,07	0,05	0,09	0,02
Tlenki azotu Nitrogen oxides	6,8	5,4	5,4	4,8	3,2
Tlenek węgla Carbon monoxide	5,7	5,5	3,6	3,4	1,7
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	4978,7	4921,4	5771,0	4854,5	2,8
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulates pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	2,0	1,3	1,1	0,9	5,2
Ze spalania paliw From fuel combustion	0,9	0,6	0,6	0,5	6,1
Niezorganizowana Unorganised	0,0	-	-	-	-

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w 2023 r. zatrzymano 97,8% pyłów i 91,4% gazów (bez dwutlenku węgla) wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, mające siedzibę w województwie lubelskim. W kraju zatrzymano 99,9% pyłów i 74,1% gazów. Stopień zanieczyszczeń pyłowych w województwie zmniejszył się w stosunku do 2022 r. o 0,4 p. proc., zaś w porównaniu z 2015 r. pozostał na tym samym poziomie (w Polsce odpowiednio pozostał bez zmian i zwiększył się o 0,1 p. proc.). Natomiast stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych był wyższy o 0,6 p. proc. w stosunku do 2022 r. (w Polsce niższy o 1,6 p. proc.) i o 2,3 p. proc. w porównaniu z 2015 r. (w kraju wyższy o 15,5 p. proc.).

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W końcu 2023 r. powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w województwie lubelskim zmniejszyła się o 0,01% w stosunku do roku poprzedniego, tj. o 17,2 ha. Jednakże udział procentowy w powierzchni województwa pozostał na tym samym poziomie co rok wcześniej, czyli 22,7%.

W 2023 r. wskaźnik lesistości wyniósł 23,4% i tym samym był niższy o 0,1 p. proc. od notowanego w 2022 r.

Obszary prawnie chronione w województwie lubelskim pod koniec w 2023 r. zajmowały ogółem 570,3 tys. ha (w kraju 10105,5 tys. ha), co stanowiło 5,6% obszarów prawnie chronionych w Polsce. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych zmniejszyła się o 17,2 ha w porównaniu z rokiem wcześniejszym (w kraju o 8467,5 ha) i o 1219,8 ha w odniesieniu do 2015 r. (w Polsce o 70491,2 ha). Obszary prawnie chronione stanowiły 22,7% powierzchni ogólnej województwa i pozostały na tym samym poziomie zarówno w stosunku do 2022 r., jak i 2015 r. W kraju w 2023 r. udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych w powierzchni ogólnej kraju wyniósł 32,2% i był niższy zarówno w stosunku do 2022 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 0,2 p. proc. i o 0,4 p. proc.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie województwa lubelskiego znajdują się dwa parki narodowe: Poleski Park Narodowy, utworzony w 1990 r., o powierzchni 9759,9 ha i Roztoczański Park Narodowy, utworzony w 1974 r., o powierzchni 8481,8 ha. Stanowią one 5,8% powierzchni parków narodowych w Polsce.

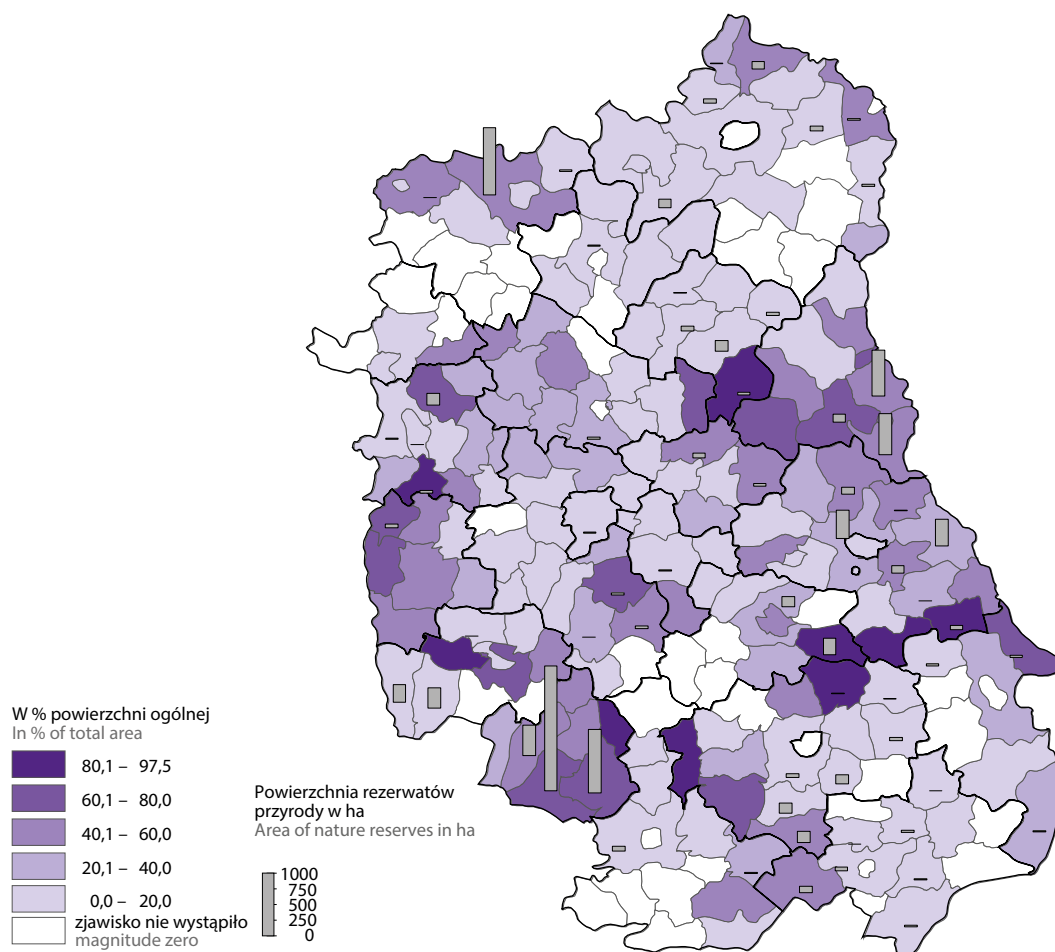
Na terenie województwa występuje również 88 rezerwatów przyrody (w kraju 1523) o łącznej powierzchni 11,9 tys. ha, które stanowiły 6,9% ogólnej powierzchni rezerwatów przyrody w kraju. W 2023 r. ponad połowę powierzchni rezerwatów w województwie lubelskim zajmowały rezerваты leśne (52,1%, w kraju 40,0%). Drugą grupę stanowiły rezerваты torfowiskowe, które zajmowały 26,3% powierzchni ogólnej wojewódzkich rezerwatów przyrody (w Polsce 10,9%).

Na terenie województwa lubelskiego znajdowało się również 17 obszarów chronionego krajobrazu (w kraju 388) o łącznej powierzchni 299,6 tys. ha (bez powierzchni rezerwatów przyrody), co stanowiło 4,3% ogólnej powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w Polsce. Funkcjonowało także 16 parków krajobrazowych (w Polsce 126) o łącznej powierzchni 232,2 tys. ha (bez powierzchni rezerwatów przyrody), co stanowiło 9,2% ogólnej powierzchni parków krajobrazowych w kraju.

Poza wyżej wymienionymi formami ochrony przyrody na terenie województwa lubelskiego znajdowało się również 1439 pomników przyrody, z czego najwięcej było pojedynczych drzew – 75,9% (w kraju 34,9 tys. i również najwięcej było pojedynczych drzew – 78,3%), 4 stanowiska dokumentacyjne (w kraju 186), 223 użytki ekologiczne o powierzchni 7,6 tys. ha (w kraju 8217 o powierzchni 56,7 tys. ha) oraz 7 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o powierzchni 0,8 tys. ha (w Polsce 319 o powierzchni 117,3 tys. ha).

Mapa 16.
Map 16.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.
Area of special nature value under legal protection in 2023

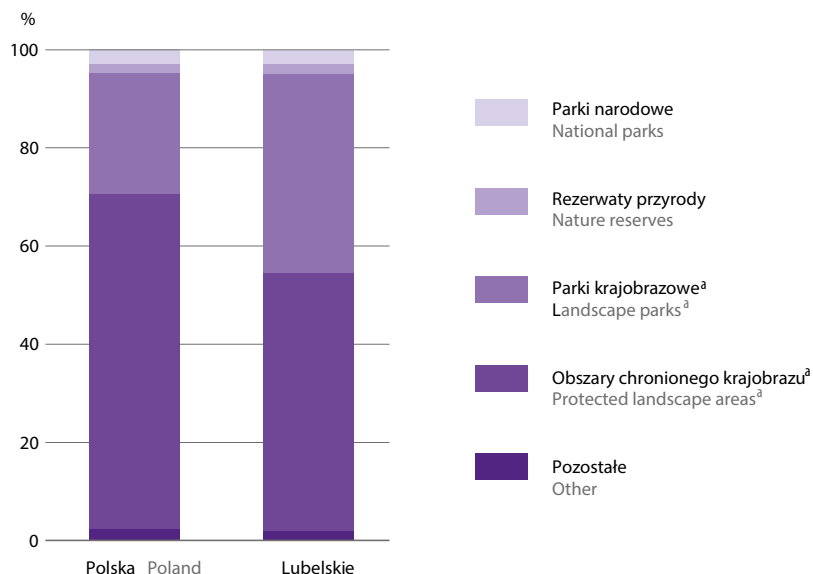
W województwie lubelskim w 2022 r. najwyższy odsetek obszarów prawnie chronionych odnotowano w gminie wiejskiej Chrzanów (97,5%), a najniższy – w gminie wiejskiej Niedźwiada (0,02%). Na terenie 31 gmin nie było obszarów prawnie chronionych.

Duża część obszarów prawnie chronionych w województwie lubelskim wchodzi w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Zakres terenów objętych programem specjalnej ochrony ptaków w 2023 r. wynosił 335,8 tys. ha, co stanowiło 13,4% powierzchni województwa (w kraju 15,9% powierzchni kraju), a specjalne obszary ochrony siedlisk zajmują 165,5 tys. ha, co stanowi 6,6% powierzchni województwa (w Polsce 11,3% kraju).

Na terenie województwa lubelskiego w 2023 r. wśród zwierząt chronionych było 11,9 tys. bobrów europejskich, 582 wilki, 64 rysie i 10 żubrów, w kraju natomiast 154,4 tys. bobrów europejskich, 5,0 tys. wilków, 630 rysów i 2,8 tys. żubrów oraz kozice i niedźwiedzie brunatne. Liczebność bobrów w stosunku do

2022 r. zwiększyła się o 14,4% (w Polsce o 3,0%), zaś wilków i rysiów odpowiednio o 40,9% i o 23,1% (w kraju odpowiednio o 16,6% i o 12,9%), podobnie wzrosła liczebność żubrów o 11,1% (w kraju o 8,3%). W porównaniu z 2015 r. liczebność bobrów europejskich zwiększyła się o 46,9% (w Polsce o 52,4%), wilków o 288,0% (w kraju o 240,0%) oraz rysiów o 82,9% (w Polsce o 61,5%).

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.
Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2023

^a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Ważną rolę w ochronie środowiska przyrodniczego i jego składników odgrywają tereny zieleni. Mają one pozytywny wpływ na warunki ekologiczne i pełnią funkcję estetyczną. W 2023 r. w województwie lubelskim powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej zajmowała 2,8 tys. ha (0,1% powierzchni województwa) i wzrosła od 2015 r. o 55,7 ha, jednakże w stosunku do 2022 r. zmniejszyła się o 0,02 ha (w kraju w obydwu przypadkach wzrosła odpowiednio o 6,4 tys. ha i o 944,9 ha).

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie województwa lubelskiego w 2023 r. wynosiła 597,7 tys. ha (w Polsce 9484,2 tys. ha), co stanowiło 6,3% ogółu gruntów leśnych w kraju. W porównaniu z 2022 r. powierzchnia gruntów leśnych w województwie lubelskim zmniejszyła się o 0,01% (w Polsce wzrosła o 0,1%), zaś w stosunku do 2015 r. wzrosła o 0,9% (w kraju o 0,7%). Lasy w 2023 r. zajmowały 589,1 tys. ha (wobec 589,2 tys. ha w 2022 r. i 584,0 tys. ha w 2015 r.). W Polsce natomiast w 2023 r. lasy zajmowały powierzchnią 9283,8 tys. ha, wobec 9274,8 tys. ha w 2022 r. i 9214,9 tys. ha w 2015 r.

W strukturze własnościowej dominowały lasy publiczne – 89,0% (w kraju – 80,8%), a wśród nich zdecydowaną większość (94,8%) stanowiły lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (w Polsce 95,2%). Udział lasów prywatnych wyniósł 41,0% (w kraju 19,2%).

Województwo lubelskie jest jednym z najsłabiej zalesionych regionów w kraju, co pokazuje wskaźnik lesistości na poziomie 23,4% (w Polsce 29,6%), taki sam wskaźnik lesistości występował w województwie

mazowieckim (23,4%), zaś niższy tylko w województwie łódzkim (21,4%). Natomiast najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w województwie lubuskim (49,4%), a następnie w województwie podkarpackim (38,3%) i w województwie zachodniopomorskim (35,9%). W 2023 r. wskaźnik lesistości zmniejszył się w porównaniu z 2022 r., zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju po 0,1 p. proc. Natomiast odwrotnie w stosunku do 2015 r. wzrósł w województwie lubelskim o 0,2 p. proc. i w kraju o 0,1 p. proc.

Mapa 17.

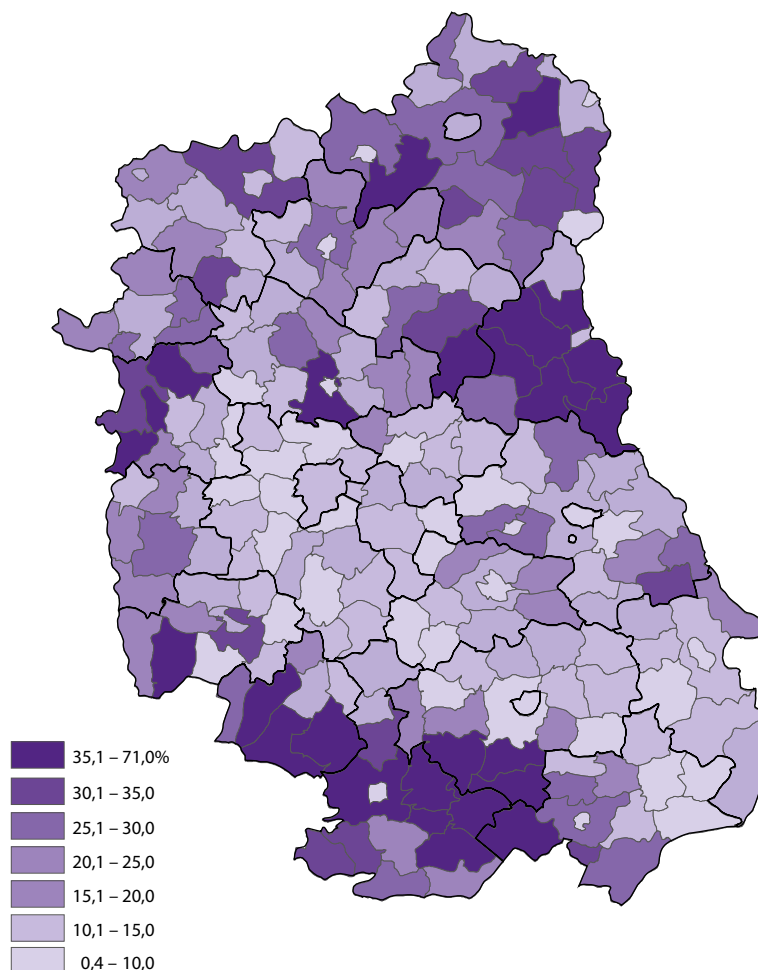
Lesistość w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 17.

Forest cover in 2023

As of 31 December

Wskaźnik lesistości wykazuje duże zróżnicowanie w ujęciu terytorialnym województwa. Jego najwyższy poziom odnotowano w gminie wiejskiej Terespol (71,0%) oraz w gminach miejsko-wiejskich Zwierzyniec (70,9%) i Janów Lubelski (66,2%). Natomiast najniższą wartość wskaźnik lesistości osiągnął w gminie Lubartów (0,4%).

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2023 r. w województwie lubelskim ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zwiększyła się o 9,1% w stosunku do 2022 r., natomiast odpadów komunalnych zmniejszyła się o 0,1%. Ilość zebranych selektywnie odpadów komunalnych w ciągu roku 2023 r. wzrosła o 1,1% w porównaniu z rokiem wcześniejszym.

W 2023 r. w województwie lubelskim objętych badaniem było 77 zakładów wytwarzających odpady (w kraju 2180), które wytworzyły łącznie 6,1 mln t odpadów przemysłowych (w Polsce 109,3 mln t). Najwięcej wytworzonych odpadów zostało unieszkodliwionych we własnym zakresie (53,2%, w kraju 19,6%) lub zostało przekazanych innym odbiorcom (44,4%, w kraju 56,8%). Poza tym odzyskowi poddano 2,2% (w Polsce 22,6%) odpadów przemysłowych, a do czasowego magazynowania przekazano 0,2% (w kraju 1,0%) tychże odpadów. Ilość wytworzonych w ciągu roku odpadów przemysłowych wzrosła o 9,1% (w Polsce zmniejszyła się o 5,0%) w porównaniu z 2022 r., zaś zmniejszyła się w stosunku do 2015 r. o 11,5% (w kraju zmniejszyła się o 16,5%). Udział odpadów wytworzonych w województwie w wielkości krajowej wynosił 5,5% i tym samym wzrósł zarówno w stosunku do 2022 r., jak i w porównaniu z 2015 r., odpowiednio o 0,7 p. proc. i o 0,3 p. proc.

Tablica 6.
Table 6.

Odpady przemysłowe Industrial waste

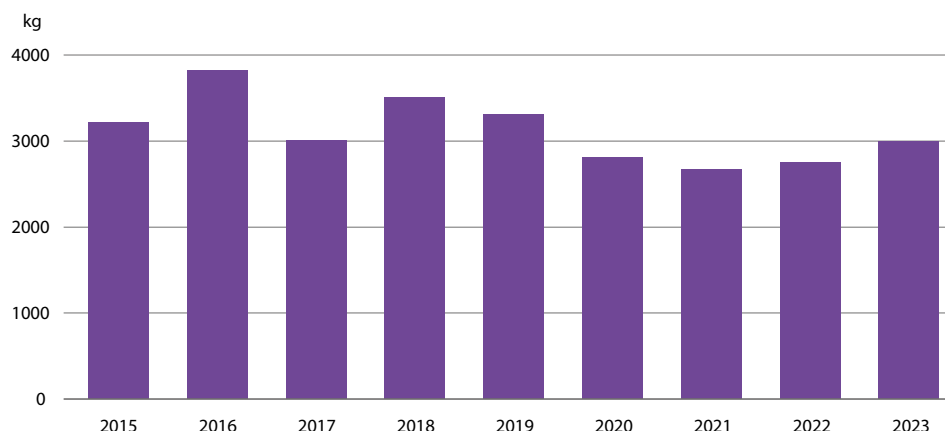
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023	
	w tysiącach tonach in thousands tonnes	Polska=100 Poland=100	w tysiącach tonach in thousands tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	6837,8	5,2	5757,4	5548,0	6050,2	5,5
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	2379,7	9,0	2795,9	2484,6	3217,5	15,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	4367,9	5,9	2886,9	2950,8	2688,4	4,3
magazynowane czasowo temporarily stored	7,7	0,4	14,3	14,6	10,8	1,0
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a ; (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (accumulated) ^a (as of the end of the year) – total	31604,6	1,9	47433,0	52147,6	55361,2	3,0

a Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

W województwie lubelskim według stanu na koniec 2023 r. ilość odpadów przemysłowych składowanych (nagromadzonych) w obiektach własnych wynosiła 55,4 mln t (w kraju 1842,3 mln t) i była wyższa zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i 2015 r., odpowiednio o 6,2% i o 76,8% (w Polsce odpowiednio o 0,7% i o 9,6%). Powierzchnia niezrekultywowana składowania odpadów wynosiła 137,3 ha (w kraju 7900,2 ha) i w stosunku do 2022 r. nie uległa zmianie (w Polsce zmniejszyła się o 1,3 %), zaś w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 0,7% (w kraju zmniejszyła się o 5,3%). Udział województwa lubelskiego w ogólnokrajowej ilości składowanych odpadów wynosił 3,0% i tym samym był wyższy o 0,2 p. proc. niż w 2022 r. i o 1,1 p. proc. niż w 2015 r.

Wykres 9.
Chart 9.

Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2023 r. wytworzono 519,0 tys. t odpadów komunalnych (w kraju 13447,9 tys. t), czyli o 0,1% mniej niż rok wcześniej (w Polsce o 0,2% więcej) i o 34,9% więcej jak w 2015 r. (w kraju o 23,8%). Udział województwa lubelskiego w krajowej ilości zebranych odpadów komunalnych wynosił 3,9% i tym samym pozostał na takim samym poziomie jak w 2022 r., zaś wyższym o 0,3 p. proc. niż w 2015 r. Zdecydowana większość odpadów komunalnych pochodziła z gospodarstw domowych (82,8%, w Polsce 86,3%), podobnie jak w 2022 r. (81,8%, w kraju 86,3%) i w 2015 r. (78,6%, w Polsce 81,8%). Natomiast odpady z innych źródeł, tzw. usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji stanowiły 17,2% (w kraju 13,7%), przy 18,2% w 2022 r. (w Polsce 13,7%) oraz 21,4% w 2015 r. (w kraju 18,2%). Ilość wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca województwa lubelskiego zwiększyła się ze 180 kg w 2015 r. do 257 kg w 2022 r., a następnie w 2023 r. praktycznie nie uległa zmianie. W kraju natomiast ilość ta zwiększyła się z 283 kg w 2015 r. do 355 kg w 2022 r., a następnie do 357 kg w 2023 r.

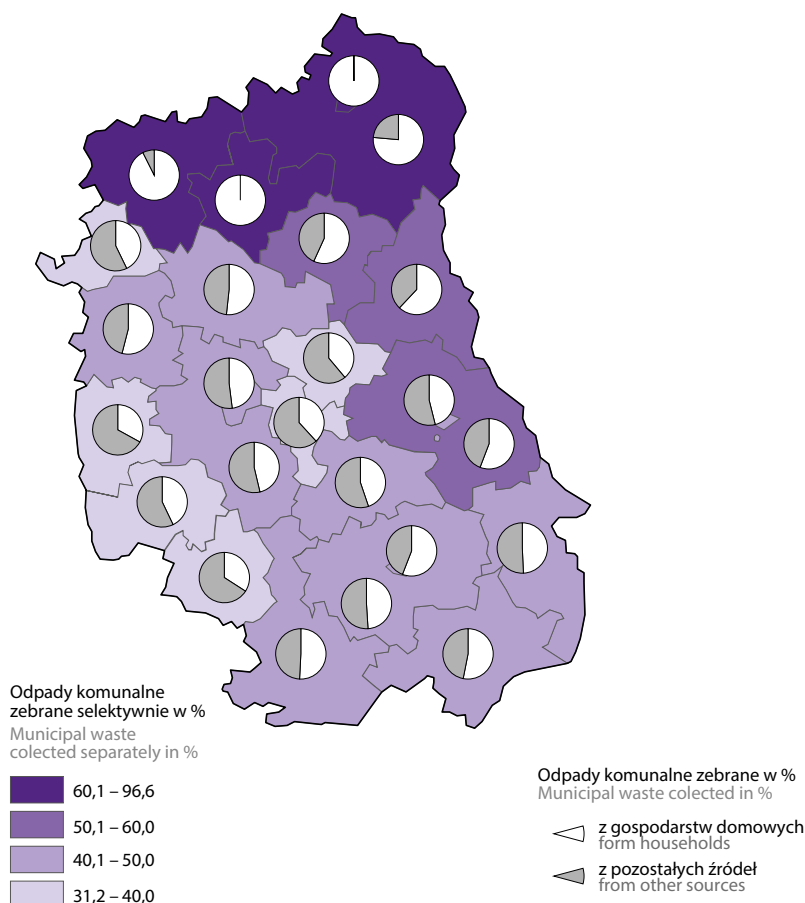
W 2023 r. selektywnie zebrano 254,6 tys. t odpadów (w Polsce 5468,8 tys. t), czyli o 1,1% więcej niż w 2022 r. (w kraju o 2,0%) i o 191,9% więcej niż w 2015 r. (w Polsce o 115,5%).

W latach 2015-2022 systematycznie zwiększała się ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2023 r. udział odpadów zebranych selektywnie stanowił 49,1% ogółu odpadów komunalnych, podczas gdy w 2022 r. udział ten wyniósł 48,5%, zaś w 2015 r. 22,7% (w kraju odpowiednio 40,7%, 39,9% i 23,4%). W strukturze odpadów zebranych selektywnie dominującą frakcją były odpady biodegradowalne (33,8%, w Polsce 37,4%), a następnie tworzywa sztuczne (14,5%, w Polsce 10,4%), szkło (13,2%, w kraju 13,5%), papier i tektura (9,1%, w kraju 10,4%), wielkogabarytowe (8,7%, w Polsce 11,5%) oraz zmieszane odpady opakowaniowe (7,7%, w kraju 10,6%). Spośród odpadów zebranych selektywnie, najwyższą dynamiką wzrostu ilości odpadów w 2023 r. w stosunku do 2022 r. cechowały się odpady takie jak: tekstylia (o 36,9%, w kraju o 5,8%) oraz tworzywa sztuczne (o 4,4%, w Polsce o 5,8%). Natomiast w porównaniu z 2015 r. najwyższy wzrost odnotowano w odniesieniu do tekstyliów (o 559,9%, w kraju o 201,7%), odpadów biodegradowalnych (o 350,3%, w Polsce o 210,9%), oraz tworzyw sztucznych (o 298,0%, w kraju o 88,0%).

W 2023 r. w ujęciu terytorialnym najwyższą dynamikę wzrostu ilości odpadów zebranych selektywnie, w stosunku do 2022 r., odnotowano w powiatach: lubelskim (o 12,1%), hrubieszowskim (o 9,0%) i łukowskim (o 8,6%). Natomiast ilość odpadów zebranych selektywnie zmniejszyła się najbardziej w powiecie opolskim (o 6,2%), w mieście na prawach powiatu Biała Podlaska (o 4,1%) oraz w powiecie zamojskim (o 3,6%). We wszystkich powiatach, podobnie jak w województwie, w strukturze odpadów dominowały odpady biodegradowalne, których największy udział odnotowano w mieście na prawach powiatu Zamościu (53,3%) oraz w powiecie lubartowskim (45,3%) i w powiecie puławskim (41,4%). Na drugim miejscu były tworzywa sztuczne, których najwięcej zebrano w mieście na prawach powiatu Lublinie (25,7%) oraz w powiecie opolskim (24,8%) i krasnostawskim (23,3%). W porównaniu z 2022 r. najwyższy wzrost odpadów odnotowano w przypadku zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych – niebezpiecznych w mieście na prawach powiatu Lublinie (o 4052,3%), metali również w Lublinie (o 1995,7%) oraz odpadów niebezpiecznych także w Lublinie (o 1377,2%).

Mapa 18.
Map 18.

Odpady komunalne zebrane w 2023 r.
Municipal waste collected in 2023

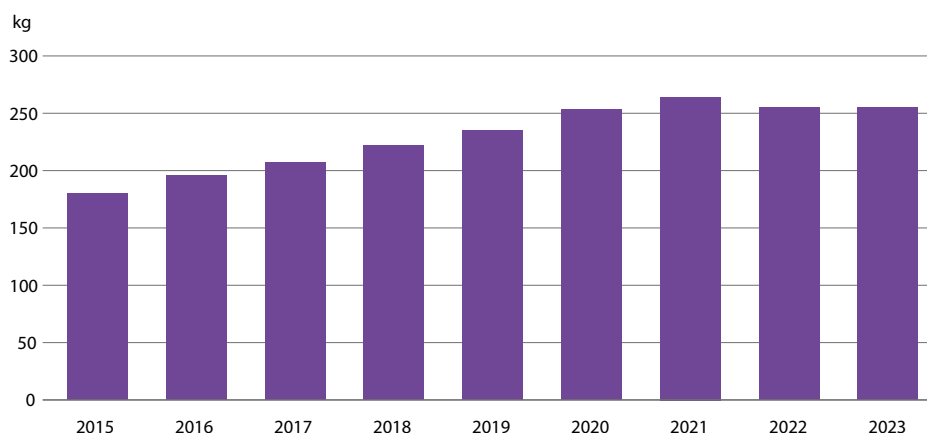
Tablica 7.
Table 7.

Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023			
		w tym z gos- podarstw domowych of which from ho- useholds	ogółem total			w tym z gospodarstw domowych of which from households		
	w tonach in tonnes					Polska =100 Poland =100)	w tonach in tonnes	Polska =100 Poland =100)
Ogółem Total	87208,7	77003,1	250225,1	251894,8	254604,1	4,7	231874,8	4,6
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	11062,5	7985,1	20761,4	22795,6	23154,0	4,1	17219,7	3,6
Szkło Glass	19479,5	17171,4	34812,9	35634,6	33482,9	4,5	31297,1	4,5
Tworzywa sztuczne Plastics	9295,4	7958,7	30845,6	35447,7	36996,4	6,5	32573,0	6,2
Metale Metals	1540,4	1442,7	554,7	259,7	236,3	4,8	207,4	5,3
Tekstylia Textiles	48,8	36,9	247,3	235,1	322,0	6,3	317,1	6,3
Zużyte urządzenia elektryczne i elektro- niczne Waste electrical and electronic equipment	3429,2	3387,6	2975,7	1844,1	1709,8	4,2	1660,3	4,1

Wykres 10.
Chart 10.

Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Municipal waste collected during the year per capita

Na koniec 2023 r. na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 20 składowisk odpadów (w kraju 254) o łącznej powierzchni 63,1 ha (w Polsce 1632,7 ha), co stanowiło 3,9% powierzchni krajowej tych składowisk. W porównaniu z 2022 r. zlikwidowano 3 składowiska (w Polsce 5), a powierzchnia czynnych składowisk zmniejszyła się o 3,6 ha (w kraju wzrosła o 8,5 ha). Natomiast w stosunku do 2015 r. liczba składowisk zmniejszyła się o 19 (w Polsce o 93), a ich powierzchnia zmniejszyła się o 31,5 ha (w kraju o 227,1 ha).

W ciągu 2023 r. na terenie województwa lubelskiego zlikwidowanych zostało 288 nielegalnych wysypisk (w Polsce 9804), z których zebrano 0,9 tys. t odpadów komunalnych (w kraju 63,7 tys. t). W latach 2015-2023 zlikwidowano 2,7 tys. (w Polsce 105,6 tys.) nielegalnych wysypisk, a łączna masa odpadów zebranych podczas likwidacji wyniosła 13,7 tys. t (w kraju 424,4 tys. t). Na koniec 2023 r. w województwie lubelskim pozostało 149 dzikich wysypisk śmieci (w Polsce 2154) o łącznej powierzchni 2,8 ha (w kraju 211,0 ha).

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost nakładów poniesionych na środki trwałe służące ochronie środowiska (o 16,5%) oraz gospodarce wodnej (o 29,1%).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie lubelskim w 2023 r. wyniosły 767,9 mln zł (w kraju 18213,7 mln zł) i były o 16,5% wyższe niż w 2022 r. (w Polsce o 30,8%) i o 58,8% w porównaniu z 2015 r. (w kraju o 20,1%). Udział nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w 2023 r. w województwie lubelskim stanowił 4,2% nakładów krajowych, wobec 4,7% przed rokiem i 3,2% w 2015 r. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w 2023 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 380,56 zł wobec 324,58 zł w 2022 r. i 225,58 zł w 2015 r. (w Polsce odpowiednio 483,14 zł, 368,15 zł i 394,23 zł).

Tablica 8.
Table 8.

Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2023
Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2023

Wyszczególnienie	W tys. zł In thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN	Specification
Ochrona środowiska - ogółem	4947166,1	4,6	263,1	Environmental protection - total
w tym:				of which:
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1862258,4	5,5	99,0	climate and air protection
gospodarka ściekowa i ochrona wód	2134102,9	4,3	113,5	sewage management and waters protection
gospodarka odpadami	234119,8	2,1	12,5	waste management
pozostała działalność związana z ochroną środowiska	566376,0	6,3	30,1	other activity connected with environment protection
Gospodarka wodna – ogółem	907858,1	3,4	48,3	Water management – total
w tym:				of which:
ujęcia i doprowadzenia wody	627238,9	5,1	33,4	water intakes and systems
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	128849,2	2,9	6,9	construction and modernisation of water treatment plants

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By site location of investment. b Average value from a given period.

W 2023 r. pod względem kierunków inwestowania w ochronę środowiska najwyższe nakłady na środki trwałe zostały poniesione na gospodarkę ściekową i ochronę wód 317,8 mln zł (w kraju 8387,7 mln zł), co stanowiło 41,4% ogółu tych nakładów (w Polsce 46,1%) oraz na ochronę powietrza i klimatu 300,2 mln zł (w kraju 5391,7 mln zł), co stanowiło 39,1% ogółu tych nakładów (w Polsce 29,6%). W 2022 r. nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły 48,4% w ogólnych nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska (w kraju 46,7%), zaś na ochronę powietrza i klimatu 37,6% (w Polsce 32,0%). W latach 2015 – 2023 nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły od 35% do 65% ogólnych nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska, natomiast na ochronę powietrza i klimatu od 15% do 48%.

W 2023 r. głównym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska były środki własne inwestorów (54,2%, w kraju 55,2%) oraz środki z budżetu centralnego (24,6%, w Polsce 13,1%), podobnie jak w 2022 r. środki własne 52,0% (w kraju 61,3%) oraz środki z zagranicy 18,4% (w Polsce 12,1%). Pozostałe źródła finansowania tych nakładów stanowiły środki z zagranicy (10,1% wobec 18,4% w 2022 r. i 41,5% w 2015 r., w kraju odpowiednio 9,4%, 12,1% i 26,9%), kredyty i pożyczki krajowe (4,4% wobec 10,2% w 2022 r. i 4,3% w 2015 r., w kraju odpowiednio 6,3%, 4,2% i 6,1%), fundusze ekologiczne (3,7% wobec 7,1% w 2022 r. i 16,7% w 2015 r., w Polsce odpowiednio 12,5%, 9,8% i 17,8%),

środki pochodzące z budżetu województwa, powiatu i gminy (0,1% wobec 0,2% w 2022 r. i 1,3% w 2015 r., w kraju odpowiednio 1,7%, 1,9% i 1,5%), a także inne środki w tym nakłady niesfinansowane (0,0% wobec 2,0% w 2022 r. i 1,2% w 2015 r., w Polsce odpowiednio 1,8%, 3,5% i 4,4%).

Wśród efektów rzeczowych inwestycji służących ochronie środowiska w województwie lubelskim w 2023 r. należy wymienić zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń w zakresie: redukcji zanieczyszczeń pyłowych (47 t/rok, w Polsce 4696 t/rok). Oddano także do użytkowania 2 oczyszczalnie ścieków (w Polsce 55) o łącznej przepustowości 1794 m³ na dobę (w kraju 46904 m³ na dobę).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie lubelskim w 2023 r. wyniosły 150,7 mln zł (w Polsce 4311,5 mln zł) i tym samym były wyższe o 29,1% w stosunku do 2022 r. (w kraju o 8,3%) i o 65,5% w porównaniu z 2015 r. (w Polsce o 30,9%). Udział nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2023 r. w województwie lubelskim stanowił 3,5% nakładów krajowych, wobec 2,9% przed rokiem i 2,8% w 2015 r. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 74,66 zł, wobec 57,45 zł w 2022 r. i 42,46 zł w 2015 r. (w kraju odpowiednio 114,37 zł, 105,20 zł i 85,67 zł).

W 2023 r. pod względem kierunków inwestowania w gospodarce wodnej najwyższe nakłady na środki trwałe zostały poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody 102,1 mln zł (w Polsce 2156,2 mln zł) i były one wyższe o 9,7% niż w 2022 r. (w kraju o 27,4%). Nakłady te stanowiły 67,8% ogólnych nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej, wobec 79,7% w 2022 r. i 66,7% w 2015 r. (w Polsce odpowiednio 50,0%, 42,5% i 37,7%). Nakłady poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody w latach 2015 – 2023 stanowiły od 50% do blisko 80% ogółu nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej.

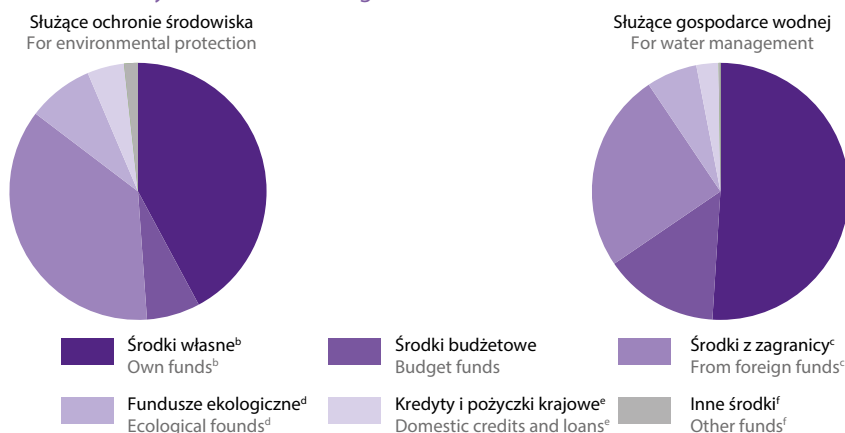
Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących gospodarce wodnej w 2023 r. były środki własne jednostek (33,5%, w kraju 40,8%) oraz środki z budżetu centralnego 58,9% (w Polsce 34,3%), podobnie w 2022 r. odpowiednio 48,0% i 24,0% (w Polsce odpowiednio 44,9% i 24,7%). Pozostałe źródła finansowania tych nakładów to środki z zagranicy (2,6% wobec 18,1% w 2022 r. i 19,5% w 2015 r., w kraju odpowiednio 8,0%, 18,7% i 31,6%), kredyty i pożyczki krajowe (4,4%, wobec 0,0% w 2022 r. i 8,1% w 2015 r., w Polsce odpowiednio 7,9%, 1,8% i 3,2%) i inne środki (0,2% wobec 0,2% w 2022 r. i 0,2% w 2015 r., w kraju odpowiednio 2,8%, 2,9% i 1,0%).

Efektami inwestycji służących gospodarce wodnej w województwie lubelskim w 2023 r. były urządzenia zaopatrzenia w wodę (tj. ujęcia wody i uzdatniane wody) o łącznej wydajności 1,9 tys. m³ na dobę (w kraju 160,5 tys. m³ na dobę) oraz sieci wodociągowe 160,5 km (w Polsce 3221,1 km).

Wykres 11.
Chart 11.

Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2023

Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015-2023

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5. 1. Human capital

Demografia

Demography

Województwo lubelskie należy do obszarów depopulacyjnych. W 2024 r. odnotowano spadek liczby mieszkańców województwa lubelskiego. Zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji ludności na pobyt stały były ujemne. Trwa proces starzenia się ludności.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2024 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Według danych szacunkowych w końcu 2024 r. w województwie lubelskim mieszkało 1996,4 tys. osób, tj. 5,3% ludności w kraju. Pod względem liczby ludności województwo lubelskie zajmowało 9. miejsce w kraju.

W porównaniu z 2015 r. liczba ludności w województwie lubelskim zmniejszyła się o 143,3 tys. osób. Stan ludności zmniejszył się w prawie wszystkich powiatach. Wyjątkiem był powiat lubelski, w którym odnoto-

wano przyrost liczby mieszkańców o 9,4% (o 14181 osób). Największy przyrost liczby ludności odnotowano w gminie Głusk (o 51,2%), Wólka (o 26,9%) i Konopnica (o 21,4%). Największy spadek liczby ludności odnotowano w powiecie hrubieszowskim (o 15,2%), Chełmie (o 12,2%) oraz powiecie ryckim (o 11,3%). Największy ubytek ludności zaobserwowano w gminie Dołhobyczów (o 20,3%), Ulhówek (o 20,2%) oraz Hanna (o 19,3%).

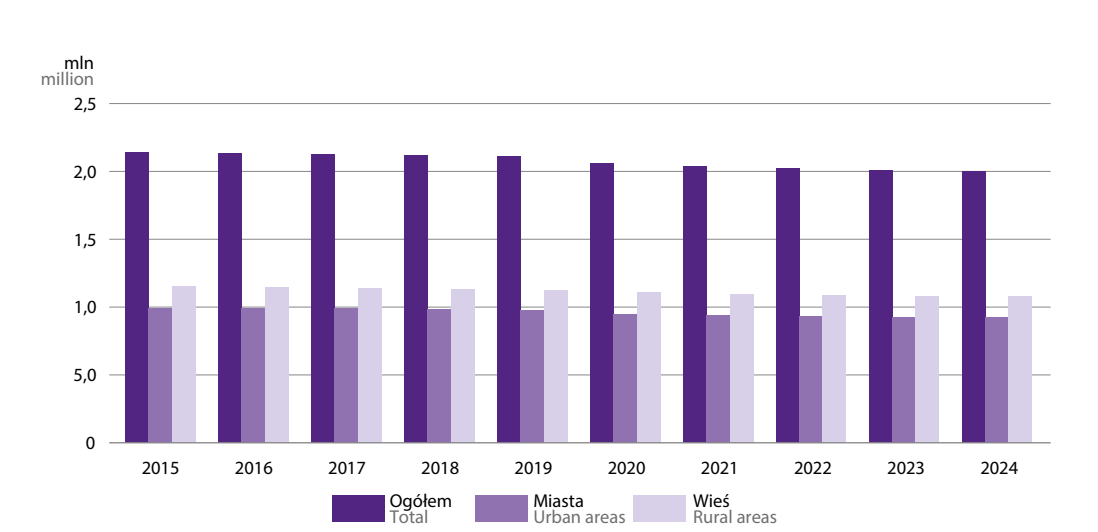
Tablica 9.
Table 9.

Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total w tys. osób in thousands	2139,7	2056,9	2011,0	1996,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	5,6	5,4	5,3	5,3
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	106	107	107	107
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	46,2	46,2	46,1	46,2
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	53,8	53,8	53,9	53,8
Ludność na 1 km² powierzchni ogólnej Population per 1 km² of total area	85	82	80	79

Wykres 12.
Chart 12.

Liczba ludności
Stan w dniu 31 grudnia
Population
As of 31 December

Średnia gęstość zaludnienia w województwie lubelskim w 2024 r. była niższa niż w kraju i wyniosła 79 osób na km² wobec 119 osób na km² w kraju. W miastach na 1 km² przypadało średnio 874 osoby. W poszczególnych powiatach województwa rozmieszczenie ludności nie było równomierne – największe

zagęszczenia występowało w Lublinie (2226 osób na 1 km²) i Zamościu (1896), a najmniejsze w powiecie włodawskim (28) i parczewskim (33). W okresie od 2015 r. gęstość zaludnienia zmniejszyła się o 6 osób na 1 km², a w miastach o 136.

Mapa 19.

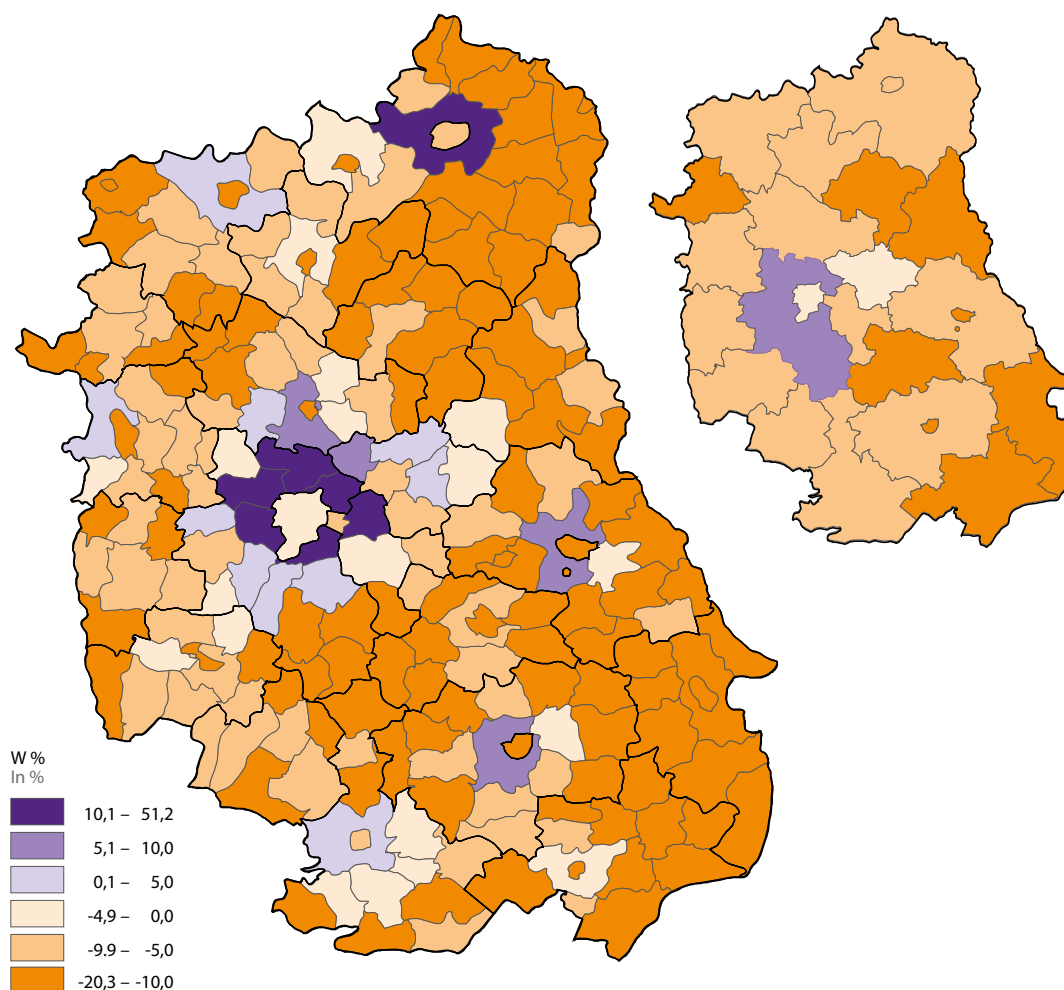
Zmiana liczby ludności w latach 2015-2024

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19.

Population changes in 2015-2024

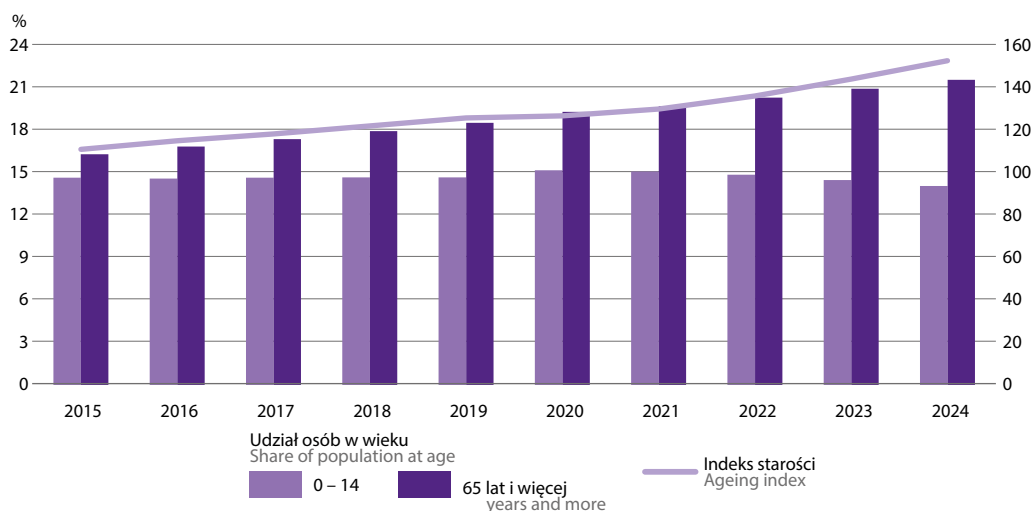
As of 31 December

W 2024 r. w miastach mieszkało 46,2% ogółu ludności województwa lubelskiego (tyle samo, co w 2015 r.). W Lublinie, największym mieście województwa, mieszkało 328,3 tys. osób – 35,6% mieszkańców miast (w 2015 r. – 34,5%). Natomiast najmniejszym miastem województwa w 2024 r. był Józefów nad Wisłą, który liczył 0,8 tys. mieszkańców, a w 2015 r. – Modliborzyce, gdzie mieszkało wtedy 1,4 tys. osób. Wśród powiatów ziemskich najbardziej zurbanizowany był powiat świdnicki (56,4%, a w 2015 r. – 58,7%), a następnie puławski (47,4%, 47,8%) i rycki (44,6%, 46,4%). Najmniejszy udział mieszkańców miast odnotowano w powiecie lubelskim (6,2%, 7,7%) oraz chełmskim (9,9%, 5,6%).

Struktura ludności według płci w województwie lubelskim od wielu lat nie ulega zmianie. W 2024 r. kobiety stanowiły 51,6% ogółu ludności województwa. Średnio na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet. W miastach na 100 mężczyzn przypadało 114 kobiet wobec 101 na wsi. Najwięcej kobiet na 100 mężczyzn przypadało w Lublinie (117), następnie w Chełmie (116) i Zamościu (115). Najbardziej wyrównanym pod względem proporcji płci był powiat bialski, w którym na 100 kobiet przypadało 100 mężczyzn.

Wykres 13. Indeks starości
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 13. Ageing index
As of 31 December

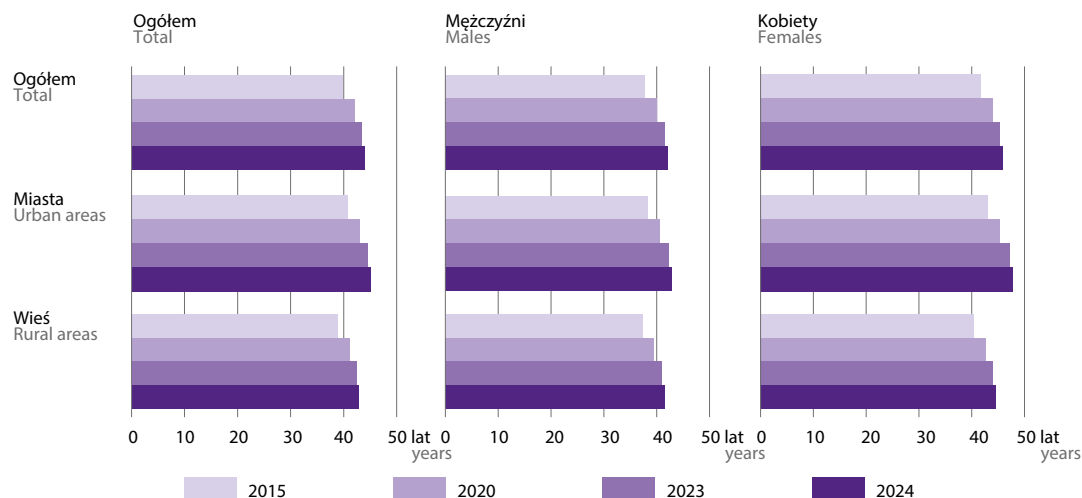

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2024 r. przedstawiała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 17,5% ogółu populacji województwa lubelskiego, ludność w wieku produkcyjnym – 57,6%, a osoby w wieku poprodukcyjnym – 24,9%. W porównaniu z 2015 r. zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, odpowiednio o 0,4 i 4,5 p. proc., a osób starszych wzrósł o 4,9 p. proc.

Struktura ludności według wieku w województwie lubelskim zmienia się z roku na rok. Systematycznie maleje liczba dzieci i młodzieży, a wzrasta liczba ludności w starszych rocznikach. Indeks starości określający relacje międzypokoleniowe „dziadków i wnuków” liczony jako iloraz liczby osób w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poniżej 15 roku życia, w 2024 r. wyniósł 153 wobec 111 w 2015 r. Natomiast współczynnik obciążenia demograficznego mówiący o tym, ile dzieci i osób starszych przypada na 100 osób dorosłych zwiększył się z 45 do 56. Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego również wzrósł w tym okresie. W 2024 r. na 100 osób w wieku 50-64 lata przypadało 13 osób w wieku 85 lat i więcej, podczas gdy w 2015 r. – 10.

W wyniku zachodzących zmian demograficznych z roku na rok zwiększa się mediana wieku mieszkańców. W 2024 r. statystyczny mieszkaniec województwa był w wieku 44,0 lat (o 4,1 więcej niż w 2015 r.), przy czym mężczyzna miał 42,1 lat (więcej o 4,2), a kobieta 46,1 lat (więcej o 4,1). Mieszkaniec miasta był starszy od mieszkańca wsi o 2,2 lat, a w 2015 r. o 1,8 lat.

Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

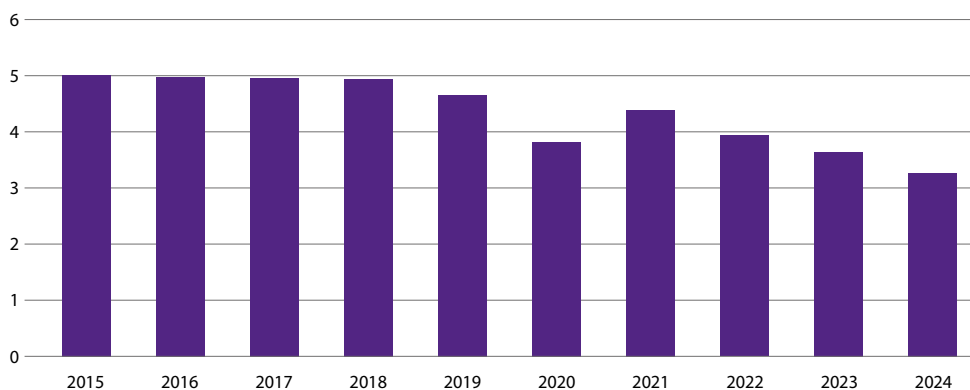

Ruch naturalny ludności

W 2024 r. w województwie lubelskim zawarto 6549 małżeństw. W porównaniu z 2015 r. liczba nowo zawartych małżeństw zmalała o 39,1%. Ponad połowę małżeństw (52,4%) zarejestrowano na wsi.

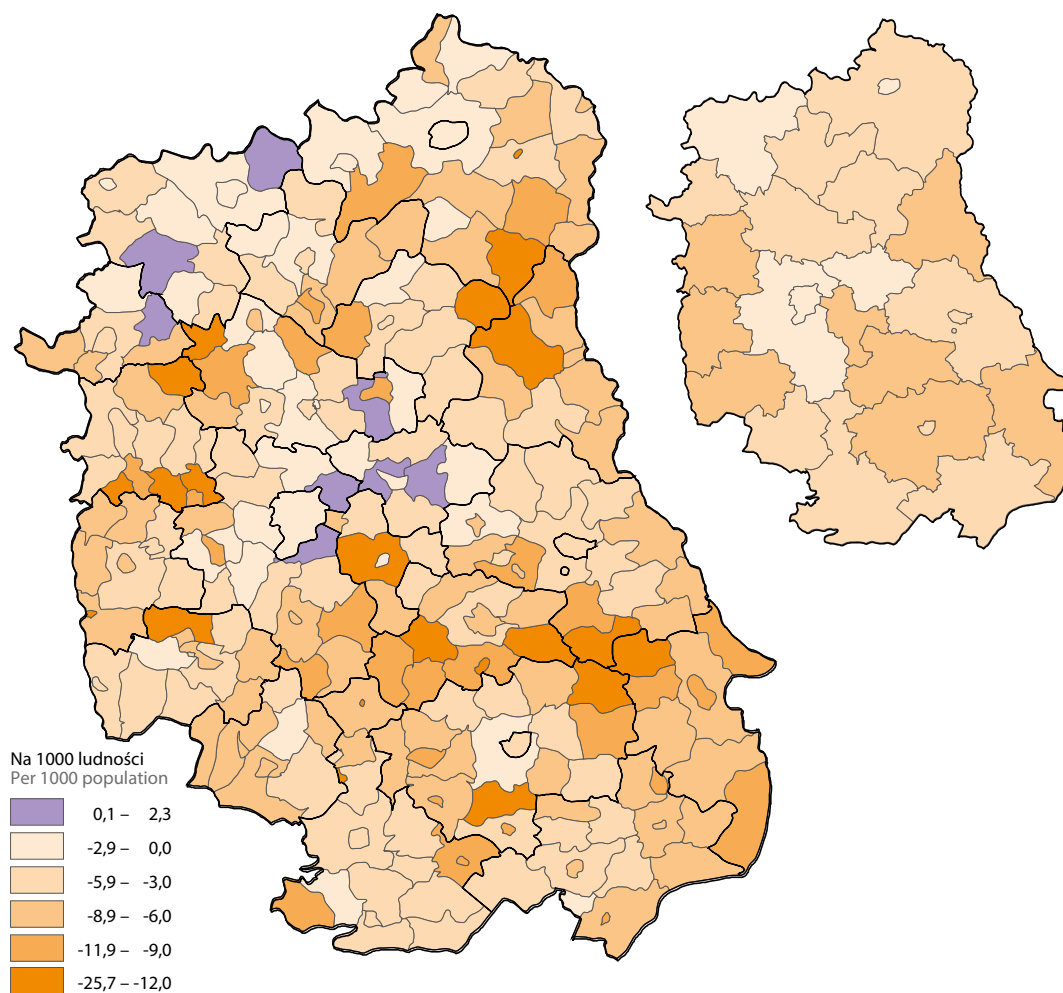
Współczynnik małżeństw (liczba nowo zawartych małżeństw na 1000 ludności) wyniósł 3,27‰, a w 2015 r. – 5,02‰. Częstość zawierania związków małżeńskich w miastach (3,36‰) była większa niż na wsi (3,19‰). Najczęściej związki małżeńskie zawierano w Lublinie (4,31‰), następnie w powiecie chełmskim (3,89‰) i radzyńskim (3,63‰), zaś najrzadziej w Zamościu (2,57‰), powiecie biłgorajskim (2,59‰) oraz zamojskim (2,70‰).

Wykres 15. Małżeństwa zawarte
Chart 15. Marriages contracted

Mapa 20.
Map 20.

Przyrost naturalny ludności w 2024 r.
Natural increase in 2024

W 2024 r. w województwie lubelskim zarejestrowano 12552 urodzenia żywe. W porównaniu z 2015 r. liczba urodzeń zmalała o 36,3%. Na wsi urodziło się więcej dzieci (53,7% ogółu urodzeń żywych) niż miastach. Wśród noworodków ponad połowę (52,5%) stanowili chłopcy.

Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń żywych przypadająca na 1000 ludności) osiągnął poziom 6,27‰ wobec 9,20‰ w 2015 r. Największe natężenie urodzeń odnotowano w powiecie łukowskim (8,26‰), następnie w Lublinie (7,51‰) i powiecie łęczyńskim (7,24‰), natomiast najmniejsze w powiecie hrubieszowskim (4,41‰), krasnostawskim (4,90‰) i Chełmie (4,91‰).

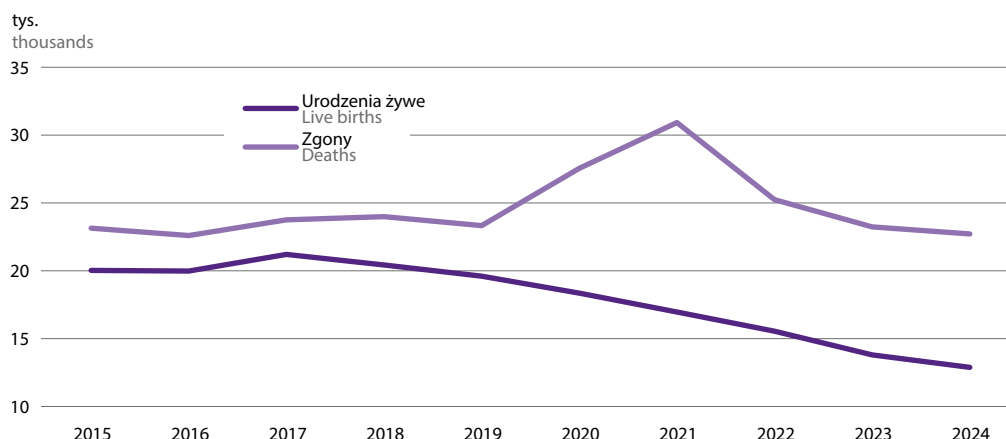
W 2024 r. w województwie lubelskim zmarło 22393 mieszkańców. W porównaniu z 2015 r. liczba zgonów zmniejszyła się o 1,9%. Na wsi odnotowano 54,6% ogółu zgonów. Struktura zgonów według płci świadczy o nadumieralności mężczyzn, których udział w ogólnej liczbie zgonów wyniósł 51,8%.

Współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 mieszkańców) osiągnął poziom 11,18‰ wobec 10,65‰ w 2015 roku i w miastach (10,96‰) był niższy niż na wsi (11,36‰). Współczynnik zgonów wykazywał duże zróżnicowanie między poszczególnymi powiatami. Największe natężenie zgonów odnotowano

w powiecie krasnostawskim (13,55‰), następnie hrubieszowskim (13,22‰) i włodawskim (13,05‰), natomiast najmniejsze w powiecie lubelskim (9,60‰), Białej Podlaskiej (9,63‰) oraz powiecie łęczyńskim (9,85‰).

Wykres 16.
Chart 16.

Ruch naturalny ludności
Vital statistics of population

W 2023 r. podobnie jak w latach ubiegłych głównymi przyczynami zgonów w województwie lubelskim były choroby układu krążenia (45,2% ogółu zgonów), choroby nowotworowe (25,0%) i objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane (7,3%). Dla porównania w 2015 r. zgony z powodu chorób układu krążenia stanowiły 47,6% ogółu zgonów, chorób nowotworowych 23,8%, a spowodowane zewnętrznymi przyczynami 6,4%.

W 2024 r. zarejestrowano 69 zgonów niemowląt (dzieci poniżej 1 roku życia). W porównaniu z 2015 r. liczba zgonów niemowląt zmalała o 6,8%. Współczynnik umieralności niemowląt, wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 5,50‰ wobec 3,75‰ w 2015 roku. W miastach osiągnął wyższy poziom (5,85‰) niż na wsi (5,20‰).

W 2024 roku po raz kolejny w województwie lubelskim odnotowano ujemny przyrost naturalny, w wyniku którego liczba mieszkańców zmalała o 9841 osób (rok wcześniej o 9418 osób, a w 2015 r. o 3101). W miastach odnotowano mniejszy ujemny przyrost naturalny (minus 4342 osoby), niż na wsi (minus 5499 osób).

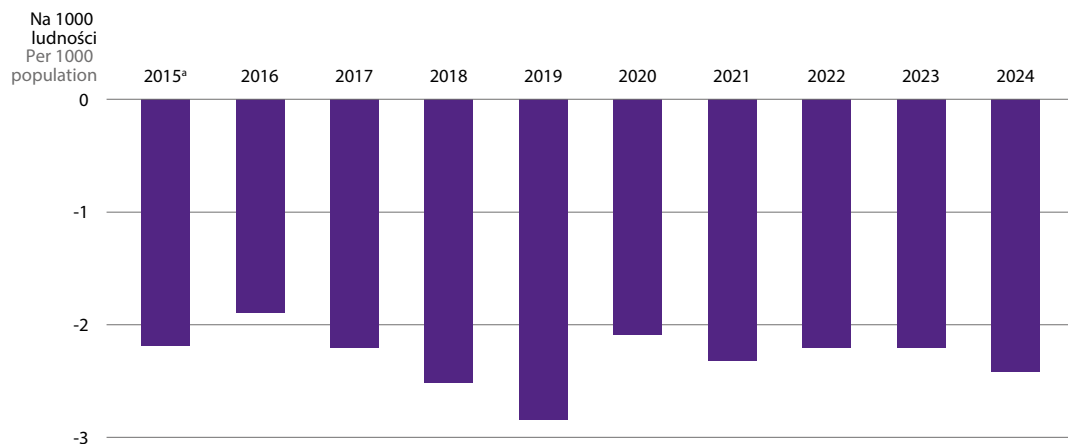
Współczynnik przyrostu naturalnego w omawianym okresie wyniósł minus 4,91‰ wobec minus 1,45‰ w 2015 roku, przy czym w miastach ukształtował się na poziomie minus 4,69‰, a na wsi minus 5,11‰. We wszystkich powiatach województwa w 2024 r. wystąpił ujemny przyrost naturalny. Największy ubytek naturalny ludności odnotowano w powiecie hrubieszowskim (minus 8,81‰), następnie w krasnostawskim (minus 8,65‰) i włodawskim (minus 7,47‰). Najmniejszy ujemny przyrost naturalny odnotowano w powiecie łukowskim (minus 2,10‰).

Migracje ludności

W wyniku ujemnego salda migracji stałych liczba mieszkańców województwa lubelskiego w 2024 r. zmniejszyła się o 4823 osób. W miastach ubyło 3923 mieszkańców, a na wsi 900 osób. Współczynnik salda migracji ogółem osiągnął wartość minus 2,41‰. Największy ubytek ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w powiecie hrubieszowskim (minus 7,98‰), następnie ryckim (minus 7,81‰) i Chełmie (minus 7,34‰). Przyrost liczby mieszkańców odnotowano tylko w powiecie lubelskim (8,39‰) i świdnickim (1,89‰).

Wykres 17.
Chart 17.

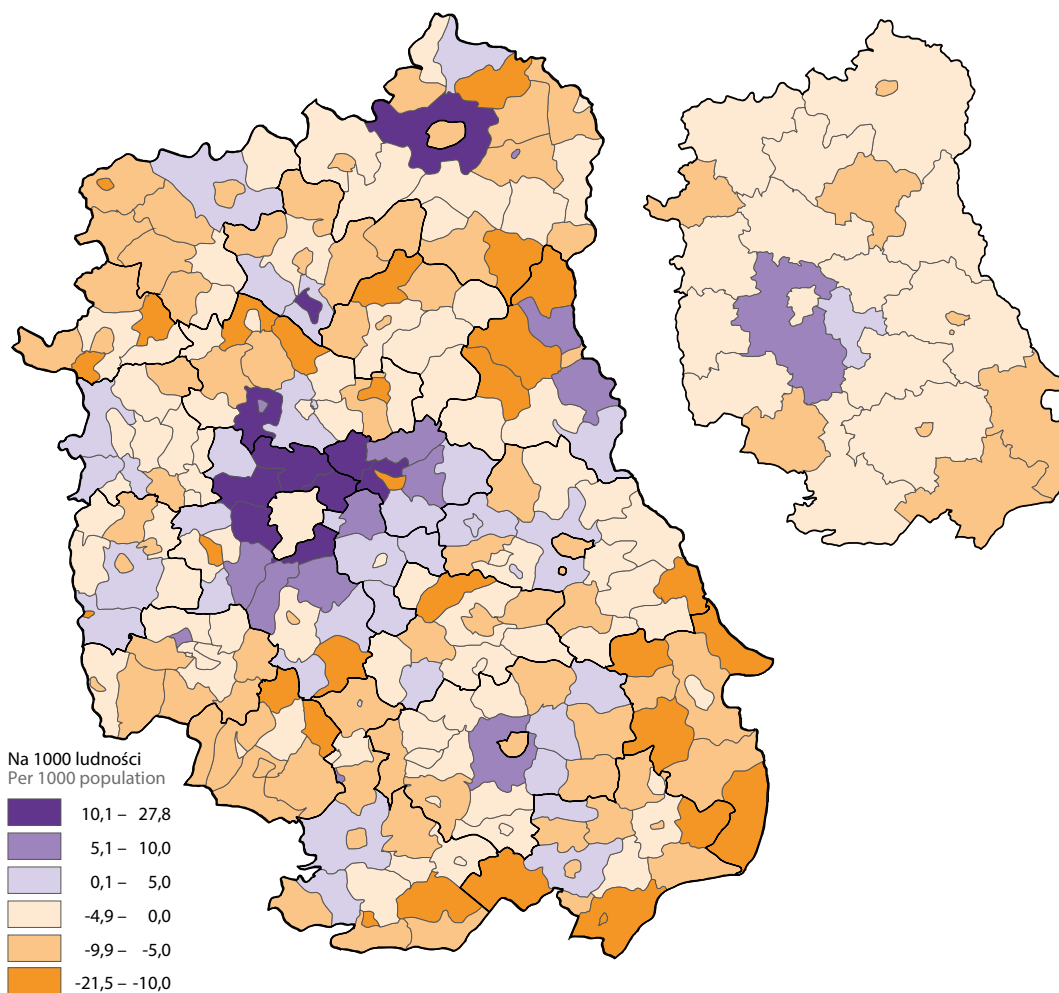
Saldo migracji ludności na pobyt stały
Net migration of population for permanent residence

a Tylko migracje wewnętrzne.
a Only internal migration.

Mapa 21.
Map 21.

Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2024 r.
Net migration of population for permanent residence in 2024

W ruchu wewnętrznym w 2024 r. w województwie lubelskim zameldowano na pobyt stały 21252 osoby, a wymeldowano 26446 osób. Tym samym saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w 2024 r. w województwie lubelskim osiągnęło wartość minus 5194 osoby wobec minus 4814 w 2015 r. Współczynnik salda migracji wewnętrznych osiągnął wartość minus 2,59‰ wobec 2,25‰ w 2015 roku.

W wyniku imigracji w województwie lubelskim zameldowano na pobyt stały 703 osoby, a w wyniku emigracji wymeldowano 332 osoby. Tym samym saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w 2024 r. w województwie lubelskim osiągnęło wartość 371 osób. Współczynnik salda migracji wewnętrznych osiągnął wartość 0,19‰.

Edukacja

Education

W województwie lubelskim w roku szkolnym 2023/24 liczba **placówek wychowania przedszkolnego** zmniejszyła się zarówno w stosunku do roku szkolnego 2022/23, jak i w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21. Liczba dzieci w tych placówkach również zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku szkolnego, natomiast wzrosła w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21.

W **szkołach podstawowych** w województwie lubelskim w omawianym roku szkolnym dziewczęta stanowiły 48,5% ogółu uczniów tych szkół.

Liczba **szkół ponadpodstawowych** oraz liczba uczniów tych szkół w województwie lubelskim w roku szkolnym 2023/24 wzrosła w stosunku do roku szkolnego 2022/23.

W roku akademickim 2023/24 liczba studentów w **szkołach wyższych** mających siedzibę na terenie województwa lubelskiego zmniejszyła się w stosunku do roku akademickiego 2022/23.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów..

Wychowanie przedszkolne

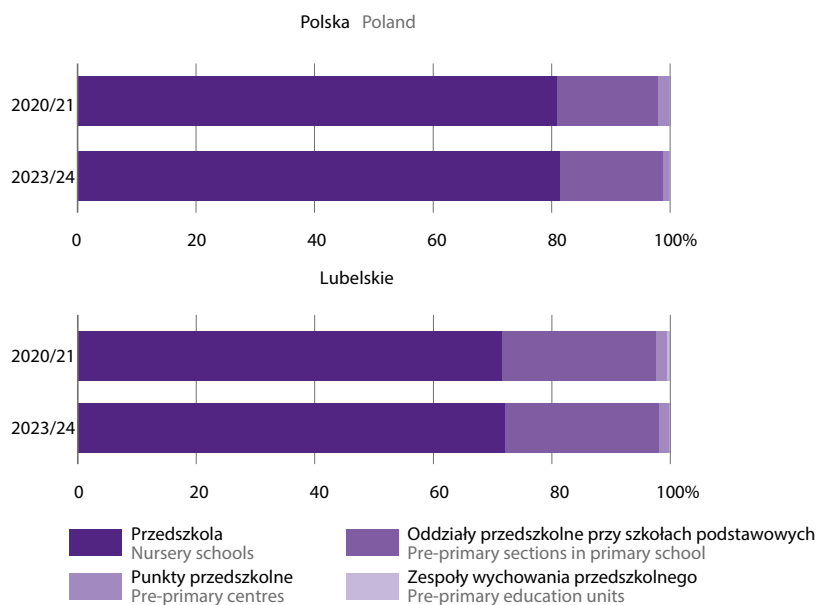
Według stanu na koniec września 2023 roku na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 1321 placówek wychowania przedszkolnego (łącznie z placówkami przy podmiocie leczniczym). W kraju natomiast działało ogółem 22505 placówek wychowania przedszkolnego. W porównaniu z wcześniejszym rokiem szkolnym liczba placówek ogółem w województwie lubelskim zmniejszyła się o 1,6% (w Polsce pozostała bez zmian) i o 2,7% w stosunku do 2020 r. (w kraju wzrost o 0,7%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10.
Table 10.**Wychowanie przedszkolne^a**
Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2020/21	2022/23	2023/24
Placówki Establishments	1357	1342	1321
miasta urban areas	492	505	503
wieś rural areas	865	837	818
w tym przedszkola of which nursery schools	614	635	638
w tym specjalne of which special	22	25	25
Dzieci Children	71102	76165	75230
miasta urban areas	40749	43435	42621
wieś rural areas	30353	32730	32609
w tym w wieku: 6 lat of which aged: 6	18652	19481	20569
5 lat 5	18274	20325	19582

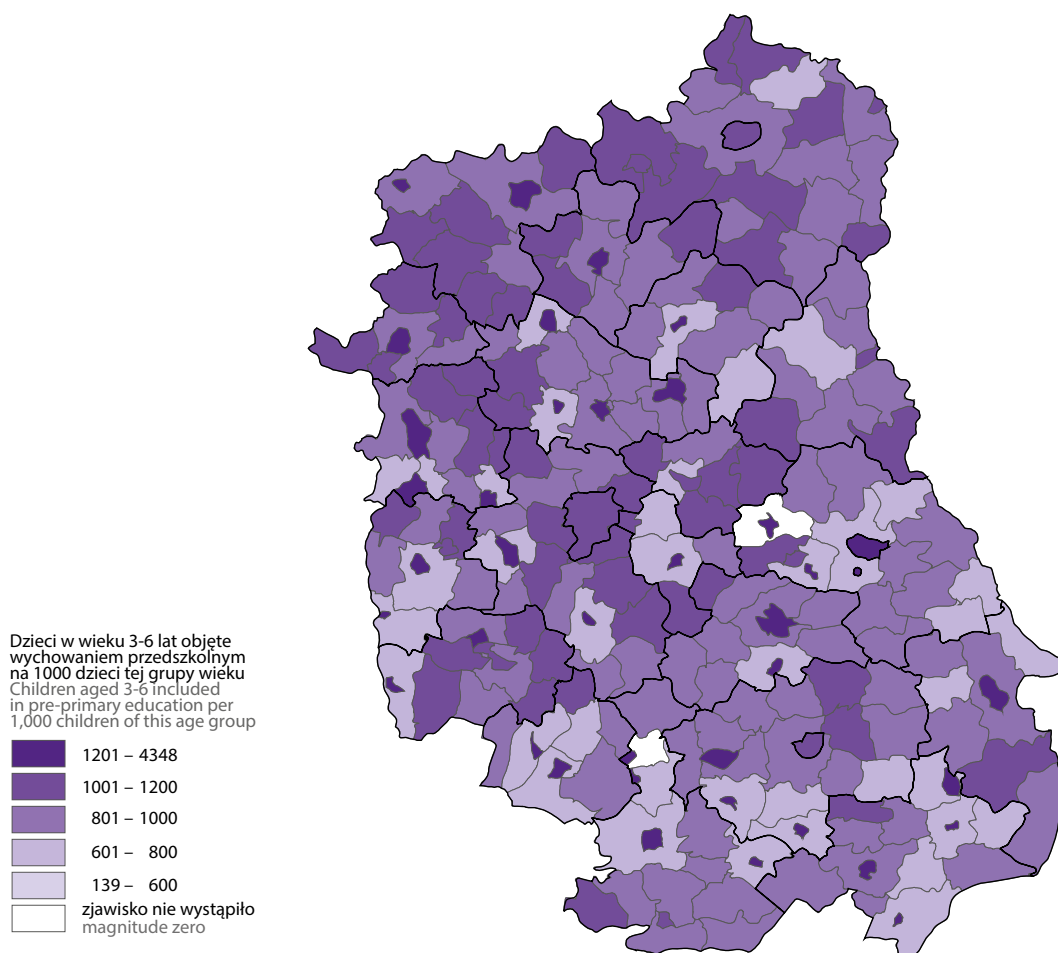
a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children staying in the units performing health care activities.

Wykres 18.
Chart 18.**Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego**
Children attending pre-primary establishments

Spośród wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w województwie lubelskim w 2023 r. najwięcej było oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (602, z czego 87,0% działało na wsi) oraz przedszkoli (638, z czego 65,0% funkcjonowało w mieście). Pozostałe placówki wychowania przedszkolnego stanowiły 6,1% ogółu placówek, przy czym zespołów przedszkolnych było 6, a punktów przedszkolnych 75. W Polsce natomiast najwięcej było przedszkoli (13888, z czego 68,3% miało siedzibę w miastach) oraz oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (7218, z czego 75,1% funkcjonowało na wsi). Pozostałe placówki wychowania przedszkolnego w Polsce stanowiły 6,2% ogółu tych placówek, przy czym punktów przedszkolnych było 1362, zaś zespołów wychowania przedszkolnego 37.

Mapa 22.
Map 22.

Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/24
Pre-primary education in the 2023/24 school year

Porównując liczbę i rodzaj placówek wychowania przedszkolnego w województwie lubelskim i w kraju w roku szkolnym 2023/24 z wcześniejszym rokiem szkolnym i z rokiem 2020/21 zaobserwować można podobną sytuację. W województwie lubelskim w obydwu omawianych latach najwięcej było oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (w 2023/24 – 602, w 2022/23 – 616, w 2020/21 – 645) oraz przedszkoli (w 2023/24 – 638, w 2022/23 – 635, w 2020/21 – 614). Natomiast w Polsce najwięcej było przedszkoli (w 2023/24 – 13888, w 2022/23 – 13756, w 2020/21 – 13214) oraz oddziałów przedszkolnych

przy szkołach podstawowych (w 2023/24 – 7218, w 2022/23 – 7305, w 2020/21 – 7605). Jednocześnie analizując powyższe dane widzimy, że w województwie lubelskim liczba przedszkoli wzrosła zarówno w porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23, jak i 2020/21, odpowiednio o 0,5% i o 3,9%. Natomiast liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zmniejszyła się o 2,3% w stosunku do roku szkolnego 2022/23 i o 6,7 % w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21. W Polsce również liczba przedszkoli wzrosła w stosunku do roku szkolnego 2022/23 o 1,0% i o 5,1% w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21, zaś liczba oddziałów przedszkolnych zmniejszyła się odpowiednio o 1,2% i 5,1%.

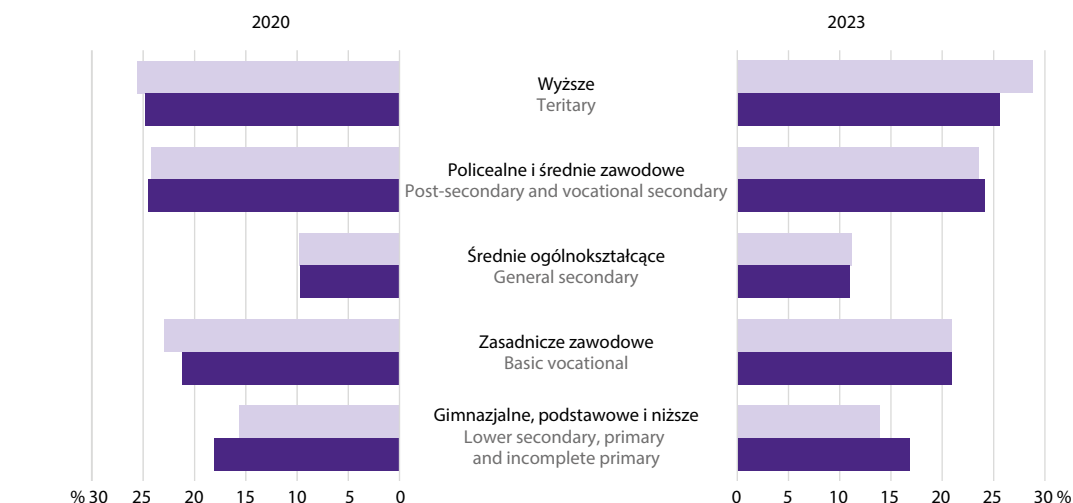
Na początku roku szkolnego 2023/24 wychowaniem przedszkolnym w województwie lubelskim objętych było 75,2 tys. dzieci (w kraju 1512,0 tys.), z tego 42,6 tys. w miastach (w Polsce 998,0 tys.). Dziewczęta stanowiły prawie połowę (48,6%) ogółu dzieci we wszystkich placówkach wychowania przedszkolnego (w kraju 48,7%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego zmniejszyła się o 1,2% (w Polsce o 1,4%), natomiast w stosunku do roku szkolnego 2020/21 wzrosła o 5,8% (w kraju o 6,1%).

Spośród wszystkich dzieci w wieku od 3 do 6 lat mieszkających w województwie lubelskim wychowaniem przedszkolnym objętych było 93,0% dzieci (w kraju 96,1%). Dzieci 6-letnie uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego stanowiły 97,7% ogółu dzieci w tym wieku w województwie lubelskim (w Polsce 101,2% ogółu dzieci 6-letnich w kraju) (obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci 6-letnich reguluje art. 31 § 4 Ustawy Prawo oświatowe).

Edukacja

Wykres 19.
Chart 19.

Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL
Structure of population^a by level of education attainment by LFS

^a W wieku 15-89 lat.
^a Aged 15-89.

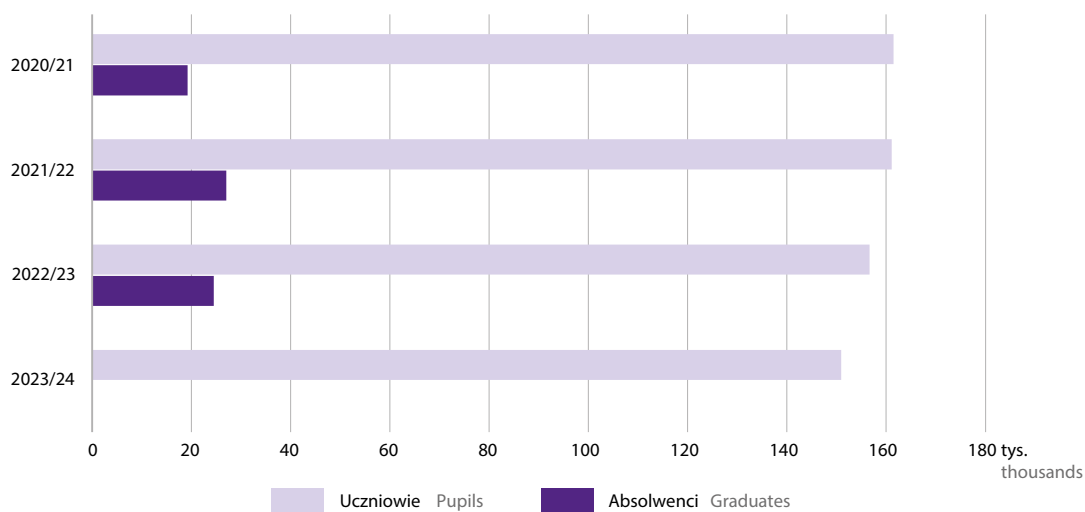
Edukacja w szkołach podstawowych

Według stanu na koniec września 2023 roku na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 891 szkół podstawowych (w Polsce 14000), z czego zdecydowana większość szkół zlokalizowana była na terenach wiejskich (74,3%), podobnie jak i w kraju (57,7%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży zmniejszyła się o 2,0% (w Polsce o 0,5%) i o 4,6% w stosunku do roku szkolnego 2020/21 (w kraju o 1,5%).

W badanym roku szkolnym do szkół podstawowych w województwie lubelskim uczęszczało 150,9 tys. dzieci i młodzieży (w Polsce 3007,4 tys.), czyli o 3,6% mniej niż we wcześniejszym roku szkolnym i o 6,5% niż w roku szkolnym 2020/21 (w kraju odpowiednio o 3,7% i o 2,7%). Dziewczęta stanowiły 48,5% ogółu uczniów szkół podstawowych w województwie lubelskim, natomiast w Polsce 48,3%.

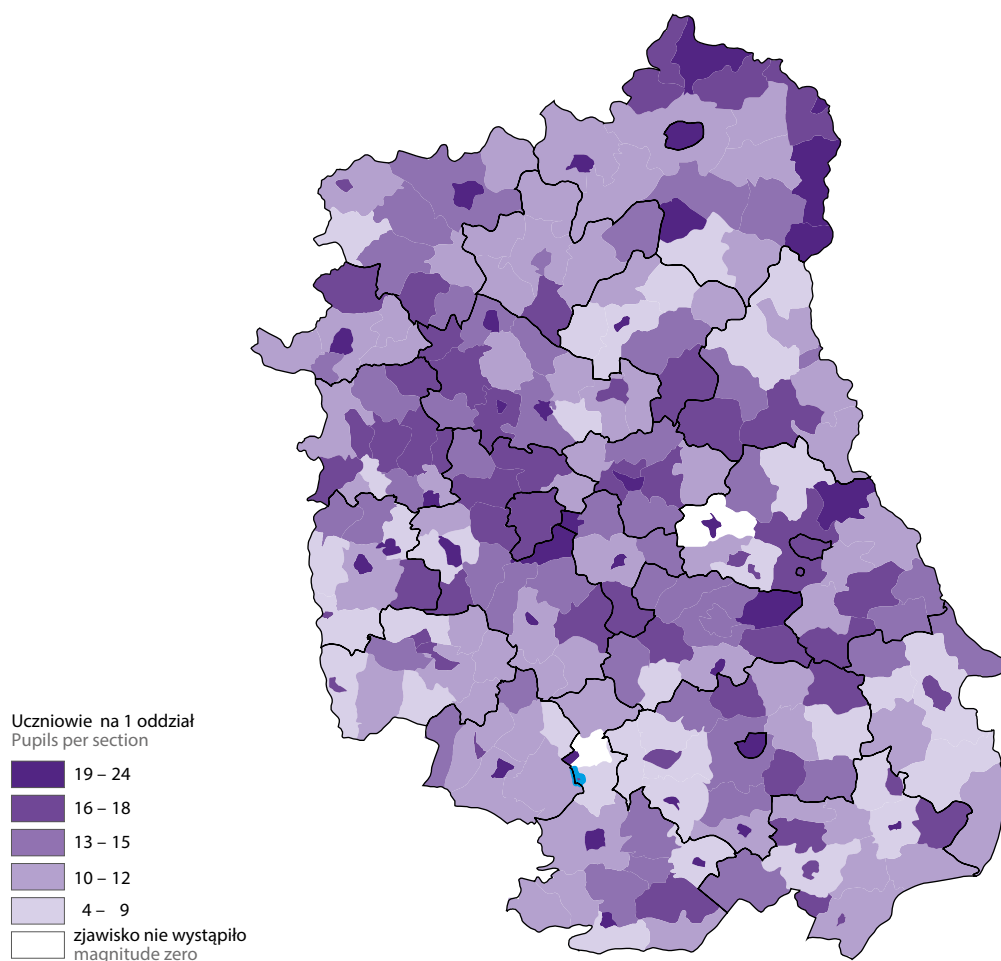
Wykres 20.
Chart 20.

Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych Pupils and graduates of primary schools

Mapa 23.
Map 23.

Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/24
Pupils in primary schools in the 2023/24 school year

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

Na początku roku szkolnego 2023/24 w województwie lubelskim w 393 szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży kształciło się 97,0 tys. uczniów (w kraju w 6935 szkołach było 1818,9 tys. uczniów). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym zarówno liczba szkół, jak i liczba uczniów wzrosła, odpowiednio o 0,8% i o 4,0%. W Polsce natomiast liczba szkół ponadpodstawowych wzrosła o 1,7%, a uczniów o 9,0%.

W roku szkolnym 2023/24 w porównaniu z rokiem poprzednim w województwie lubelskim utworzono 2 nowe szkoły branżowe I stopnia, 2 nowe szkoły branżowe II stopnia, natomiast zlikwidowano 2 technika. W Polsce natomiast utworzono 23 nowe szkoły branżowe I stopnia, 35 nowych szkół branżowych II stopnia, 51 nowych liceów ogólnokształcących oraz 5 ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe, zlikwidowano zaś 3 technika.

W roku szkolnym 2023/24 na terenie województwa lubelskiego funkcjonowały 144 licea ogólnokształcące (w Polsce 2449), w których uczyło się 45,7 tys. młodzieży (w kraju 806,1 tys.). W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 liczba liceów ogólnokształcących w województwie lubelskim nie zmieniła się (w Polsce wzrosła o 2,1%), zaś liczba uczniów wzrosła o 6,6% (w kraju o 11,0%). Natomiast w stosunku do roku szkolnego 2020/21 liczba liceów ogólnokształcących zwiększyła się o 5,9% (w Polsce wzrosła o 5,6%), a uczniów o 15,7% (w kraju o 25,2%).

W omawianym roku szkolnym w województwie lubelskim działało 107 techników (w Polsce 1858) i 4 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (w kraju 107). W szkołach tych łącznie uczyło się 40,9 tys. młodzieży (w Polsce 769,9 tys.). W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 liczba techników w województwie lubelskim zmniejszyła się o 1,8% (w kraju wzrosła o 0,2%), zaś liczba ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe nie zmieniła się (w Polsce wzrosła o 4,9%). Liczba uczniów w technikach w województwie lubelskim wzrosła o 0,3% (w kraju o 6,2%), a w ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe zmniejszyła się o 1,7% (w Polsce wzrosła o 1,5%). W stosunku do roku szkolnego 2020/21 liczba techników w województwie lubelskim, zmniejszyła się o 8,5%, zaś liczba uczniów w tych szkołach wzrosła o 4,5% (w kraju odpowiednio zmniejszyła się o 0,3% i zwiększyła się o 16,7%). Natomiast liczba ogólnokształcących szkół artystycznych w województwie lubelskim zmniejszyła się o 20,0% (w kraju o 15,1%), a liczba uczniów o 14,0% (w Polsce wzrosła o 1,8%).

W roku szkolnym 2023/24 na terenie województwa lubelskiego funkcjonowały 122 szkoły branżowe I stopnia łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy (w kraju 2260), w których uczyło się łącznie 10,4 tys. młodzieży (w Polsce 230,0 tys.). W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 liczba tych szkół wzrosła o 2,5% (w kraju o 1,3%), a liczba uczniów o 6,9% (w Polsce o 10,7%). Natomiast w stosunku do roku szkolnego 2020/21 liczba powyższych szkół wzrosła o 4,3%, a uczniów o 7,0% (w kraju odpowiednio o 1,9% i o 7,1%).

W roku szkolnym 2023/24 na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 16 szkół branżowych II stopnia (w kraju 261), w których uczyło się łącznie 0,7 tys. młodzieży (w Polsce 13,0 tys.). Liczba tych szkół w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym wzrosła o 14,3% (w kraju o 15,5%), a liczba uczniów o 14,9%, w Polsce o 14,0%. Natomiast w stosunku do roku szkolnego 2020/21 liczba szkół branżowych II stopnia wzrosła ponad 2-krotnie, a uczniów ponad 5-krotnie (w kraju odpowiednio ponad 3-krotnie i ponad 7-krotnie).

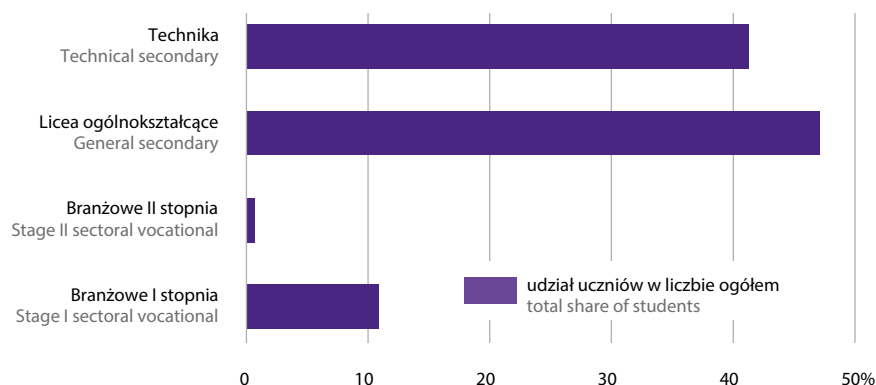
W roku szkolnym 2022/23 świadectwa ukończenia szkoły ponadpodstawowej otrzymało 18,9 tys. uczniów (w Polsce 330,4 tys.), czyli o 8,8% mniej, niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju o 8,7%). W województwie lubelskim, podobnie jak i w kraju najwięcej absolwentów ukończyło licea ogólnokształcące (w województwie 50,1% ogółu absolwentów, w kraju 48,4%).

W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych w województwie lubelskim zwiększyła się o 4,6%, natomiast w kraju o 10,4%.

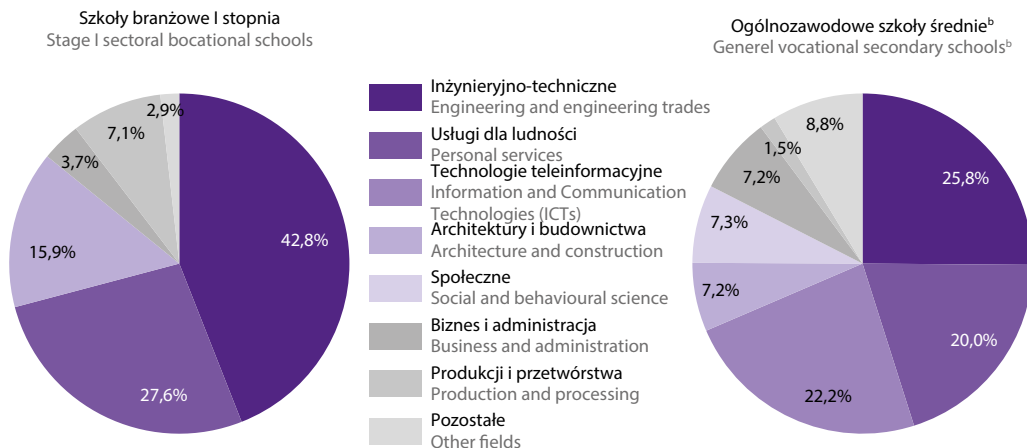
Według stanu na koniec września 2023 r. w województwie lubelskim działało 69 szkół policealnych (w kraju 1248). Z ogólnej liczby 10,9 tys. słuchaczy tych szkół (w Polsce 243,1 tys.), kobiety stanowiły 76,9% (w kraju 71,3%). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba szkół policealnych nie zmieniła się (w kraju zmniejszyła się o 3,0%), zaś słuchaczy zmniejszyła się o 1,5% (w Polsce wzrosła o 3,5%). Natomiast w stosunku do roku szkolnego 2020/21 liczba szkół policealnych w województwie lubelskim zmniejszyła się o 18,8% (w kraju o 15,0%), liczba słuchaczy w tym okrasie zmniejszyła się o 6,3% (w Polsce wzrosła o 18,8%).

Szkołę policealną w województwie lubelskim w roku szkolnym 2022/23 ukończyło 3,5 tys. słuchaczy (w Polsce 68,8 tys.), czyli o 4,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju o 18,2%) i o 1,2% więcej niż w roku szkolnym 2020/21 (w kraju o 23,0%).

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/24
Chart 21. Students of post-primary schools by types in the 2023/24 school year

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2022/23
Chart 22. Students of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2022/23 school year

a Zgodne z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Wyniki egzaminu maturalnego

W 2024 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło w województwie lubelskim 7693 kobiety (w kraju 131657) i 6397 mężczyzn (w Polsce 114309), z czego egzamin dojrzałości zdało 83,9% kobiet (w kraju 84,2%) i 82,1% mężczyzn (w Polsce 83,9%). W porównaniu z 2023 liczba kobiet, które przystąpiły do matury zmniejszyła się o 3,0% (w kraju o 4,8%), zaś mężczyzn o 4,5% (w Polsce o 0,7%). Jednocześnie wskaźnik zdawalności matur w 2023 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym wzrósł w województwie lubelskim wśród kobiet o 1,5 p. proc. (w kraju obniżył się o 0,2 p. proc.), a wśród mężczyzn o 1,0 p. proc. (w Polsce obniżył się o 0,5 p. proc.).

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły / zdały egzamin maturalny
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2020	2023	2024
Kobiety Females			
przystąpiło took	8457	7934	7693
zdało passed	6297	6534	6451
Mężczyźni Males			
przystąpiło took	7453	6698	6397
zdało passed	5094	5431	5254

Szkolnictwo wyższe¹

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. w publicznych i niepublicznych szkołach wyższych mających siedzibę na terenie województwa lubelskiego kształciło się 65,4 tys. studentów (w Polsce w tym czasie uczyło się 1242,9 tys. studentów). Na studiach stacjonarnych kształciło się 50,2 tys. osób (w Polsce 789,6 tys.). Stanowili oni ponad trzy czwarte (76,6%) ogółu studentów (w kraju 63,5%).

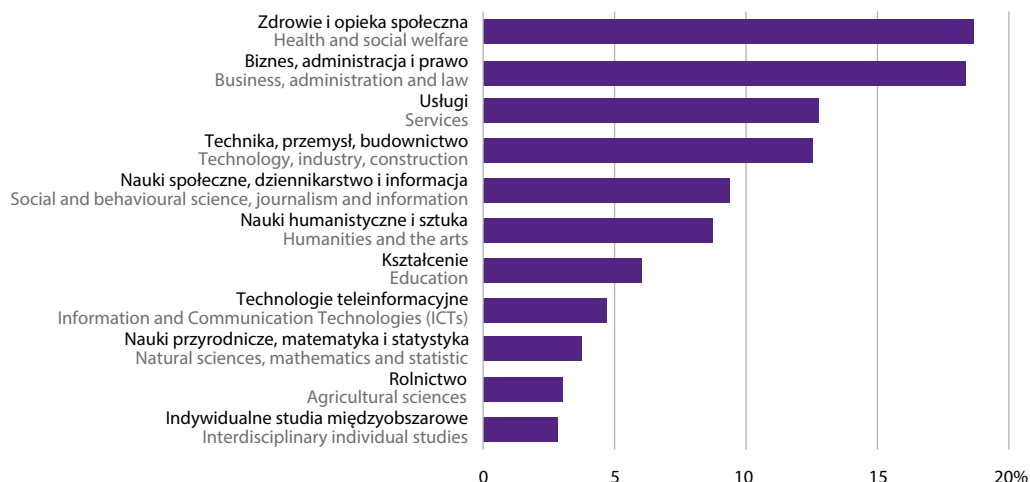
W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba studentów na uczelniach mających siedzibę w województwie lubelskim zmniejszyła się o 1,1% (w Polsce wzrosła o 1,7%). W tym czasie liczba studentów na studiach stacjonarnych zmniejszyła się o 1,2% i o 1,0% na niestacjonarnych (w kraju odpowiednio wzrosła o 0,5% i o 3,9%).

W roku akademickim 2023/24 najwięcej osób w województwie lubelskim studiowało na kierunkach z grupy „zdrowie i opieka społeczna” (21,4%) oraz „biznes, administracja i prawo” (16,2%). Natomiast najmniej na kierunkach z grupy „nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka” (2,9%) oraz „indywidualne studia międzyobszarowe” (3,7%). W Polsce zaś najwięcej osób studiowało na kierunkach z grupy „biznes, administracja i prawo” (22,6%) oraz „nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja” (13,7%), natomiast najmniej na kierunkach z grupy „rolnictwo” (1,7%) oraz „nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka” (3,2%).

¹ Studentów i absolwentów w województwie lubelskim wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi. Podane informacje zawierają dane dotyczących uczelni resortu obrony oraz resortu spraw wewnętrznych. Studenci i absolwenci według grup i podgrup kierunków studiów zostali wykazani zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2022/23

Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2022/23 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2021 r. Łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2021. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

Według stanu na koniec września 2023 r. w województwie lubelskim działały 43 szkoły dla dorosłych i były to licea ogólnokształcące. W Polsce natomiast funkcjonowały 44 szkoły podstawowe dla dorosłych i 730 liceów ogólnokształcących dla dorosłych.

W województwie lubelskim w roku szkolnym 2023/24 w liceach ogólnokształcących dla dorosłych uczyło się 4,1 tys. osób (w Polsce 98,4 tys.), czyli o 20,6% więcej w stosunku do roku szkolnego 2022/23 i o 7,7% w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 (w kraju odpowiednio więcej o 12,5% i mniej o 2,4%). Licea ogólnokształcące dla dorosłych w roku szkolnym 2022/23 ukończyło 0,3 tys. uczniów (w Polsce 8,0 tys.), a więc o 75,2% mniej niż w roku wcześniejszym (w kraju o 70,7%) i o 80,1% niż w roku szkolnym 2020/21 (w Polsce o 76,4%).

W województwie lubelskim w 2023 r. odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w wieku 25 – 64 lata wyniósł 8,0% (w Polsce 8,7%) i w stosunku do roku wcześniejszego był wyższy o 0,1 p. proc. (w kraju o 0,9 p. proc.). Natomiast w porównaniu z 2020 r. odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w wieku 25 – 64 lata również wzrósł o 3,6 p. proc. (w Polsce o 4,9 p. proc.).

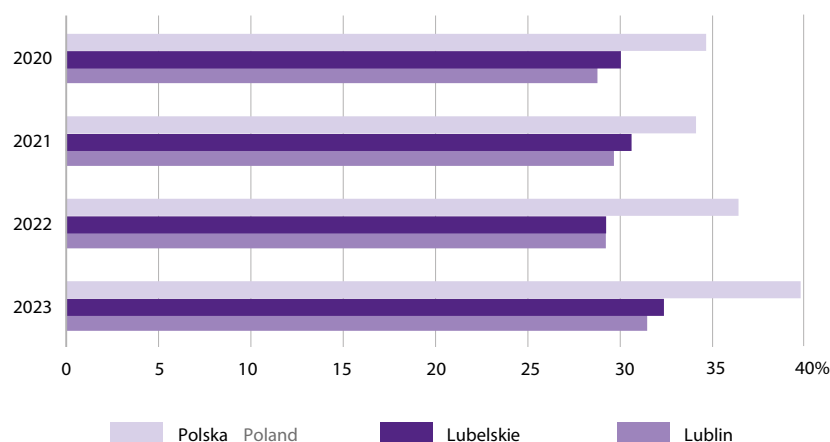
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie

Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie (z budżetu województwa oraz z budżetów powiatów i gmin) w 2023 r. w województwie lubelskim wyniosły 6,3 mld zł (w kraju 121,6 mld zł), z czego 3,4 mld zł są to wydatki budżetów gmin bez miast na prawach powiatów (w Polsce 60,0 mld zł). Udział wydatków na edukację w wydatkach ogółem poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego w województwie lubelskim w 2023 r. wyniósł 32,5% (w Polsce 31,6%).

W porównaniu z rokiem wcześniejszym wydatki jednostek samorządu terytorialnego na edukację w województwie lubelskim wzrosły o 17,5% (w kraju o 17,1%), a w stosunku do 2020 r. o 35,7% (w kraju o 40,7%).

Wykres 24.
Chart 24.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację
Educational expenditure of budgets of local governments units

Zasoby pracy

Labour resources

W końcu października 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 756,9 tys. osób i była niższa o 0,6% w porównaniu z październikiem 2023 r. Województwo charakteryzował wysoki odsetek osób pracujących w rolnictwie.

W końcu 2024 r. w województwie lubelskim zaobserwowano poprawienie się sytuacji na rynku pracy. W ujęciu rocznym zanotowano zmniejszenie ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia. W porównaniu z 2023 r. zaobserwowano zwiększenie liczby ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy. Osoby pozostające bez pracy dłużej niż 1 rok nadal stanowiły znaczącą część bezrobotnych zarejestrowanych, a odsetek tych osób był o 1,2 p. proc. niższy od notowanego przed rokiem.

W 4 kwartale 2024 r. wskaźnik aktywności zawodowej wyniósł 56,7%. Zmniejszyła się liczba biernych zawodowo. Wskaźnik zatrudnienia w województwie lubelskim był niższy o 2,5 p. proc. niż średnio w kraju.

Pracujący

Dane o pracujących w gospodarce narodowej (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;

2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

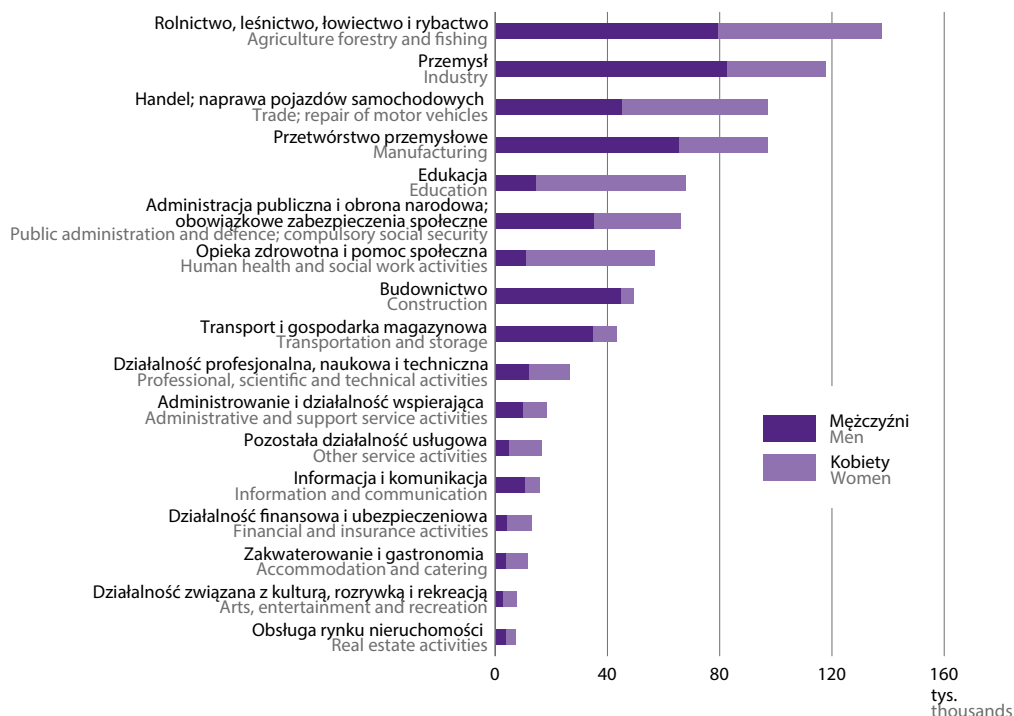
W końcu października 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie wyniosła 756,9 tys. osób (5,0% wszystkich pracujących w Polsce). W porównaniu z październikiem 2023 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 0,6% (w kraju spadek o 0,4%). Większość pracujących, tj. 53,8% mieszkała na wsi. W stolicy województwa Lublinie pracowało 17,8% ogółu pracujących w województwie. W kraju natomiast liczba pracujących wyniosła 15146,2 tys. osób. Pod względem liczby pracujących województwo lubelskie uplasowało się na 8. miejscu w kraju.

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 25.

Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2024
As of 31 December

W województwie lubelskim występuje najwyższy w kraju odsetek osób pracujących w sektorze rolnictwa (18,3%), podczas gdy w kraju odsetek ten wyniósł tylko 7,9%. W tej sekcji kobiety stanowiły 16,6% ogółu pracujących. Wyraźnie niższy niż w kraju był udział przemysłu. W województwie lubelskim wyniósł on 15,6% zbiorowości pracujących (w kraju 21,1%), a udział kobiet wyniósł 29,7%. Stosunkowo duży odsetek stanowili również pracujący w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (12,9%), w jednostkach prowadzących działalność w zakresie edukacji (9,0%), w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (8,8%), w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (7,5%), w budownictwie (6,5%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (5,8%).

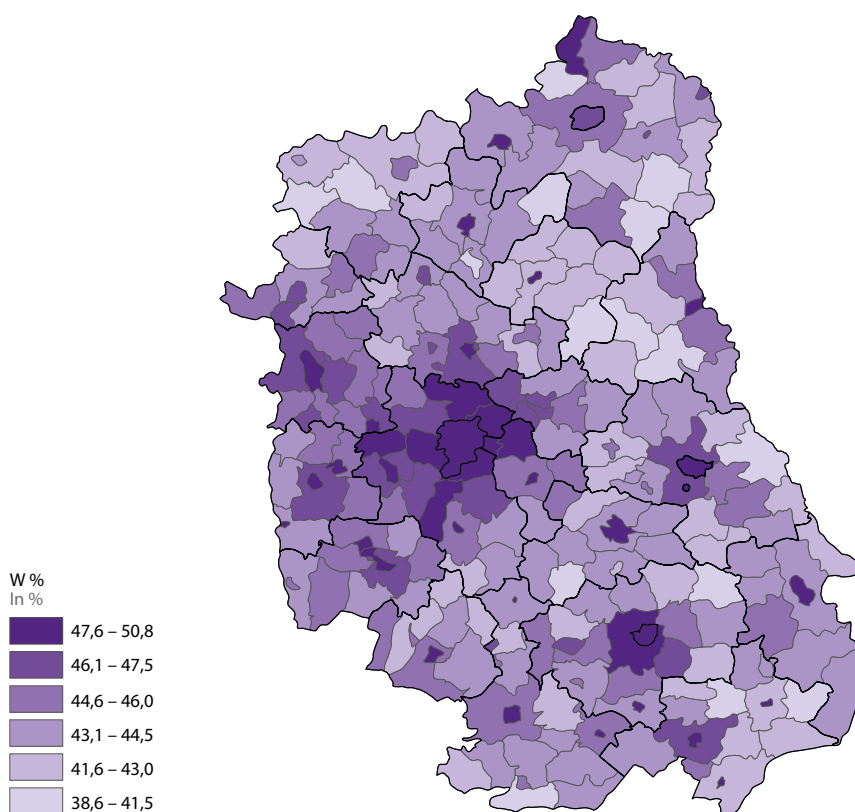
Wśród ogółu pracujących w gospodarce narodowej w województwie większą część stanowili mężczyźni – w końcu października 2024 r. ich udział wyniósł 53,4% (w kraju - 52,7%). Najwyższy odsetek mężczyzn odnotowano w gminie wiejskiej Stanin (61,4%) i Leśna Podlaska (60,6%). Spośród 213 gmin w województwie kobiety pracujące stanowiły większość w mieście Lublin (50,8%) i gminie Głusk (50,0%).

Najsilniej sfeminizowane były sekcje opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz edukacja. Kobiety stanowiły w tych sekcjach odpowiednio 80,8% i 78,3% pracujących. Najbardziej zmaskulinizowane sekcje to budownictwo gdzie udział mężczyzn wyniósł 91,2%.

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 31 December

Na koniec października 2024 r. średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 43,7 lat i była wyższa niż w kraju (42,8 lat). Średnia wieku pracujących kobiet i mężczyzn były takie same jak średnie w województwie lubelskim. Analizując średnią wieku w układzie terytorialnym najwyższą średnią wieku pracujących odnotowano w mieście Nałęczów (46,4 lata), Zwierzyniec (46,3 lata) oraz w mieście Kazimierz Dolny (46,2 lata), a najniższą w gminie Wojcieszków (41,1 lat), Kłoczew (41,2 lat) oraz Krzywda (41,4 lat).

Według stanu w końcu października 2024 r. mediana wieku pracujących była wyższa niż średnia w kraju i wyniosła 43,0 lata. Najwyższą wartość mediany odnotowano w gminie miejskiej Zwierzyniec – 48,0 lat i Kazimierz Dolny – 47,0 lat. Najniższa mediana wieku – 41,0 lat wystąpiła w 8 gminach województwa.

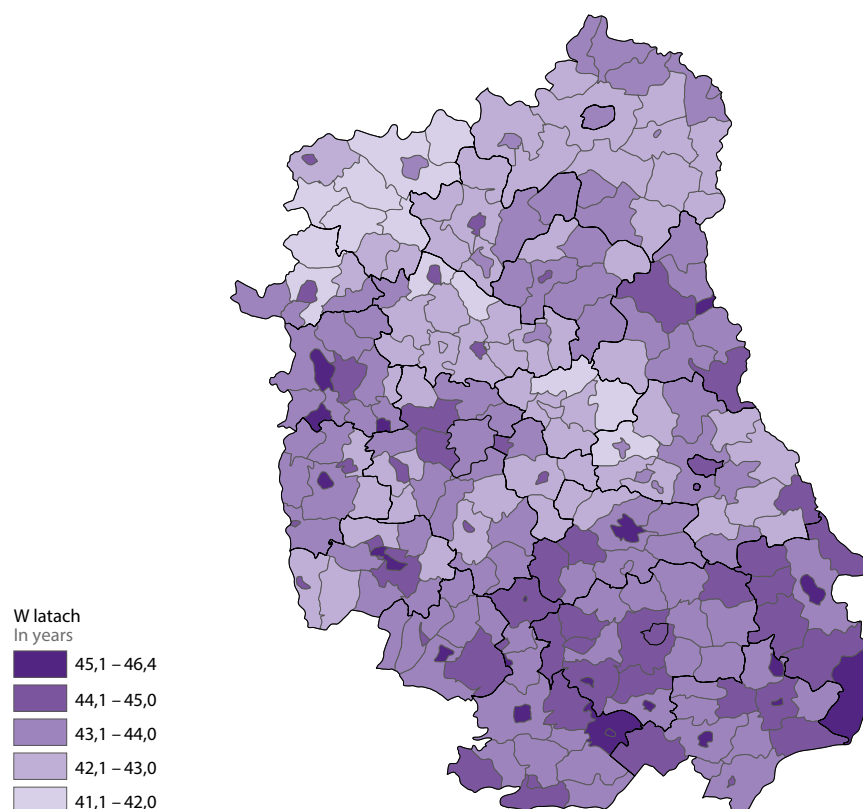
Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Map 25.

Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024

As of 31 October

Zdecydowana większość osób pracujących w gospodarce narodowej zamieszkałych w województwie lubelskim to pracownicy najemni – ich udział w zbiorowości pracujących ogółem wyniósł 71,3%; wśród kobiet pracownicy najemni stanowili 75,7%, a wśród mężczyzn 67,3%.

Wśród pracujących w gospodarce narodowej wyodrębnić można było emerytów i rencistów, niepełnosprawnych oraz cudzoziemców. W końcu października 2024 r. emeryci i renciści z województwa lubelskiego stanowili 4,0% ogółu emerytów i rencistów w kraju, niepełnosprawni - 4,3%, a cudzoziemcy - 2,1%. Większość pracujących wśród emerytów i rencistów oraz osób z niepełnosprawnością stanowiły kobiety (odpowiednio 50,4% i 53,0%), a wśród cudzoziemców - mężczyźni (74,3%).

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W końcu grudnia 2024 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa lubelskiego wyniosła 55,8 tys. osób i była niższa o 2,8% od zanotowanej przed rokiem. Zmiany zaobserwowano również w skali kraju – na koniec 2024 r. liczba bezrobotnych była niższa o 0,3% niż w 2023 r.

W województwie lubelskim w porównaniu z 2023 r., odnotowano zmniejszenie liczby bezrobotnych w większości powiatów, przy czym najwyższy w powiatach: tomaszowskim (o 10,1%), kraśnickim i radzyńskim (po 8,8%) oraz krasnostawskim (o 5,9%). Największy wzrost odnotowano natomiast w powiecie bialskim (o 4,2%), opolskim (o 1,9%), parczewskim (o 1,3%) oraz w Zamościu (o 0,8%).

Spośród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec grudnia 2024 r. prawa do zasiłku nie posiadało 49,3 tys. osób, tj. mniej o 2,9% niż przed rokiem. Ich udział w liczbie bezrobotnych ogółem wyniósł 88,3% i był niższy niż na koniec grudnia 2023 r. o 0,1 p. proc. (w kraju 84,5%).

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w końcu grudnia 2024 r. wyniosła 30,8 tys. osób (mniej o 3,2% w porównaniu z grudniem 2023 r.). Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniósł 55,2% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i był niższy o 0,2 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2023 r., natomiast w kraju udział ten wyniósł 45,7%.

W końcu grudnia 2024 r., w województwie lubelskim kobiety stanowiły 48,7% (w kraju 51,6%). Bezrobotni mężczyźni stanowili 51,3% ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była niższa o 1,5% niż rok wcześniej. Spadek w skali roku zaobserwowano również w populacji bezrobotnych kobiet (o 4,2%) natomiast ich odsetek zmniejszył się w ujęciu rocznym o 0,7 p. proc.

W końcu grudnia 2024 r. największą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata i 35-44 lata – po 25,2% ogółu bezrobotnych (na wsi odpowiednio – 26,9% i 22,7%). Udział osób w wieku do 24 lat wyniósł 15,3% ogółu bezrobotnych (na wsi – 19,3%). W porównaniu z analogicznym okresem 2023 r. w największym stopniu, tj. o 7,2% zmniejszyła się liczba bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej oraz w grupie 25-34 lata – 5,8%.

Na koniec grudnia 2024 r. wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy najwięcej było osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym 25,4% (na wsi – 26,4%) oraz gimnazjalnym i bez wykształcenia szkolnego 23,2% (na wsi – 24,6%), a najmniej ze średnim ogólnokształcącym – 13,5% (na wsi – 12,5%). W porównaniu z tym samym miesiącem 2023 r. największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i bez wykształcenia szkolnego (o 4,6%) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (o 4,4%).

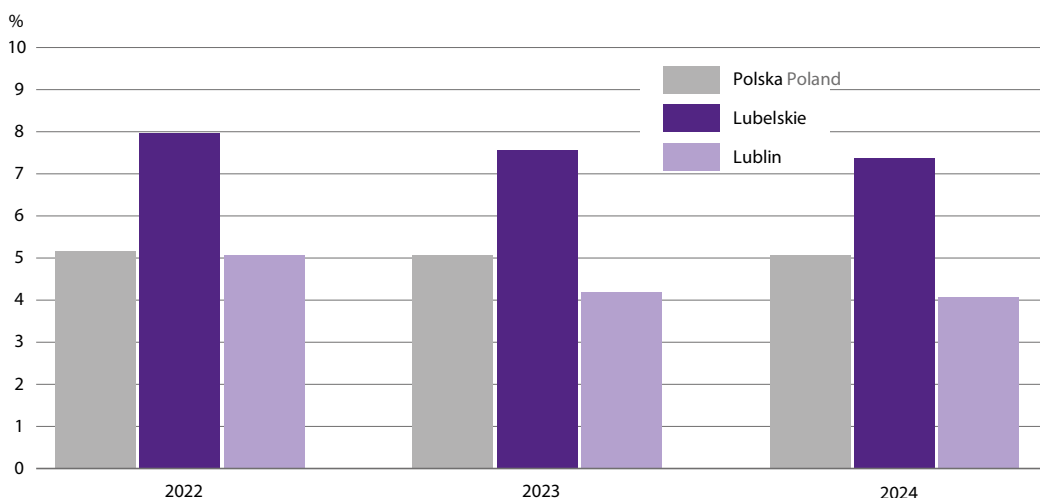
Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy², w końcu grudnia 2024 r., najliczniejsza była grupa osób pozostających bez pracy przez ponad 1 rok, stanowiły one 41,9% wszystkich bezrobotnych (na wsi – 43,0%). W tej grupie 26,8% bezrobotnych pozostawało bez pracy dłużej niż 24 miesiące (na wsi – 27,9%). Najmniej liczną grupę, czyli 10,2% wszystkich bezrobotnych, stanowiły osoby pozostające bez pracy przez 1 miesiąc lub krócej.

² Od momentu rejestracji w urzędzie pracy.

W końcu grudnia 2024 r. udział osób bezrobotnych wcześniej pracujących zawodowo wyniósł 81,9% ogółu (na wsi – 78,7%), przy czym najliczniejsze grupy stanowiły osoby ze stażem pracy poniżej 1 roku – 27,8% ogółu bezrobotnych (na wsi – 27,4%) i ze stażem pracy od 1 do 5 lat – 24,7% ogółu (na wsi – 25,3%). Najmniej było bezrobotnych ze stażem powyżej 20 lat pracy – 5,9% (na wsi – 4,6%). Osoby bez stażu pracy stanowiły natomiast 18,1% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (na wsi – 21,3%).

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia
Registered unemployment rate
As of 31 December

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Stopa bezrobocia rejestrowanego, zarówno w skali kraju, jak i województwa, była niższa w porównaniu z 2023 r. W końcu grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w województwie lubelskim wyniosła 7,4% i była niższa o 0,2 p. proc. niż przed rokiem. W Polsce stopa bezrobocia w stosunku do grudnia 2023 r. pozostała na niezmiennym poziomie i wyniosła 5,1%. W rankingu województw, lubelskie pod względem wysokości stopy bezrobocia, plasowało się na 13. miejscu. W kraju najniższy poziom bezrobocia odnotowano w województwie wielkopolskim (3,0%), śląskim (3,6%) oraz mazowieckim (4,0%), a najwyższy w województwie podkarpackim (8,7%), warmińsko-mazurskim (8,3%) oraz świętokrzyskim (7,5%).

W województwie lubelskim do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: hrubieszowski (15,3%), włodawski (15,1%) oraz krasnostawski (13,4%), o najniższej zaś: łukowski (4,0%), Lublin (4,1%) i łęczyński (5,3%). W porównaniu z grudniem 2023 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się w największym stopniu w powiecie kraśnickim i tomaszowskim (o 0,8 p. proc.) oraz krasnostawskim i radzyńskim (o 0,6 p. proc.). Natomiast stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła w powiatach: białskim (o 0,4 p. proc.), opolskim (o 0,2 p. proc.), chełmskim, łukowskim, parczewskim, świdnickim oraz Białej Podlaskiej i Zamościu (po 0,1 p. proc.). Na niezmiennym poziomie stopa bezrobocia pozostała w powiatach hrubieszowskim, zamojskim i Chełmie.

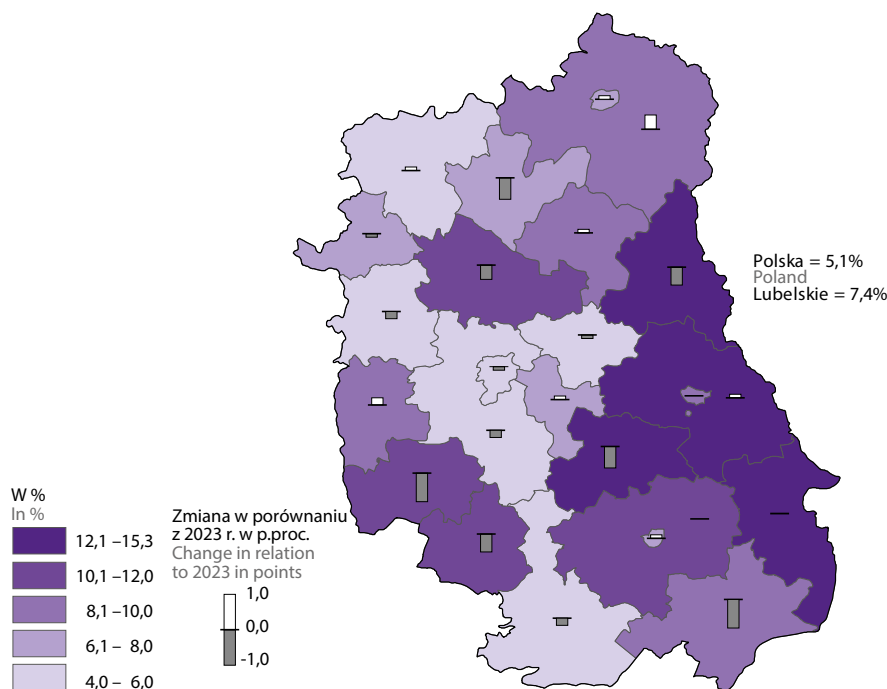
Mapa 26.**Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 26.

Registered unemployment rate in 2024

As of 31 December

W końcu grudnia 2024 r. większość bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Grupa ta liczyła 30,3 tys. osób, co stanowiło 54,3% ogólnej liczby bezrobotnych. Było to o 1,1 p. proc. mniej niż w roku poprzednim. Liczba osób należących do omawianej kategorii bezrobotnych była niższa w stosunku rocznym o 4,7%.

W końcu grudnia 2024 r. zarejestrowane były 2543 osoby niepełnosprawne (4,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych), z czego 39,3% stanowiły kobiety. W porównaniu z grudniem 2023 r. liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmniejszyła się o 27,9%. Spośród zarejestrowanych niepełnosprawnych 89,8% bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku. Dla osób niepełnosprawnych przygotowano 66 ofert pracy, co oznacza, że na 1 wolne miejsce pracy przypadało 39 osób niepełnosprawnych, w kraju zaś 24.

W województwie lubelskim w końcu grudnia 2024 r. zarejestrowanych było 2,7 tys. absolwentów. Był to wzrost (o 0,9%) w stosunku do 2023 r. Udział absolwentów w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł z 4,7% w 2023 r. do 4,9% w 2024 r.

W 2024 r., w województwie lubelskim bilans bezrobotnych kształtował się korzystnie, tzn. w ciągu całego 2023 r. zarejestrowano mniej osób niż wyłączono z ewidencji (o 1,6 tys.). Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 98,1%, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 99,8%.

Wskaźnik płynności rynku pracy, będący stosunkiem liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych, wyniósł w 2024 r. 52,0% i był niższy o 0,4 p. proc. od wskaźnika zanotowanego w 2023 r. (na wsi – 52,1% i był wyższy o 0,8 p. proc. w porównaniu z 2023 r.).

Powiatowe urzędy pracy w województwie lubelskim w ciągu 2024 r. miały do dyspozycji 46,2 tys. ofert pracy, tj. więcej o 0,3% niż rok wcześniej. W końcu grudnia 2024 r. na 1 ofertę pracy przypadało 46 bezrobotnych (wobec 39 osób w 2023 r.) i wskaźnik ten był wyższy niż w skali kraju. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano w powiatach: lubelskim (12 osób na 1 ofertę) oraz janowskim (20 osób). W Lublinie na 1 ofertę przypadało 37 osób bezrobotnych.

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Według danych BAEL w 4 kwartale 2024 r. zbiorowość osób aktywnych zawodowo w województwie lubelskim liczyła 915 tys. osób, co stanowiło 5,2% ogólnej liczby osób aktywnych zawodowo w kraju. Liczba osób biernych zawodowo wyniosła natomiast 698 tys. osób, co stanowiło 5,5% wielkości krajowej. Liczba aktywnych zawodowo w 4 kwartale 2024 r. zmniejszyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku o 0,1%.

W ogólnej liczbie aktywnych zawodowo przeważali mężczyźni (53,9%), a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania – mieszkańcy wsi (52,8%).

Tablica 12.
Table 12.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2022	2023	2024	2024 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	940	916	915	17742
pracujący employed persons	891	884	887	17247
bezrobotni unemployed persons	48	32	38	495
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	686	704	698	12610
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	57,8	56,5	56,7	58,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	54,8	54,6	54,3	56,8
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	5,1	3,5	4,2	2,8

^a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.

^a The unemployed population includes people aged 15–74.

Wskaźnik obciążenia pracujących osobami niepracującymi (w przeliczeniu na 100 pracujących) wyniósł 84 osoby. Wśród aktywnych zawodowo na 100 mężczyzn przypadało 86 kobiet, a na 100 mieszkańców wsi przypadało 89 z miast.

W województwie lubelskim wśród osób aktywnych zawodowo najwięcej, bo 40,2% ogółu, ukończyło szkołę wyższą. Najmniejszą grupę aktywnych zawodowo (3,4%) stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego.

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W 4 kwartale 2023 r. liczba osób pracujących wyniosła 887 tys. i zwiększyła się w ujęciu rocznym o 0,3%. Liczba pracujących kobiet zmniejszyła się o 2,4%, a liczba pracujących mężczyzn zwiększyła o 0,6%.

Najliczniejszą grupę wiekową wśród pracujących stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (28,1% ogółu pracujących). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia wśród pracujących, najliczniejszą zbiorowość stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (41,2% ogółu pracujących).

W 4 kwartale 2024 r. w sektorze prywatnym pracowało 620 tys. osób (70,7% ogółu pracujących). Wśród nich przeważali mężczyźni (59,7%).

Grupa osób zatrudnionych ogółem w podmiotach publicznych lub u pracodawcy prywatnego liczyła w omawianym okresie 669 tys. osób (76,3% ogółu pracujących). Pracę najemną na czas nieokreślony, tj. stałą wykonywało 537 tys. osób (80,3%), zaś na czas określony 132 tys. osób (19,7%).

Grupa pracodawców oraz pracujących na własny rachunek liczyła w tym czasie 195 tys. osób, stanowiąc 22,2% ogółu pracujących na terenie województwa lubelskiego.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej wyrażony udziałem pracujących i bezrobotnych w populacji osób w wieku 15-89 lat wyniósł dla województwa lubelskiego w 4 kwartale 2024 r. 56,7% (w kraju – 58,5%). W ujęciu rocznym zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej, a opisujący ją współczynnik zwiększył się o 0,2 p. proc. (w skali kraju zaobserwowano wzrost o 0,4 p. proc.).

Województwo lubelskie znalazło się w 4 kwartale 2024 r. na 9. miejscu w kraju pod względem współczynnika aktywności zawodowej (najwyższą wartość osiągnął on w województwie mazowieckim – 63,3%, zaś najniższą w województwie podkarpackim – 52,7%).

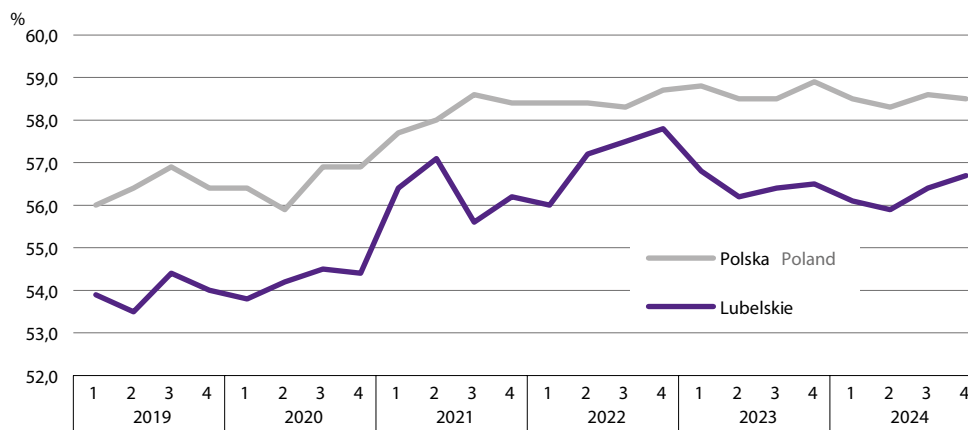
W 4 kwartale 2024 r. wyższy współczynnik aktywności zawodowej na terenie województwa lubelskiego odnotowano w populacji mężczyzn (63,5%) niż kobiet (50,4%). W miastach współczynnik ten wyniósł 57,4%, a na wsi 56,0%.

Rozpatrując wiek badanych, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (91,9%). Natomiast najniższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano w grupie osób w wieku 55-89 lat (27,6%).

Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej według poziomu wykształcenia badanej grupy mieszkańców województwa lubelskiego w wieku 15-89 lat dotyczył osób, które ukończyły szkołę wyższą i wyniósł 80,3%. Wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego współczynnik ten ukształtował się na najniższym poziomie i wyniósł 12,8%.

Wykres 27.
Chart 27.

Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie lubelskim wyniósł 54,3% i był niższy o 2,5 p. proc. niż średnio w kraju (56,8%). W odniesieniu do analogicznego kwartału 2023 r. zmniejszył się on o 0,3 p. proc. (w skali kraju spadek o 0,3 p. proc.).

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia w badanym okresie osiągnął wartość 90,4% i dotyczył grupy osób w wieku 35-44 lata. Z kolei najniższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano wśród osób w wieku 15-24 lata (25,3%).

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (78,8%), natomiast najniższy wskaźnik - w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (11,6%).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W województwie lubelskim w 4 kwartały 2024 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 698 tys. Ponad połowę tej grupy osób stanowiły kobiety (59,6%) oraz mieszkańcy wsi (54,3%). Większość osób biernych zawodowo to osoby w wieku 55-89 lat (68,9%).

W strukturze biernych zawodowo mieszkańców województwa lubelskiego, przyjmując za kryterium poziom wykształcenia, najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (212 tys. osób), a ich udział w tej zbiorowości wyniósł 30,4%.

W województwie lubelskim w 4 kwartale 2024 r. zbiorowość osób nieposzukujących pracy liczyła 546 tys. Ponad połowę osób należących do tej grupy stanowiły kobiety (58,8%) oraz mieszkańcy wsi (56,8%). Przewagę mężczyzn odnotowano w grupie osób nieposzukujących pracy z powodu choroby, niesprawności (63,0%).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w województwie lubelskim w 2023 r. kształtowało się na poziomie 6774,52 zł i było o 83,1% wyższe w odniesieniu do 2015 r. We wszystkich sekcjach odnotowano poprawę warunków płacowych.

W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż w roku poprzednim.

W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów oraz wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto zarówno wypłacanej przez ZUS jak i rolnikom indywidualnym.

Z roku na rok poprawia się sytuacja materialna gospodarstw domowych w województwie. Odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych względem 2015 r. W badaniu z 2023 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wynosił 20,4% i był jednym z najwyższych w kraju.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W województwie lubelskim w 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób osiągnęło poziom 6774,52 zł i było wyższe o 14,6% w porównaniu z 2022 r. oraz o 83,1% w odniesieniu do 2015 r. (w kraju odpowiednio o 13,3% i o 83,0%). W analizowanej zbiorowości rozpiętość wynagrodzeń wahała się od 4386,34 zł w zakwaterowaniu i gastronomii do 10174,58 zł w informacji i komunikacji. Wynagrodzenia te stanowiły odpowiednio: 64,7% i 150,2% przeciętnego wynagrodzenia w województwie. Poprawę warunków płacowych względem 2022 r. odnotowano we wszystkich sekcjach działalności gospodarczej. Znaczący wzrost wynagrodzeń odnotowano m.in. w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 18,4%). Najwolniej rosły wynagrodzenia w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiecko i rybactwo (o 6,5%). Natomiast w porównaniu z 2015 r. najbardziej wynagrodzenia wzrosły w sekcji pozostała działalność usługowa (dwukrotnie więcej), a najmniej w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiecko i rybactwo (o 55,8%).

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

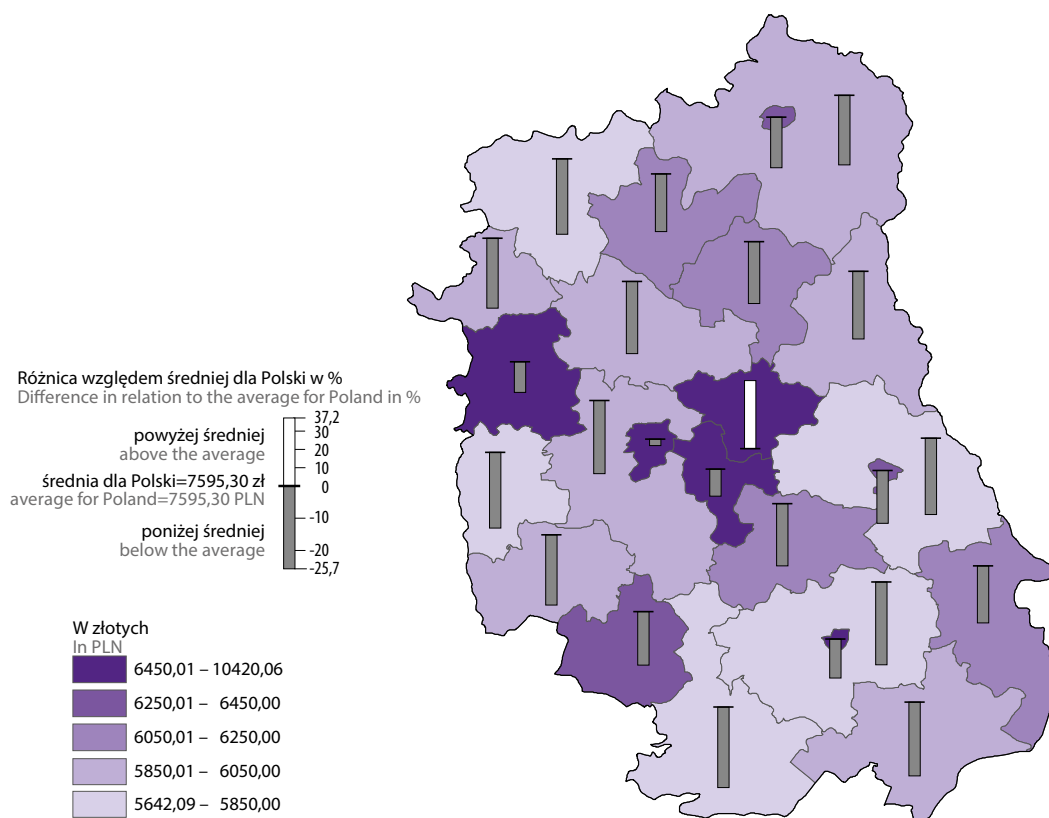
W układzie powiatowym zaobserwowano znaczne zróżnicowanie wysokości wynagrodzeń. Najwięcej zarabiali pracujący w powiecie łęczyńskim (10420,06 zł) i Lublinie (7443,57 zł). Najniższe wynagrodzenie otrzymywali natomiast pracujący w powiecie zamojskim (5642,09 zł) oraz biłgorajskim (5694,27 zł).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było wyższe od średniej wojewódzkiej w powiecie: łączyńskim, puławskim i świdnickim oraz w powiecie grodzkim Lublin. Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie zamojskim stanowiło tylko 54,1% przeciętnego wynagrodzenia brutto w powiecie łączyńskim.

W porównaniu z 2022 r. przeciętne wynagrodzenia wzrosły we wszystkich powiatach województwa lubelskiego; najbardziej w łączyńskim (o 22,0%), Lublinie (o 16,3%), kraśnickim (o 15,5%), tomaszowskim (14,9%), lubelskim (o 14,7%), włodawskim (o 14,6%) oraz w powiecie zamojskim (o 14,5%).

Mapa 27.
Map 27.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2023 r.
Average monthly gross wages and salaries^a in 2023

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2024 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 7140,33 zł i było wyższe o 12,8% w porównaniu z 2023 r. i o 101,5% z 2015 r. W kraju przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 8265,92 zł i było wyższe o 11,0% w odniesieniu do 2023 r. i o 100,6% do 2015 r. W Lublinie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 7750,74 zł.

W stosunku do 2023 r. wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw w województwie, przy czym najwyższy notowano w zakwaterowaniu i gastronomii (o 24,0%), w budownictwie (o 20,9%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 16,9%).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W 2024 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie lubelskim zanotowano w sekcji informacja i komunikacja (o 45,7%), natomiast niższe wynagrodzenia w tym sektorze otrzymywali zatrudnieni m.in. w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (o 24,9%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 20,4%).

Tablica 13.
Table 13.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3543,24	4585,19	6329,15	7140,33
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	86,0	84,7	85,0	86,4

W 2024 r. w województwie lubelskim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 526,1 tys. osób i była wyższa o 0,9% od notowanej w 2023 r. i o 3,6% niż w 2015 r. W kraju, w omawianym roku, świadczenia otrzymywało 8965,0 tys. osób, czyli więcej o 0,7% niż w 2023 r. i o 5,8% niż w 2015 r.

Wykres 28.

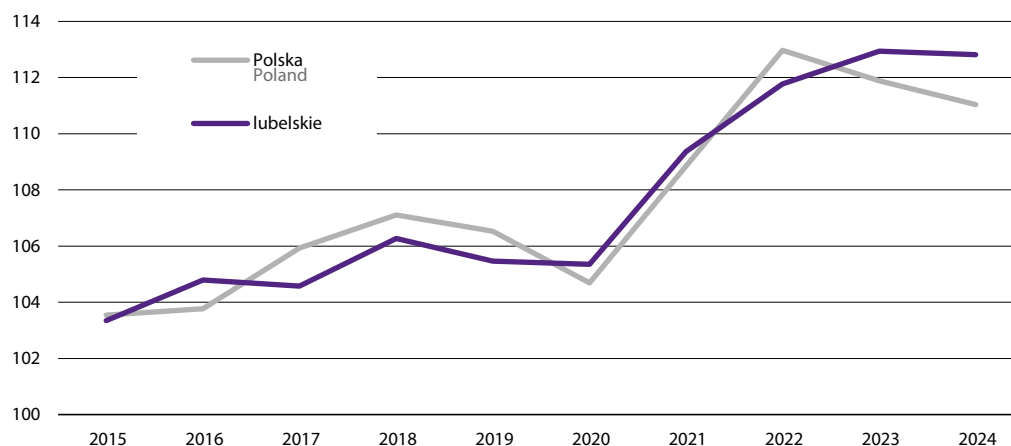
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 28.

Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Previous year=100

Tablica 14.

Świadczenia społeczne

Table 14.

Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	507,6	525,1	521,6	526,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1776,99	2170,28	2973,13	3391,93
w tym emerytura of which retirement pension	1903,84	2250,32	3078,49	3496,24
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1175,20	1383,90	1850,40	2108,73
w tym emerytura of which retirement pension	1201,50	1390,56	1861,77	2115,34

W 2024 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie, w ogólnej ich zbiorowości w Polsce, wyniósł 5,9%. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa lubelskiego stanowili 5,0% całej populacji, zaś świadczeniobiorcy z KRUS – 12,6%.

W 2024 r. w województwie lubelskim emerytury i renty z ZUS otrzymywało 403,8 tys. osób, tj. więcej o 1,6% niż w 2023 r. i o 15,5% w odniesieniu do 2015 r. Najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS w 2024 r. stanowili emeryci (79,5% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierający renty z tytułu niezdolności do pracy (7,7%).

W porównaniu z 2023 r. wzrosła o 2,8% liczba emerytów. Zmniejszeniu uległa przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 7,1%) oraz liczba osób pobierających renty rodzinne (o 0,6%).

Odmienne kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Emerytury i renty rolnicze w 2024 r. pobierało 122,3 tys. osób (mniej o 1,3% niż w 2023 r. i o 22,5% w stosunku do 2015 r.). W ciągu ostatniego roku spadek zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących emerytury (o 0,8%) oraz renty z tytułu niezdolności do pracy (o 3,3%), a także zmniejszeniu uległa zbiorowość osób korzystających z rent rodzinnych (o 2,0%). Podobnie jak w przypadku osób pobierających świadczenia z ZUS, najliczniejszą grupę wśród świadczeniobiorców z KRUS stanowili emeryci, przy czym ich odsetek wyniósł 78,7%. Najniższy udział miały natomiast osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 4,0% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

W województwie lubelskim, w 2024 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 3391,93 zł i była wyższa o 14,1% niż w 2023 r. (w kraju wzrost o 14,2%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 2108,73 zł i zwiększyło się o 14,0% w ciągu roku (w kraju o 13,9%).

W 2024 r. wysokość świadczeń w województwie kształtowała się poniżej średniej krajowej. Województwo lubelskie, podobnie jak przed rokiem, należało do województw, gdzie wypłacana była jedna z najniższych w Polsce przeciętna emerytura i renta z ZUS (14. miejsce w kraju). W przypadku analogicznego świadczenia pobieranego przez rolników indywidualnych województwo plasowało się na 10. miejscu w kraju.

Tablica 15.
Table 15. **Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny**
Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1226,74	1679,02	2088,43	2461,44	2678,30
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1174,92	1629,68	2020,71	2372,68	2622,11

W 2023 r. w województwie lubelskim badaniem budżetów objęto 1,6 tys. gospodarstw domowych, co stanowiło 5,7% wszystkich gospodarstw zbadanych w kraju. Przeciętne gospodarstwo domowe w województwie lubelskim liczyło 2,53 osób (w kraju – 2,43). Przeciętna liczba osób w gospodarstwie zmniejszyła się o 2,7% w porównaniu z 2022 r. i o 10,9% w relacji do 2015 r.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Istotny wpływ na poziom życia członków gospodarstwa domowego ma **dochód rozporządzalny**. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stopniową, jednak wyraźną, poprawę sytuacji materialnej gospodarstw domowych zarówno w Polsce, jak i w województwie lubelskim. Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych w 2023 r. wykazały, że w województwie lubelskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę ukształtował się na poziomie 2461,44 zł i był wyższy o 17,9% w porównaniu z 2022 r. i o 100,6% niż w 2015 r. W kraju dochód rozporządzalny przeciętnego gospodarstwa domowego wyniósł 2678,30 zł i zwiększył się o 19,0% w stosunku do 2022 r. i o 93,2% w relacji do 2015 r.

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominowały dochody z pracy najemnej, a następnie dochody ze świadczeń społecznych. Przeciętny dochód rozporządzalny z pracy najemnej na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 1307,57 zł i stanowił 53,1% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem (w kraju – 1491,28 zł i 55,7%) i w skali roku odsetek

ten wzrósł o 3,9 p. proc. Z kolei, przeciętny dochód ze świadczeń społecznych przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 852,49 zł i stanowił 34,6% (w kraju – 791,57 zł i 29,6%), a w skali roku udział ten wzrósł o 0,1 p. proc.

Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej wyniósł 91,9%. Województwo lubelskie znalazło się w wśród 8 województw, w których przeciętne dochody były niższe od średniej krajowej. Podobnie jak w 2022 r., najwyższymi przeciętnymi dochodami na 1 osobę dysponowały gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego (3208,99 zł). Dochody te były o 19,8% wyższe niż przeciętny krajowy dochód na osobę. Najniższe dochody wystąpiły w województwie podkarpackim (2280,97 zł) – o 14,8% poniżej średniej krajowej.

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki gospodarstwa domowego, jest **dochodem do dyspozycji**, który gospodarstwa domowe przeznaczają na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności. Mieszkaniec województwa lubelskiego w 2023 r. dysponował dochodem, który wyniósł miesięcznie 2372,68 zł i był wyższy o 17,4% od dochodu z 2022 r. oraz był niższy o 9,5% od średniej krajowej.

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie lubelskim w 2023 r. wyniosły 1558,16 zł (w Polsce – 1636,29 zł). Były one wyższe o 11,3% od wydatków ponoszonych w 2022 r. i o 60,4% w porównaniu z 2015 r. W województwie lubelskim wydatki stanowiły 63,3% dochodu rozporządzalnego, a w 2015 r. było to 79,2% dochodu (w Polsce odpowiednio 61,1% i 78,7%). Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wyniosły średnio 1469,40 zł (średnio w Polsce 1580,09 zł) i były wyższe o 10,3% w stosunku do 2022 r. i 59,8% do 2015 r.

W 2023 r. w województwie lubelskim gospodarstwa domowe 26,7% swoich wydatków przeznaczały na zakup żywności i napojów bezalkoholowych. Ważną pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły również wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii (18,2%). W 2023 r. w województwie lubelskim wydatki na 1 osobę stanowiły 95,2% średniej krajowej.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

W 2023 r. 14,0% populacji ludności Polski uzyskało dochody poniżej progu ubóstwa relatywnego. W porównaniu z 2022 r. wskaźnik ten był wyższy o 0,3 p. proc. Ze względu na zróżnicowanie przeciętnego dochodu do dyspozycji w różnych regionach kraju, zjawisko ubóstwa również rozkładało się nierównomiernie.

Województwo lubelskie w 2023 r. osiągnęło jeden z najwyższych w Polsce wskaźników zagrożenia relatywnym ubóstwem po transferach społecznych – 20,4%. Wskaźnik ten w porównaniu z 2022 r. był niższy o 2,2 p. proc. W 8 województwach odsetek osób zagrożonych ubóstwem przekroczył średnią wartość dla kraju. Najwyższy odsetkiem wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym charakteryzowało się województwo podlaskie (26,2%), najniższy natomiast odnotowano w województwie śląskim (7,6%).

W 2023 r. współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji w województwie lubelskim wyniósł 26,4%. W porównaniu z 2022 r. współczynnik ten był wyższy o 0,7 p. proc. W porównaniu do kraju współczynnik ten był niższy o 0,6 p. proc. Najmniejszym zróżnicowaniem przeciętnego dochodu wyrażonego tym współczynnikiem charakteryzowało się województwo opolskie (21,9%). Współczynnik Giniego dla Polski wyniósł 27,0% i był wyższy o 0,7 p. proc. w porównaniu z 2022 r.

Obserwowana w 2023 r. poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych miała wpływ na lepszą ocenę ich aktualnej sytuacji finansowej. W 2023 r. jako dobrą albo raczej dobrą swoją sytuację materialną określiło 50,1% gospodarstw domowych (w Polsce 54,0%), a 5,2% jako raczej złą albo złą (w kraju 4,9%). Jako przeciętną swoją sytuację postrzegało 44,7% gospodarstw (dla Polski średnia wyniosła 41,1%).

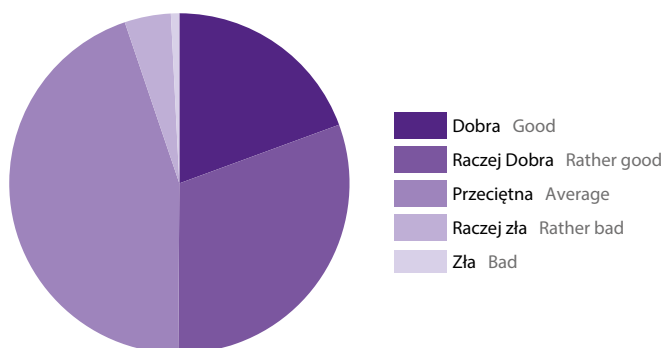
W województwie lubelskim w skali roku nastąpił wzrost odsetka gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą o 6,9 p. proc. (w Polsce wzrost o 4,0 p. proc.) oraz spadek odsetka gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą o 1,9 p. proc. (w kraju spadek o 1,1 p. proc.). Zmniejszył się także udział osób określających swoją sytuację jako przeciętną o 5,0 p. proc. (dla Polski spadek o 3,1 p. proc.).

Wykres 29.

Chart 29.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.

Subjective evaluation of the material situation of household in 2023

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

W 2023 r. świadczeniem w ramach programu „Rodzina 500 plus” objęto mniejszą liczbę dzieci niż rok wcześniej. Niższa była również kwota przeznaczona na świadczenia. Kartę Dużej Rodziny posiadało 109,9 tys. rodzin. Przeciętnie w województwie 237 osób na 10 tys. ludności korzystało ze świadczeń pomocy społecznej. Utrzymuje się spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, jak i liczby gospodarstw domowych objętych pomocą. Najczęstszą przyczyną udzielania pomocy było ubóstwo. W 2023 r. poniżej kryterium dochodowego funkcjonowało 58,5% gospodarstw domowych. Wzrasta liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3.

W 2023 r. w województwie lubelskim świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 47,9 tys. osób bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania (mniej o 1,3 tys. osób niż w 2022 r. i o 61,5 tys. osób w 2015 r.).

Oprócz stacjonarnych form pomocy społecznej realizowana jest również pomoc środowiskowa polegająca na udzielaniu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom spełniającym określone kryteria i z kwalifikowanym do otrzymania takiej pomocy w miejscu ich zamieszkania.

Środowiskową pomoc pieniężną stanowią między innymi różnego rodzaju zasiłki np.: stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców, natomiast pomoc niepieniężna obejmuje m.in: posiłek, schronienie w placówkach dla bezdomnych, ubranie, sprawienie pogrzebu, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Osoby potrzebujące mogły otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. W 2023 r., w województwie lubelskim z obu form pomocy społecznej skorzystało 63,0 tys. osób, tj. o 1,6 tys. mniej niż w 2022 r.

W 2023 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji w województwie lubelskim 38,4 tys. osób (w 2022 r. – 40,0 tys.). Zasiłki stałe wypłacane osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności przyznano 8,5 tys. osób, zasiłki okresowe – 11,6 tys. osób. Dużą grupę beneficjentów (18,2 tys.) stanowiły osoby korzystające z różnych zasiłków celowych.

Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji 24,6 tys. osób (podobnie w 2022 r.). Był to głównie codzienny gorący posiłek (17,8 tys. osób), zapewnienie schronienia w noclegowniach, schroniskach i domach dla bezdomnych (0,9 tys. osób), sprawienie pogrzebu zgodnie z wyznaniem zmarłego (0,2 tys. osób), usługi opiekuńcze obejmujące zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację, zapewnienie kontaktów z otoczeniem oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (5,6 tys. osób).

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), na pomoc społeczną w 2023 r. w województwie lubelskim wydano łącznie 172,3 mln zł (więcej o 0,4% niż w 2022 r., a mniej o 6,4% w porównaniu z 2015 r.). Stanowiło to 4,6% tego typu wydatków w kraju.

Pomoc pieniężna w 2023 r. wyniosła 104,6 mln zł (mniej o 3,1% niż w 2022 r. i o 19,1% niż w 2015 r.). Wydatki te stanowiły 60,7% wydatkowanej kwoty ogółem. Z tego na zasiłki stałe przeznaczono 51,8 mln zł (mniej o 2,0% niż w 2022 r.), na zasiłki okresowe – 26,9 mln zł (mniej o 11,9% niż w 2022 r.), na zasiłki celowe – 25,4 mln zł (więcej o 5,2% niż w 2022 r.).

W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 67,7 mln zł, tj. 39,3% kwoty ogółem (więcej o 6,4% niż w 2022 r.). Na zapewnienie posiłków przeznaczono 15,3 mln zł tj. 22,6% kwoty wydatkowanej na pomoc niepieniężną (więcej o 21,1% niż w 2022 r.). Wyższą kwotę niż w 2022 r. wydano na schronienie (4,5 mln zł – więcej o 29,4% niż w 2022 r.). Na usługi opiekuńcze wraz ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi wydatkowano kwotę 47,1 mln zł (więcej o 0,6% niż w 2022 r.).

Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniósł w województwie 237 osób na 10 tys. ludności (w 2022 r. – 242 osoby).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Tablica 16.
Table 16.**Świadczenia pomocy społecznej**
Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	109340	60892	49113	47857
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	184151,6	171791,4	171525,9	172287,5
pomoc pieniężna financial assistance	129193,2	111435,8	107878,6	104570,9
pomoc niepieniężna non-financial assistance	54958,4	60355,6	63647,3	67716,6
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	510	295	242	237

Dodatkowym wsparciem dla rodzin jest tzw. „Karta Dużej Rodziny”. Jest to program uruchomiony w czerwcu 2014 r. i skierowany do rodzin wielodzietnym, tj. minimum z trójką dzieci poniżej 18 roku życia, 25 roku życia jeśli kontynuują naukę lub/oraz gdy dzieci posiadają orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Program oferuje rodzinom szereg zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z usług kulturalno-rozrywkowych oraz transportowych na terenie kraju.

W 2023 r. w województwie lubelskim 109,9 tys. rodzin posiadało tę kartę (90,6 tys. w 2022 r.), co w skali roku oznacza wzrost o 21,3% (w kraju – 21,7%). Stanowiły one 6,2% wszystkich tego typu kart w kraju. W układzie powiatów województwa najwięcej kart przyznano rodzinom w Lublinie (8,5% wszystkich wydanych kart w województwie), w powiecie łukowskim (8,1%) oraz powiecie bialskim (7,7%), natomiast najmniej w powiatach: włodawskim i Chełmie (po 2,0%) i powiecie parczewskim (2,1%).

W 2023 r., w województwie lubelskim, ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 35,4 tys. gospodarstw domowych, w których było 76,0 tys. osób. W odniesieniu do 2022 r. liczba gospodarstw domowych uległa w województwie zmniejszeniu o 1,1%, a liczba członków tych gospodarstw spadła o 1,4% (w kraju analogicznie mniej o 2,6% i o 2,1%). Natomiast w porównaniu z 2015 r. liczba gospodarstw domowych w województwie była niższa o 45,0%, a liczba członków o 58,7%. W 2023 r. poniżej kryterium dochodowego funkcjonowało w województwie lubelskim 58,5% gospodarstw domowych (w kraju 61,4%). W porównaniu z 2022 r. udział takich gospodarstw domowych zmniejszył się o 3,4 p. proc. i o 11,4 p. proc. w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio mniej o 2,9 p. proc. i o 8,1 p. proc.).

W Lublinie wsparcie finansowe w postaci świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej otrzymało 4,7 tys. gospodarstw domowych, w których było 6,9 tys. osób.

Tablica 17.
Table 17.**Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej**
Beneficiaries of social assistance at domicile

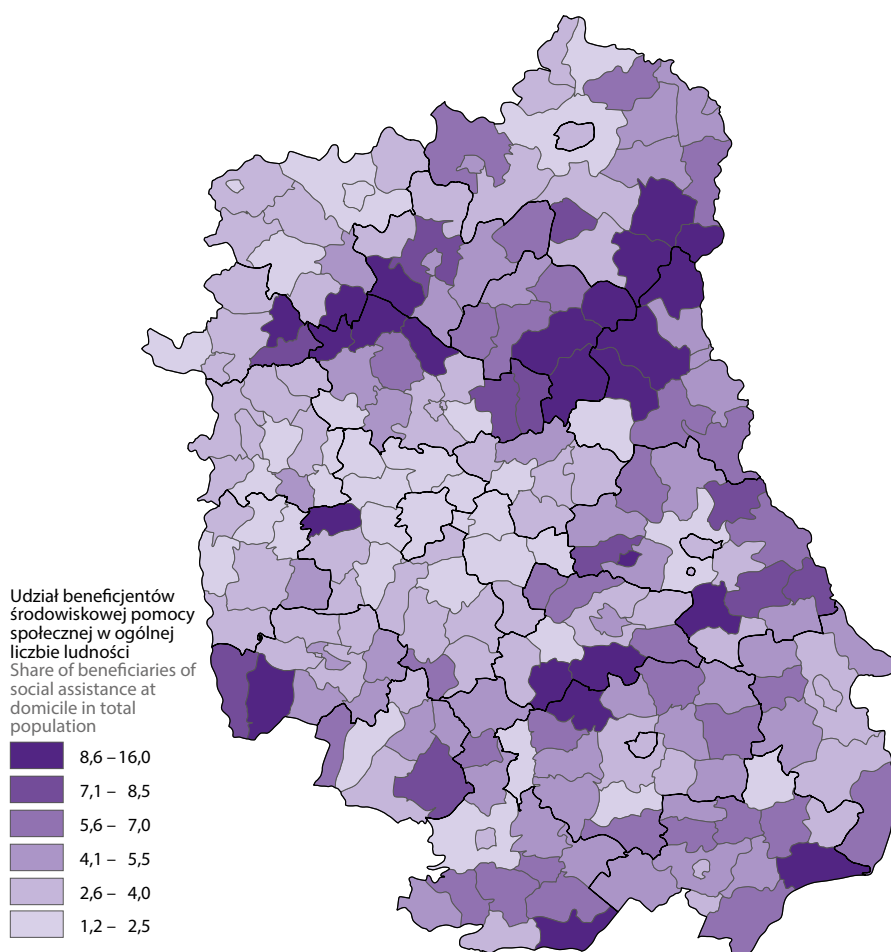
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	64415	43255	35786	35397
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	183946	97894	77114	76025
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	858	474	380	377

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r. w przeliczeniu na 10 tys. ludności było 377 mieszkańców województwa lubelskiego, natomiast w 2015 r. – 858 (w kraju odpowiednio: 338 oraz 710 osób). Wśród województw w 2023 r. odnotowano znaczne zróżnicowanie wartości omawianego miernika. Najmniej korzystną sytuację odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim, w którym na 10 tys. mieszkańców ze wsparcia korzystało 576 osób, a najbardziej korzystną wyróżniało się województwo śląskie z wynikiem 234 osoby.

W ujęciu powiatów województwa lubelskiego najmniej korzystną relacją liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej do liczby ludności wyróżniał się powiat parczewski, w którym wskaźnik przyjął najwyższą wartość (740 osób), a najbardziej korzystną miasto Lublin (210 osób). W przestrzeni gmin województwa największym wsparciem finansowym w przeliczeniu na 10 tys. ludności objęta była gmina Wiryki (1596 osób), a najmniejszym w gminie Konopnica (117 osób).

Mapa 28.
Map 28.

Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.
Scope of use of social assistance at domicile in 2023

Zasięg korzystania z pomocy społecznej w województwie wyniósł 3,8% i był taki sam jak w 2022 r., a niższy o 4,8 p. proc. w porównaniu z 2015 r. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 3,4%. Zróżnicowanie zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej pomiędzy gminami w województwie było duże. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Wiryki (16,0%), gminie miejsko-wiejskiej Kock (14,4%),

w gminie Sosnowica (14,0%) oraz w gminie Sławatycze (13,2%). Najmniejszy zasięg beneficjentów korzystających z pomocy społecznej wystąpił natomiast w gminie miejsko-wiejskiej Nałęczów i gminie Kopnica (po 1,2%), a także w mieście Łuków (1,3%) oraz w gminie Jastków (1,4%). W Lublinie omawiany miernik w 2023 r. wyniósł 2,1% i był taki sam jak w 2022 r., a niższy o 3,2 p. proc. w stosunku do 2015 r.

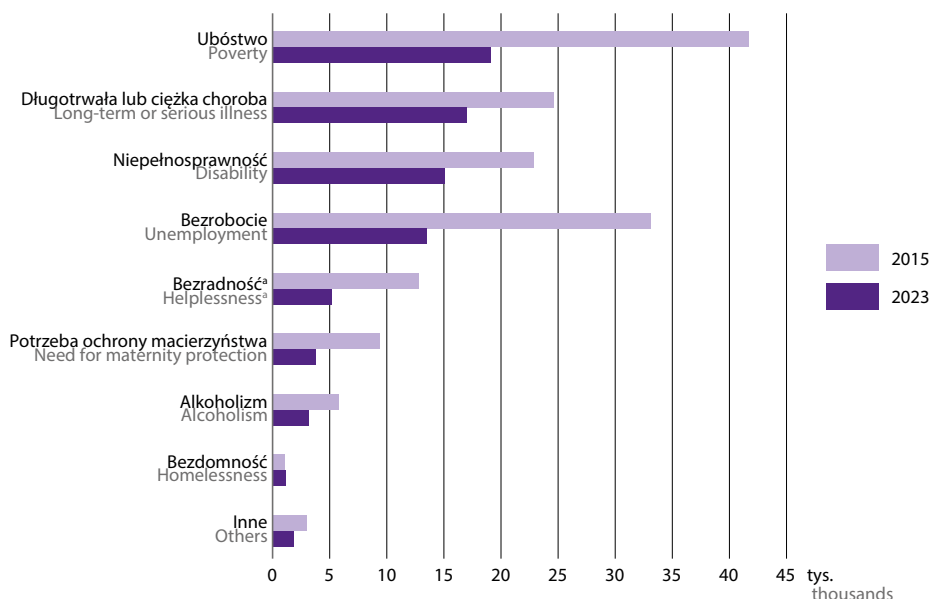
W Polsce zróżnicowanie zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej było najwyższe w województwie warmińsko-mazurskim (5,8%) oraz kujawsko-pomorskim (4,9%). Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano natomiast w województwie śląskim (2,3%) oraz dolnośląskim (2,5%). Województwo lubelskie pod względem tego wskaźnika uplasowało się na 6. miejscu w kraju.

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej. W 2023 r., tak jak w roku poprzednim, najczęściej pomocy udzielano z powodu:

- ubóstwa – było ono przyczyną przyznania świadczenia dla 19,2 tys. rodzin (mniej o 1,4% niż w 2022 r. i o 54,2% w stosunku do 2015 r.);
- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 17,1 tys. rodzin (podobnie w 2022 r., a mniej o 30,8% niż w 2015 r.);
- bezrobocia – 13,6 tys. rodzin (mniej o 0,9% niż w 2022 r. i o 59,2% w porównaniu z 2015 r.);
- niepełnosprawności – 15,2 tys. rodzin (w porównaniu z 2022 r. więcej o 0,2%, a mniej o 33,9% niż w 2015 r.);
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 5,2 tys. rodzin (mniej o 0,1% niż w 2022 r. i o 59,2% niż w 2015 r.);
- potrzeby ochrony macierzyństwa – 3,8 tys. rodzin (podobnie w 2022 r., a mniej o 59,9% niż w 2015 r.).

Wykres 30.
Chart 30.

Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn
Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

a W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
a Care and education as well as household management problems.

Świadczenia wychowawcze to świadczenia przyznawane na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia w rodzinie naturalnej, jak również umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

czej. Świadczeniem wychowawczym objęto w województwie lubelskim w 2023 r. przeciętnie miesięcznie 347,4 tys. dzieci (w 2022 r. – 348,1 tys.). Wydatki na ten cel wyniosły 2106,2 mln zł (w 2022 r. – 2144,3 mln zł). Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na którą rodziny otrzymywały świadczenie w 2023 r. była najwyższa w województwie mazowieckim (1082,7 tys.) i śląskim (753,7 tys.), najniższa zaś w województwie opolskim (152,3 tys.).

Tablica 18. Świadczenie wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. “FAMILY 500+” child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2020	2021	2022
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1049637,4	2107046,6	2073056,0	2144348,9
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit	234001	342112	339022	348118

a W okresie kwiecień–grudzień.

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

a In the period April–December.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2023 r. na świadczenia rodzinne, mające na celu finansowe wsparcie rodzin z dziećmi i z osobami niepełnosprawnymi, przeznaczono 746,6 mln zł, tj. o 59,6 mln zł więcej niż w 2022 r.

Zasiłki rodzinne pobierało średnio miesięcznie 32,4 tys. rodzin, tj. o 17,7% rodzin mniej niż w 2022 r. Zasiłki rodzinne wypłacano przeciętnie miesięcznie na 71,8 tys. dzieci (mniej o 17,3% w porównaniu z 2022 r.). Udział dzieci w wieku poniżej 18 lat, na które rodzice otrzymali zasiłki rodzinne w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wynosił 18,5% i był najwyższy w Polsce. Wskaźnik ten był niższy o 3,4 p. proc. w porównaniu z 2022 r. W Polsce wskaźnik osiągnął wartość 13,9% (niższy o 2,6 p. proc. niż w 2022 r.). Wskaźnik ten najniższą wartość osiągnął w województwie dolnośląskim (9,9%).

Od 2018 r. pomoc dla rodzin z dziećmi została poszerzona o wypłatę jeden raz w roku (w wysokości 300 zł) świadczeń na wyprawkę szkolną, dla każdego uczącego się dziecka rozpoczynającego rok szkolny. Świadczenie wypłacane jest w ramach programu „Dobry Start” i jest niezależne od uzyskiwanego dochodu. W 2023 r. wsparcie w ramach programu otrzymało w województwie lubelskim 239,8 tys. uczniów, a wartość tego wsparcia wyniosła 71,9 mln zł.

Z funduszu alimentacyjnego może korzystać osoba uprawniona do pobierania alimentów w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów od dłużnika. W 2023 r. wypłacono 124,3 tys. świadczeń z funduszu alimentacyjnego, podczas gdy w 2022 r. było to 138,1 tys. świadczeń. Świadczenia te wypłacono na łączną kwotę 54,1 mln zł, o 8,1% mniejszą niż w 2022 r.

Tablica 19.
Table 19.

Świadczenia na rzecz rodziny
Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023
Dobry Start^a Good Start^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	70933	72250	71889
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	236532	240912	239780
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	305624	246480	179373	150653
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	153626	121025	86829	71839
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	37,6	29,8	21,9	18,5
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	79099	66896	58923	54131
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	192688	159110	138137	124287
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	281003	278119	182447	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	344088	339598	351183	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the „Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3. Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. na terenie województwa lubelskiego działało 220 placówek opieki nad dziećmi do lat 3. Placówki tego typu stanowiły 4,0% wszystkich tego typu placówek w kraju. Wśród wszystkich placówek największy odsetek stanowiły żłobki (90,9%). W końcu 2023 r. najwięcej placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowało w Lublinie (84). W porównaniu z 2022 r. liczba placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w Lublinie zwiększyła się o 3 placówki.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Żłobki Nurseries	52	163	198	200
w tym publiczne of which public	22	41	54	.
Oddziały żłobkowe Nursery sections	7	1	-	-
Kluby dziecięce Children's clubs	15	18	21	20
w tym publiczne of which public	-	4	4	4
Miejsca ^a w tys.: Places ^a in thousands:	2,8	6,9	8,6	8,8
w żłobkach in nurseries	2,4	6,6	8,2	8,4
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,3	0,4	0,4
Dzieci ^a przebywające w tys. : Children ^a staying in thousands	2,6	5,6	7,4	7,2
w żłobkach in nurseries	2,3	5,4	7,0	6,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,3	0,4	0,2

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

Liczba miejsc we wszystkich placówkach opieki nad małymi dziećmi wzrosła z 2,8 tys. w 2015 r. do 8,8 tys. w 2023 r. W porównaniu z 2022 r. liczba miejsc wzrosła o 1,9%, a w stosunku do 2015 r. liczba miejsc zwiększyła się ponad 3-krotnie. W końcu 2023 r. w tego typu placówkach przebywało 7,2 tys. dzieci. Ponad połowę dzieci stanowili chłopcy (51,1%).

Wskaźnik liczby miejsc w placówkach w przeliczeniu na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3 w województwie lubelskim wzrastał w kolejnych latach. Wskaźnik ten wzrósł z 48,5 w 2015 r. do 195,3 w 2023 r. Dla Polski wartość tego wskaźnika w 2023 r. wyniosła 235,6 podczas gdy w 2015 r. – 73,1. Najwyższe wartości tego wskaźnika w województwie lubelskim odnotowano w Chełmie (418,4) oraz w Lublinie (413,3). Wysokie wskaźniki miały także pozostałe powiaty grodzkie: Zamość (400,2) i Biała Podlaska (338,6). Z kolei niższe wartości wskaźnika wyróżniały powiaty ziemskie, m.in: puławski (277,1) i świdnicki (281,9).

Wykres 31.

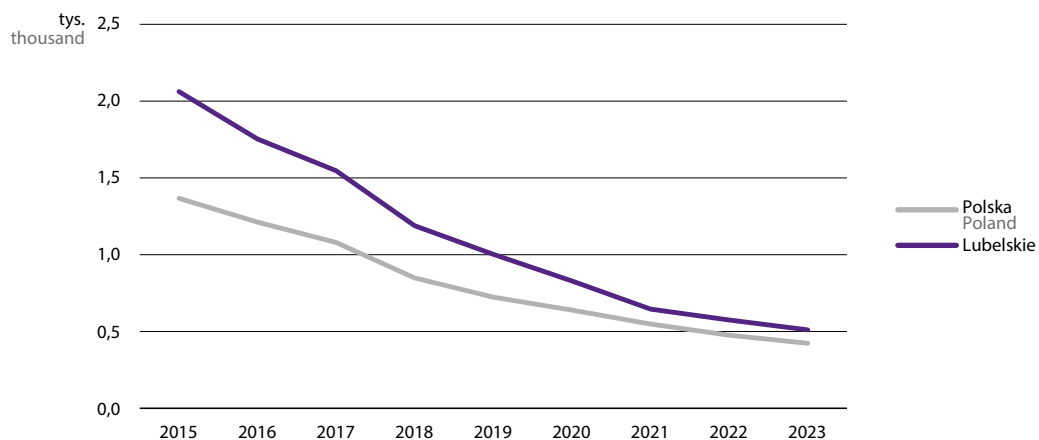
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31.

Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs

As of 31 December

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.

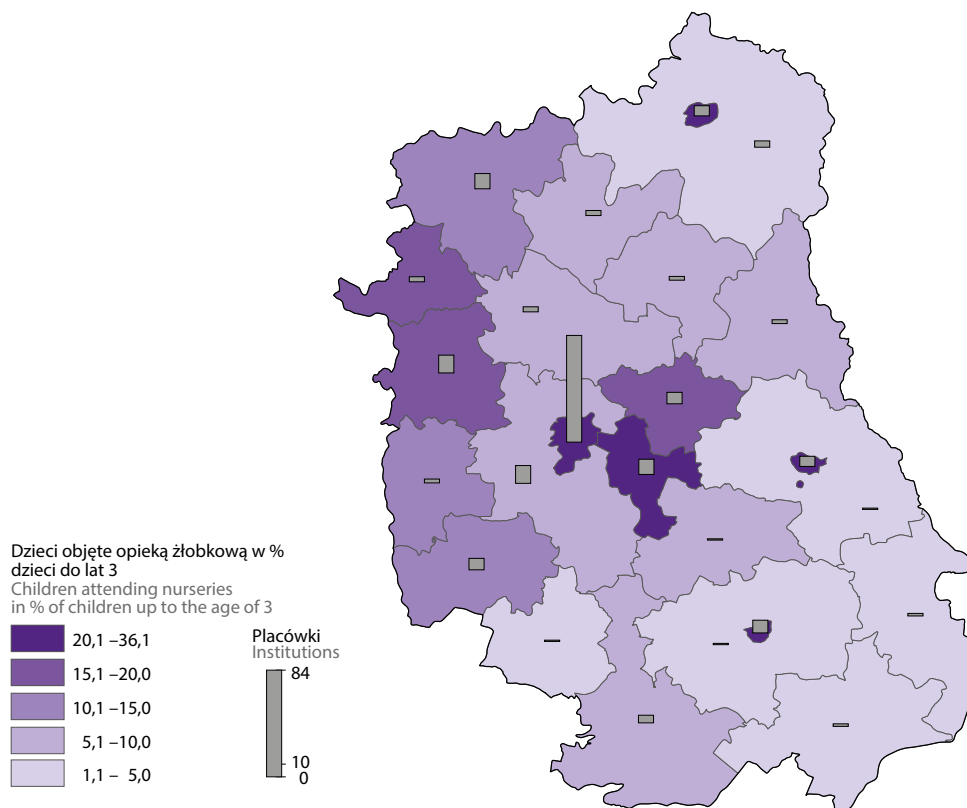
a Including nursery sections.

Mapa 29.

Map 29.

Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.

Nurseries and children's clubs in 2023

Wskaźnik liczby dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 wzrósł z 45,3 w 2015 r. do 159,8 w 2023 r. Analizując opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 na poziomie województwa warto zauważyć, że podobnie jak w 2023 r, największy odsetek dzieci korzystających z tego typu placówek charakteryzował powiaty grodzkie: Lublin (361,4), Chełm (347,2), Zamość (323,1) oraz Biała Podlaska (268,8). Wśród powiatów ziemskich najwyższe wartości odnotowano m.in. w powiatach: świdnickim (221,9) i puławskim (181,7) natomiast najniższe – chełmskim (10,5) oraz zamojskim (11,1).

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W 2023 r., w porównaniu z 2022 r., odnotowano wzrost liczby mieszkań o 1,0%, powierzchni użytkowej o 1,1% oraz izb o 1,1%. Długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 0,3%, kanalizacyjnej o 2,0%, a gazowej o 1,5%. Wskaźnik ludności korzystającej z sieci wodociągowej w % ogółu ludności wzrósł o 0,1 p. proc., a w przypadku sieci kanalizacyjnej i sieci gazowej – o 0,3 p. proc.

Według stanu na koniec 2023 r. zasoby mieszkaniowe w województwie lubelskim liczyły 800,7 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 64146,2 tys. m², w których znajdowało się 3192,7 tys. izb. W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 1,0%, a z 2015 r. – o 6,2%, powierzchni użytkowej – odpowiednio wzrost o 1,1% i 9,6% oraz izb – odpowiednio wzrost o 1,0% i o 9,1%. W kraju w porównaniu z poprzednim rokiem wzrost liczby mieszkań wyniósł 1,3%, wobec wzrostu o 11,8% w stosunku do 2015 r., powierzchni użytkowej – odpowiednio wzrost o 1,5% i o 14,6% oraz izb – odpowiednio wzrost o 1,3% i o 12,1%.

Na koniec 2023 r. w miastach zlokalizowanych było 427,7 tys. mieszkań (wzrost o 1,3% w stosunku do 2022 r.), o powierzchni użytkowej 28450,1 tys. m² (wzrost o 1,2%), w których było 1577,7 tys. izb (wzrost o 1,1%). Na terenach wiejskich znajdowało się 381,0 tys. mieszkań (wzrost o 0,7% w stosunku do 2022 r.), o powierzchni użytkowej 35696,1 tys. m² (wzrost o 1,0%), w których było 1615,0 tys. izb (wzrost o 0,9%).

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w województwie lubelskim przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 79,3 m² i wzrosła o 2,4 m² w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio 75,5m² i 1,9 m²), a przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę wyniosła 31,9 m² i wzrosła o 4,5 m² (w kraju odpowiednio 31,6 m² i 4,6 m²). Przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 3,95 wobec 3,84 w 2015 r. (w kraju 3,83 wobec 3,82).

Tablica 21.

Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21.

Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Mieszkania w tys. Dwellings in thousands	761,5	786,5	800,8	808,7
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	355,9	382,4	395,5	402,1
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,84	3,95	3,95	3,95
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	76,9	79,0	79,2	79,3
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,81	2,62	2,53	2,49

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mapa 30.

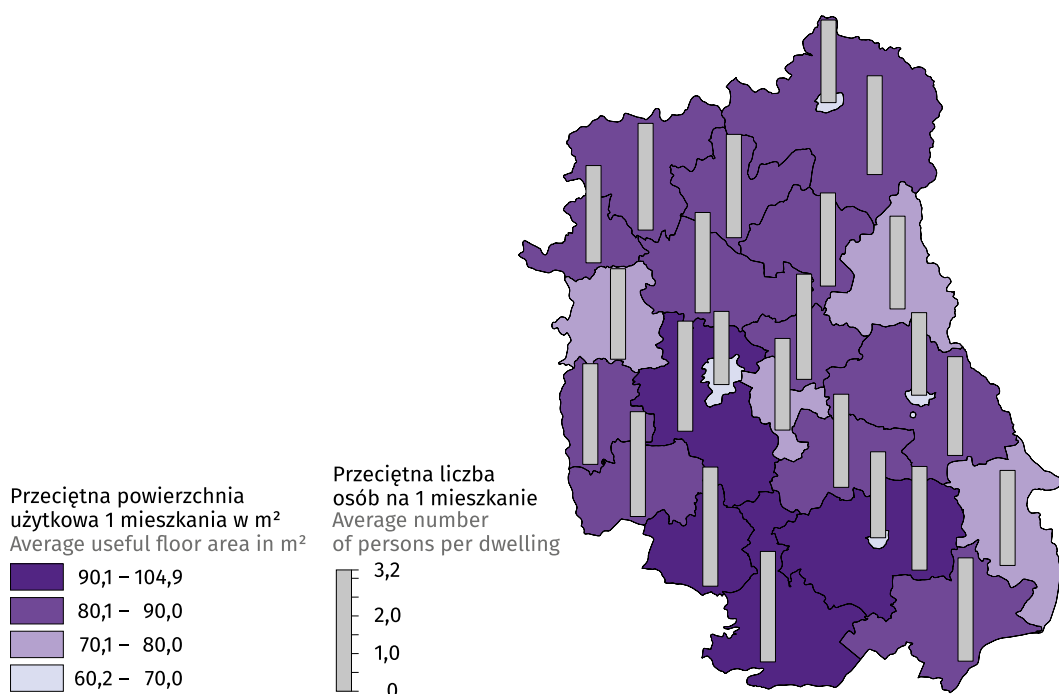
Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30.

Housing conditions of population in 2023

As of 31 December

W województwie lubelskim wskaźnik dotyczący przeciętnej liczby osób przypadającej na 1 mieszkanie systematycznie maleje – z 2,81 w 2015 r. do 2,49 w 2023 r. (w kraju odpowiednio z 2,72 do 2,39). W układzie terytorialnym notuje się jego wyraźne zróżnicowanie; w województwie w 2023 roku wyniósł od 1,94 w Lublinie do 3,16 w powiecie janowskim. Wyraźnie zróżnicowana jest także przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania. Najmniejsze były mieszkania w miastach na prawach powiatu: Lublin – 60,2 m², Chełm – 64,2 m², Zamość – 67,5 m² oraz Biała Podlaska – 69,7 m², a największe w powiatach lubelskim – 104,9 m², janowskim – 95,4 m² i zamojskim – 94,5 m².

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

W województwie lubelskim w 2023 r. długość sieci wodociągowej (rozdzielczej i magistralnej) osiągnęła 22,7 tys. km i w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 59,5 km (o 0,3%), a z 2015 r. o 1369,2 km (o 6,4%). Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 409,9 tys. sztuk i zwiększyła się w porównaniu z 2022 r. o 1,2%, a z 2015 r. o 10,9%.

W kraju długość sieci wodociągowej (rozdzielczej i magistralnej) w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 1,0% i o 8,1% w stosunku do 2015 r., a liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych zwiększyła się odpowiednio 1,7% i 14,6%.

W 2023 r. na terenach wiejskich w województwie lubelskim zlokalizowanych było 85,1% długości sieci wodociągowej oraz 75,4% przyłączy do budynków mieszkalnych. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej na terenach wiejskich wzrosła o 0,4%, a w miastach zmniejszyła się o 0,5%.

Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej następuje systematyczne zagęszczenie sieci. W 2023 r. wyniosło ono 90,5 km wobec 90,3 km na 100 km² w roku poprzednim (w kraju odpowiednio 108,7 km wobec 108,0 km na 100 km²). Na terenach wiejskich wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2023 r. wyniósł 80,4 km na 100 km² i w porównaniu z 2022 r. był wyższy o 0,3 km. Tereny miejskie odznaczały się znacznie większym zagęszczeniem sieci wodociągowej, ze wskaźnikiem zagęszczenia wynoszącym w 2023 r. 323,5 km na 100 km², chociaż w stosunku do poprzedniego roku wartość spadła o 3,0 km.

W 2023 r. zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe wyniosło 61,1 hm³ (w kraju 1296,3 hm³) i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyło się o 0,5% (w kraju zwiększyło o 0,8%). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe przypadające na 1 mieszkańca wyniosło 30,3 m³ (w kraju 34,4 m³) i w porównaniu z 2022 r. zwiększyło się o 0,1 m³ (w kraju o 0,4 m³). W porównaniu z poprzednim rokiem w województwie na obszarach wiejskich zużycie wody na jednego mieszkańca zmniejszyło się o 0,6 m³, a w mieście – zwiększyło o 0,8 m³ (w kraju zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach wystąpił wzrost wartości tego wskaźnika o 0,4 m³).

Tablica 22.

Wodociągi

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22.

Water supply system

As of 31 December

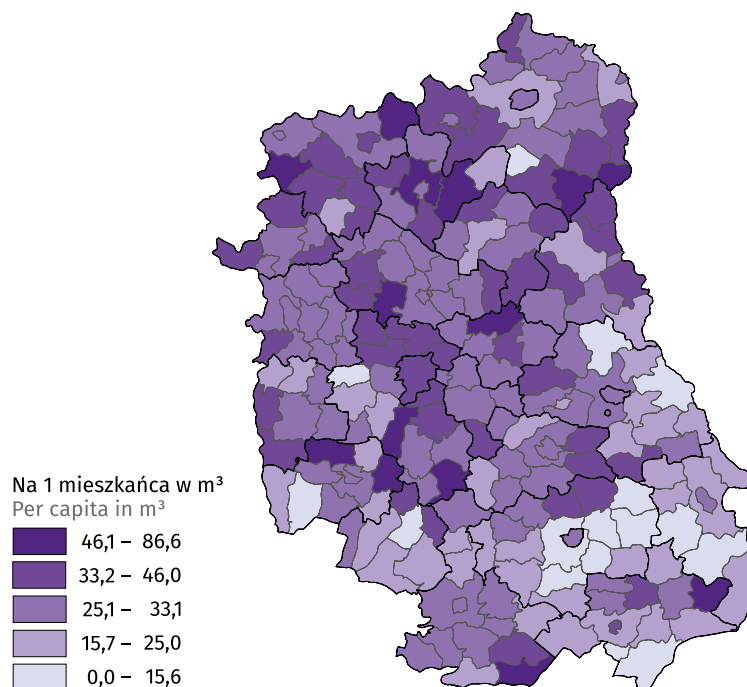
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km Distribution and transmission network in km	21368,2	22293,1	22677,9	22737,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	369593	393332	405107	409917
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	61,1	61,0	61,4	61,1

W województwie lubelskim w 2023 r. z sieci wodociągowej korzystało 87,8% ogółu ludności (w kraju 92,6%), co w porównaniu z 2022 r. oznaczało wzrost o 0,1 p. proc. (w kraju również o 0,1 p. proc.), a w odniesieniu do 2015 r. o 1,0 p. proc. (w kraju o 0,8 p. proc.). W miastach dostęp do wodociągu miało 94,8% ogółu ludności, a na terenach wiejskich 81,8% (w kraju odpowiednio 96,8% i 86,4%).

W 2023 r. w 160 gminach województwa lubelskiego, w porównaniu z wszystkimi 213 jednostkami, ludność korzystająca z sieci wodociągowej stanowiła ponad 80% ogółu ludności w tych gminach. Udział mieszkańców korzystających z wodociągów wynoszący poniżej 20% odnotowano w 3 gminach: Łabunie (7,1%), Miączyn (3,2%) i Bełzec (0,5%).

Mapa 31.
Map 31.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Consumption of water from water supply systems in households in 2023

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

W 2023 r. sieć kanalizacyjna w województwie lubelskim osiągnęła długość 7651,5 km i w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 149,8 km (o 2,0%) i o 1372,6 km (o 21,9% %) do 2015 r. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 163,3 tys. i zwiększyła się w porównaniu z 2022 r. o 2,9%, a z 2015 r. o 27,5%.

W kraju sieć kanalizacyjna w porównaniu z 2022 r. wydłużyła się o 2,2%, a w stosunku do 2015 r. o 21,3%. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych zwiększyła się w porównaniu z 2022 r. o 3,0%, a z 2015 r. o 28,0%.

W 2023 r. na terenach wiejskich znajdowało się 59,4% (4542,4 km) długości sieci kanalizacyjnej (w kraju 60,4%) i w stosunku do 2022 r. jej długość wzrosła o 2,7% (119,6 km). Na terenach miejskich długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 3109,1 km i w ciągu roku wzrosła o 1,0% (o 30,2 km).

Również w przypadku infrastruktury kanalizacyjnej następuje systematyczne zagęszczenie sieci. W 2023 r. gęstość sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 km² wyniosła w województwie 30,5 km i w porównaniu z 2022 r. wzrosła o 0,6 km na 100 km² (w kraju o 1,0 km). W miastach województwa lubelskiego w 2023 r. zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wyniosło 297,1 km na 100 km² i w porównaniu z 2022 r. zwiększyło się o 1,5 km, a na terenach wiejskich wyniosło 18,9 km na 100 km² i w porównaniu z 2022 r. zwiększyło się o 0,5 km.

Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w 2023 r. wyniosła 54,6 hm³ (w kraju 1394,8 hm³) i w porównaniu z 2022 r. była wyższa o 4,0%, a z 2015 r. o 11,1% (w kraju odpowiednio wyższa o 2,2% i o 10,8%).

Tablica 23.**Kanalizacja**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 23.

Sewage system

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	6278,9	7187,3	7501,7	7651,5
Przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	128063	150355	158727	163267
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	49,1	51,4	52,5	54,6
w tym oczyszczane of which treated	49,1	51,4	52,5	54,6

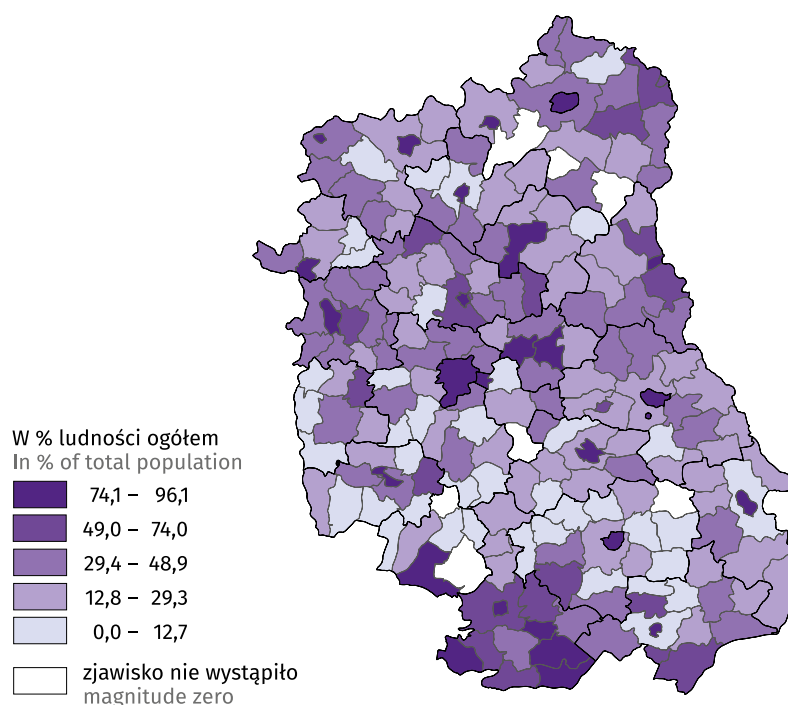
a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Mapa 32.

Map 32.

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.

Population connected to the sewage system in 2023

Z sieci kanalizacyjnej w 2023 r. korzystało 54,5% ogółu mieszkańców województwa lubelskiego (w kraju 72,6%). Wskaźnik ten wzrósł o 0,3 p. proc. w porównaniu z 2022 r. i o 2,4 p. proc. w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio wzrost o 0,3 p. proc. i o 2,9 p. proc.). W miastach udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniósł 89,7% (w kraju 91,0%), na obszarach wiejskich 24,4% (w kraju 45,5%).

Wśród gmin województwa lubelskiego największy udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach: Puławy (96,1%), Świdnik (95,4%), Lubartów (93,6%), Chełm (93,5%), Włodawa (93,3%), Dęblin (92,4%) i Lublin (92,3%), natomiast w 22 gminach nie korzystano z sieci kanalizacyjnej.

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i dystrybucyjną (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć dystrybucyjną z budynkami i innymi obiektami.

Tablica 24.

Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24.

Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	8654,8	9590,5	9966,6	10115,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	143356	166048	177238	181815
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	318,8	355,1	375,8	381,6
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	1678,2	2021,2	2230,0	2138,9
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	783,0	978,8	1098,2	1060,0

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

a Including gas customers using collective gas-meters

Na koniec 2023 r. długość sieci gazowej ogółem w województwie lubelskim wynosiła 10115,4 km i w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 148,8 km (o 1,5%) i o 1460,5 km (o 16,9%) w stosunku do 2015 r. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wyniosła 181,8 tys. i zwiększyła się w porównaniu z 2022 r. o 2,6%, a z 2015 r. o 26,8%. W kraju sieć gazowa ogółem osiągnęła długość 174,3 mln km i w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 1,8% i o 19,4% w stosunku do 2015 r., a liczba przyłączy prowadzących do budynków wyniosła 3,5 mln i zwiększyła się w porównaniu z 2022 r. o 2,3%, a z 2015 r. o 29,1%.

Na terenach wiejskich długość sieci gazowej ogółem wynosiła 6908,6 km i stanowiła 68,3% całej sieci gazowej województwa lubelskiego, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wynosiła – 93,6 tys. (51,5% ogółu). W odniesieniu do 2022 r. długość sieci na obszarach wiejskich wzrosła o 119,9 km (o 1,8%), a w miastach o 28,8 km (o 0,9%).

Także i w przypadku infrastruktury gazowej następuje systematyczne zagęszczenie sieci gazowej ogółem. W 2023 r. wyniosło ono 40,3 km na 100 km² (w kraju 55,5 km) i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się o 0,6 km na 100 km² (w kraju o 0,8 km). Na obszarach wiejskich wskaźnik zagęszczenia sieci gazowej w 2023 r. wyniósł 28,7 km na 100 km² i w porównaniu z 2022 r. był wyższy o 0,5 km. Gęstość sieci na terenach miejskich była znacznie wyższa i w 2023 r. wyniosła 306,5 km na 100 km² (wzrost o 1,4 km w stosunku do 2022 r.).

W 2023 r. w województwie lubelskim zużycie gazu z sieci ogółem przez gospodarstwa domowe wyniosło 2138,9 GWh (w kraju 54083,7 GWh) i w porównaniu z 2022 r. zmalało o 4,1% (tak samo jak w kraju), przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 1,6% (w kraju o 2,0%).

W miastach, w stosunku do 2022 r. miał miejsce spadek zużycia gazu o 5,1% (w kraju o 4,9%) przy wzroście liczby odbiorców o 0,8% (w kraju o 1,3%), a na obszarach wiejskich odnotowano spadek zużycia gazu o 2,4% (w kraju o 3,3%), podczas gdy liczba odbiorców zwiększyła się o 4,7% (w kraju o 5,4%).

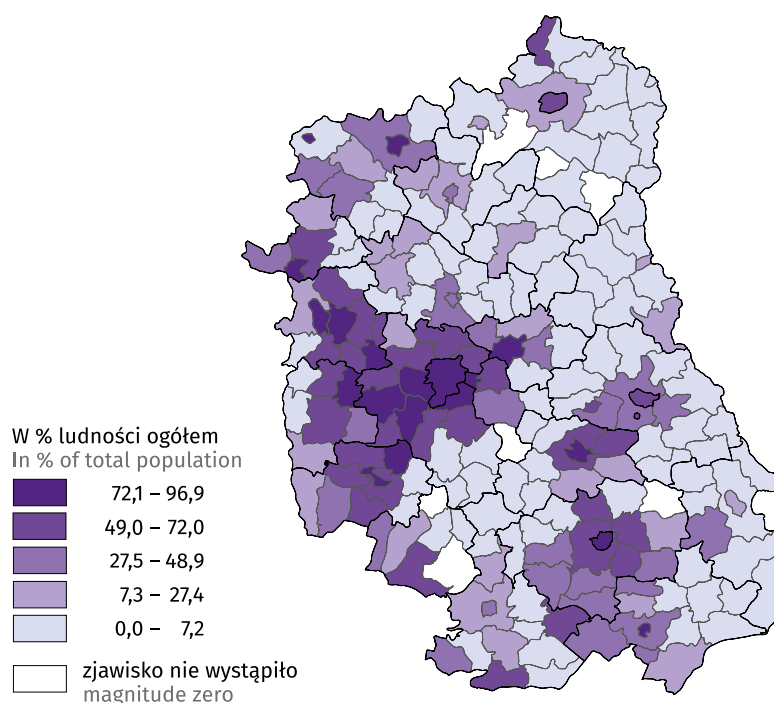
W 2023 r. przeciętne zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca wyniosło 1060,0 kWh i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyło się o 3,5% (w kraju 1434,6 kWh i spadło o 3,8%), przy czym w miastach zużycie gazu na 1 mieszkańca wyniosło 1523,8 kWh i spadło o 4,4% (w kraju 1694,5 kWh i spadło o 4,4%), a na terenach wiejskich – 662,4 kWh i spadło o 1,5% (w kraju 1052,3 kWh i spadło o 2,3%).

W województwie lubelskim w 2023 r. z sieci gazowej korzystało w 47,1% ogółu ludności, więcej o 0,3 p. proc. niż rok wcześniej (w kraju 56,3% wobec 55,9% w 2022 r.). W miastach wskaźnik ten wyniósł 72,9% (w kraju 72,2%), a na wsi 25,0% (w kraju 33,0%).

Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wystąpił w miastach: Tomaszów Lubelski (96,8%), Kraśnik (96,0%) oraz Świdnik (94,4%). W 123 gminach korzystający z sieci gazowej stanowili poniżej 20% ogółu ludności.

Mapa 33.
Map 33.

Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2023 r.
Population connected to the gas supply system in 2023

Ochrona zdrowia

Health care

W końcu 2023 r., w województwie lubelskim, w głównym miejscu pracy, pracowało 7,8 tys. lekarzy oraz 2,1 tys. lekarzy dentystów. Placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej było więcej o 2,5% w porównaniu z 2022 r. Mieszkaniec województwa lubelskiego w 2023 r. skorzystał średnio z 10 porad lekarskich. W województwie lubelskim było 45 szpitali ogólnych, co stanowiło 5,0% wszystkich szpitali w Polsce. Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 48 łóżek, a na jedno łóżko w szpitalach ogólnych przypadało 210 osób. W porównaniu z 2022 r. zmniejszyła się liczba aptek, a 2615 osób przypadało w województwie na 1 aptekę i punkt apteczny. Na jedną jednostkę systemu ratownictwa medycznego przypadało przeciętnie 18,3 tys. mieszkańców województwa. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” były niższe o 9,2% w porównaniu z 2022 r.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej działało 1552 placówki. Było ich w stosunku do 2022 r. więcej o 2,5%, a mniej o 3,0% w porównaniu z 2015 r. Stanowiły one 5,8% wszystkich placówek w kraju. Przychodnie stanowiły 83,5% wszystkich placówek w województwie. W miastach województwa lubelskiego zlokalizowanych było 73,1% wszystkich przychodni oraz 55,9% praktyk lekarskich.

W województwie lubelskim, w 2023 r., na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadało 1296 osób (w kraju – 1413). Analizując gminy województwa lubelskiego, najlepszy dostęp ludności do placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w mieście Tomaszów Lubelski, gdzie na 1 podmiot miało dostęp średnio 558 osób. Najmniej korzystną sytuację odnotowano natomiast w gminie Łuków – 9275 osób na 1 podmiot. W Lublinie na 1 podmiot przypadało średnio 886 osób.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie lubelskim udzielono 19,9 mln porad (więcej o 6,3% niż w 2022 r.) i stanowiły one 5,7% wszystkich porad w kraju. Najczęściej korzystano z porad udzielanych w przychodniach (97,5% ogółu porad). Udzielono w nich 99,9% ogółu porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, 98,4% specjalistycznych porad lekarskich oraz 81,2% porad stomatologicznych.

W 2023 r. przeciętnie mieszkańiec województwa skorzystał z 10 porad w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Najwięcej porad w województwie lubelskim udzielono w Zamościu (21 porad), w mieście Tomaszów Lubelski (20 porad), w Lubartowie (19 porad) oraz w Lublinie (18 porad).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia
Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przychodnie Out-patient departments	1186	1203	1247	1296
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	414	308	267	256
Porady udzielone ^{bcd} w tys: Consultations provided ^{bcd} in thousands:	19122,9	16036,1	19051,7	20237,4
lekarskie medical	16137,3	14429,5	17035,5	18183,5
stomatologiczne dental	2985,6	1606,6	2016,2	2054,0
Szpitala ogólne General hospitals	57	45	46	45
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	11307	10738	10406	9568
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	52,8	51,2	51,4	47,6
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	71,4	57,3	67,3	71,7
średni pobyt chorego w dniach average patient stay in day	6,1	5,6	6,1	5,9

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. w województwie lubelskim funkcjonowało 45 szpitali ogólnych (w kraju – 894), co stanowiło 5,0% wszystkich szpitali w Polsce. Było ich mniej o 2,2% w porównaniu z 2022 r. i o 21,1% z 2015 r. W placówkach tych do dyspozycji pacjentów było 9,6 tys. łóżek. W porównaniu z 2022 r. liczba łóżek zmniejszyła się o 8,1% i o 15,4% z 2015 r. Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 48 łóżek, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 43. Na jedno łóżko w szpitalach ogólnych przypadało 210 osób (w kraju – 233).

W 2023 r. w szpitalach ogólnych w trybie stacjonarnym leczonych było 429,8 tys. osób (łącznie z ruchem międzyoddziałowym), tj. 5,6% leczonych w szpitalach ogólnych w kraju. Najwięcej pacjentów odnotowano na oddziałach: chirurgicznych – 109,7 tys., chorób wewnętrznych – 48,2 tys. i ginekologiczno-położni-
czych – 47,5 tys.

Kolejnym wskaźnikiem opisującym działalność oddziałów jest przeciętne wykorzystanie łóżek w ciągu roku. W województwie lubelskim wskaźnik ten dla wszystkich szpitali ogólnych wyniósł 71,7% i był wyższy o 4,4 p. proc. niż w 2022 r.

Wskaźnik przeciętnego wykorzystania łóżek ogółem w szpitalach w 2022 r. w województwie wyniósł 262 dni. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano na oddziałach: nefrologicznym (336), psychiatrycznym (332) oraz gastrologicznym (323).

W 2023 r. jeden chory przebywał na oddziale szpitalnym w szpitalach ogólnych województwa lubelskiego średnio 5,9 dnia. Najdłużej na leczeniu przebywali pacjenci oddziałów psychiatrycznych (36,3 dnia), opieki paliatywnej i hospicyjnej (22,9 dnia) oraz rehabilitacyjnym (20,7 dnia).

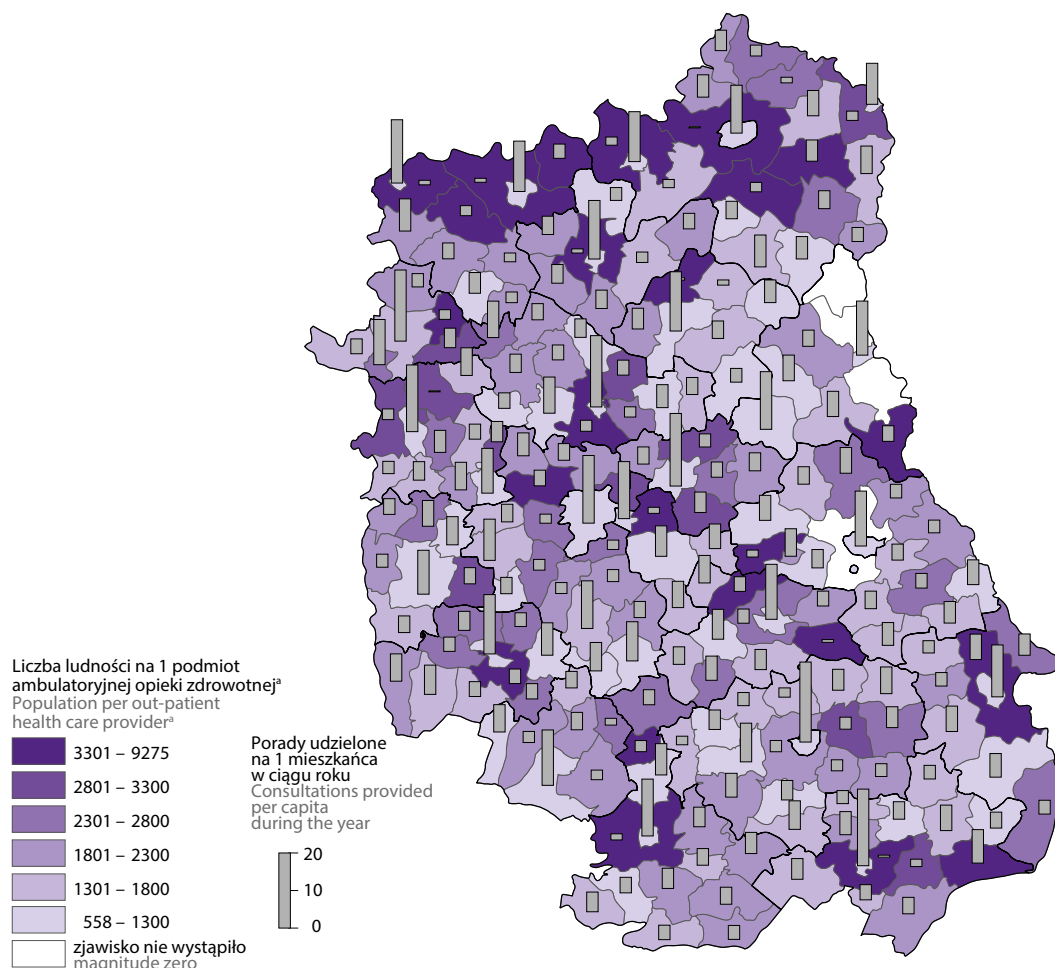
Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. opiekę długoterminową świadczyło 51 placówek, które posiadały 3,0 tys. łóżek. W ciągu roku w placówkach tych przebywało 7,8 tys. pacjentów, z tego 37,7% w zakładach opiekuńczych typu ogólnego. W 2023 r., w województwie funkcjonowało również 3 szpitale psychiatryczne, a liczba łóżek w tych placówkach wyniosła 1,0 tys.

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 34. Out-patient health care in 2023

As of 31 December

a Przychodnie i praktyki lekarskie.

a Out-patients departments and medical practices.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy.

W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

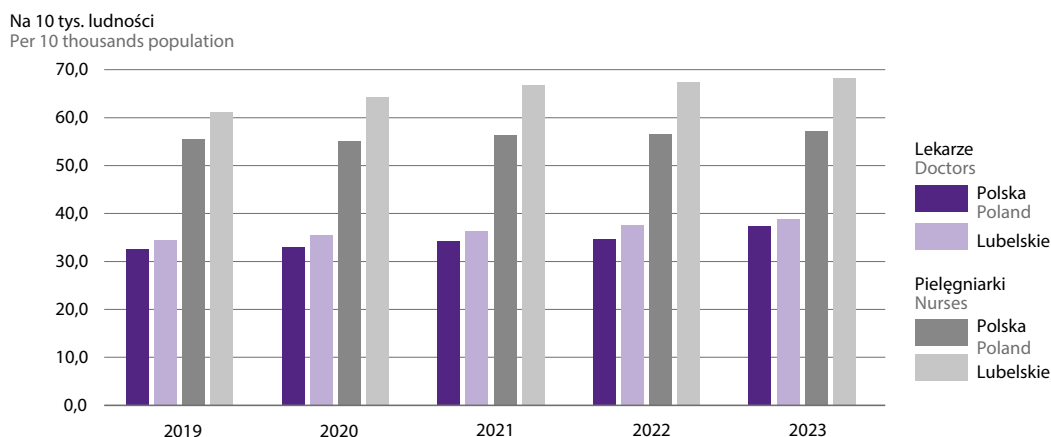
W końcu 2023 r., w województwie lubelskim, pracowało 7,8 tys. lekarzy, było ich więcej o 2,7% w porównaniu z 2022 r. i o 7,3% z 2019 r. Lekarze stanowili 5,5% wszystkich lekarzy w kraju. Lekarzy dentystów było 2,1 tys. (więcej o 5,4% w porównaniu z 2022 r. i o 8,3% z 2019 r.) i stanowili oni 5,8% wszystkich tego typu lekarzy w Polsce. W województwie było również 1,8 tys. farmaceutów (bez techników farmacji), 3,4 tys. fizjoterapeutów oraz 0,7 tys. diagnostów laboratoryjnych. Personel medyczny reprezentowało również 13,8 tys. pielęgniarek oraz 1,7 tys. położnych. W porównaniu z 2022 r. liczba pielęgniarek zwiększyła się o 0,4%, a położnych zmniejszyła się o 0,9%. W relacji do 2019 r. nastąpił wzrost liczby pielęgniarek o 6,3%, a położnych o 1,6%. Pielęgniarki w 2023 r. stanowiły 6,4% wszystkich pielęgniarek w kraju, a położne 6,1%.

W 2023 r., liczba lekarzy przypadająca na 10 tys. ludności wyniosła 39 (w kraju 38). W Polsce wskaźnik ten wahał się od 25 w województwie lubuskim do 52 w województwie mazowieckim. Wśród powiatów województwa lubelskiego najniższy wskaźnik odnotowano w powiecie chełmskim (4), a najwyższy w Lublinie (136).

Liczba lekarzy dentystów w Polsce przypadająca na 10 tys. mieszkańców w 2023 r. wyniosła prawie 10 osób i wahała się od 6 osób w województwie kujawsko-pomorskim do 12 osób w województwie mazowieckim. W województwie lubelskim średnio przypadało około 11 lekarzy dentystów na 10 tys. ludności, z tego najwięcej w Lublinie (średnio 30 lekarzy dentystów).

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

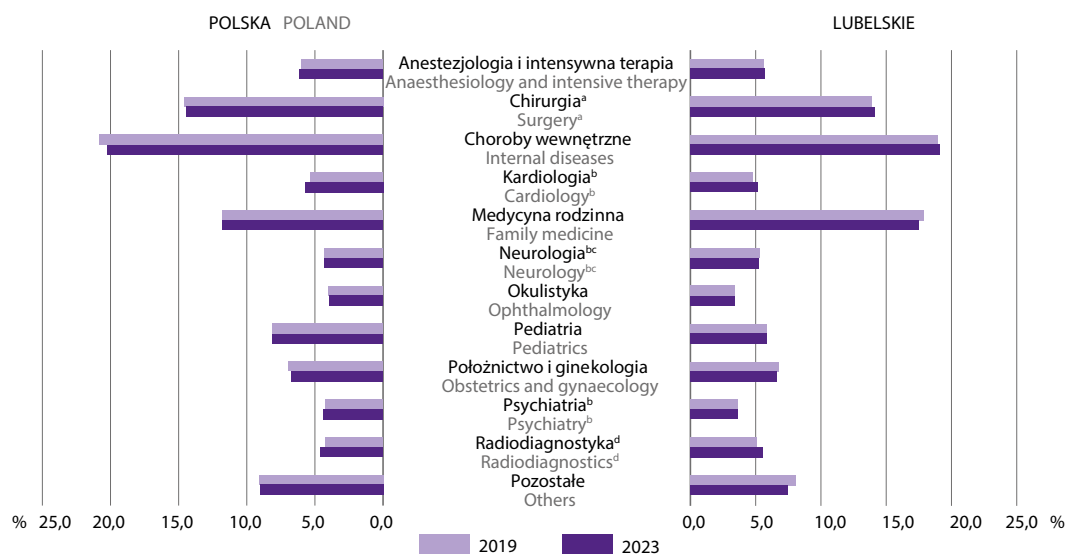
Chart 32. Stan w dniu 31 grudnia
Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

Liczba pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem na 10 tys. mieszkańców w 2023 r. wyniosła 68 (w kraju 57). Wskaźnik ten był jednym z najwyższych w Polsce. W powiatach województwa lubelskiego najniższy wskaźnik odnotowano w powiecie chełmskim (15) i lubelskim (19), a najwyższy w Zamościu (185) i Lublinie (164). Analizując podział terytorialny w kraju najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w województwie pomorskim – niespełna 46 pielęgniarek na 10 tys. mieszkańców. Poza województwem lubelskim najwięcej pielęgniarek na 10 tys. mieszkańców odnotowano w województwie świętokrzyskim (70). Natomiast liczba położnych w kraju przypadająca w 2023 r. na 10 tys. kobiet wyniosła 15 i wahała się od 11 położnych w województwie lubuskim do 17 w województwach lubelskim, łódzkim, podkarpackim i podlaskim.

W analizowanym roku liczba lekarzy specjalistów, w województwie lubelskim, wyniosła 5,2 tys. osób (5,7% wszystkich lekarzy specjalistów w kraju). W porównaniu z 2022 r. było ich mniej o 1,0%, a więcej o 3,9% w stosunku do 2019 r. (w kraju odpowiednio wzrost o 3,9% i 7,7%). Z ogólnej liczby lekarzy specjalistów pracujących w województwie w 2023 r. największy odsetek stanowili lekarze chorób wewnętrznych (19,2% ogółu lekarzy specjalistów). W strukturze wyróżniali się także lekarze specjaliści w zakresie: medycyny rodzinnej (17,6%), chirurgii (14,2%), położnictwa i ginekologii (6,7%), pediatrii (5,9%) oraz anestezjologii i intensywnej terapii (5,7%).

Wykres 33. Lekarze specjaliści
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 33. Medical specialists
As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. cd Także: c - neuropatologii, d - radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialists. cd Also: c - neuropathology, d - radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

Sprzedaż leków i środków medycznych w 2023 r. prowadziło 716 aptek i 53 punktów aptecznych. W porównaniu z 2022 r. nastąpił spadek liczby aptek o 1,1% i o 12,6% w odniesieniu do 2015 r. Liczba aptek w województwie stanowiła 6,2% ogółu aptek w kraju. W efekcie tych zmian zwiększyła się liczba ludności obsługiwanej przez 1 placówkę. W 2023 r. przeciętnie było to 2615 osób (w kraju 2996 osób).

Szybką pomoc medyczną w nagłych przypadkach w 2023 r. świadczyło na terenie województwa lubelskiego 110 jednostek systemu ratownictwa medycznego (w kraju – 1884). Na jedną jednostkę przypadało przeciętnie 18,3 tys. mieszkańców (w kraju – 20,0 tys.).

W 2023 r. zespoły wyjazdowe ratownictwa medycznego dokonały 151,4 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia (mniej o 8,9% niż 2022 r.), z tego 78,1% to wyjazdy do domu, a 3,4% do zdarzeń w ruchu uliczno-drogowym. Z ich pomocy skorzystało 151,6 tys. osób (mniej o 9,1% niż w 2022 r.).

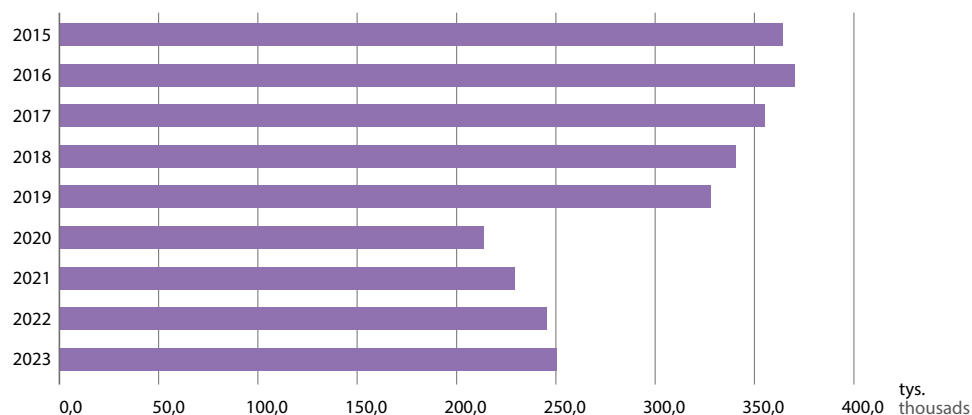
W trybie ambulatoryjnym świadczeń w nagłych wypadkach udzielały 24 izby przyjęć i 16 szpitalnych oddziałów ratunkowych. Z ich usług skorzystało 251,1 tys. osób, więcej o 2,1% niż w 2022 r. Najczęściej udzielano pomocy o charakterze chirurgicznym (40,7% ogółu świadczeń), z zakresu chorób wewnętrznych (13,4%) oraz o charakterze ogólnym (11,9%). Najrzadziej natomiast udzielano porad w zakresie ginekologii i położnictwa (2,1%).

Wykres 34.

Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 34.

Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

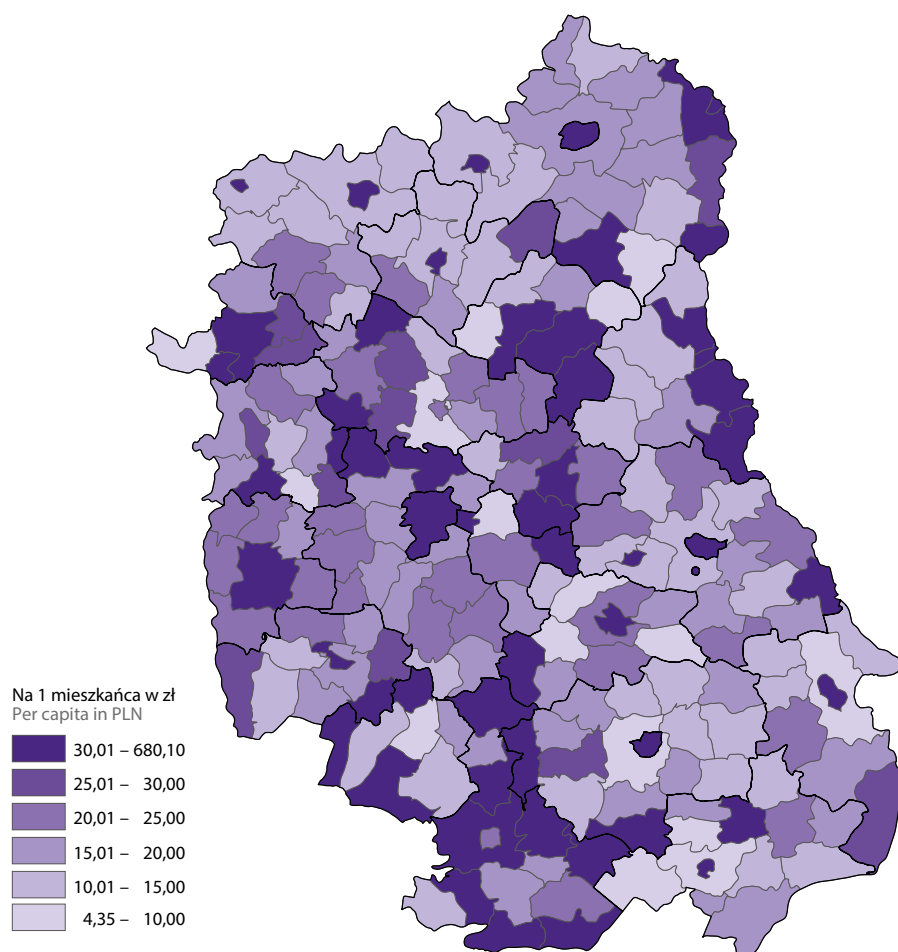

Mapa 35.

Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.

Map 35.

Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023

W 2023 r., w województwie lubelskim, wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” wyniosły 77,0 mln zł (w porównaniu z 2022 r. mniej o 9,2%, a więcej o 47,1% z 2015 r.). Wydatki stanowiły 3,0% łącznych wydatków na ten cel z budżetu kraju natomiast w województwie lubelskim stanowiło to 0,5% wszystkich wydatków gmin i miast na prawach powiatu. W województwie lubelskim na 1 mieszkańca wydatkowano średnio 38,18 zł (w kraju – 68,96 zł). Kwota ta była niższa o 8,6% w porównaniu z 2022 r., a wyższa o 56,2% z 2015 r. W województwie lubelskim wydatki na 1 mieszkańca z działu „Ochrona zdrowia” były jednymi z najniższych w kraju (15. miejsce w kraju). Pod względem terytorialnym w województwie najniższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w gminach: Tarnawatka – 4,35 zł, Podewórz – 5,18 zł i Godziszów – 5,23 zł, natomiast najwyższe w gminie Wola Uhruska – 680,10 zł, Szastarka – 649,15 zł oraz Terespol – 480,78 zł. W Lublinie wydano średnio 54,16 zł na 1 mieszkańca.

Kultura Culture

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. na terenie województwa lubelskiego działało 555 bibliotek publicznych. W porównaniu z 2022 r. zwiększyła się (o 5,7%) liczba muzeów i oddziałów muzealnych. Widzowie i słuchacze teatrów i instytucji muzycznych stanowili 1,2% ogółu widzów w kraju. W odniesieniu do 2022 r. liczba kin stałych pozostała na tym samym poziomie, a liczba widzów w tych kinach zwiększyła się o 14,6%. Zwiększyła się liczba centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie województwa. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego były wyższe o 27,6% w porównaniu z 2022 r.

W 2023 r. na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 555 bibliotek publicznych, w tym 330 filii bibliotecznych. Biblioteki publiczne w województwie stanowiły 7,3% wszystkich placówek tego typu w kraju. Większość bibliotek publicznych i filii prowadziło działalność na wsi (73,2%). Na terenie województwa działało również 119 punktów bibliotecznych.

W porównaniu z 2022 r. placówek bibliotecznych (biblioteki łącznie z filiami oraz punktami bibliotecznymi) było mniej o 2,2% i o 11,0% w porównaniu z 2015 r. (w kraju odpowiednio spadek o 1,4% i 11,0%). Na 1 placówkę biblioteczną przypadało przeciętnie w województwie 2984 mieszkańców (w kraju – 4523). Najwięcej ludności na 1 placówkę biblioteczną odnotowano w Chełmie (11443 osoby) i Białej Podlaskiej (10891 osób), a najmniej w powiecie tomaszowskim (1639 osób) i parczewskim (1534 osoby). W Lublinie na 1 placówkę przypadało 7847 osób.

Na koniec 2023 r. księgozbiór bibliotek publicznych liczył 6516,0 tys. woluminów, co stanowiło 5,2% całego księgozbioru w kraju. Było ich więcej o 1,1% w porównaniu z 2022 r. i o 4,4% z 2015 r.

W stosunku do 2022 r. zwiększyła się o 1,8% liczba zarejestrowanych czytelników (w kraju wzrost o 4,5%). W 2023 r. liczba czytelników wyniosła 298,3 tys. co stanowiło 5,6% wszystkich czytelników w kraju.

W 2023 r. liczba wypożyczeń w województwie lubelskim wyniosła 5472,6 tys. co stanowiło 5,6% wszystkich wypożyczeń w kraju. W porównaniu z 2022 r. wypożyczeń było więcej o 0,6%, a mniej o 24,3% z 2015 r. Przeciętny czytelnik w 2022 r. wypożyczył 18 pozycji (podobnie w kraju). Najwięcej – średnio 27 woluminów wypożyczył czytelnik w Białej Podlaskiej, a najmniej – 12 woluminów wypożyczono w powiecie tomaszowskim. W kraju najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie świętokrzyskim (23 woluminy), a najniższy w pomorskim (14).

W 2023 r. w województwie lubelskim funkcjonowało 56 muzeów (łącznie z oddziałami muzealnymi), stanowiły one 5,7% wszystkich muzeów w kraju. W porównaniu z 2022 r. było ich więcej o 5,7%.

Muzea odwiedziło 1408,6 tys. osób, co oznacza wzrost o 7,8% w porównaniu z 2022 r. W zorganizowanych grupach odwiedziło muzea 33,5% zwiedzających, przy czym większość stanowiły grupy młodzieży (11,2% spośród ogółu zwiedzających). Z ogólnej liczby zwiedzających, 27,5% osób skorzystało z „bezpłatnych” wstępów do muzeów. Największym zainteresowaniem cieszyły się muzea interdyscyplinarne – 34,4%.

ogółu zwiedzających, historyczne – 22,7%, sztuki – 20,4% oraz martyrologiczne – 12,0%. Na 1000 mieszkańców muzea w województwie lubelskim odwiedziło 698 osób (w kraju – 1123). Muzea miały w swoich zasobach 377,0 tys. szt. zbiorów muzealnych (więcej o 5,1% niż w 2022 r.), co stanowiło 3,9% wszystkich muzealiów w kraju.

W 2023 r. działalność wystawienniczą w województwie lubelskim prowadziło 9 galerii i salonów sztuki. Stanowiły one 2,8% wszystkich galerii w kraju. Placówki te zorganizowały w tym czasie 114 wystaw (o 7,5% więcej niż w 2022 r., a o 15,6% mniej niż w 2015 r.). Zaprezentowano na nich 115 ekspozycji. Liczba zwiedzających lubelskie galerie sztuki wynosiła 49,1 tys. osób i była mniejsza o 12,8% w porównaniu z 2022 r. Na 1 galerię sztuki w województwie przypadało przeciętnie 5,5 tys. zwiedzających (w kraju – 12,6 tys.). Średnio 1 wystawę obejrzało 0,4 tys. osób (w kraju – 1,1 tys.). Galerie posiadały 5,3 tys. eksponatów własnych, w tym największe były zbiory: rysunku (75,8% zbiorów), malarstwa (10,4%), fotografii (7,8%) oraz grafiki (5,3%).

Tablica 26.

Instytucje kultury

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26.

Cultural institutions

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	757	709	689	674
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	53	57	53	56
Teatry i instytucje kultury Theatres and music institutions	8	7	5	5
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	172	187	188	190
Kluby i świetlice Clubs and community centres	18	44	47	47
Kina stałe Indoor cinemas	30	31	31	31
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per library establishment	2827	2901	2939	2984
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	528	272	643	698
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	11262	8904	8615	8485

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Działalność sceniczną w 2023 r. w województwie lubelskim prowadziło 5 teatrów i instytucji muzycznych. Teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 797 przedstawień i koncertów (mniej o 1,0% niż w 2022 r.). Stawiły one 1,3% wszystkich spektakli w kraju. We wszystkich imprezach uczestniczyło 144,4 tys. widzów i słuchaczy, tj. o 9,6% więcej niż w 2022 r. W porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się zarówno liczba przedstawień i koncertów, jak i widzów oraz słuchaczy, tj. odpowiednio: o 25,7% i o 28,8%.

Średnia liczba przedstawień przypadająca na 1 podmiot wyniosła 159. Największą ich część stanowiły przedstawienia teatrów: dramatycznego i lalkowego – 67,0% wszystkich przedstawień oraz koncerty filharmonii i orkiestrę – 19,2%. Zwiększyła się również przeciętna frekwencja – z 164 osób na jedno przedstawienie lub koncert w 2022 r. do 181 osób w 2023 r. Biorąc pod uwagę średnią liczbę widzów i słuchaczy przypadających na 1 przedstawienie i koncert, najwięcej osób uczestniczyło w przedstawieniach organi-

zowanych przez orkiestrę symfoniczną – 344 osoby, operetkę – 316 widzów i słuchaczy oraz filharmonię – 252 osoby. W teatrze dramatycznym jedno przedstawienie obejrzało średnio 114 osób, w lalkowym – 141 osób. Teatry i instytucje muzyczne dysponowały 1,6 tys. miejsc na widowni w stałych salach (tyle samo, co w roku ubiegłym).

Według stanu w końcu 2023 r., w województwie lubelskim, działalność prowadziło 31 kin (tyle samo co w 2022 r., a w porównaniu z 2015 r. ich liczba zwiększyła się o 3,3%), z tego 8 kin znajdowało się w Lublinie. Stanowiły one 5,8% wszystkich kin w kraju. Kina stałe posiadały 61 sal projekcyjnych i dysponowały 12,0 tys. miejsc na widowni. W porównaniu z 2015 r. liczba sal projekcyjnych zwiększyła się o 5,2%, a liczba miejsc na widowni wzrosła o 4,3%.

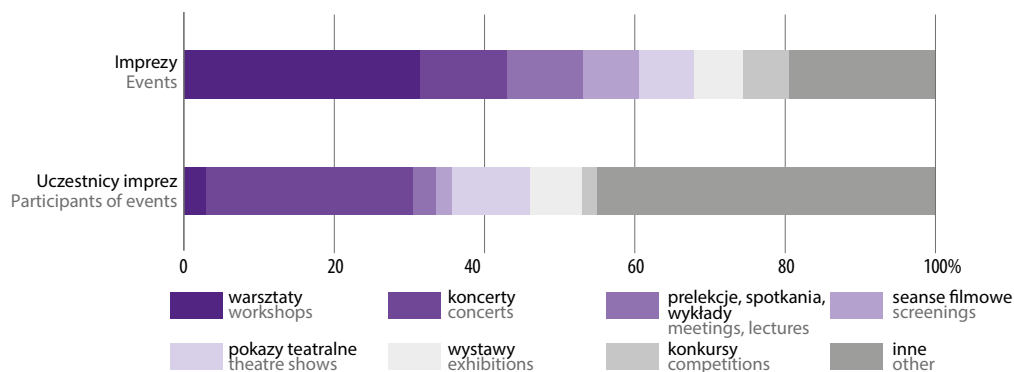
W kinach stałych, w województwie lubelskim, wyświetlono 71,6 tys. seansów. W porównaniu z 2022 r., ogólna liczba seansów zmniejszyła się o 0,1%. W ciągu całego 2023 r. na seansach filmowych obecnych było 1777,4 tys. widzów (więcej o 14,6% niż w 2022 r. i o 14,3% niż w 2015 r.). Filmy produkcji polskiej zgromadziły 366,7 tys. widzów (mniej o 12,4% niż w 2022 r.). W województwie lubelskim widzowie oglądający filmy polskie stanowili 20,6% ogółu widzów w kinach stałych. Przeciętna frekwencja na jednym seansie w 2022 r. wyniosła 25 osób (w kraju 23 osoby).

W 2023 r. w województwie lubelskim działało 237 instytucji, takich jak: centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice. Spośród wymienionych instytucji 67,5% zlokalizowanych było na wsi. Wszystkich tego typu placówek było o 0,9% więcej w porównaniu z 2022 r. i o 24,7% z 2015 r.

Najwięcej centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic zlokalizowanych było w powiecie łukowskim i białskim – odpowiednio 35 i 26, najmniej we włodawskich i lubartowskim (po 4). Miasta na prawach powiatu skupiały 21 instytucji – najwięcej instytucji zlokalizowanych było w Lublinie (15), najmniej w Białej Podlaskiej i Chełmie (po 1).

Wykres 35.
Chart 35.

Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2023 r.
Events and participants of events organized by culture institutions in 2023

Centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 15,0 tys. imprez (więcej o 5,8% niż w 2022 r. i o 27,8% w 2015 r.). Wśród imprez organizowanych przez instytucje kultury dominowały warsztaty (31,4%), koncerty (11,7%), prelekcje, spotkania, wykłady (10,0%), seanse filmowe (7,6%), pokazy teatralne (7,2%), wystawy (6,5%) czy konkursy (6,1%). W imprezach zorganizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice uczestniczyło 2392,9 tys. osób (więcej o 31,7% niż w 2022 r. i o 22,4% w 2015 r.). Przeciętnie w 1 imprezie uczestniczyło 160 osób, przed rokiem 128 osób. Ośrodki w Lublinie zorganizowały najwięcej, bo 4,5 tys. imprez, które zgromadziły 952,4 tys. uczestników (więcej o 63,8% niż w 2022 r.).

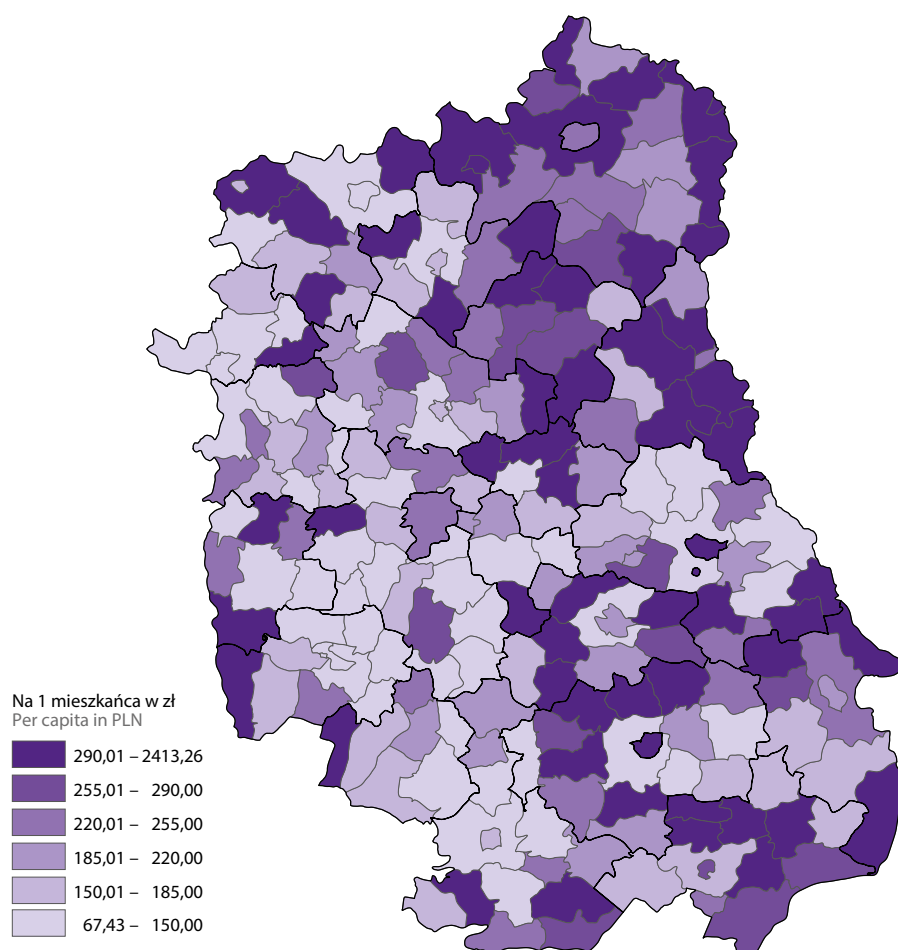
W 2023 r. wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetów gmin i miast na prawach powiatu w województwie lubelskim wyniosły 566,5 mln zł. W porównaniu z 2022 r. wydatków tych było więcej o 27,6% i o 128,7% z 2015 r. Wydatki na ten cel stanowiły 3,8% wszystkich wydatków z budżetów gmin i miast na prawach powiatu poniesionych w województwie.

W 2023 r. wydatki budżetu gmin i miast na prawach powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 280,73 zł (w 2022 r. – 218,69 zł). W kraju na 1 mieszkańca wydano średnio 280,16 zł (w 2022 r. – 228,13 zł). W województwie lubelskim największe wydatki na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Kodeń (2413,26 zł), Terespol (1569,77 zł) i Potok Wielki (1363,50 zł), natomiast najmniejsze w gminie Kraśnik (67,43 zł) i Nowodwór (70,10 zł). W Lublinie wydano średnio 224,37 zł. W kraju natomiast największe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w województwie dolnośląskim (343,32 zł), a najmniej w podkarpackim (229,92 zł).

Mapa 36.

Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2023

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2023 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję zmniejszyła się o 3,7% w porównaniu z 2022 r., a wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję był wyższy o 4,2 p. proc.

W 2024 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wypadków drogowych wzrosła o 6,4%, a liczba rannych w wypadkach – o 4,0%. Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych spadła zaś o 3,3%..

W 2023 r. w województwie lubelskim odnotowano 33,3 tys. przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, co stanowiło 4,2% ogólnej liczby przestępstw w kraju. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,7% i o 0,9% w stosunku do 2015 r. W kraju odnotowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych w stosunku do 2022 r. o 8,2% i 1,0% w porównaniu z 2015 r.

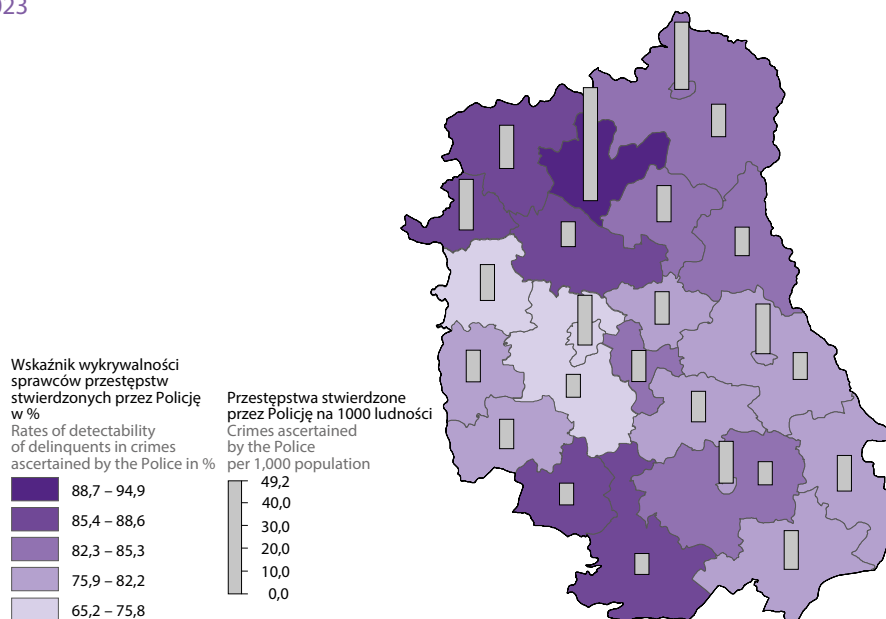
Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W województwie lubelskim w 2023 r. w ogólnej liczbie przestępstw dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym – 16,8 tys. (50,4%) i było ich mniej o 5,1% niż w 2022 r. Przestępstw o charakterze gospodarczym odnotowano 11,4 tys. (stanowi to wzrost o 32,7%), a liczba przestępstw drogowych wyniosła 3,4 tys. i była niższa o 10,4% niż w 2022 r. W kraju, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wyższą liczbę przestępstw o charakterze kryminalnym, gospodarczym i drogowym (odpowiednio o 5,3%, 17,0% i 13,2%).

Mapa 37.
Map 37.

Zagrożenie przestępczością w 2023 r.
Crime risk in 2023

W 2023 r. wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie wyniósł 79,7% i był wyższy o 4,2 p. proc. niż w 2022 r. oraz o 8,7 p. proc. niż w 2015 r. (w kraju wyniósł 71,5% i był wyższy o 0,4 p. proc. niż w 2022 r. oraz 6,8 p. proc. niż w 2015 r.). Liczba przestępstw stwierdzonych na 1000 ludności w województwie w 2023 r. wyniosła 16,4 wobec 15,8 w 2022 r. i 15,4 w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 21,0, 22,8 i 20,8).

W 2023 r. najwyższy wskaźnik zagrożenia przestępczością (liczba przestępstw stwierdzonych na 1000 ludności) odnotowano w powiecie radzyńskim (49,2). Za nim plasowały się miasta na prawach powiatu: Biała Podlaska (29,3), Lublin (21,7) i Chełm (21,6) oraz powiat rycki (22,0). Najniższy zaś wystąpił w powiatach: biłgorajski, janowski, lubelski (kolejno: 9,2; 9,4 i 9,9).

Najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w 2023 r. odnotowano w powiecie radzyńskim (94,9%), najniższy zaś wystąpił w Lublinie (65,2%).

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2024 r. na drogach województwa lubelskiego odnotowano 845 wypadków (co stanowiło 3,9% ogólnej liczby wypadków w kraju), tj. więcej o 6,4% niż w 2023 r. i o 32,5% mniej niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio więcej o 2,8% i mniej o 34,7%). Liczba ofiar śmiertelnych wypadków była niższa o 3,3% w porównaniu z 2023 r. oraz o 37,8% w porównaniu z 2015 r. Liczba rannych w wypadkach wzrosła o 4,0% w porównaniu z ubiegłym rokiem oraz spadła o 39,6% z 2015 r.

W 2024 r. wskaźnik wypadków drogowych na 100 tys. ludności osiągnął wartość niższą niż średnia w kraju i wyniósł 42,2 wobec 39,3 w 2022 r. i 58,4 w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 57,3, 55,5 i 85,7). Liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych była wyższa niż średnia w kraju i wyniosła 13,8 wobec 15,2 w 2023 r. i 15,0 w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 8,8, 9,0 i 8,9). Liczba rannych na 100 wypadków drogowych była niższa niż średnia w kraju i wyniosła 102,7 wobec 105,2 w 2023 r. i 114,7 w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 115,2, 115,2 i 120,7).

Tablica 27.
Table 27.

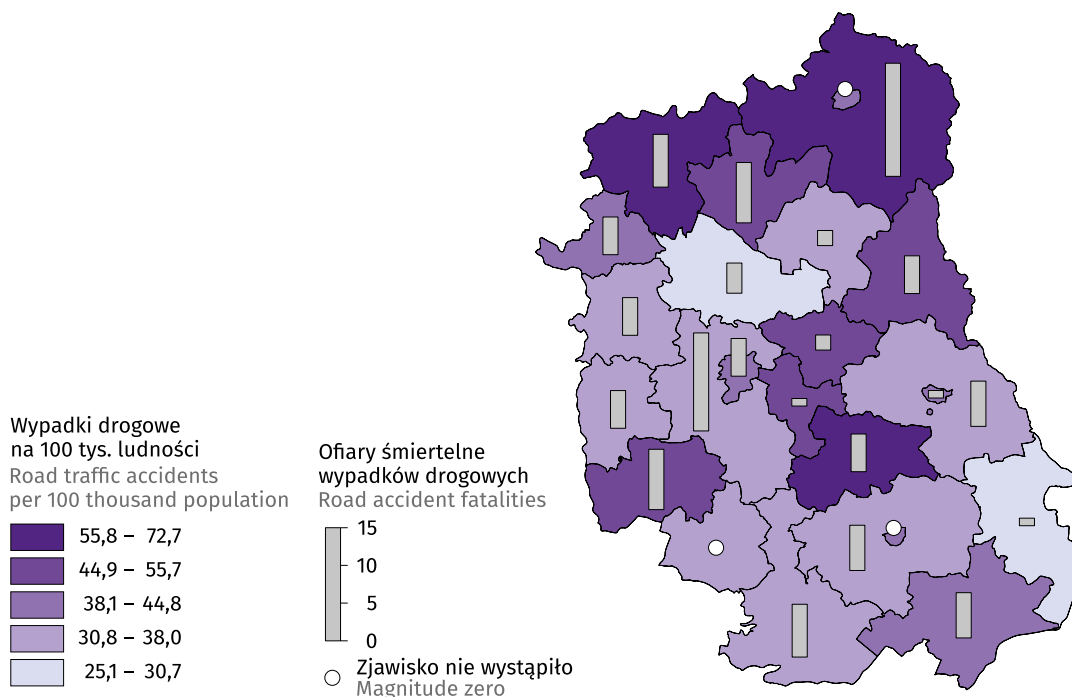
Wypadki drogowe oraz ich skutki
Road accidents and their effects

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Wypadki Accidents	1252	931	794	845
Ofiary śmiertelne Fatalities	188	156	121	117
na 100 wypadków per 100 road accident	15,0	16,8	15,2	13,8
Ranni Injured persons	1436	947	835	868
na 100 wypadków per 100 road accident	114,7	101,7	105,2	102,7

W 2024 r., spośród powiatów województwa lubelskiego, najwyższa liczba wypadków drogowych na 100 tys. mieszkańców odnotowana została w powiecie bialskim (72,7), najniższa zaś – w lubartowskim (25,1). Najwięcej ofiar śmiertelnych w odnotowano w powiatach bialskim (15) i lubelskim (13), a w powiecie janowskim i miastach na prawach powiatu Zamość i Biała Podlaska nie było ofiar śmiertelnych wypadków.

Mapa 38.
Map 38.

Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.
Road safety in 2024

Spółeczeństwo informacyjne
Information society

W województwie lubelskim w 2024 r. 93,6% gospodarstw domowych posiadało dostęp do Internetu, natomiast 90,6% osób w tych gospodarstwach z niego korzystało. Wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu, w tym osób korzystających z niego regularnie. W porównaniu z 2023 r. zwiększyła się grupa osób, która dokonywała zakupów przez Internet.

W 2024 r. dostęp do Internetu posiadało 93,6% gospodarstw domowych (wobec 92,3% w 2023 r.). Dla porównania w 2024 r. w Polsce dostęp do Internetu miało 95,9% gospodarstw (w 2023 r. 93,3%). W ogólnej liczbie gospodarstw domowych, województwo lubelskie w 2024 r. zajęło 15. miejsce w kraju pod względem gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu. Najwięcej gospodarstw domowych z dostępem do Internetu było w województwie mazowieckie (98,5%).

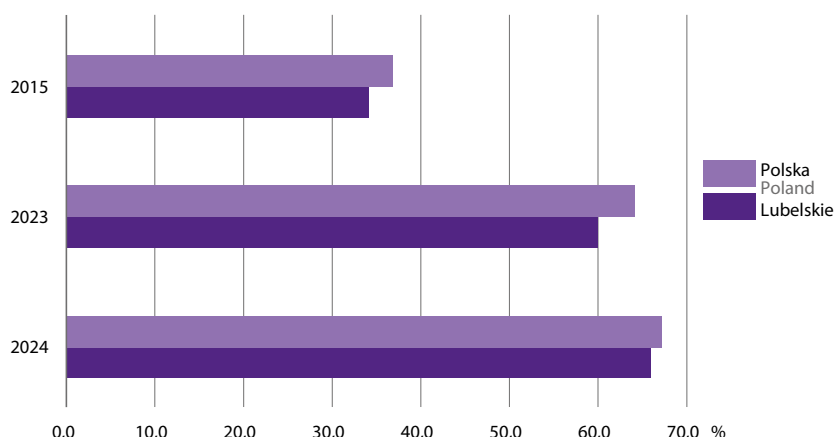
W skali roku udział gospodarstw domowych korzystających z Internetu poprzez szerokopasmowe łącze internetowe zmniejszył się o 1,4 p. proc i osiągnął poziom 93,4% (w kraju wzrost o 1,9 p. proc. do 94,7%), a przez szerokopasmowe łącze mobilne zmniejszył się o 5,5 p. proc. do poziomu 76,3% (w kraju wzrost o 2,2 p. proc. do 75,9%). W Lublinie 97,5% gospodarstw domowych posiadało dostęp do Internetu, natomiast 96,7% gospodarstw posiadało łącza szerokopasmowe.

Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z InternetuTable 28. Households^a with access to the Internet at home and the Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2021	2023	2024
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	78,6	90,3	92,3	93,6
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the internet	72,0	86,3	88,3	90,6
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	62,3	80,0	83,2	85,3

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z co najmniej 1 osobą w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with at least one person aged 16–74. b Persons aged 16–74.

Wśród mieszkańców województwa w wieku 16–74 lata odsetek osób korzystających z Internetu w 2024 r. wyniósł 90,6%; o 2,3 p. proc. więcej niż w 2023 r. Regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystało z Internetu 85,3% osób w wieku 16–74 lata (wobec 83,2% w roku 2023 r.). W 2024 r. w kraju regularnie korzystało z Internetu 87,6% osób (więcej o 2,3 p. proc. niż w 2023 r.).

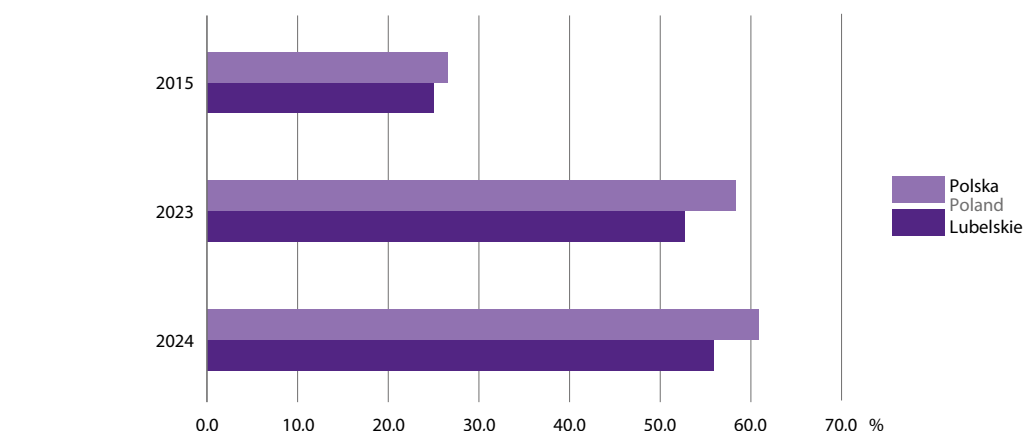
Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcyChart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2024 r. zakupów przez Internet w województwie dokonywało 66,1% osób w wieku 16–74 lata. W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost odsetka osób zamawiających przez Internet towary lub usługi o 6,0 p. proc. i o 31,9 p. proc. do 2015 r. W kraju wskaźnik ten w latach 2015–2024 zwiększył się o 30,5 p. proc. do 67,4%. W ogólnej liczbie gospodarstw domowych, województwo lubelskie w 2024 r. zajęło 9. miejsce w kraju pod względem odsetka osób zamawiających przez Internet, najwyższy natomiast odsetek takich osób był w województwie śląskim (72,9%).

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

^a Osoby w wieku 16–74 lata.
^a Persons aged 16–74.

W 2024 r. odsetek osób w wieku 16-74 lata korzystających z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 56,0%, tj. więcej o 3,2 p. proc. w odniesieniu do 2023 r. i o 30,9 p. proc. do 2015 r. W kraju odsetek ten wyniósł 61,0% i był wyższy o 2,5 p. proc. w stosunku do 2023 r. i o 34,4 p. proc. do 2015 r. W województwie podczas korzystania z usług e-administracji najczęściej wykonywanymi czynnościami było wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej (27,7%) oraz pobieranie lub drukowanie formularzy urzędowych (27,1%).

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie lubelskim w 2024 r. wpisanych do rejestru REGON było 9,5 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, co stanowiło 4,4% wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

W 2024 r. w rejestrze REGON wpisanych było 7,8 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 1,6 tys. fundacji. W stosunku do 2023 r. liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych w województwie wzrosła o 1,8% i o 17,9% w porównaniu z 2015 r. Liczba fundacji była wyższa o 9,0% w porównaniu z 2023 r. i o 78,9% niż w 2015 r. Na terenie województwa lubelskiego widoczne było zróżnicowanie liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ujęciu terytorialnym. Według stanu w końcu 2024 r., podobnie jak rok wcześniej, najwięcej ich funkcjonowało na terenie Lublina (2334, tj. 24,6%) natomiast najmniej funkcjonowało w powiecie parczewskim (157, tj. 1,7%) oraz w powiecie włodawskim (191, tj. 2,0%).

W województwie lubelskim w 2024 r. wpisane do rejestru REGON fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowiły 4,4% wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Wszystkie fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowiły 5,2% wszystkich tego typu podmiotów w kraju.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. w województwie lubelskim przypadało 47 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności (w kraju – 48). Porównując powyższy wskaźnik do innych województw, lubelskie zajęło 9. miejsce w kraju. Najlepszą sytuację wśród powiatów województwa lubelskiego odnotowano w Lublinie (71) oraz Zamościu (56), najmniej korzystniej przedstawiała się sytuacja w powiecie chełmskim (34) i łukowskim (36).

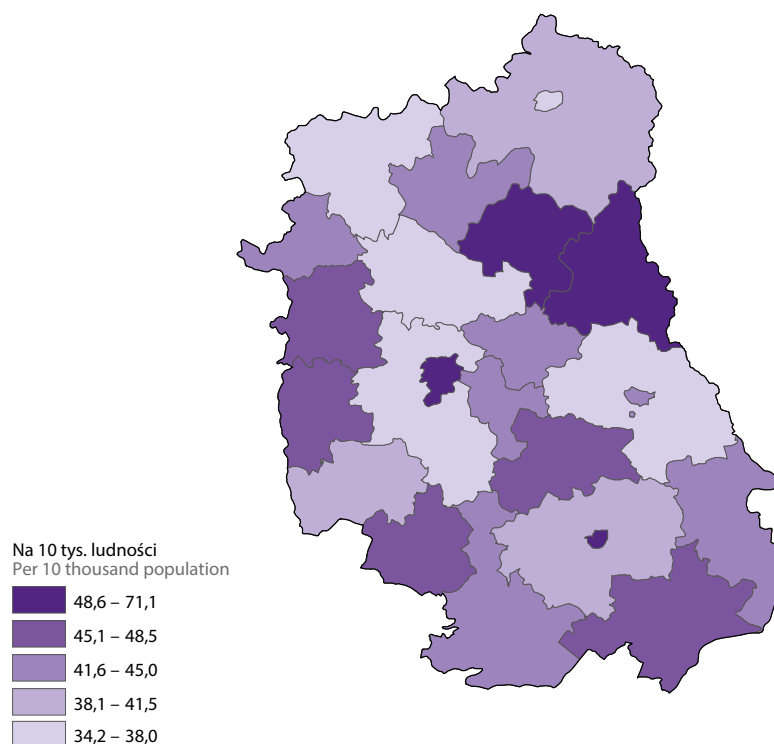
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total	7557	8178	9194	9472
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	35	40	46	47

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r.

Map 39. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6. 1. Gross domestic product

W 2023 r. według wstępnych szacunków w województwie lubelskim wytworzono 122918 mln zł produktu krajowego brutto – 3,6% wartości w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 62175 zł, co uplasowało województwo na ostatnim miejscu wśród wszystkich województw.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku w 2023 r. wartość produktu krajowego brutto wytworzonego w województwie lubelskim wyniosła 122918 mln zł i w stosunku do 2022 r. w cenach bieżących wzrosła o 7,5%, a w porównaniu z 2015 r. o 77,7%. W kraju wartość PKB kształtowała się na poziomie 3401610 mln zł i w porównaniu z poprzedzającym go rokiem wzrosła o 9,7%, a w stosunku do 2015 r. o 89,1%. Udział województwa w wytworzeniu krajowego PKB wyniósł 3,6%, mniej o 0,1 p. proc. niż w 2022 r. i o 0,2 p. proc. niż w 2015 r. W przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie wytworzono 62175 zł PKB, więcej o 4708 zł niż w 2022 r. i o 29909 zł niż w 2015 r. W 2023 r. województwo lubelskie zajmowało ostatnie miejsce wśród regionów. Omawiany wskaźnik stanowił 68,8% wartości średniej krajowej, podczas gdy w 2022 r. był on wyższy o 1,2 p. proc., a w 2015 r. – o 0,2 p. proc. Najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca uzyskany w 2023 roku w regionie warszawskim stołecznym prawie 3-krotnie przewyższał wartość PKB na 1 mieszkańca województwa lubelskiego. Według wstępnych szacunków w 2023 r. PKB województwa lubelskiego według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS wyniosło 20300 € i stanowiło 53% średniej wartości tego wskaźnika dla Unii Europejskiej (dla 27 krajów) i było o 51,5% wyższe niż w 2015 r.

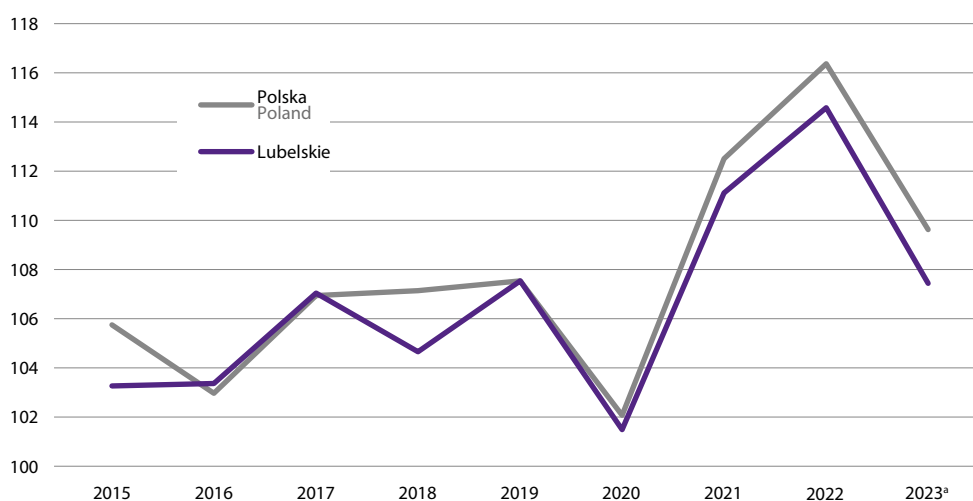
Do przeliczeń danych na 1 mieszkańca przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

W 2022 r. w podregionie lubelskim wytworzono 44,5% PKB województwa lubelskiego. Na drugiej pozycji uplasował się podregion chełmsko-zamojski z udziałem 21,9%, następnie podregion puławski – 20,7%, a na ostatnim miejscu podregion bialski – 13,0%. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się udział podregionu bialskiego (o 0,6 p. proc.) oraz lubelskiego i puławskiego (po 0,4 p. proc.), a zmniejszył się udział podregionu chełmsko-zamojskiego (o 1,2 p. proc.). W 2022 r. w podregionie lubelskim wytworzono 1,6% PKB w kraju, mniej o 0,1 p. proc. niż w 2015 r. W województwie lubelskim PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtował się następująco: podregion lubelski – 72737 zł (więcej o 25296 zł niż w 2015 r.), podregion puławski – 53314 zł (więcej o 21156 zł), podregion bialski – 52879 zł (więcej o 21565 zł) i podregion chełmsko-zamojski – 44133 zł (więcej o 16070 zł). Tylko PKB per capita podregionu lubelskiego przekroczył średnią dla województwa i był od niej wyższy o 26,6%. PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca

w podregionie puławskim stanowiło 92,8% wartości średniej wojewódzkiej, w podregionie bialskim – 92,0% , a w podregionie chełmsko-zamojskim – 76,8%. Żaden z podregionów nie przekroczył średniej ogólnopolskiej. PKB per capita w podregionie lubelskim stanowił 88,6% jej wartości, w puławskim – 65,0%, w bialskim – 64,4%, a w chełmsko-zamojskim – 53,8%. Wskaźnik dyspersji regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów dla województwa lubelskiego w 2022 r., wyniósł 18,7% i zmniejszył się w stosunku do 2020 r. o 0,1 p. proc.

Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

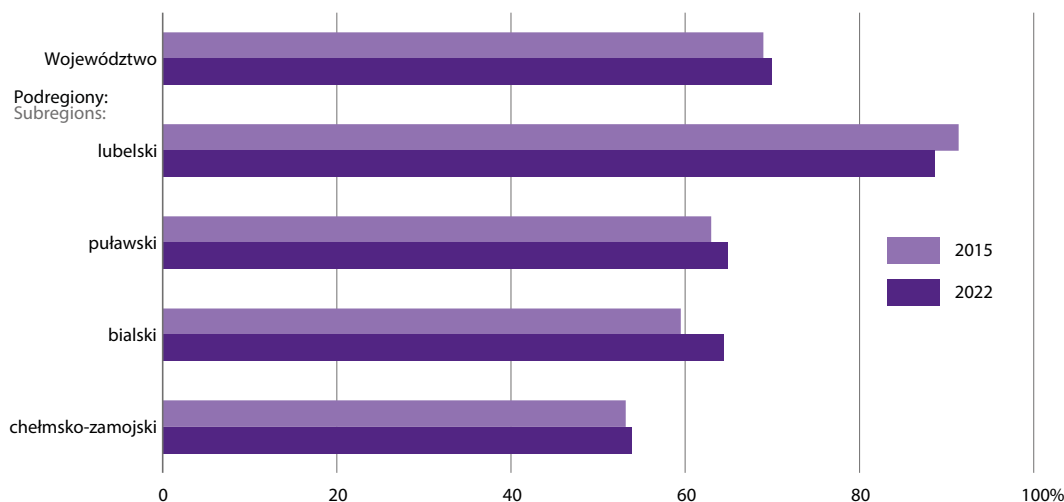
rok poprzedni=100
Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)
previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące)

Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju
Chart 39. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)
Relative deviations from the national average value

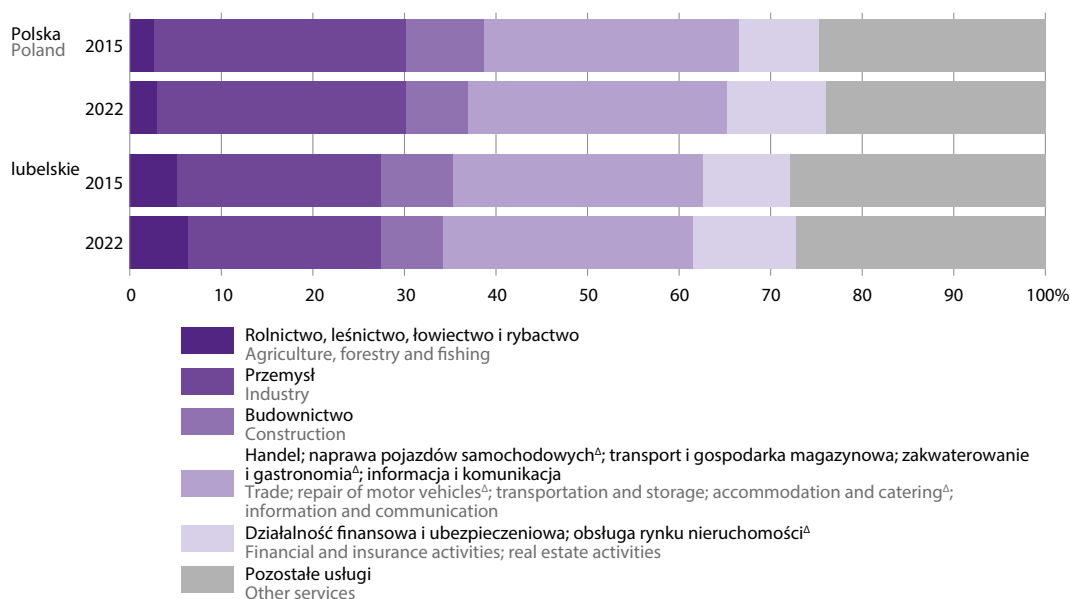
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

W 2022 r. wartość dodana brutto w województwie lubelskim wyniosła 101971 mln zł, co stanowiło 3,7% wielkości krajowej. W porównaniu z 2015 r. była ona wyższa o 66,2%. Największą część wartości dodanej brutto wygenerowały jednostki z grupy: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja – 27,4% (tyle samo, co w 2015 r.). Drugą grupą pod względem udziału w tworzeniu WDB w województwie lubelskim były jednostki oferujące pozostałe usługi – 27,2% (27,8%). Kolejną grupą były jednostki przemysłowe (tj. z sekcji: górnictwo i wydobywanie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja) – 21,2% wielkości wojewódzkiej (22,4%). Działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości wygenerowały 11,2% WDB (9,5%), budownictwo – 6,6% (7,8%), a rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 6,5% (5,1%). Wydajność pracy mierzona WDB na 1 pracującego wyniosła w 2022 r. 141158 zł, co stanowiło 76,4% wielkości krajowej. W 2015 r. była ona niższa o 60479 zł i stanowiła 71,1% wielkości krajowej.

Wykres 40.
Chart 40.

Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Gross value added by kind of activity (current prices)

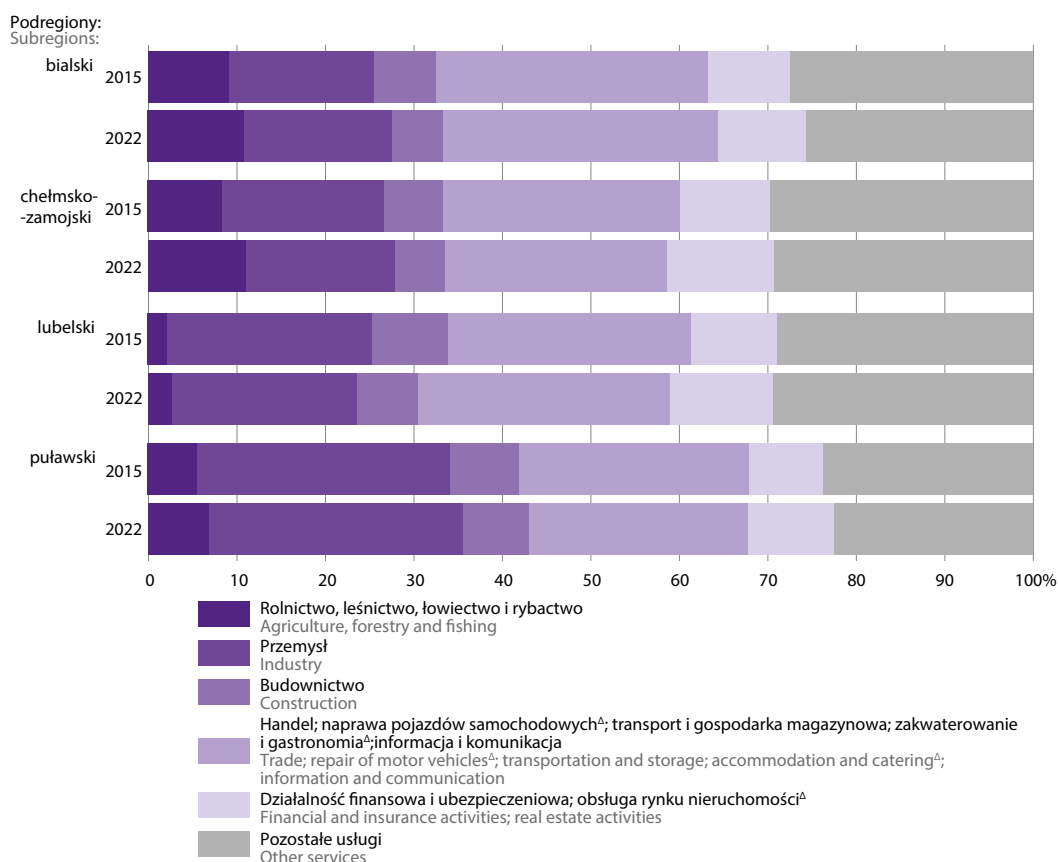

W 2022 r. wartość dodana brutto w podregionie lubelskim wyniosła 45375 mln zł (44,5% wielkości wojewódzkiej) i w porównaniu z 2015 r. była ona wyższa o 68,2%. Największą część wartości dodanej brutto wygenerowały jednostki z grupy: pozostałe usługi – 29,1% (28,9% w 2015 r.). W podregionie chełmsko-zamojskim WDB wyniosła 22295 mln zł (21,9%), w stosunku do 2015 r. była ona wyższa o 58,4%. Naj-

większą część wartości dodanej brutto wygenerowały jednostki z grupy: pozostałe usługi – 29,1% (29,5% w 2015 r.). W podregionie puławskim WDB wyniosła 21091 mln zł (20,7%) i w porównaniu z 2015 r. była ona wyższa o 65,5%. Największą część wartości dodanej brutto wygenerowały jednostki z przemysłu – 28,8% (28,7% w 2015 r.). W podregionie białskim WDB wyniosła 13208 mln zł (13,0%), więcej o 75,2% niż w 2015 r. Największą część wartości dodanej brutto wygenerowały jednostki z grupy: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja – 31,3% (30,6% w 2015 r.).

Najwyższą wydajność pracy mierzoną WDB na 1 pracującego w 2022 r. odnotowano w podregionie lubelskim – 158542 zł (85,8% wartości krajowej), więcej o 61958 zł niż w 2015 r. Na drugim miejscu pod tym względem uplasował się podregion bialski – 136982 zł (74,2%), więcej o 60559 zł niż w 2015 r. W podregionie puławskim wydajność pracy ukształtowała się na poziomie 131327 zł (71,1%) i wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 58881 zł. Podregion chełmsko-zamojski był ostatnim spośród podregionów pod względem WDB na 1 pracującego – 124448 zł (67,4%), tj. więcej o 56247 zł niż w 2015 r.

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej stale rośnie. Tendencja wzrostowa utrzymuje się od 2005 r. W największym stopniu przyczynił się do tego wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

W województwie lubelskim na koniec 2024 r. do rejestru REGON wpisanych było 216,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło 4,0% podmiotów w kraju. Liczba podmiotów wzrosła o 2,3% w porównaniu z 2023 r i o 25,0% w stosunku do roku 2015 (w kraju analogicznie o 3,0% i o 26,8%).

Tablica 30.

Table 30.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a

Entities of the national economy in the REGON register^a

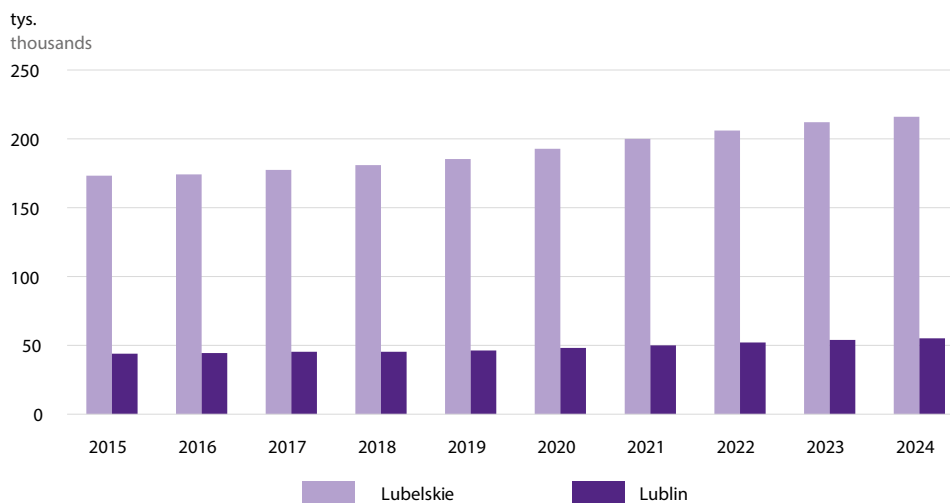
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem Total	173184	206117	211650	216489	4,0
sektor publiczny public sector	5750	5058	5085	5099	4,5
sektor prywatny private sector	166363	197208	20411	206841	4,0
W tym: Of which:					
spółki companies	22382	27429	28806	9663	2,9
fundacje foundations	924	1403	1508	1619	3,8
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organizations	6633	7182	7677	7819	5,6
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	129484	155530	158820	161848	4,2

^a W podziale według sektorów własności bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej

Chart 42.

Stan w dniu 31 grudnia
Entities of the national economy
As of 31 December

W 2024 r. z ogólnej liczby podmiotów w rejestrze REGON, najwięcej zarejestrowanych było w podregionie lubelskim – 42,3%, następnie w chełmsko-zamojskim – 25,4%, puławskim – 19,9%, a najmniej w białskim – 12,4%. Jeden na trzy podmioty funkcjonował w powiatach grodzkich (Biała Podlaska, Chełm, Lublin i Zamość), a w samym Lublinie jeden na cztery. W powiatach ziemskich najwięcej podmiotów gospodarki narodowej działało w powiecie lubelskim (8,2%) i puławskim (5,2%), zaś najmniej w parczewskim (1,3%), włodawskim (1,4%) oraz janowskim (1,9%). W porównaniu z 2023 r. zanotowano wzrost ogólnej liczby podmiotów we wszystkich powiatach – największy w powiecie łęczyńskim (3,7%), jedynie w Chełmie odnotowano spadek (o 0,1%).

W 2024 r. wpisano do rejestru REGON 15,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej, mniej o 7,1% niż w 2023 r. Wśród podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą przeważały osoby fizyczne (77,8%), spółki handlowe stanowiły 11,6%. Z ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w 2024 roku 5,9% jednostek nie przetrwało do końca grudnia. W województwie lubelskim w 2024 r. z rejestru REGON wykreślono 9,4 tys. podmiotów, o 5,4% mniej niż w poprzednim roku. W większości (83,8%) były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a spółki handlowe stanowiły 6,0% (w tym z udziałem kapitału zagranicznego – 19,7% wykreślonych spółek handlowych).

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej w województwie przeważały jednostki małe o przewidywanej liczbie pracujących do 9 osób. W 2024 r. stanowiły one 97,1% zarejestrowanych podmiotów. W tej grupie najwięcej jednostek funkcjonowało w sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” i „Budownictwo”. Podmioty średnie liczące od 10 do 49 pracujących obejmowały 2,3% wszystkich podmiotów. W tej grupie najwięcej podmiotów było w sekcji „Edukacja” oraz „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”. Jednostki duże powyżej 49 pracujących stanowiły 0,5% ogółu podmiotów, najwięcej z nich działało w sekcji „Edukacja” oraz „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”.

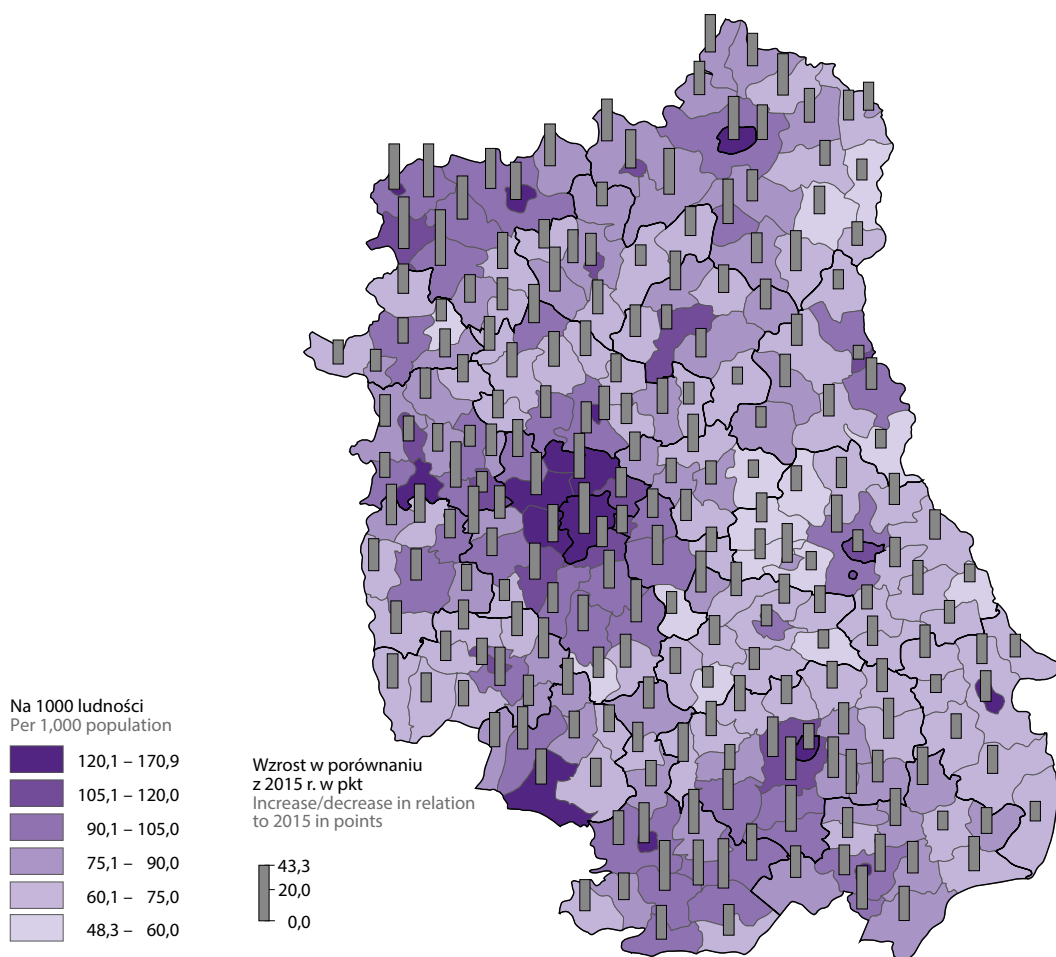
Mapa 40.**Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 40.

Entities of the national economy in 2024

As of 31 December

Z ogólnej liczby podmiotów w 2024 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich udział wyniósł 74,8% ogółu podmiotów. Znaczący udział w rejestrze miały również spółki – 13,7%. Ponad połowę z nich stanowiły spółki handlowe, a przede wszystkim spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W porównaniu z 2015 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie lubelskim w 2024 r. wzrosła o 25,0%. W największym stopniu zwiększyła się liczba fundacji – odnotowano ich o 75,2% więcej. Liczba spółek handlowych wzrosła o 59,2%, a stowarzyszeń i organizacji społecznych – o 17,9%. Zmniejszyła się natomiast liczba przedsiębiorstw państwowych, spółdzielni i spółek cywilnych. Struktura podmiotów ze względu na formę prawną w analizowanym okresie uległa nieznacznej zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się udział spółek handlowych i fundacji, zmniejszył się natomiast udział spółek cywilnych, spółdzielni oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych, udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nie uległ zmianie.

W rejestrze REGON w końcu 2024 r. na terenie województwa wpisanych było 19,8 tys. spółek handlowych. Stosunkowo duży udział stanowiły spółki należące do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” – 21,8%, „Przemysł” – 13,8%, „Budownictwo” – 13,8% oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” – 11,5%. W pozostałych sekcjach udziały stanowiły poniżej 10%.

W porównaniu z rokiem 2015 wyższe udziały zaobserwowano w sekcjach takich jak „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Informacja i komunikacja”, „Budownictwo”, niższym udziałem spółek handlowych charakteryzowały się m.in. sekcje „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” i „Przemysł”. W grupie spółek handlowych, według rodzaju kapitału największy procentowy wzrost wystąpił w liczbie spółek zagranicznych (o 74,1%), największy spadek odnotowano w liczbie spółek Skarbu Państwa (o 27,3%).

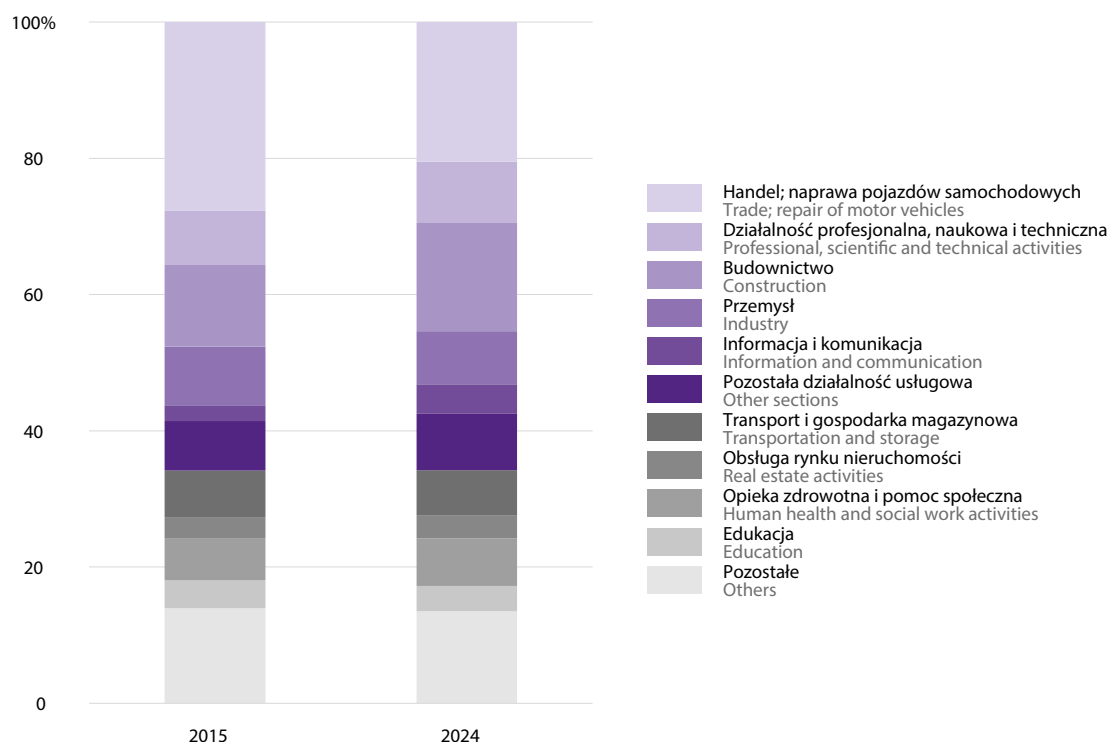
Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD.

Chart 43.

Stan w dniu 31 grudnia

Entities of the national economy by selected PKD sections

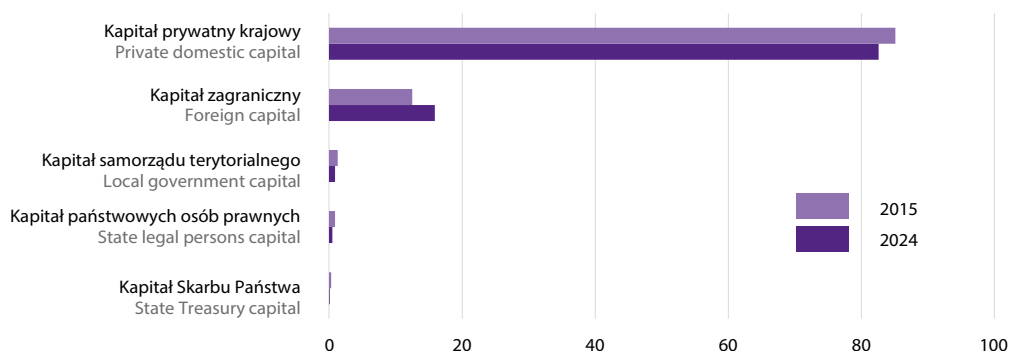
As of 31 December

Wykres 44. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Chart 44.

Stan w dniu 31 grudnia
Commercial companies by type of capital^a
As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna**Research and development as well as innovation activity**

W 2023 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową wyniosła 1732,6 mln zł i w porównaniu z 2022 r. była wyższa o 31,6%. W ciągu ostatnich lat rosła nakłady na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność badawczą i rozwojową w nakładach wewnętrznych wyniósł 29,3%. Wskaźnik personelu wewnętrznego B+R wyrażony w EPC na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2023 r. wyniósł 7,4 EPC.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W badaniu z zakresu działalności badawczej i rozwojowej według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. 406 podmiotów w województwie lubelskim wykazało prowadzenie działalności badawczej i rozwojowej. W porównaniu z 2022 r. ich liczba wzrosła o 26,1%. Stanowiły one 5,4% wszystkich podmiotów tego typu w kraju.

Wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczą i rozwojową w województwie lubelskim w 2023 r. wyniosła 1732,6 mln zł i stanowiła 3,3% wszystkich poniesionych tego typu nakładów w kraju. W porównaniu z 2022 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową zwiększyła się o 31,6% i o 136,1% z 2015 r.

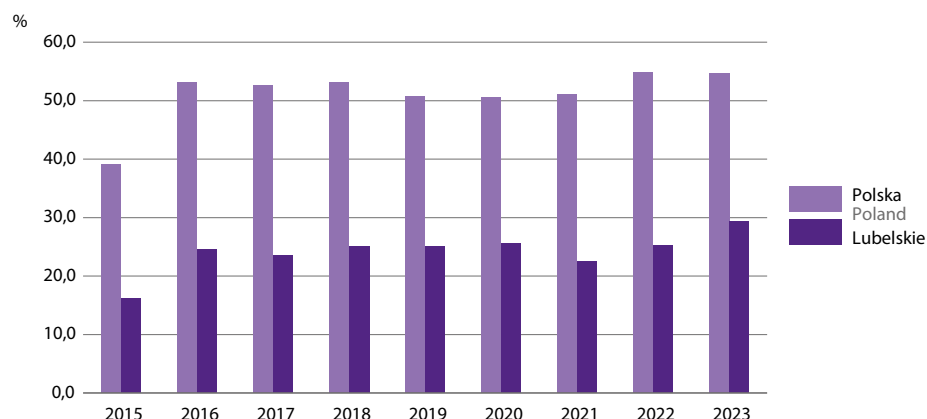
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)Table 31. Intramural expenditure^a on research and development by development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	733,7	1023,0	1316,6	1732,6
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	434,0	688,0	819,7	1008,6
Przedsiębiorstw Business enterprise	117,8	261,4	332,7	508,2
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	.	34,9	48,1
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	.	3,9	5,2
Reszta świata Rest of the world	.	45,2	125,3	162,6

a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

W województwie lubelskim w 2023 r. 29,3% nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową było finansowanych ze środków sektora przedsiębiorstw. Udział środków pochodzących z tego sektora był niższy o 4,0 p. proc. w stosunku do 2022 r., a w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 13,2 p. proc. W kraju udział ten ukształtował się na poziomie 54,7% i był niższy o 0,1 p. proc. niż w 2022 r. oraz wyższy o 15,7 p. proc. niż w 2015 r.

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych^a na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+RChart 45. Share of intramural expenditure^a on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

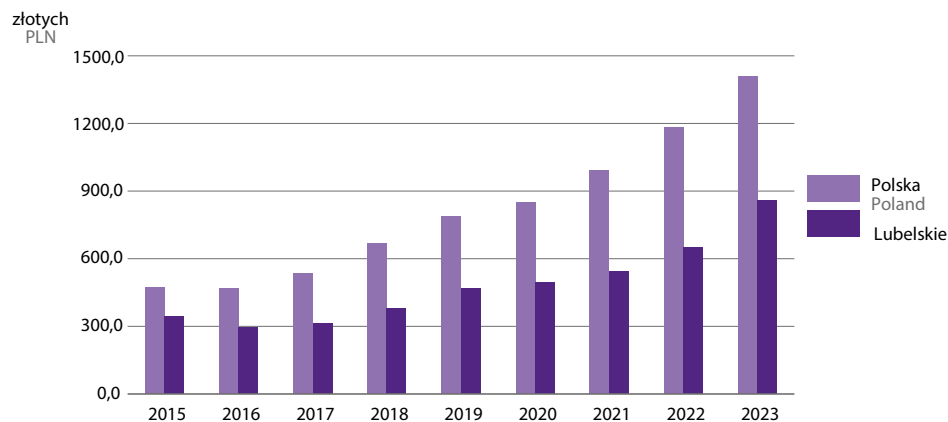
a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły 859 zł, przy wskaźniku dla Polski kształtującym się na poziomie 1409 zł. Wskaźnik w porównaniu z 2022 r. był o 210 zł wyższy (w kraju o 227 zł wyższy).

Wykres 46.
Chart 46.

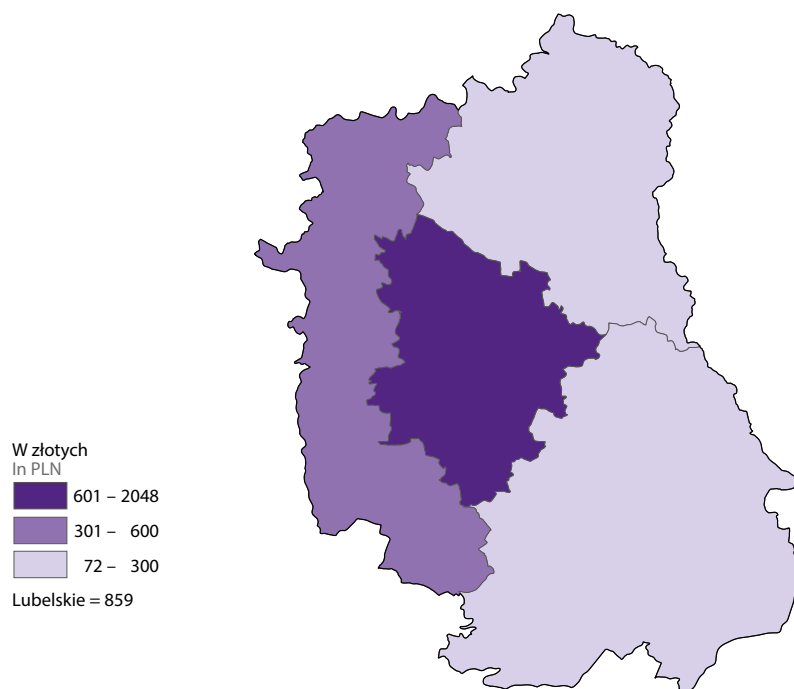
Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Intramural expenditure^a on research and development per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 41.
Map 41.

Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2023 r.
Intramural expenditure^a on R&D per capita by subregions in 2023

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Biorąc po uwagę pochodzenie środków finansujących badania naukowe i prace rozwojowe, w 2023 r. ponad połowa nakładów wewnętrznych na działalność B+R w Polsce była finansowana ze środków wewnętrznych (56,7%), natomiast w województwie lubelskim wystąpiła nieznaczna przewaga środków zewnętrznych (70,8%).

Tablica 32.
Table 32.

Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Intramural expenditure^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023	2023 Polska=100 Poland =100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	806,6	1023,0	1316,6	1732,6	3,3
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	212,5	251,6	314,1	505,9	1,7
Zewnętrznych External funds	594,1	771,4	1002,5	1226,7	5,3
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	501,5	686,2	816,9	.	.

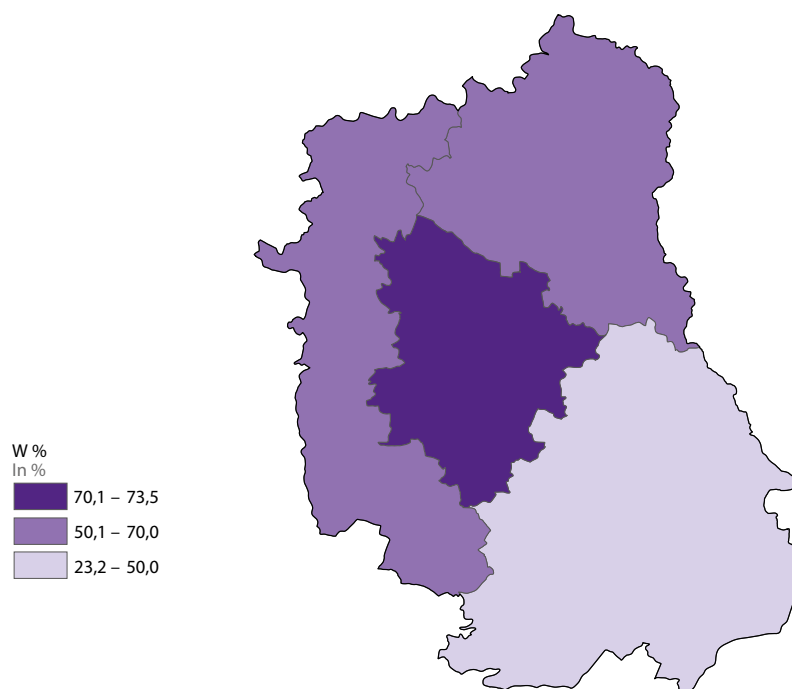
a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42.

Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych^a na działalność B+R według podregionów w 2023 r.

Mapa 42.

Share of external funds in intramural expenditures^a on R&D by subregions in 2023

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

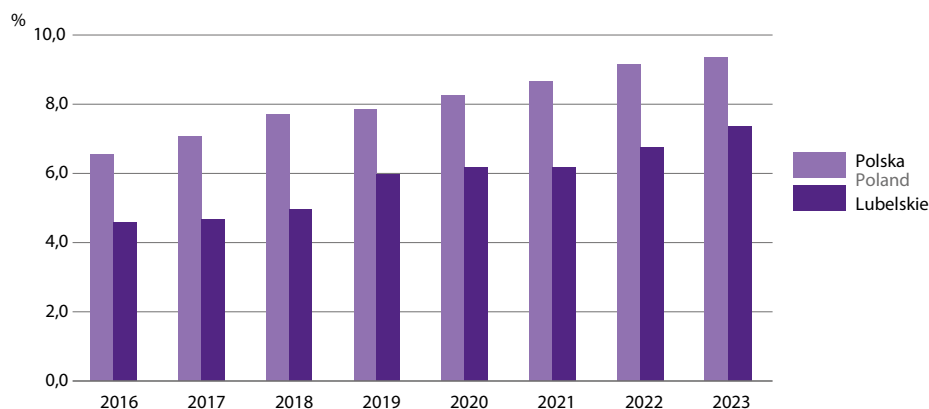
W 2023 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 6,3 tys. ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 8,6% (w kraju wzrost o 2,0%). Personel ten stanowił 4,1% ogółu personelu wewnętrznego B+R w kraju. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie lubelskim w 2023 r. wyniósł 7,4 EPC (był wyższy o 0,6 ECP w porównaniu z 2022 r.). Wskaźnik ten był niższy o 2,0 EPC niż w Polsce. Wskaźnik ten średnio w kraju w 2023 r. osiągnął poziom 9,4 ECP. Województwo lubelskie pod względem wielkości tego wskaźnika ukształtowało się na 5. miejscu w kraju.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Zdecydowaną większość personelu zaangażowanego w działalność badawczą i rozwojową w województwie lubelskim w 2023 r. stanowili badacze. Liczebność badaczy z personelu wewnętrznego wyrażona w ekwiwalentach pełnego czasu pracy wyniosła 4,5 tys. EPC, co stanowiło 65,4% ogółu personelu wewnętrznego B+R wyrażonego w EPC (o 1,6 p. proc. więcej niż rok wcześniej). W kraju udział ten wyniósł 71,9% (o 0,6 p. proc. mniej niż w 2022 r.). W porównaniu z 2022 r. liczba badaczy w województwie wzrosła o 11,3%, podczas gdy w kraju wzrost ten wyniósł 1,1%. Badacze w województwie stanowili 3,7% wszystkich badaczy w kraju.

Wykres 47.
Chart 47.

Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (ECP). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

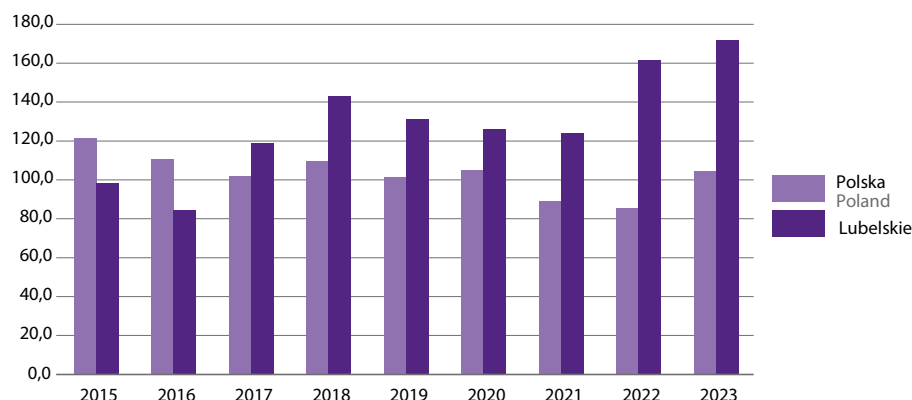
W 2023 r. w Urzędzie Patentowym RP na terenie województwa lubelskiego odnotowano 347 zgłoszeń wynalazków dokonanych przez podmioty krajowe. W porównaniu z 2022 r. było ich więcej o 5,8% i o 64,5% w porównaniu z 2015 r. Stanowiły one 8,8% wszystkich zgłoszonych wynalazków w kraju.

W 2023 r. przyznano w Urzędzie Patentowym RP 219 patentów na wynalazki przez podmioty krajowe, co stanowiło 9,9% wszystkich zgłoszonych patentów w kraju. W porównaniu z 2022 r. nastąpił wzrost liczby przyznanych patentów na wynalazki o 22,3% i o 18,4% w 2015 r.

W Urzędzie Patentowym RP w 2023 r. na terenie województwa lubelskiego odnotowano 31 zgłoszeń wzorów użytkowych dokonane przez podmioty krajowe (o 3,3% więcej niż w 2022 r., a 35,4% mniej w porównaniu z 2015 r.) oraz udzielono 24 praw ochronnych dla tego rodzaju własności przemysłowej (o 11,1% mniej niż w 2022 r., a o 9,1% więcej w porównaniu do 2015 r.). Zgłoszenia wzorów użytkowych stanowiły 4,6% wszystkich zgłoszeń w kraju, a udzielone prawa ochronne 6,6%.

Wykres 48.
Chart 48.

Zgłoszenia wynalazków dokonane^a przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Patent applications^a filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty krajowe w Urzędzie Patentowym RP w 2023 r. w województwie lubelskim wyniósł 172 zgłoszenia na 1 milion mieszkańców, co oznacza wzrost w porównaniu z 2022 r. i z 2015 r. (odpowiednio o 11 i 74 zgłoszenia na 1 milion mieszkańców). W Polsce wskaźnik ten był niższy i wyniósł 105. W województwie lubelskim wskaźnik ten był najwyższy w kraju, natomiast najniższy odnotowano w województwie lubuskim – 52.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach
Use of information and communication technologies in enterprises

W 2024 r., w województwie lubelskim, 99,5% przedsiębiorstw posiadało dostęp do Internetu szerokopasmowego. Najczęściej przedsiębiorstwa wyposażone były w szerokopasmowe łącza internetowe o prędkości od 100 do 500 Mbit/s. Odsetek przedsiębiorstw, które otrzymywały zamówienia przez sieci komputerowe zwiększył się w ujęciu rocznym. W 2023 r. z otwartych danych publicznych w celach biznesowych korzystało 19,1% przedsiębiorstw.

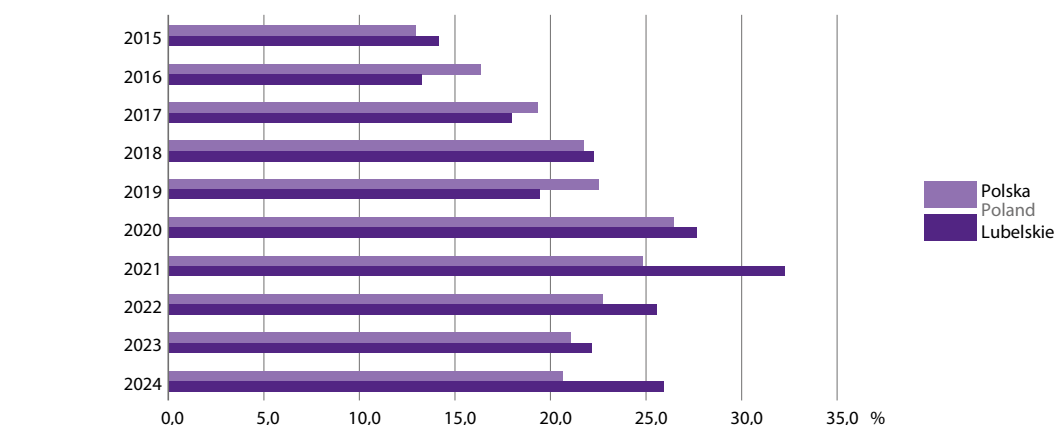
W województwie lubelskim w 2024 r. dostęp do Internetu szerokopasmowego deklarowało 99,5% przedsiębiorstw, tj. więcej o 0,8 p. proc. niż w 2023 r. i o 7,9 p. proc. w porównaniu z 2015 r. (w kraju 98,7%). Udział przedsiębiorstw z dostępem do łącz szerokopasmowych z roku na rok ulega poprawie, podobna tendencja utrzymuje się również w kraju.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wykres 49.

Chart 49.

Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^aEnterprises with Internet access^a

a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.

a Internet access 30–100 Mbit/s.

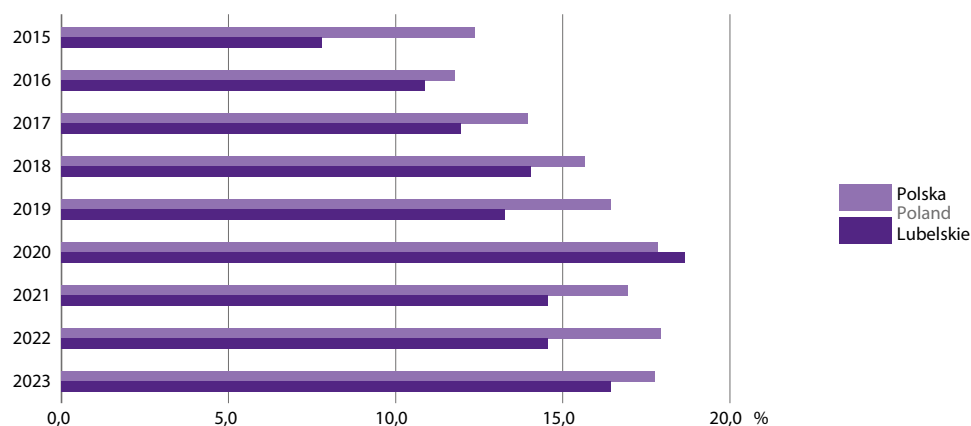
W 2024 r. w województwie lubelskim 92,9% ogółu przedsiębiorstw korzystało ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych, tj. o 1,2 p. proc. więcej niż w kraju. Najczęściej przedsiębiorstwa w województwie lubelskim wyposażone były w szerokopasmowe łącza internetowe o prędkości od 100 do 500 Mbit/s – 33,7% (w kraju 32,1%). Mniejszy był udział przedsiębiorstw dysponujących stałym łączem o przepustowości z zakresu do 30 Mbit/s (8,2%; w kraju 7,6%). Przepustowością przynajmniej 30 Mbit/s, ale mniej niż 100 Mbit/s dysponowało 26,0% przedsiębiorstw (w kraju 20,7%), natomiast przepustowość przynajmniej 500 Mbit/s, ale mniej niż 1 Gbit/s dysponowało 14,7% przedsiębiorstw (w kraju 17,4%). Najmniej przedsiębiorstw było wyposażonych w stałe łącza o prędkości przynajmniej 1 Gbit/s (10,3%; w kraju 13,9%).

Wykres 50.

Chart 50.

Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Enterprises receiving orders via computer networks

W 2023 r., odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż poprzez sieci komputerowe w województwie lubelskim wyniósł 16,5% (w kraju 17,8%). W porównaniu z 2022 r. wskaźnik ten zwiększył się o 1,9 p. proc. (w kraju spadek o 0,2 p. proc.). Natomiast w porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten wzrósł o 8,7 p. proc. (w kraju wzrost o 5,4 p. proc.).

Sprzedaż elektroniczną za pośrednictwem stron internetowych przedsiębiorstwa prowadziły głównie za pośrednictwem własnych stron internetowych lub aplikacji (8,3% przedsiębiorstw sprzedających przez strony), nieco rzadziej korzystały z zewnętrznych platform handlowych (10,0%).

W 2023 r. 13,1% przedsiębiorstw otrzymywało zamówienia od odbiorców indywidualnych; natomiast 11,4% od innych przedsiębiorstw lub jednostek administracji publicznej.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI (elektroniczna wymiana informacji, która zapewnia automatyczne przetwarzanie). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Działalność administracji publicznej generuje duże ilości danych, które w większości mają charakter publiczny i stanowią użyteczne źródło informacji dla podmiotów gospodarczych. Ponadto pełnią one funkcję wspomagającą w procesie planowania i podejmowania decyzji biznesowych. W 2023 r. z otwartych danych publicznych w celach biznesowych korzystało 19,1% przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa wykazywały największe zainteresowanie otwartymi danymi publicznymi z kategorii gospodarka i finanse (16,4%), natomiast najmniejsze – informacjami z danych z zakresu kultury, sportu i turystyki (3,0%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystywane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 4,7% (o 0,3 p. proc. mniej niż w kraju).

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2024 r. w województwie lubelskim badane przedsiębiorstwa niefinansowe osiągnęły zyski. Poprawił się wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto oraz wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

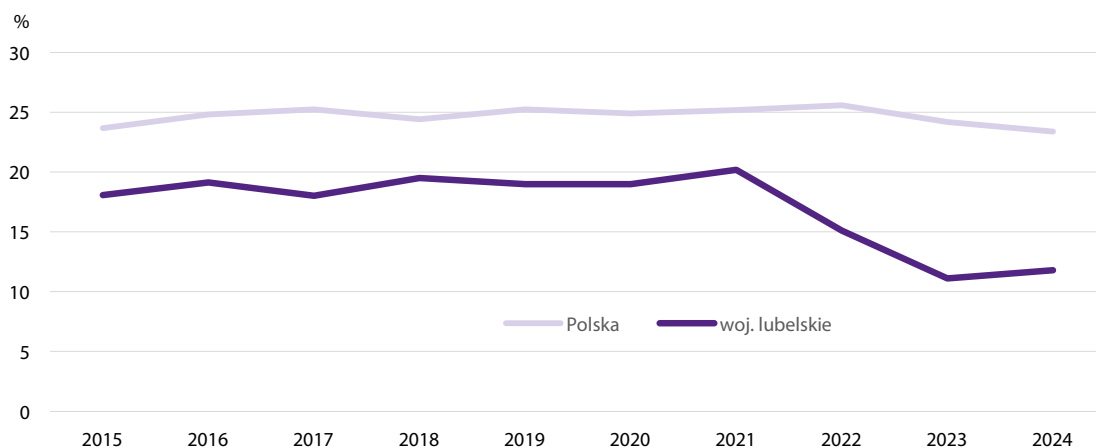
Przychody z całokształtu działalności uzyskane w 2024 r. przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie lubelskim wyniosły 159243,6,0 mln zł i były niższe o 8,2% niż w 2023 r. i wyższe o 228,8% niż w 2015 r. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnęły wartość 151806,9 mln zł i zmniejszyły się w porównaniu z 2023 r. o 8,3%, a w stosunku do 2015 r. wzrosły blisko 3-krotnie.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport (eksport) obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport w 2024 r. wyniosły 17930,2 mln zł i były o 19,8% niższe od osiągniętych w 2023 r. Udział sprzedaży na eksport w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów wyniósł 11,8% i w porównaniu z 2023 r. był wyższy o 0,7 p. proc. W ogólnej wartości sprzedaży eksportowej 80,2% stanowiły przychody ze sprzedaży produktów, natomiast 19,8% – przychody ze sprzedaży towarów i materiałów.

Wykres 51. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 51. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

W 2024 r. koszty uzyskania przychodu z całokształtu działalności wyniosły 148602,2 mln zł i w skali roku zmniejszyły się o 13,8%, a w stosunku do 2015 r. wzrosły ponad 3-krotnie. W 2024 r. w strukturze rodzajowej kosztów w stosunku do 2023 r., zwiększył się udział wynagrodzeń brutto (o 1,4 p. proc.; do 19,2%), usług obcych (o 0,5 p. proc.; do 16,2%), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,3 p. proc.; do 5,2%), amortyzacji (o 0,3 p. proc.; do 7,2%), podatków i opłat (o 0,7 p. proc.; do 6,7%), zmniejszył się zaś udział zużycia materiałów i energii (o 3,1 p. proc.; do 44,0%) i pozostałych kosztów rodzajowych (o 0,1 p. proc.; do 1,5%).

Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów wyniósł 141683,5 mln zł i był niższy o 8,3% w stosunku do 2023 r. Największy ich spadek (w ujęciu wartościowym), podobnie jak dla przychodów ze sprzedaży, odnotowano w przemyśle.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązujące obciążenia.

W 2024 r. wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 11036,7 mln zł, co oznacza spadek o 8,3% w stosunku do 2023 r. Pogorszył się wynik na pozostałej działalności operacyjnej (z -485,1 mln zł w 2022 r. do -2606,1 mln zł w 2024 r.) natomiast wynik na operacjach finansowych poprawił się (z -8003,9,4 mln zł w 2023 r. do 3124,1 mln zł w 2024 r.).

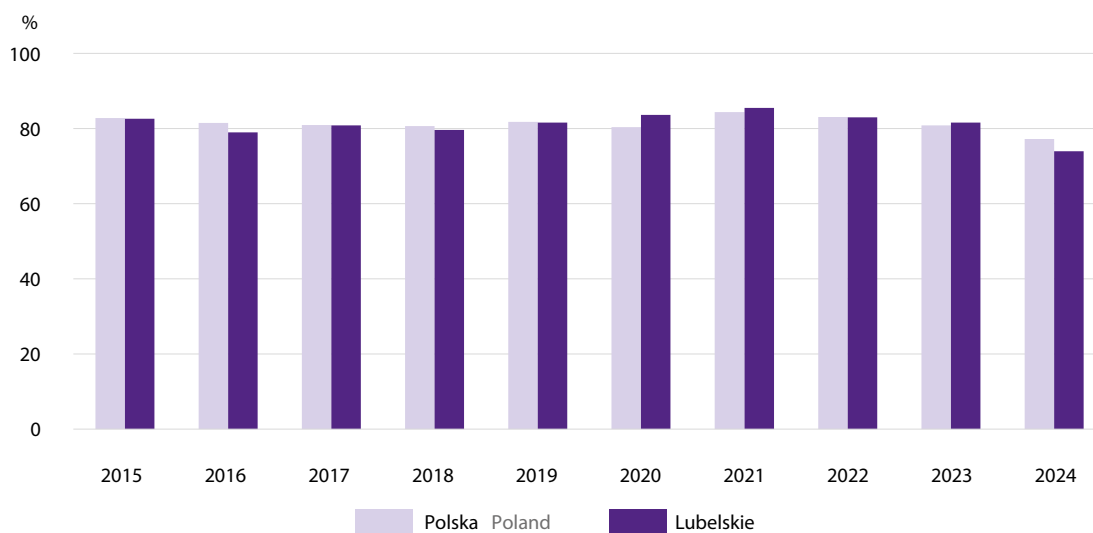
Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 10641,4 mln zł, tj. 10-krotnie większą niż w 2023 r.; zysk brutto wyniósł 12631,7 mln zł, a strata brutto 1990,3 mln zł. Obciążenia wyniku finansowego brutto zmniejszyły się w skali roku o 14,3% (do 1587,7 mln zł). W rezultacie wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 9053,7 mln zł i był wyższy o 9852,9 mln zł od wyniku osiągniętego rok wcześniej; zysk netto wzrósł o 73,0%, a strata netto zmniejszyła się o 74,9%. Poprawę wyniku finansowego netto odnotowano prawie we wszystkich sekcjach.

Zysk netto w 2024 r. wykazało 73,9% badanych przedsiębiorstw, tj. o 7,7 p. proc. mniej niż przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności osiągnął 83,2% i był wyższy niż w 2023 r.

Wykres 52.

Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw

Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of surveyed enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych o zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wyższa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów wpłynęła na poprawę wskaźnika poziomu kosztów z 99,4% w 2023 r. do 93,3% w 2024 r. (w kraju wyniósł 95,7%, wobec 94,6% przed rokiem). W skali roku zwiększyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 0,6% do 6,7%) oraz obrotu netto (z -0,5% do 5,7%), wskaźnik płynności finansowej I stopnia (z 88,9% do 113,7%) oraz płynności finansowej II stopnia (z 146,6% do 166,1%). W kraju odnotowano spadek wartości wskaźników rentowności w porównaniu z 2023 r., i tak wskaźnik rentowności obrotu brutto był niższy o 1,1 p. proc., obrotu netto – o 0,9 p. proc., natomiast wskaźniki płynności finansowej I stopnia oraz płynności finansowej II stopnia były wyższe odpowiednio o 4,9 p. proc. i o 0,3 p. proc.

Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprise

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	91,5	93,2	99,4	93,3	95,7
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	8,3	7,6	6,7	6,7	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	8,5	6,8	0,6	6,7	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	7,2	5,7	-0,5	5,7	3,4
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	33,7	31,7	88,9	113,7	44,6
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	113,9	98,0	146,6	166,1	107,5

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw niefinansowych wyniosła na koniec 2024 r. 73255,2 mln zł, co oznacza wzrost o 4,6% w skali roku. Wartość zapasów ukształtowała się na poziomie 13154,0 mln zł, tj. o 0,6% niższym niż rok wcześniej. Odnotowano wzrost inwestycji krótkoterminowych (o 25,0%) i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 1,5%) natomiast w przypadku należności krótkoterminowych odnotowano spadek o 11,1%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych wzrósł udział inwestycji krótkoterminowych (z 49,0% w 2023 r. do 55,5% w 2024 r.), natomiast zmniejszył się udział należności krótkoterminowych (z 31,8% na 25,6%) oraz zapasów (z 18,3% na 18,0%).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) badanych przedsiębiorstw niefinansowych na koniec 2024 r. wyniosły 54633,5 mln zł i były o 1,1% wyższe niż przed rokiem. Wartość zobowiązań długoterminowych była o 7,9% wyższa niż w końcu 2023 r. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw w skali roku były niższe o 2,2%, w tym zobowiązania z tytułu: kredytów i pożyczek – o 22,6%, natomiast w przypadku podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń oraz dostaw i usług – wyższe odpowiednio o 33,6% i o 4,5%. Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu w końcu 2024 r. wyniosła 71,8% wobec 66,6% w 2023 r.

Z analizy wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw wynika, że w porównaniu z 2024 r. wydłużył się cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – o 3 dni (do 29 dni), cykl rotacji zapasów – o 5 dni (do 32 dni) oraz cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – o 2 dni (do 40 dni).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2023 r. wartość nakładów inwestycyjnych w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób była w skali roku wyższa o 24,1%.

W 2024 r. w stosunku do 2023 r. odnotowano spadek o 11,2% nakładów inwestycyjnych w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Zmniejszyła liczba rozpoczętych inwestycji (o 13,9%) oraz ich wartość kosztorysowa (o 4,3%).

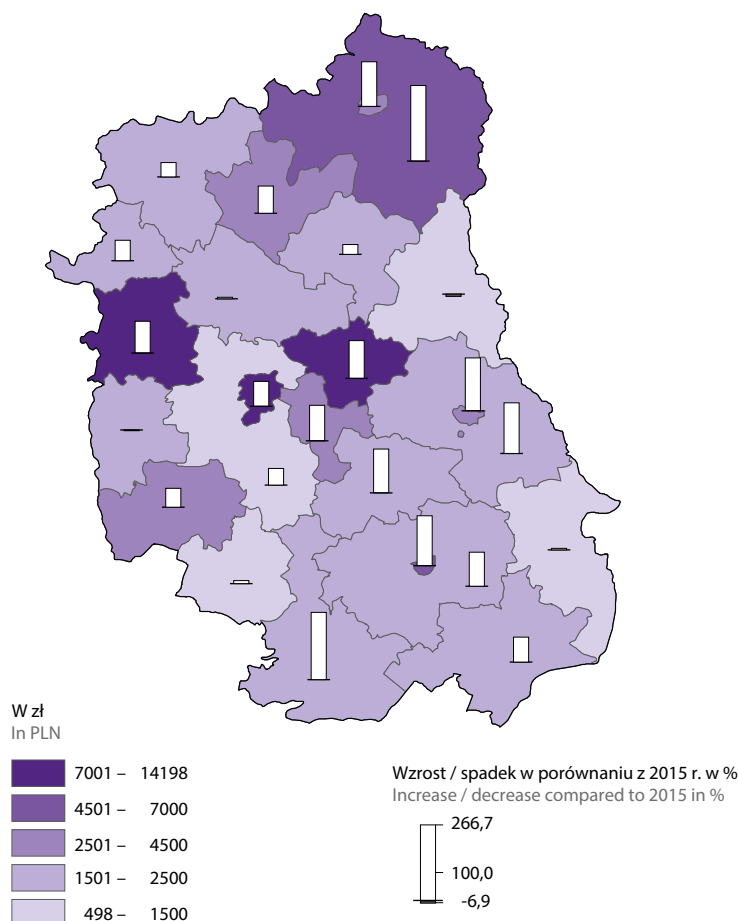
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Mapa 43.

Map 43.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)

Investment outlays in enterprises^a per capita in 2023 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2023 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie lubelskim przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosły 8463,7 mln zł (3,0% ogółu nakładów w kraju) i były wyższe w porównaniu z 2022 r. o 24,1% (w kraju o 13,0%) i o 90,0% w stosunku do 2015 r. (w kraju o 68,6%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady wyniosły 4195 zł (o 43,9 % mniej niż średnio w kraju) i były wyższe o 24,9% w porównaniu z 2022 r. i ponad 2-krotnie w stosunku do 2015 r. W kraju wyniosły one 7476 zł i były wyższe o 13,4% niż w 2022 r. i o 72,0% niż w 2015 r. Najwyższe nakłady na 1 mieszkańca osiągnięto w powiecie łęczyńskim (14198 zł) i w Lublinie (9027 zł), najniższe zaś w powiecie włodawskim (498 zł) i hrubieszowskim (1267 zł). Najwyższy wzrost dynamiki nakładów na 1 mieszkańca w porównaniu z 2015 r. wystąpił w powiecie białskim – ponad 3-krotnie (o 4747 zł), spadek odnotowano w powiatach: opolskim i włodawskim – odpowiednio o 2,1% i o 6,9%.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01³); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

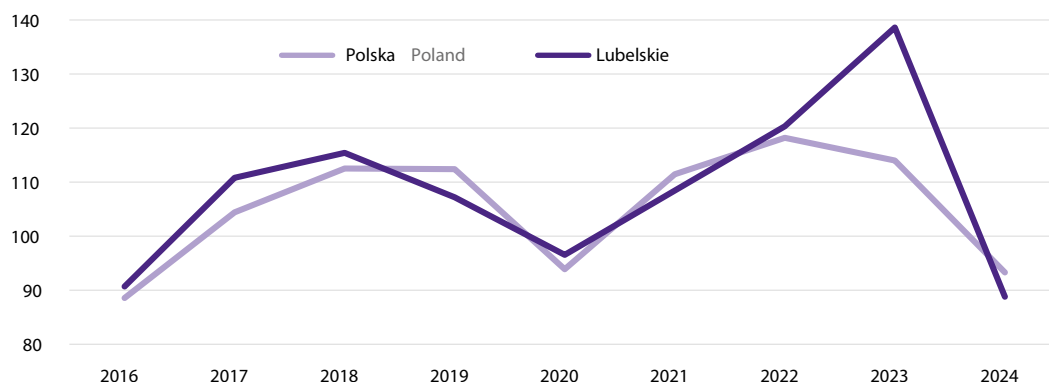
Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2024 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe, mające siedzibę na terenie województwa wyniosła 7418,3 w mln zł i była niższa (w cenach bieżących) o 11,2% niż rok wcześniej (w kraju o 6,7%)

Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Rok poprzedni = 100

Chart 53. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Previous year = 100

3 Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 34. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**
Table 34. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	3850,4	4618,2	8350,1	7418,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,8	3,1	3,7	3,5
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	54,8	49,6	55,5	52,6
Zakupy Purchases	44,6	50,0	43,4	46,1
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	39,1	45,4	37,7	40,8
środków transportu transport equipment	5,5	4,6	5,7	5,3

W 2024 r., w województwie lubelskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 3899,2 mln zł (o 15,8% mniej niż rok wcześniej), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 3030,1 mln zł (o 3,8% mniej), a na środki transportu – 390,0 mln zł (o 18,5% mniej). Zakupy inwestycyjne osiągnęły wartość 3420,1 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim były niższe o 5,7%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem wzrósł w skali roku o 3,1 p. proc.

Najwyższą dynamikę wzrostu wartości nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2024 r., w porównaniu z 2023 r., odnotowano w sekcji „obsługa rynku nieruchomości” (7-krotnie, a najwyższą dynamikę spadku – w sekcji „zakwaterowanie i gastronomia” (o 87,4%). W 2024 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie „przemysłu”, na który przypadało 89,8% ogółu poniesionych nakładów.

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2024 r. w województwie lubelskim inwestorzy rozpoczęli realizację 4360 nowych inwestycji (mniej o 13,9% niż w roku poprzednim), o łącznej wartości kosztorysowej 2679,2 mln zł (mniej o 4,3%). W kraju w omawianym roku liczba rozpoczętych inwestycji wzrosła o 1,3%, a ich wartość kosztorysowa była wyższa o 14,3%. W województwie lubelskim na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 34,4% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczętych (rok wcześniej 50,9%).

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo Agriculture

Produkcja zbóż ogółem w województwie lubelskim w 2024 r. zmniejszyła się o 6,2% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 3487,0 tys. t., co stanowiło 10,0% produkcji krajowej.

Według stanu w czerwcu 2024 r. liczebność stada **bydła** w województwie lubelskim w stosunku do czerwca 2023 r. zmniejszyła się o 1,3%, zaś **trzody chlewnej i owiec** wzrosła odpowiednio o 6,7% i o 14,2%.

Średnioroczna **cena skupu pszenicy** w województwie lubelskim w 2024 r. była niższa o 12,7% niż w roku wcześniejszym, a **żyta** o 21,2%. Natomiast **cena skupu żywca wołowego w wadze żywej (bez cieląt)** wzrosła w tym okresie o 4,3%. **Cena skupu żywca wieprzowego w wadze żywej i drobiu rzeźnego** w 2024 r. była niższa niż w 2023 r. odpowiednio o 13,8% i o 8,6%. Natomiast cena mleka w skupie była wyższa o 6,7% niż rok wcześniej.

Wartość **rolniczej produkcji globalnej** w cenach stałych w województwie lubelskim w 2023 r., w porównaniu z 2022 r. zmniejszyła się o 5,6%, co było wynikiem spadku zarówno wartości produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej, odpowiednio o 7,0% i o 0,2%.

Tablica 35. **Plony wybranych ziemiopłodów rolnych**
Table 35. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	37,0	48,5	51,8	50,4	49,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	37,2	47,8	49,3	48,0	44,7
w tym: of which:					
pszenica wheat:	44,1	57,4	57,8	56,4	52,0
żyto rye	29,5	33,0	34,1	34,1	35,7
mieszanki zbożowe cereal mixtures	30,9	33,7	34,0	34,9	33,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	24,8	29,8	36,5	35,9	32,4
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	214	398	312	328,0	302,0
Buraki cukrowe Sugar beets	518	540	656	608,0	663,0

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Według wynikowego szacunku powierzchnia upraw **zbóż ogółem** w 2024 r. wyniosła 692,4 tys. ha i była o 3,6% niższa niż w 2023 r. (w kraju o 1,5% niższa). Plony zbóż ogółem oszacowano na poziomie 50,4 dt/ha i były one o 2,7% niższe od uzyskanych w roku wcześniejszym (w Polsce o 1,0%). Zbiory zbóż ogółem w 2024 r. w województwie lubelskim zmniejszyły się o 6,2% w stosunku do 2023 r. (w kraju o 2,4%) i wyniosły 3487,0 tys. t. (w Polsce 34996,9 tys. t.), co stanowiło 10,0% produkcji krajowej.

Łączna powierzchnia zasiewów **zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** określona na podstawie wynikowego szacunku w 2024 r. wyniosła 604,5 tys. ha i była niższa w porównaniu z 2023 r. o 1,5% (w kraju o 2,2%). Plony uzyskane ze zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na poziomie 48,0 dt/ha, czyli o 2,6% niższym w stosunku do roku wcześniejszego (w Polsce o 2,0%). Zbiory również oszacowano na niższym o 4,1% poziomie niż w 2023 r. (w kraju o 4,1%) i wyniosły one 2903,1 tys. t. (w Polsce 25402,5 tys. t.), co stanowiło 11,4% zbiorów krajowych.

Powierzchnia upraw **pszenicy** ogółem w województwie lubelskim w 2024 r. wyniosła 305,9 tys. ha i w stosunku do roku wcześniejszego była niższa o 2,4% (w kraju o 2,6%), podobnie zbiory były niższe o 4,8% (w kraju o 5,8%) i wyniosły 1726,1 tys. t. (w Polsce 12414,6 tys. t.). Tym samym zbiory wojewódzkie stanowiły 13,9% produkcji krajowej. Plony w województwie lubelskim były niższe o 2,4% (w kraju o 3,3%) i wyniosły 56,4 dt/ha.

W przypadku **żyta** powierzchnia zasiewów w województwie lubelskim w 2024 r. wyniosła 30,5 tys. ha i była o 6,8% niższa w stosunku do roku wcześniejszego (w kraju o 6,3%). Natomiast uzyskane plony pozostały na takim samym poziomie jak w 2023 r. (w Polsce były wyższe o 0,6% niższe), co jednocześnie wiązało się z niższymi o 6,8% zbiorami, które w województwie lubelskim wyniosły 103,9 tys. t. i tym samym stanowiły 4,3% zbiorów ogólnokrajowych. W Polsce zbiory żyta wyniosły 2438,6 tys. t. i w porównaniu z rokiem wcześniejszym były niższe o 5,5%.

Powierzchnia upraw **mieszanek zbożowych ogółem** w województwie lubelskim w 2024 r. wyniosła 16,8 tys. ha i w stosunku do 2023 r. była o 9,5% niższa (w kraju o 11,2%). Plony jakie rolnicy uzyskali z 1 hektara były o 2,6% wyższe niż rok wcześniej (w Polsce o 1,5%) i wyniosły 34,9 dt. Zbiory natomiast oszacowano na poziomie 58,5 tys. t. (w kraju 833,4 tys. t.), czyli o 7,2% niższym niż w 2023 r. (w Polsce o 9,7%), co stanowiło 7,0% zbiorów ogólnokrajowych.

Według wynikowego szacunku powierzchnia upraw **rzepaku i rzepiku** w 2024 r. w województwie lubelskim wyniosła 123,7 tys. ha i była o 6,2% niższa w stosunku do 2023 r. (w kraju o 8,4%). Uzyskane plony oszacowano na poziomie 35,9 dt/ha, a więc o 1,6% niższym od uzyskanych w roku poprzednim (w Polsce o 4,4%). Zbiory również były niższe o 7,8% i wyniosły 443,8 tys. t., co stanowiło 13,6% zbiorów ogólnokrajowych. W Polsce zbiory rzepaku i rzepiku wyniosły 3267,8 tys. t. i tym samym były o 12,6% niższe od uzyskanych w 2023 r.

Powierzchnia upraw **ziemniaków**⁴ w 2024 r. w województwie lubelskim wyniosła 9,9 tys. ha i tym samym była o 5,0% wyższa od zanotowanej w roku wcześniejszym (w kraju o 4,0%). Natomiast plony oszacowano na poziomie 328,0 dt/ha, czyli o 5,1% wyższym od uzyskanych w 2023 r. (w Polsce o 2,0%). W województwie lubelskim w omawianym roku zbiory ziemniaków ukształtowały się na poziomie 324,0 tys. t. (w kraju 5920,2 tys. t.), czyli o 10,5% wyższym niż w 2023 r. (w Polsce o 5,9%) i stanowiły 5,5% zbiorów krajowych.

Powierzchnia upraw **buraków cukrowych** w 2024 r. w województwie lubelskim wzrosła w porównaniu z rokiem wcześniejszym o 6,3% (w kraju o 6,6%) i wyniosła 35,6 tys. ha. Plony ukształtowały się na poziomie 608,0 dt/ha i były o 7,3% niższe w stosunku do 2023 r. (w Polsce o 2,0% wyższe). Zbiory buraków cukrowych w województwie lubelskim zmniejszyły się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,4% i wyniosły 2164,6 tys. t., co stanowiło 11,7% zbiorów krajowych. W Polsce zbiory buraków cukrowych wyniosły 18430,3 tys. t. i były o 8,8% wyższe niż 2023 r.

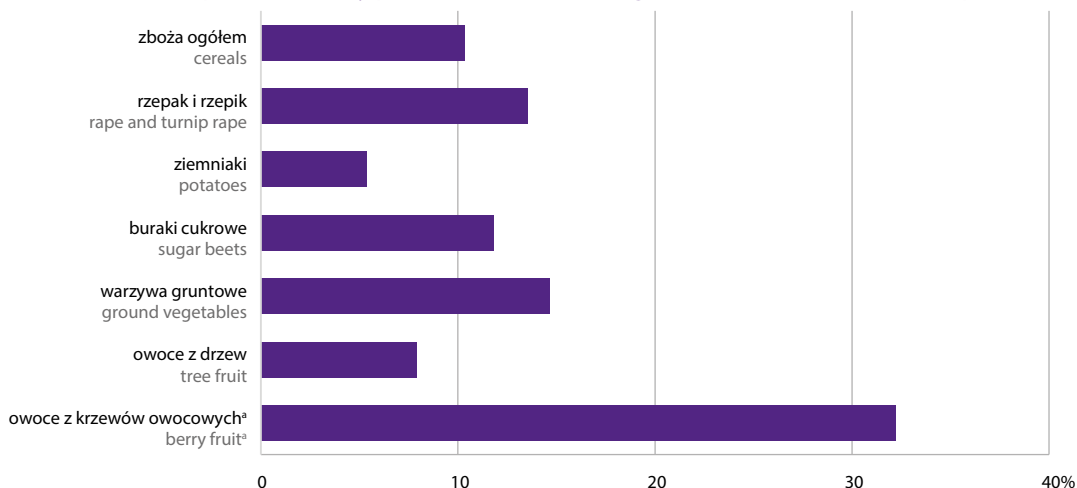
⁴ Ziemniaki bez powierzchni i produkcji w ogrodach przydomowych.

Wykres 54.

Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2023 r.

Chart 54.

Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2023

^a Łącznie z plantacjami jagodowymi, truskawkami i poziomkami gruntowymi.
^a Including berry plantations, strawberries and wild strawberries.

Według stanu w czerwcu 2024 r. pogłowie **bydła** w województwie lubelskim liczyło 342,6 tys. szt., co stanowiło 5,4% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z czerwcem 2023 r. liczebność stada w województwie lubelskim zmniejszyła się o 1,3%, zaś w kraju o 0,4%. W stosunku do 2015 r. w województwie lubelskim odnotowano spadek pogłowia bydła o 6,5%, natomiast w Polsce wzrost o 6,3%.

Pogłowie **krów** w województwie lubelskim w czerwcu 2024 r. wyniosło 121,9 tys. szt. i w stosunku do analogicznego okresu roku wcześniejszego zmniejszyło się o 1,5% (w Polsce o 0,1%). Krowy stanowiły 35,6% w ogólnej strukturze stada bydła (w kraju 36,9%), a ich udział w porównaniu z czerwcem 2023 r. zmniejszył się o 0,1 p. proc. (w Polsce wzrósł o 0,1 p. proc.). W porównaniu z 2015 r. pogłowie krów w województwie lubelskim zmniejszyło się o 18,3%, zaś w kraju o 4,5%.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w województwie lubelskim w czerwcu 2024 r. w porównaniu z czerwcem 2023 r. zmniejszyła się z 25,1 do 24,8, czyli o 1,3%, w Polsce natomiast z 43,2 do 43,1, czyli o 0,4%. W stosunku do 2015 r. odnotowano zmniejszenie się obsady bydła na 100 ha użytków rolnych w województwie lubelskim o 2,3%, zaś w kraju wzrost o 5,1%.

Według stanu na dzień 1 czerwca 2024 r. pogłowie **trzody chlewnej** w województwie lubelskim liczyło 434,9 tys. sztuk, co stanowiło 4,8% ogólnego pogłowia w kraju. W porównaniu z rokiem wcześniejszym liczebność stada wzrosła o 6,7% (w Polsce zmniejszyła się o 3,2%), natomiast w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 24,3% (w kraju o 21,5%). Pogłowie **loch** ogółem w województwie lubelskim według stanu na dzień 1 czerwca 2024 r. wynosiło 26,6 tys. szt. i w porównaniu z dniem 1 czerwca 2023 r. wzrosło o 7,3% (w Polsce o 8,8%), natomiast w stosunku do 2015 r. o 92,9% (w kraju o 47,7%). Lochy stanowiły 6,1% w ogólnej strukturze stada (w Polsce 7,0%), a ich udział w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego nie zmienił się (w kraju wzrósł o 0,8 p. proc.), natomiast w stosunku do czerwca 2015 r. zmniejszył się o 2,8 p. proc. (w Polsce o 1,1 p. proc.).

Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w województwie lubelskim w czerwcu 2024 r. w porównaniu z czerwcem 2023 r. wzrosła z 29,5 do 31,5, czyli o 6,7%, w Polsce natomiast zmniejszyła się z 64,1 do 62,1, czyli o 3,2%. W stosunku do 2015 r. odnotowano spadek zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju, odpowiednio o 20,9% i o 22,4%.

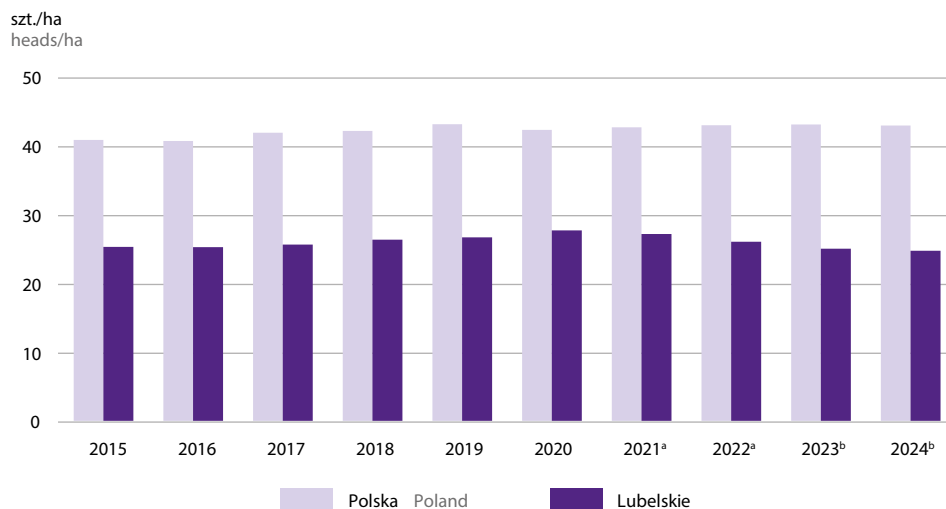
Według stanu w czerwcu 2024 r. pogłowie **owiec** w województwie lubelskim liczyło 20,3 tys. szt. (w Polsce 298,6 tys. szt.), co stanowiło 6,8% ogólnego pogłowia owiec w kraju. W porównaniu z analogicznym mie-

sięciem 2023 r. odnotowano wzrost pogłowia owiec o 14,2% (w kraju o 7,5%), podobnie w odniesieniu do stanu z czerwca 2015 r. wzrost zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju, odpowiednio o 65,2% i o 31,2%.

Wykres 55. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 55. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

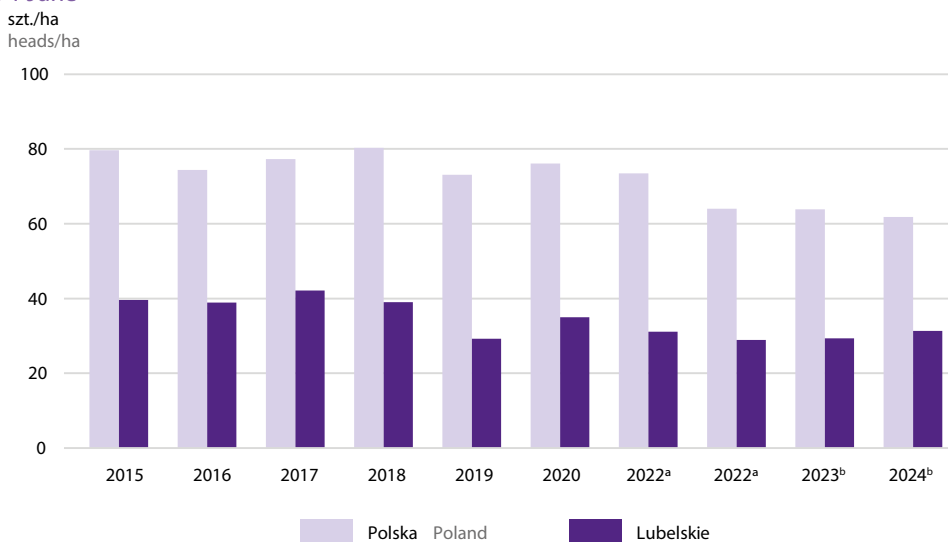
a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. b Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r.

a The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations. b The data on agricultural land as of June 1, 2023 was used as the basis for the calculations.

Wykres 56. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Pig density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. b Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r.

a The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations. b The data on agricultural land as of June 1, 2023 was used as the basis for the calculations.

Pogłowie **maciorek** w czerwcu 2024 r. wyniosło 10,9 tys. szt. (w Polsce 144,2 tys. szt.) i wzrosło w ciągu roku o 5,1%, a w porównaniu z czerwcem 2015 r. o 31,8%. W kraju również wzrosło, zarówno w stosunku do 2023 r., jak i 2015 r., odpowiednio o 3,3% i o 0,6%. Maciorki stanowiły 53,5% w ogólnej strukturze stada owiec w województwie lubelskim, a ich udział w porównaniu z czerwcem 2023 r. zmniejszył się o 4,6 p. proc., a w stosunku do czerwca 2015 r. o 13,6 p. proc. W kraju również udział maciorek w stadzie zmniejszył się w porównaniu z czerwcem 2023 r. o 1,9 p. proc. i o 14,7 p. proc. w stosunku do czerwca 2015 r.

Wartość skupu **produktów rolnych** w 2024 r. w województwie lubelskim wyniosła 5775,1 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), a w kraju 100525,1 mln zł. Udział województwa lubelskiego w skupie ogólnokrajowym wyniósł 5,7%. W porównaniu z rokiem wcześniejszym wartość skupu produktów rolnych wzrosła o 0,8% (w Polsce zmniejszyła się o 4,6%), zaś w stosunku do 2015 r. wzrosła o 42,7% (w kraju o 76,2%).

W 2024 r. skupiono 869,6 tys. t. **ziarna zbóż** ogółem (w Polsce 12416,0 tys. t.), w tym 869,1 tys. t. **zbóż konsumpcyjnych i paszowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), a w kraju 12367,8 tys. t. Skup ziarna zbóż ogółem w województwie lubelskim stanowił 7,0% skupu krajowego. W porównaniu z rokiem wcześniejszym wielkość skupu ziarna zbóż ogółem zmniejszyła się o 5,1% (w Polsce o 11,0%) oraz konsumpcyjnych i paszowych o 5,1% (w kraju o 11,0%). Natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła odpowiednio o 11,7% i o 12,2% (w Polsce odpowiednio o 25,5% i o 4,0%).

Skup **ziemniaków** ogółem w 2024 r. ukształtował się na poziomie 51,2 tys. t. (w kraju 1989,0 tys. t.), co stanowiło 2,6% skupu ogólnokrajowego. W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost ilości skupionych ziemniaków o 10,1% (w Polsce o 12,0%), zaś w stosunku do 2015 r. o 96,0% (w kraju o 30,0%).

Wykres 57.

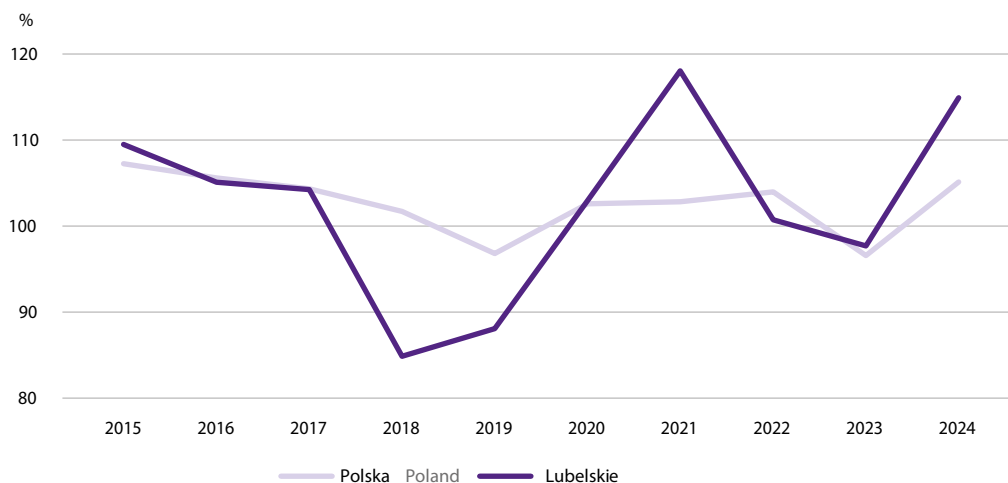
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

rok poprzedni=100

Chart 57.

Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)

previous year=100

W 2024 r. skupiono 307,8 tys. t. **żywca rzeźnego** w wadze żywej (w Polsce 6866,7 tys. t.) i w porównaniu z rokiem wcześniejszym odnotowano wzrost o 14,7% (w kraju o 4,9%), zaś w stosunku do 2015 r. o 10,4% (w kraju wzrost o 18,5%). Udział województwa lubelskiego w skupie ogólnokrajowym wyniósł 4,5%. Skup **żywca wołowego** ukształtował się na poziomie 38,5 tys. t. i był o 77,9% większy niż w 2023 r. i o 0,7% mniejszy niż w 2015 r. W Polsce skupiono 757,2 tys. t. **żywca wołowego** i było to o 5,7% więcej niż w 2023 r. i o 9,0% mniej niż w 2015 r. Skup wojewódzki stanowił 5,1% skupu krajowego. W badanym roku skupiono 105,2 tys. t. **żywca wieprzowego**, czyli o 0,4% więcej niż w roku poprzednim i o 20,2% mniej

niż w 2015 r. W Polsce natomiast skupiono 2319,0 tys. t. żywca wieprzowego i było to o 1,0% więcej niż w 2023 r. i o 3,1% niż w 2015 r. Skup w województwie lubelskim stanowił 4,5% skupu krajowego. **Żywca drobiowego** skupiono 163,5 tys. t. (więcej o 15,8% niż w 2023 r. i o 57,27% niż w 2015 r.), w tym najwięcej kurczaków (83,1%) i indyków (14,5%). W kraju skupiono 3777,7 tys. t. żywca drobiowego (więcej o 7,4% niż w 2023 r. i o 40,9% niż w 2015 r.), w tym kurczaki stanowiły 81,7%, a indyki 11,9%. Udział województwa lubelskiego w krajowym skupie drobiu wyniósł 4,3%.

Wielkość skupu **mleka krowiego** w 2024 r. w województwie lubelskim wyniosła 575,1 mln l. i była o 1,1% wyższa niż przed rokiem i o 5,6% w stosunku do 2015 r. W kraju skup mleka krowiego wyniósł 13140,6 mln l. i tym samym był wyższy zarówno w porównaniu z 2023 r., jak i z 2015 r., odpowiednio o 3,8% i o 24,3%. Udział województwa lubelskiego w skupie ogólnokrajowym wyniósł 4,4%.

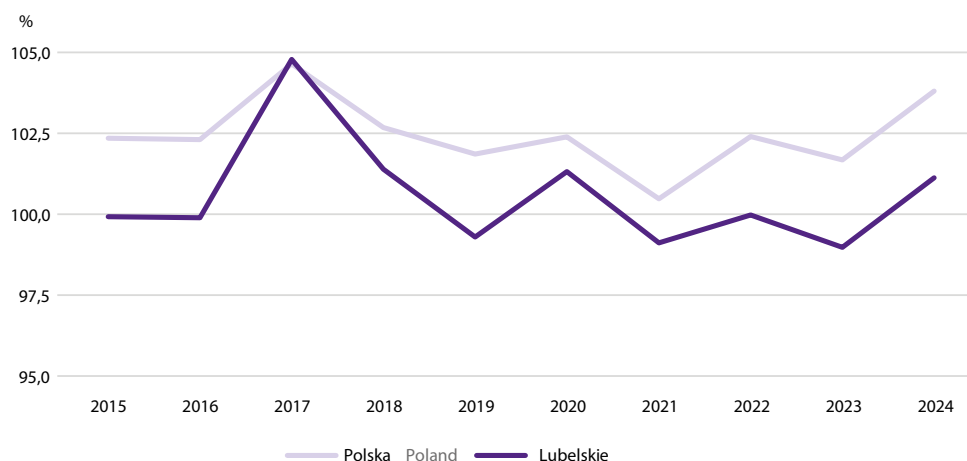
Wykres 58.

Dynamika skupu mleka

rok poprzedni=100

Chart 58.

Indices of procurement of cows' milk
previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach

Średnioroczna cena skupu **pszenicy** w województwie lubelskim w 2024 r. wynosiła 79,49 zł/dt i była o 12,7% niższa niż rok wcześniej i o 26,7% wyższa niż w 2015 r. Natomiast w Polsce cena ta wynosiła 82,75 zł/dt i w porównaniu z 2023 r. była niższa o 16,3%, a w stosunku do 2015 r. wyższa o 23,6%. Cena skupu pszenicy w województwie lubelskim była o 3,9% niższa niż w kraju. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 105,70 zł (w kraju 108,56 zł), czyli cena była niższa o 2,6% niż średnia cena w kraju. W porównaniu z 2023 r. cena pszenicy na targowiskach zmniejszyła się o 18,1% (w Polsce o 19,5%), zaś w stosunku do 2015 r. wzrosła o 58,1% (w kraju o 43,6%).

W analizowanym roku cena **żyta** w skupie ukształtowała się na poziomie 54,94 zł/dt i była niższa w stosunku do 2023 r. o 21,2%, zaś w porównaniu z 2015 r. wyższa o 22,9%. W Polsce cena ta wynosiła 59,51 zł/dt i w porównaniu z 2023 r. była niższa o 18,0%, a w stosunku do 2015 r. wyższa o 15,5%. Cena żyta w skupie w województwie lubelskim była o 7,7% niższa niż średnia cena w kraju. W obrocie targowiskowym cena żyta osiągnęła poziom 78,65 zł/dt (w Polsce 82,77 zł/dt) i tym samym była niższa o 5,0% niż średnia cena w kraju. W porównaniu z 2023 r. targowiskowa cena żyta zmniejszyła się o 23,8% (w Polsce o 22,4%), natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła o 49,4% (w kraju o 41,1%).

W 2024 r. za **ziemniaki jadalne** w skupie płacono 121,17 zł/dt (w kraju 118,95 zł/dt), czyli o 10,1% więcej niż przed rokiem (w Polsce o 3,9%) i o 185,2% niż w 2015 r. (w kraju o 132,6%). Cena ziemniaków jadalnych w skupie była o 1,9% wyższa niż średnia cena w kraju. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków jadalnych ukształtowała się na poziomie 208,00 zł/dt (w Polsce 224,04 zł/dt), czyli niższym o 7,2% niż średnia cena w kraju. Cena ziemniaków jadalnych na targowiskach wzrosła zarówno w stosunku do 2023 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 16,1% i o 171,0% (w kraju odpowiednio o 10,2% i o 173,1%).

W omawianym roku cena skupu **żywca wołowego w wadze żywej (bez cieląt)** wyniosła 11,30 zł/kg (w Polsce – 10,61 zł/kg), czyli wzrosła o 4,3% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku (w kraju o 2,3%) i o 80,5% w porównaniu z 2015 r. (w Polsce o 78,3%). Cena skupu w województwie lubelskim w 2024 r. była o 6,4% wyższa niż w kraju.

Cena **żywca wieprzowego w wadze żywej** w skupie osiągnęła wartość 9,96 zł/kg (w Polsce – 7,10 zł/kg), czyli była niższa o 13,8% niż w 2023 r. (w kraju o 14,9%) i wyższa o 64,2% niż w 2015 r. (w Polsce o 65,4%). Cena w skupie w województwie lubelskim w 2024 r. była o 2,0% niższa niż w kraju.

W 2024 r. cena skupu **drobiu** rzeźnego osiągnęła poziom 5,45 zł/kg (w Polsce – 5,34 zł/kg) i była niższa o 8,6% w porównaniu z notowaną w poprzednim roku (w kraju o 7,7%) i wyższa o 34,4% w stosunku do 2015 r. (w Polsce o 35,7%). Średnia cena skupu drobiu w województwie lubelskim w 2024 r. była wyższa o 2,1% od notowanej w kraju.

Za 1 l **mleka krowiego** w omawianym roku płacono 2,15 zł (w kraju – średnio 2,11 zł), czyli o 6,7% więcej w porównaniu z 2023 r. (w Polsce o 1,5%) i o 93,8% więcej w stosunku do 2015 r. (w kraju o 85,9%). Średnia cena skupu mleka w województwie lubelskim w 2024 r. była wyższa o 2,8% niż w kraju.

Wartość **rolniczej produkcji globalnej** w cenach stałych w województwie lubelskim w 2023 r., w porównaniu z 2022 r. zmniejszyła się o 5,6%, co było wynikiem spadku wartości produkcji zarówno roślinnej, jak i zwierzęcej, odpowiednio o 7,0% i o 0,2%. W kraju natomiast wartość produkcji globalnej wzrosła o 4,7%, na co miał wpływ wzrost produkcji zwierzęcej o 12,5%, przy braku zmian w produkcji roślinnej.

W analizowanym roku udział województwa lubelskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,8% i tym samym nasze województwo zajęło pod tym względem 5. miejsce w kraju. Podobnie jak w przypadku produkcji końcowej, gdzie województwo lubelskie również zajęło 5. miejsce w kraju, z udziałem w ogólnopolskiej produkcji końcowej 7,3%. Natomiast w przypadku produkcji towarowej województwo lubelskie zajęło również 5. miejsce w kraju, z udziałem 6,8% w ogólnopolskiej produkcji towarowej. W 2023 r. produkcja globalna na 1 ha użytków rolnych w województwie lubelskim wzrosła o 48,6% w porównaniu z rokiem wcześniejszym i o 128,6% w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio o 65,8% i o 130,3%).

W 2023 r. wartość **produkcji końcowej** w województwie lubelskim, w porównaniu z poprzednim rokiem, była niższa o 9,3%. Przyczynił się do tego spadek zarówno produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej, odpowiednio o 11,7% i o 2,0%. W porównaniu z 2022 r. zaobserwowano zmniejszenie udziału produkcji roślinnej w produkcji końcowej o 2,0 p. proc., przy jednoczesnym wzroście udziału produkcji zwierzęcej o 2,0 p. proc.

W 2023 r. wartość **produkcji towarowej** ogółem zmniejszyła się o 11,5%, co spowodowane było spadkiem produkcji roślinnej o 15,0% i zwierzęcej o 1,3%, której udział w wartości produkcji towarowej ogółem wyniósł 28,7% i tym samym był wyższy w porównaniu z 2022 r. o 3,0 p. proc. Natomiast udział produkcji roślinnej wyniósł 71,3% i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 3,0 p. proc.

Przemysł Industy

W 2024 r. w województwie lubelskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił wzrost produkcji sprzedanej przemysłu. Zanotowano również wzrost wydajności pracy (mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego) przy spadku przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2023 r. w województwie lubelskim produkcja sprzedana przemysłu w 1141 przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła łącznie 61576,7 mln zł (w cenach bieżących) i była niższa o 1,5% (w cenach stałych) w porównaniu z 2022 r., a wyższa o 6,5% w stosunku do 2021 r. Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo lubelskie zajmowało 11. lokatę w kraju. Udział województwa w produkcji krajowej wyniósł 2,6%, tyle samo, co w 2022 oraz 2021 r. Wśród powiatów województwa lubelskiego zdecydowanie najwyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w Lublinie – 23921,2 mln zł, natomiast najniższą w powiecie hrubieszowskim – 251,0 mln zł. W skali roku największy wzrost produkcji zaobserwowano w powiecie hrubieszowskim (o 63,3%), a największy spadek – w powiecie biłgorajskim (o 17,1%).

Produkcja sprzedana przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa lubelskiego osiągnęła wartość 30517 zł (w cenach bieżących) i była najniższa w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 538 zł, a w stosunku do 2021 r. – o 7357 zł. W kraju wskaźnik ten kształtował się na poziomie 62680 zł (wzrost odpowiednio o 397 zł i o 15418 zł). W przekroju terytorialnym najwyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w Lublinie – 72390 zł, natomiast najniższą w powiecie hrubieszowskim – 4390 zł. Największy wzrost produkcji w stosunku do roku poprzedniego wystąpił w powiecie świdnickim (o 14810 zł), a największy spadek – w powiecie biłgorajskim (o 5357 zł). W relacji do przeciętnej województwa wyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w 4 powiatach – m.in. w Lublinie (o 137,2%) i powiecie świdnickim (o 79,1%), a niższą w 20 powiatach – m.in. w powiecie hrubieszowskim (o 85,6%) i chełmskim (o 80,5%).

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie lubelskim wyniosło 97,0 tys. osób i w skali roku zmniejszyło się o 2,3% i o 1,9% w porównaniu z 2021 r. Najwyższy udział w przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle odnotowano w Lublinie (29,1%), najmniejszy zaś w powiecie hrubieszowskim (0,4%).

W 2023 r. wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego wyniosła 634,8 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 3,5% wyższa niż rok wcześniej oraz o 32,4% niż w 2021 r. Wzrost tego wskaźnika w skali roku zaobserwowano w 17 powiatach województwa lubelskiego, najwyższy – w powiecie hrubieszowskim (o 67,2%). Największy spadek wydajności pracy odnotowano w powiecie opolskim (o 11,6%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu oraz przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r. w województwie osiągnęła wartość 64363,9 mln zł (w cenach bieżących) i była o 4,4% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w 2023 r. oraz o 13,3% niż w 2021 r. Natomiast w skali kraju produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) zwiększyła się o 0,3% w stosunku do 2023 r. i o 8,6% w porównaniu z 2021 r. W województwie w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2024 r. odnotowano początkowo spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku o 2,2 % w pierwszym kwartale, a następnie wzrost o 3,1% w pierwszym półroczu i o 4,0% w okresie trzech kwartałów.

Tablica 36. **Przemysł**
Table 36. **Industry**

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	31762,6	39579,2	64461,8	64363,9
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,7	2,6	2,6	2,8
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	74,3	76,3	70,9	71,0
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	90,9	99,1	98,9	98,3

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2024 r. w województwie lubelskim w głównej mierze wpłynęła produkcja w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 45681,2 mln zł, co stanowiło 71,0% produkcji przemysłowej (więcej o 0,1 p. proc. 2023 r.). Największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w produkcji artykułów spożywczych – 23,0% (21,8% w 2023 r.), wyrobów z metali – 6,7% (7,1%), napojów – 5,2% (5,0%) oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – 3,5% (3,7%).

Wyższy niż w 2023 r. poziom produkcji sprzedanej wystąpił w 18 (spośród 31) działach przemysłu. Uwzględniając działy o znaczącym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu, największy wzrost w odniesieniu do 2023 r. odnotowano w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 10,4%), poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników (o 10,0%) oraz produkcji artykułów spożywczych (o 9,5%), a największy spadek – w produkcji maszyn i urządzeń (o 15,4%), metali (o 12,3%) oraz mebli (o 5,9%).

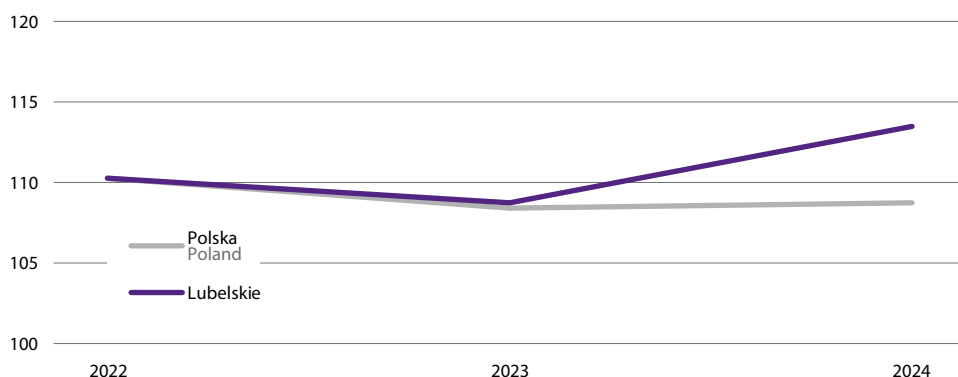
Wykres 59. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 59.

Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

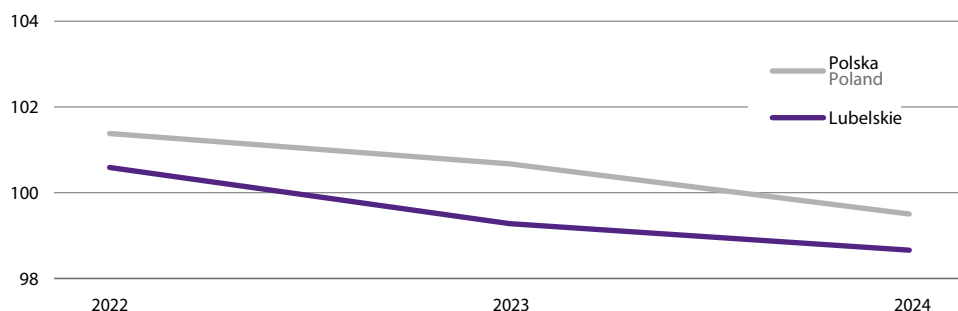
Wykres 60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 60.

Indices of average employment in industry

2015=100

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2024 r. w województwie lubelskim wyniosło 98,3 tys. osób, w tym w przetwórstwie przemysłowym 73,0 tys. osób. Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie lubelskim w skali roku towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia o 0,6% i o 1,4 % w stosunku do 2021 r. W kraju zanotowano również spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle o 1,2% w odniesieniu do roku poprzedniego i o 0,5% w porównaniu z 2021 r.

Wydajność pracy w przemyśle w 2024 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, w województwie lubelskim wyniosła 654,8 tys. zł i była o 5,1% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W kraju zanotowano również wzrost wydajności pracy w przemyśle o 1,5% w porównaniu z 2021 r.

Budownictwo

Construction

W 2024 r. w województwie lubelskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była również produkcja budowlano-montażowa oraz wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego. Zmniejszyło się natomiast przeciętne zatrudnienie.

W 2024 r. w województwie lubelskim w stosunku do 2023 r. zwiększyła się liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto, mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia zgodnie z projektem budowlanym oraz mieszkań oddanych do użytkowania.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2024 r. w województwie lubelskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 10989,0 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,1% (w skali kraju odnotowano spadek o 1,6%). Produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) w 2024 r. w województwie lubelskim stanowiła 2,7% produkcji budownictwa w kraju (2,5% w 2023 r.). Pod tym względem województwo lubelskie zajęło 11. lokatę wśród innych województw.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 37.
Table 37.

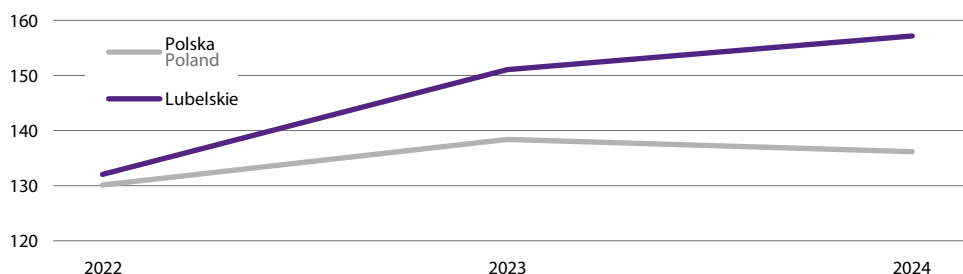
Budownictwo Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	4270,7	6007,8	10558,9	10989,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,3	2,3	2,5	2,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	66,7	71,2	61,0	64,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	14,9	18,2	18,0	18,6

Wykres 61.

Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2015=100
Indices of sold production of construction (current prices)
2015=100

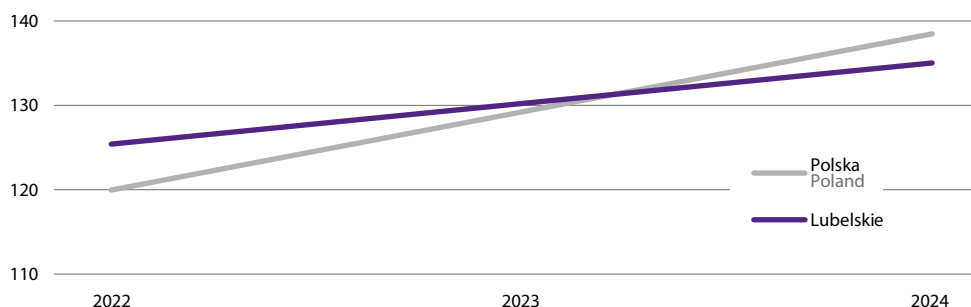

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

Wykres 62. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

Chart 62.

2015=100
Indices of construction and assembly production (current prices)
2015=100

W 2024 r. w województwie lubelskim produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 7035,1 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,3% (w skali kraju odnotowano spadek o 2,5%). Pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo lubelskie zajmowało 9. lokatę w kraju (4,5% produkcji krajowej), a pod względem wskaźnika dynamiki w porównaniu z rokiem poprzednim 3. miejsce.

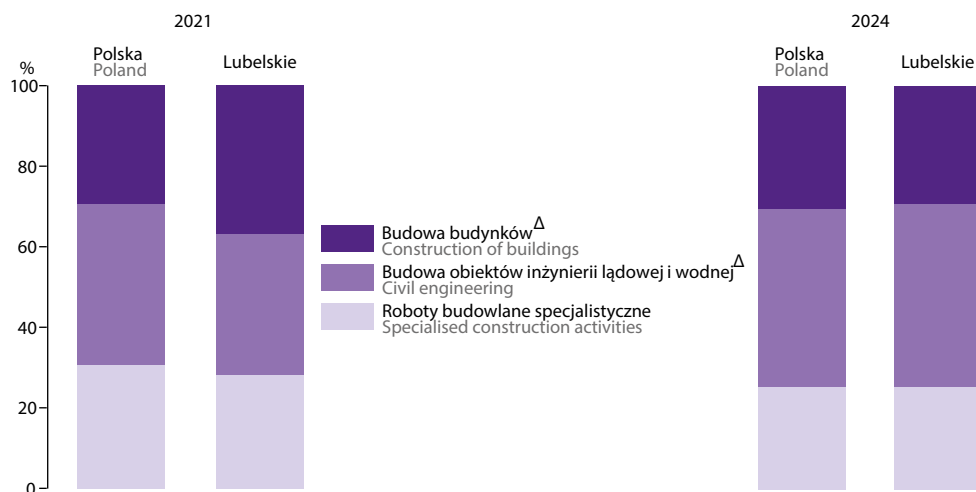
W 2024 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano we wszystkich działach „Budownictwa”.

Wykres 63.

Chart 63.

Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)

Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

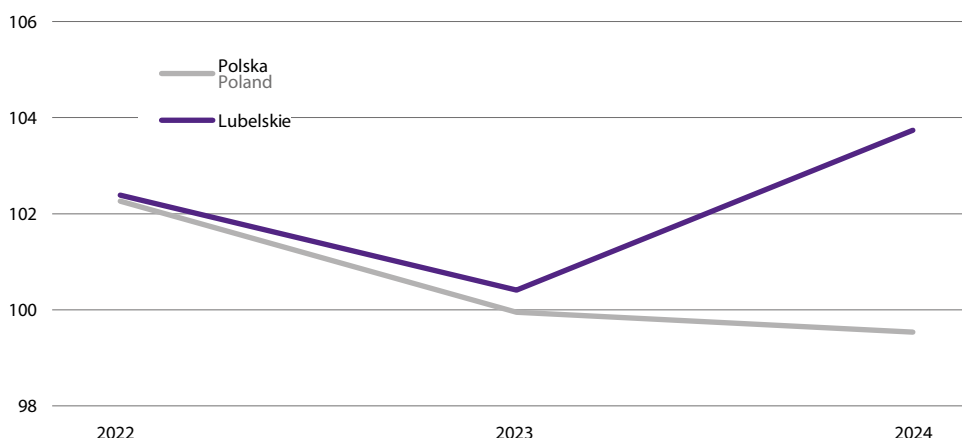
Wykres 64.**Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie**

2015=100

Chart 64.

Indices of average employment in construction

2015=100

W 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zwiększył się udział przedsiębiorstw zajmujących się głównie budową budynków o 3,1 p. proc. (do 30,1%) oraz wykonujących roboty budowlane specjalistyczne o 0,6 p. proc. (do 24,0%). Zmniejszył się natomiast udział podmiotów specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej o 3,7 p. proc. (do 45,9%). W porównaniu z 2021 r. zaobserwowano wzrost udziału przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 10,7 p. proc.), a spadek udziału podmiotów wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 3,5 p. proc.) i przedsiębiorstw zajmujących się głównie budową budynków (o 7,2 p. proc.).

W województwie lubelskim przeciętne zatrudnienie w budownictwie zwiększyło się w porównaniu z 2023 r. o 3,3% do poziomu 18,6 tys. osób. W kraju przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się o 0,4%.

W 2024 r. w województwie lubelskim wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, wyniosła 590,7 tys. zł i była o 0,8% wyższa niż przed rokiem.

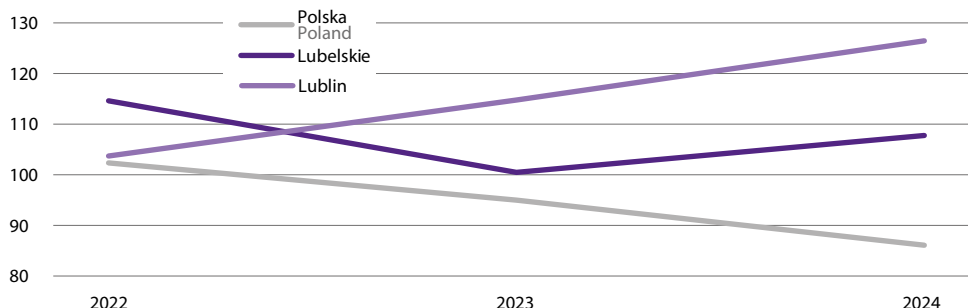
Wykres 65.**Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania**

2015=100

Chart 65.

Indices of the number of dwellings completed

2015=100

W 2024 r. w województwie lubelskim oddano do użytkowania 9708 mieszkań o łącznej powierzchni 844,4 tys. m². Oznacza to w skali roku wzrost liczby mieszkań o 7,3%, a powierzchni o 0,6% (w kraju odpowiednio spadek o 9,4% i o 10,3%). Natomiast w porównaniu z 2021 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania była większa o 7,0%, a ich powierzchnia mniejsza o 5,1% (w kraju odpowiednio mniej o 14,6% i o 18,1%).

Najwięcej mieszkań wybudowali deweloperzy z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem, a w dalszej kolejności inwestorzy indywidualni. W województwie lubelskim w 2021 r. udział mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem w ogólnej ich liczbie wyniósł 46,2%, a 3 lata później – 60,8%; w przypadku mieszkań indywidualnych było to odpowiednio 49,0% i 37,0%.

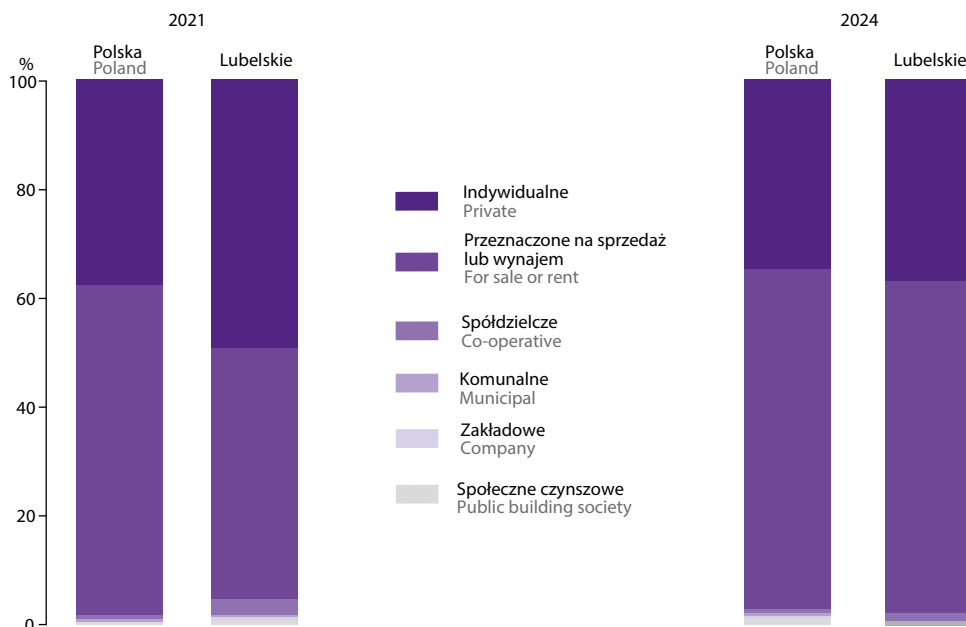
Tablica 38.
Table 38.

Budownictwo mieszkaniowe
Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,9	4,1	4,5	4,8	5,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	105,4	96,3	92,8	87,0	89,1
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or whose construction projects were registered per 1,000 population	3,7	5,1	4,4	5,0	7,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	3,6	4,7	4,4	5,4	6,2

Wykres 66.
Chart 66.

Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

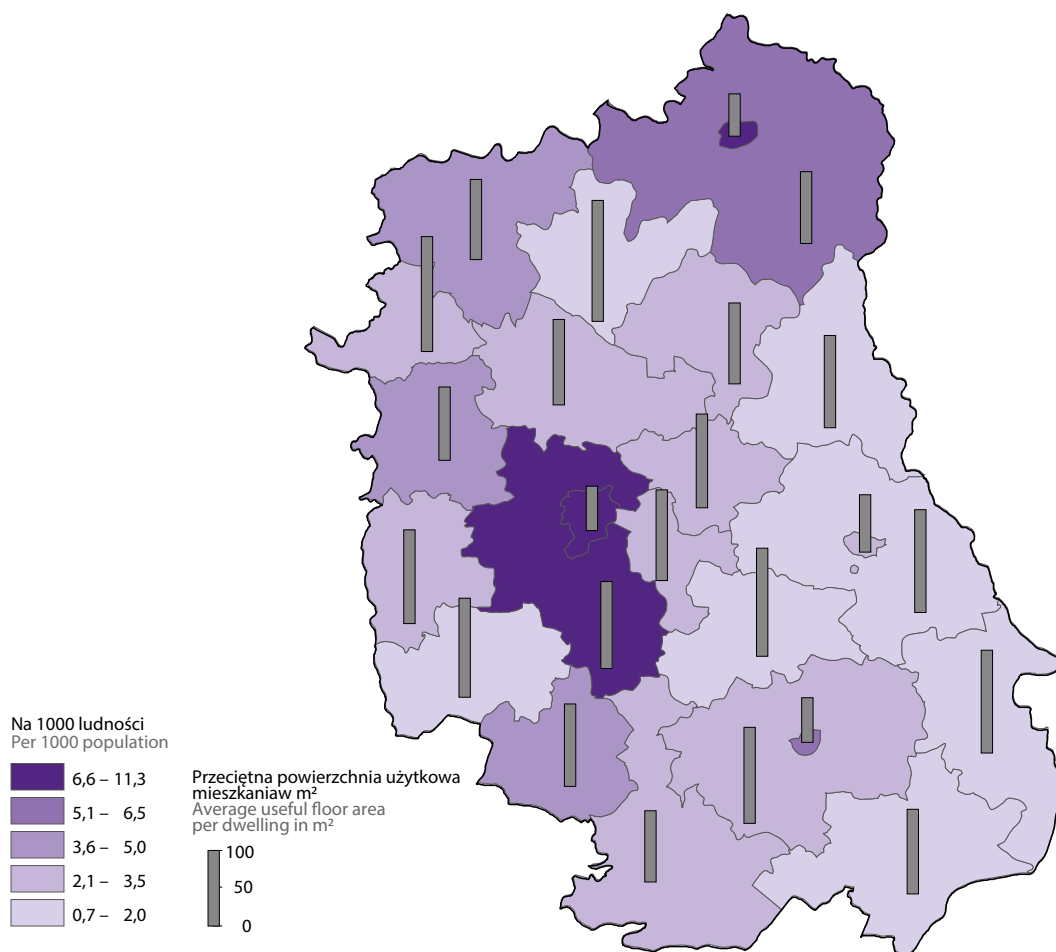
W 2023 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w województwie wyniosła 87,0 m². Było to mniej o 5,8 m² niż rok wcześniej i o 11,2 m² niż w 2021 r. Mieszkania w miastach były mniejsze niż na wsi – w ostatnim badanym roku ich powierzchnia wynosiła odpowiednio 64,3 m² wobec 128,4 m², a 3 lata wcześniej – 70,3 m² wobec 136,0 m². Przeciętna powierzchnia mieszkania w województwie była mniejsza niż w kraju w 2024 r. o 2,1 m², przy czym mieszkania w miastach były mniejsze o 3,5 m², a na terenach wiejskich – większe o 4,3 m². Mieszkania oddane do użytkowania w województwie były większe niż w kraju także pod względem przeciętnej liczby izb. W 2024 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 3,8 wobec 3,7. Zarówno w kraju, jak i w województwie mieszkania w miastach miały około 3 izb, a na wsi – 5.

W 2024 r. największą powierzchnię użytkową miały mieszkania wybudowane w powiatach: radzyńskim (160,4 m²), ryckim (152,1 m²) i krasnostawskim (142,9 m²), a najmniejszą w Białej Podlaskiej (55,8 m²), Lublinie (58,3 m²) oraz Zamościu (58,8 m²).

W województwie lubelskim w 2024 r. na 1000 ludności przypadało 4,8 mieszkania oddanego do użytkowania (w Polsce 5,3). Wskaźnik ten był wyraźnie zróżnicowany terytorialnie i wynosił od 0,7 w powiecie hrubieszowskim do 11,3 w Lublinie.

Mapa 44.
Map 44.

Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.
Dwellings completed in 2024

W 2024 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym dla 10060 mieszkań, co oznacza wzrost o 14,5% w porównaniu z rokiem poprzednim i spadek o 34,5% w ciągu 3 lat (w kraju w tym samym czasie odnotowano odpowiednio wzrost o 20,6% i spadek o 14,6%). Wśród ogółu mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 55,6% stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, 40,8% indywidualne, 2,2% społeczne czynszowe, 0,6% komunalne, 0,5% spółdzielcze i 0,3% zakładowe.

W ostatnim omawianym roku rozpoczęto budowę 10797 mieszkań, tj. więcej o 22,3% niż w 2023 r. i mniej o 21,0% niż w 2021 r. (w Polsce odpowiednio wzrost o 23,7% i spadek o 15,7%). Wśród mieszkań rozpoczętych najczęściej było przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (59,3%), indywidualne stanowiły 37,5%, a spółdzielcze i komunalne po 1,2% oraz społeczne czynszowe 0,8%.

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2024 r. w województwie lubelskim sprzedaż detaliczna zrealizowana przez jednostki handlowe i niehandlowe była wyższa o 15,7% niż rok wcześniej. Natomiast niższa niż przed rokiem była sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych (o 9,4%).

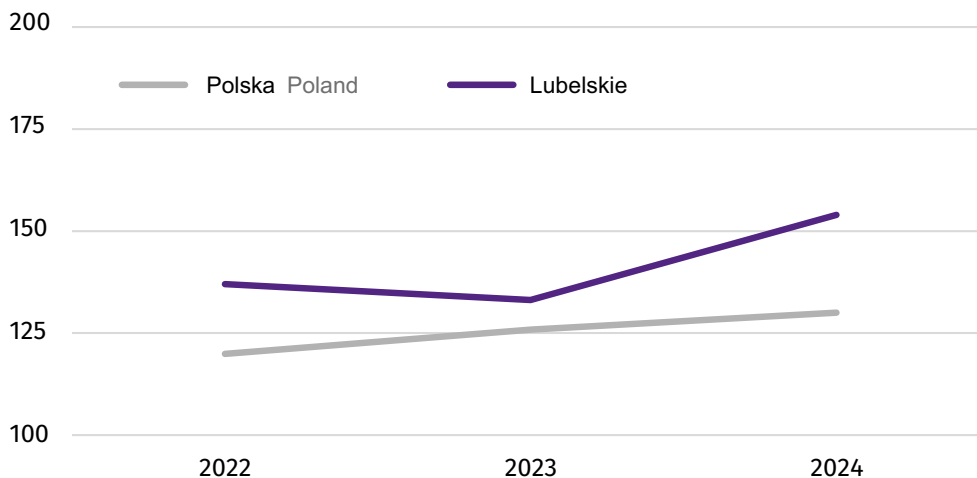
Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W województwie lubelskim w 2024 r. wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) wzrosła w skali roku o 15,7% (w kraju wzrosła o 3,3%), a w stosunku do 2015 r. wzrosła o 124,7% (w kraju o 84,8%). W 2023 r., w porównaniu z 2022 r., wartość sprzedaży detalicznej w województwie była niższa o 2,8%, a w kraju – wyższa o 5,0%.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 67. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2015=100
Chart 67. Indices of retail sales of goods (current prices)
2015=100

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2024 r. największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (48,0%), następnie przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (18,1%), „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (8,8%), „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (6,0%), „pozostałe” (4,6%) oraz „meble, RTV, AGD” (4,4%). W pozostałych grupach udział wahał się od 0,4% do 1,2%.

W 2024 r. najwyższa dynamika wzrostu sprzedaży detalicznej, spośród grup mających znaczący udział w sprzedaży detalicznej, wystąpiła w grupie „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (o 64,0%) i grupie „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 45,7%), spadek zaś odnotowano w grupie „pozostałe” (o 25,2%) i w grupie „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 8,7%).

Tablica 39. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)

Table 39. Indices of retail sale of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
Ogółem Total	103,5	102,1	97,2	115,7	103,3
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	108,3	95,5	102,1	145,7	115,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	88,5	87,7	106,7	164,0	101,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	103,5	107,5	106,4	105,1	102,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	89,4	87,9	46,0	95,1	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	102,2	96,1	76,5	91,3	108,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	126,4	68,7	77,2	112,7	87,2
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	105,2	100,3	85,0	113,0	96,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowa- nych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	102,2	86,7	75,5	100,4	104,0
Pozostałe Others	113,4	110,5	78,4	74,8	115,1

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2024 r. w województwie lubelskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych była niższa o 9,4 niż przed rokiem i wyższa o 70,1% w porównaniu z 2015 r. (w tym zrealizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe niższa analogicznie o 11,6% i wyższa o 62,1%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w 2024 r. była niższa o 0,2% niż w 2023 r. i wyższa o 90,8%

niż w 2015 r. (w tym zrealizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe niższa analogicznie o 1,4% i wyższa o 66,4%). W 2023 r. w odniesieniu do 2022 r. odnotowano wzrost sprzedaży hurtowej towarów w jednostkach handlowych – w województwie – o 3,9%, a w kraju spadek o 18,1% (w tym spadek sprzedaży realizowanej przez przedsiębiorstwa hurtowe – w województwie – o 3,4%, a w kraju – o 24,7%).

W 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy wzrost wartości sprzedaży hurtowej realizowanej przez przedsiębiorstwa hurtowe w grupie „sprzedaż wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwi” – o 304,7%, a udział tej grupy w sprzedaży hurtowej ogółem był wyniósł 3,3%. W grupie z największym udziałem w sprzedaży hurtowej ogółem (41,6%) – „sprzedaż półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu” odnotowano spadek o 25,0%, a w dalszej kolejności w grupach „sprzedaż niewyspecjalizowana” (udział – 15,9%, wzrost o 0,5%), „sprzedaż kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych” (udział – 11,0%, spadek o 15,6%), „sprzedaż żywności” (udział – 10,3%, spadek o 18,9%) oraz „sprzedaż narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia” (udział – 9,5%, spadek o 29,8%). W pozostałych grupach udział w sprzedaży hurtowej wahał się od 1,0 do 2,9%.

Transport

Transport

W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się długość dróg publicznych o twardej nawierzchni (o 2,0%). Zwiększyła się liczba przewiezionych pasażerów komunikacją miejską (o 12,8%) oraz liczba pasażerów w transporcie lotniczym (o 21,5%).

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego. Na koniec 2023 r. długość dróg publicznych w województwie lubelskim wyniosła 37625,2 km i w porównaniu z 2022 r. było ich mniej o 0,2% i o 3,9% więcej w stosunku do 2015 r. Stanowiły one 8,8% dróg publicznych w Polsce. Dróg publicznych o twardej nawierzchni było 24411,2 km (o 2,0% więcej niż w 2022 r. i o 13,1% niż w 2015 r.), z czego 95,4% stanowiły drogi publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej. W 2023 r. w ogólnej długości dróg publicznych o twardej nawierzchni udział dróg miejskich wyniósł 12,2%, a zamiejskich 87,8%. Dróg gruntowych było 13214,0 km (mniej o 4,0% w stosunku do 2022 r. oraz o 9,7% w stosunku do 2015 r.). W 2023 r. w granicach województwa leżało 7,6% ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej w kraju i 12,2% dróg gruntowych.

W strukturze dróg publicznych o nawierzchni twardej w 2023 r. dominowały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. gminne (47,3%) i powiatowe (39,0%), a następnie wojewódzkie (9,4%) oraz krajowe (4,3%). Przez województwo lubelskie nie przebiegają autostrady, natomiast w ostatnich latach przybyło dróg ekspresowych. W 2023 r. było ich 232,1 km i ich długość była taka sama jak w 2022 r., natomiast w 2015 r. było to 79,3 km. Na 1000 km² powierzchni województwa w 2023 r. przypadało 9,24 km dróg ekspresowych, czyli tyle samo ile w 2022 r. i 3,16 km w 2015 r.

W 2023 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 97,2 km dróg o nawierzchni twardej, wobec 95,3 km w 2022 r. i 85,9 km w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 101,9 km, 101,5 km i 93,0 km). W 2023 r. na 100 km² powierzchni ogólnej województwa przypadało 83,9 km dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej. Gęstość tych dróg była wyraźnie zróżnicowana terytorialnie. Najwyższą odnotowano w mieście na prawach powiatu Zamość, a najniższą w powiecie włodawskim – odpowiednio 387,7 km i 42,8 km na 100 km² powierzchni ogólnej powiatu. Wciąż duży odsetek stanowią drogi o nawierzchni gruntowej. W 2023 r. ich udział w ogólnej długości dróg w województwie wyniósł 35,1%. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało średnio 52,6 km dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej. Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiecie lubartowskim – 113,0 km na 100 km², a najniższy w powiecie tomaszowskim – 20,6 km na 100 km². Udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wyniósł 38,5% w omawianym roku wobec 40,1% w 2022 r. i 44,5% w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 28,6%; 29,1% i 34,7%).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Tablica 40. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 40. Public roads by types of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	36209,6	38483,2	37695,0	37625,2
o nawierzchni twardej hard surface	21581,4	23857,6	23936,2	24411,2
ulepszonej improved	20468,2	22791,6	22846,3	23281,9
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	14628,2	14625,6	13758,8	13214,0

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

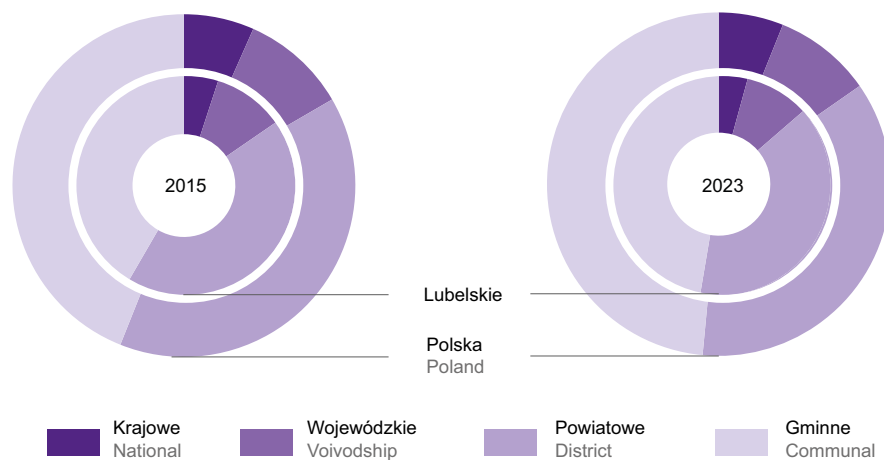
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Wykres 68. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 68. Hard surface public roads

As of 31 December

Tablica 41. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Table 41. Hard surface public roads
As of 31 December

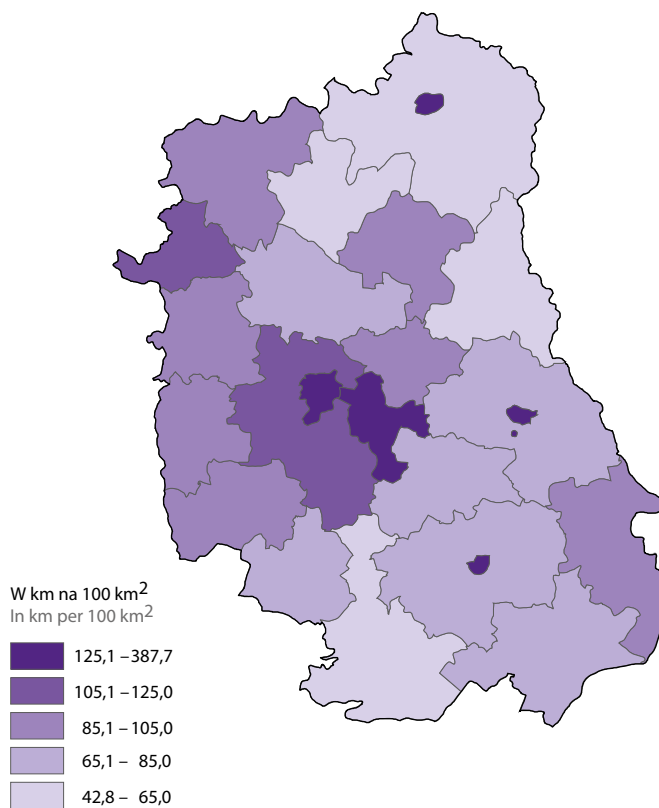
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	21581,4	23857,6	23936,2	24411,2
na 100 km ² per 100 km ²	85,9	95,0	95,3	97,2
O nawierzchni ulepszonej With improved surface	20468,2	22791,6	22846,3	23281,9
ekspresowe expressways	79,3	145,9	232,1	232,1
autostrady motorways	–	–	–	–

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r.

Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2023
As of 31 December

W województwie lubelskim na koniec 2023 r. długość dróg dla rowerów wyniosła 1229,0 km i w stosunku do 2022 r. było ich więcej o 6,0% (o 69,6 km) i o 118,2% w porównaniu z 2015 r. (o 665,7 km). Stanowiły one 5,7% ścieżek rowerowych w kraju. Wskaźnik gęstości ścieżek rowerowych w 2023 r. wyniósł 4,89 km na 100 km² wobec 4,61 km w 2022 r. i 2,24 km w 2015 r. Również w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców długość ścieżek rowerowych wzrosła i wyniosła odpowiednio 6,11 km, 5,73 km i 2,63 km. W 2023 r., w porównaniu z 2015 r., najwięcej ścieżek rowerowych przybyło w powiecie parczewskim – 94,4 km (o 361,7%), jednak biorąc pod uwagę dynamikę, najwyższy wzrost odnotowano w powiecie parczewskim – 17-krotny. W omawianym roku najwięcej ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności było w powiecie włodawskim – 19,5 km, najmniej zaś w powiecie krasnostawskim – 1,1 km.

Mapa 46.

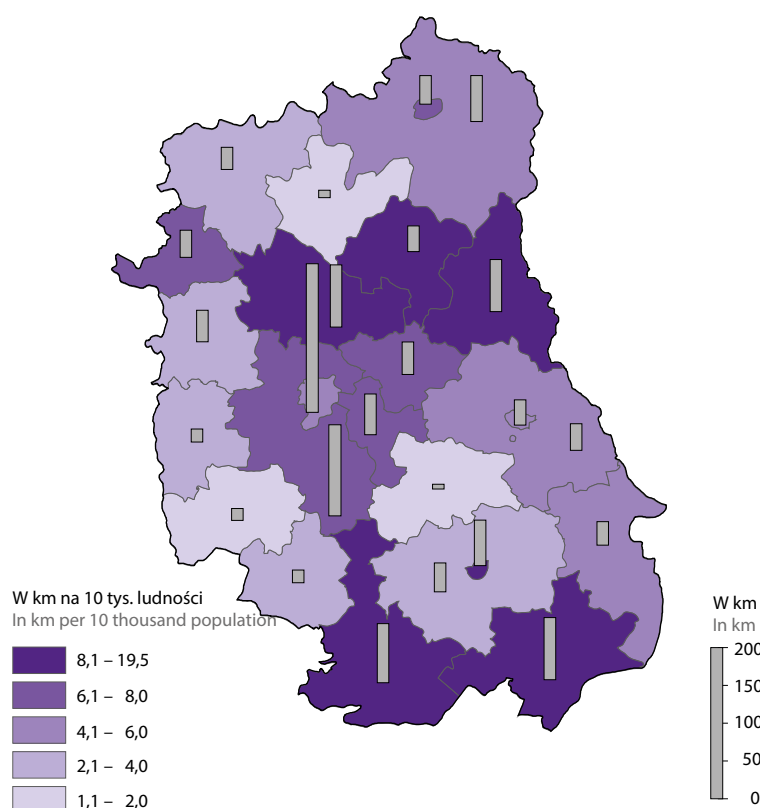
Ścieżki rowerowe w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 46.

Bicycle paths in 2023

As of 31 December

W 2023 r. w województwie lubelskim komunikacja autobusowa realizowana była na 588 liniach krajowych (dotyczy przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej), tj. o 4,6% więcej niż w 2022 r. i o 49,8% mniej niż w 2015 r. Długość tych linii wynosiła 26,3 tys. km i zwiększyła się o 0,1% w stosunku do 2022 r. i zmniejszyła się o 60,2% w porównaniu z 2015 r. W 2023 r. najwięcej było linii podmiejskich – 505 (85,9% ogólnej liczby linii krajowych), o długości 15,5 tys. km.

Przewozy międzynarodowe (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu międzynarodowym) w 2023 realizowane były 3 liniami (o długości 210 km), w 2022 r. nie odnotowano realizowanych linii, a w 2015 r. było 10 linii (o długości 8544 km).

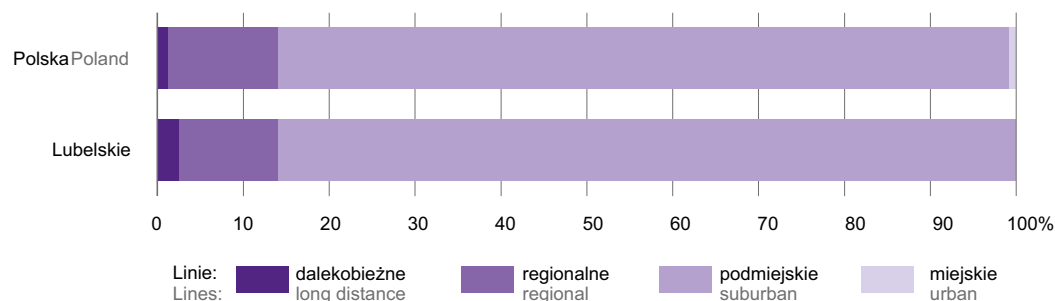
Wykres 69. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 69.

National lines of scheduled bus transport in 2023

As of 31 December

W województwie lubelskim w 2023 r. przedsiębiorstwa zajmujące się przewozem osób (dotyczy przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej) przewiozły ogółem 14,9 mln pasażerów, tj. więcej o 29,5% w porównaniu z rokiem poprzednim, mniej zaś o 34,5% niż w 2015 r. Średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej wyniosła 25,7 km, a w komunikacji międzynarodowej 222,7 km.

Istotną rolę w przewozach pasażerskich w województwie lubelskim odgrywa komunikacja miejska. W 2023 r. przedsiębiorstwa i zakłady komunikacji miejskiej (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) prowadziły przewozy pasażerów liniami komunikacyjnymi o łącznej długości 2461,8 km (więcej o 0,7% niż w 2022 r. oraz o 15,1% więcej w porównaniu z 2015 r.), z tego 92,1% to linie autobusowe i 7,9% trolejbusowe. Komunikacja miejska dysponowała 478 autobusami (o 3,2% więcej w stosunku do poprzedniego roku i o 19,2% więcej w porównaniu z 2015 r.) oraz 99 trolejbusami (tyle samo co w 2022 r. i o 9,2% mniej niż w 2015 r.). Liczba miejsc w autobusach wynosiła 49,6 tys. (o 3,1% więcej w stosunku do poprzedniego roku i o 19,2% więcej w porównaniu z 2015 r.), a w trolejbusach – 9,6 tys. (podobnie co w 2022 r., a więcej o 0,7% niż w 2015 r.). Liczba autobusów komunikacji miejskiej przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych wyniosła 476 i zwiększyła się o 3,3% w porównaniu z 2022 r. i zwiększyła się o 31,1% w stosunku do 2015 r. Ich udział w ogólnej liczbie autobusów zwiększył się z 90,5% w 2015 r. do 99,6% w 2023 r. W 2023 r. liczba przewiezionych pasażerów wyniosła 119,1 mln i zwiększyła się w skali roku o 12,8%, zmniejszyła się zaś o 17,0% w stosunku do 2015 r.

Tablica 42. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia
Table 42. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2138,0	2498,7	2445,7	2461,8
linii autobusowych bus lines	2012,2	2315,0	2248,7	2266,4
linii trolejbusowych trolleybus lines	125,8	183,7	197,0	195,4
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	401	466	463	478
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	363	403	461	476
trolejbusy trolleybuses	109	123	99	99
Liczba miejsc w autobusach w tys. Number of seats in buses in thousands	41,6	48,5	48,1	49,6
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	37,9	42,3	48,0	49,5
Liczba miejsc w trolejbusach w tys. Number of seats in trolleybuses in thousands	9,5	11,6	9,6	9,6
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	143,5	86,3	105,6	119,1
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	67,0	41,8	52,0	59,0

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W 2023 r. w województwie lubelskim eksploatowanych było 1091 km linii kolejowych normalnotorowych, z których 497 km było zelektryfikowanych (w 2015 r. ich długość wynosiła odpowiednio 1042 km i 416 km). Wskaźnik długości linii kolejowych normalnotorowych w 2023 r. wynosił 4,3 km na 100 km² wobec 4,1 km w 2015 r. (w kraju w obydwu omawianych latach wynosił 6,2 km). W 2023 r. w porcie lotniczym Lublin łączna liczba startów i lądowań była o 38,2% mniejsza niż rok wcześniej i wyniosła 2481 (co stanowiło 0,5% startów i lądowań w kraju), z czego ruch krajowy stanowił 16,7% ruchu ogółem. Udział samolotów polskich w przeprowadzonych operacjach lotniczych również wyniósł 13,6%.

W 2023 r. z usług lotniska skorzystało 396,5 tys. pasażerów, tj. o 21,5% więcej niż przed rokiem (co stanowiło 0,8% pasażerów korzystających ze wszystkich lotnisk w kraju). W porównaniu z 2022 r. w komunikacji krajowej liczba przewiezionych pasażerów była niższa o 17,9%, a w komunikacji zagranicznej wyższa o 27,2%. W 2023 r. udział pasażerów przewiezionych w komunikacji krajowej wyniósł 8,7%, a pasażerów obsługiwanych przewoźnikiem polskim w ogólnej liczbie pasażerów obsługiwanych w Porcie Lotniczym Lublin wyniósł 1,8%.

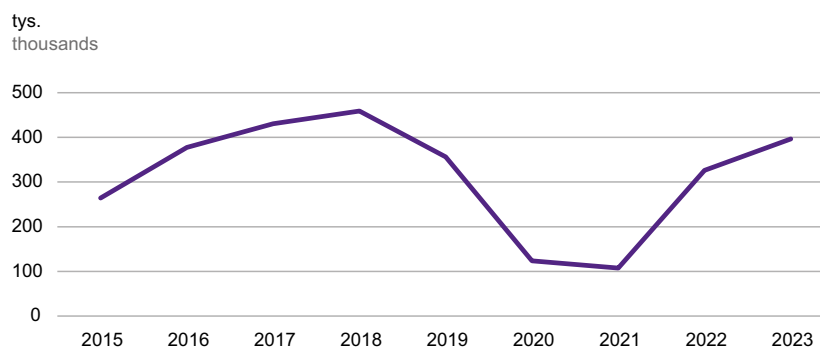
Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tablica 43. **Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Lublin**
Table 43. **Passenger traffic at Lublin Airport**

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	430	5124	20267	17049
zagranicznych foreign	131211	56006	139967	180980
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	126990	55935	132193	163427
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	332	5470	21526	17271
zagranicznych foreign	132157	56912	144647	181182
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	127833	56836	136228	163631

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

Wykres 70. **Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Lublin (przyjazdy i wyjazdy)**
Chart 70. **Passenger traffic at Lublin Airport (arrivals and departures)**

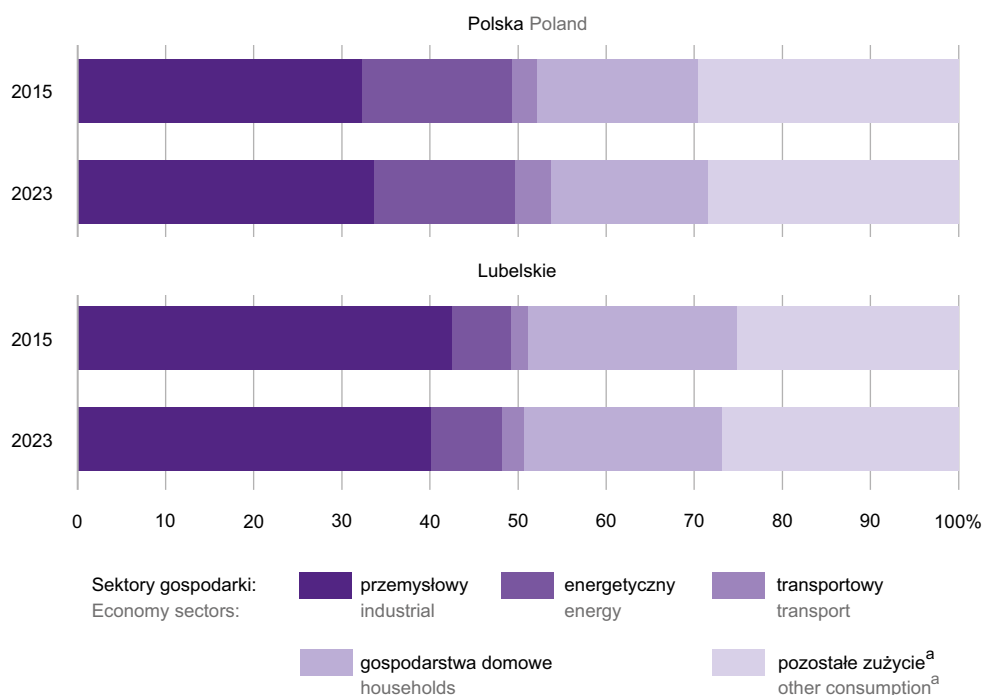
Energia Energy

W 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła moc zainstalowana (o 32,3%) oraz osiągalna (o 129,4%) elektrowni, produkcja energii elektrycznej była wyższa (o 55,2%). Spadło zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (o 2,7%) oraz zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych (o 3,4%).

W 2023 r. w województwie lubelskim moc zainstalowana w elektrowniach wynosiła 1800,3 MW (2,7% mocy zainstalowanej w Polsce) i w porównaniu z 2022 r. wzrosła o 32,3%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła ponad 3-krotnie (w kraju wzrost odpowiednio o 9,4% i o 63,8%). Moc osiągalna w elektrowniach w 2023 r. wynosiła 1732,3 MW (2,7% krajowej mocy osiągalnej) i w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano jej wzrost o 129,4%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła ponad 3-krotnie (w kraju odpowiednio o 9,2% i o 60,7%).

Wykres 71.
Chart 71.

Zużycie energii elektrycznej według sektorów gospodarki Electricity consumption by economy sectors

^a Łącznie z rolnictwem.
^a Including agriculture.

Produkcja energii elektrycznej w 2023 r. wyniosła 2950,5 GWh (1,8% produkcji krajowej) i w stosunku do 2022 r. była wyższa o 55,2% oraz o 63,6% w porównaniu z 2015 r. W kraju odnotowano spadek produkcji energii elektrycznej w porównaniu z 2022 r. o 7,0% i wzrost o 1,4% w stosunku do 2015 r.

W województwie lubelskim udział odnawialnych nośników energii w produkcji energii elektrycznej ogółem w 2023 r. wyniósł 52,9% wobec 51,6% w 2022 r. i 5,8% w 2015 r., a w kraju udział ten wyniósł 27,4% wobec 21,0% w 2022 r. i 13,8% w 2015 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 44. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	777,8	814,4	832,3	838,0
miasta urban areas	395,5	421,3	434,9	438,6
wieś rural areas	382,2	393,1	397,3	399,4
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	1417,3	1465,8	1316,8	1281,1
miasta urban areas	639,5	652,3	621,4	606,5
wieś rural areas	777,8	813,6	695,4	674,6
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1822,2	1799,9	1582,1	1528,7
miasta urban areas	1616,7	1548,2	1428,8	1382,7
wieś rural areas	2034,9	2069,5	1750,0	1689,0

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

W województwie lubelskim w 2023 r. liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wyniosła 838,0 tys. (5,1% ogólnej liczby odbiorców w kraju). W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost liczby odbiorców o 0,7%, a w stosunku do 2015 r. – o 7,7% (w kraju odpowiednio wzrost o 0,6% i o 13,1%). W 2023 r. w województwie w gospodarstwach domowych w miastach wzrost liczby odbiorców w stosunku do 2015 r. wyniósł 10,9%, a na wsi – 4,5%.

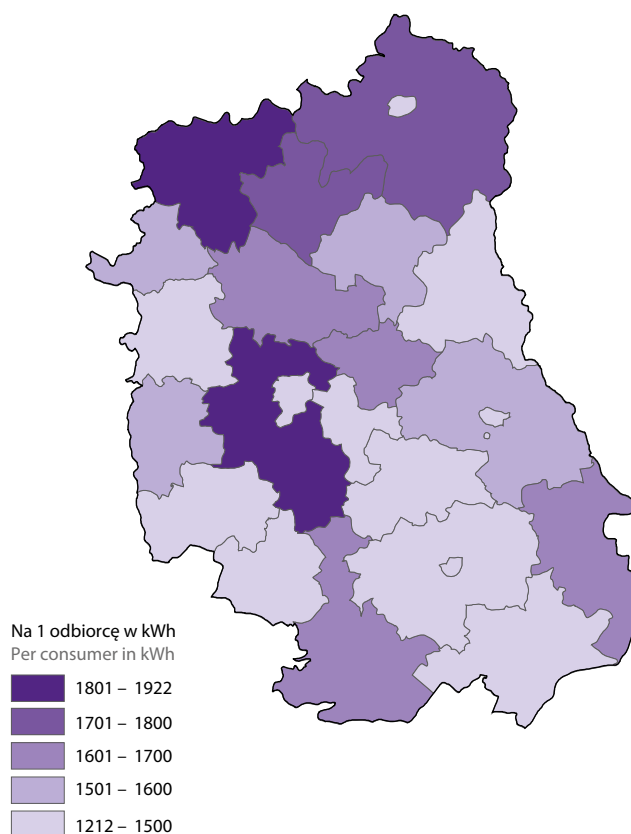
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r. w województwie wyniosło 1281,1 GWh (4,3% zużycia krajowego), tj. mniej o 2,7% w stosunku do 2022 r. i o 9,6% w porównaniu z 2015 r. W kraju gospodarstwa domowe zużyły energii elektrycznej mniej o 1,0% niż w 2022 r. i więcej o 5,2% niż w 2015 r. W 2023 r. w województwie w gospodarstwach domowych w miastach odnotowano spadek zużycia energii elektrycznej o 2,4% w stosunku do 2022 r., a na wsi o 3,0%.

W 2023 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 odbiorcę wyniosło 1528,7 kWh i było niższe o 3,4% w stosunku do 2022 r. (w kraju o 1,5%). W miastach województwa miał miejsce spadek zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę o 3,2%, a na obszarach wiejskich o 3,5% (w kraju odnotowano spadek w miastach – o 2,3%, a na wsi – o 0,5%).

W 2023 r. najwyższe zużycie na odbiorcę wystąpiło w powiatach łukowskim (1921,9 kWh), lubelskim (1896,6 kWh) i bialskim (1721,9 kWh), najniższe zaś w miastach na prawach powiatu: Zamość (1211,9 kWh), Chełm (1253,1 kWh) i powiecie krasnostawskim (1363,1 kWh).

Mapa 47.
Map 47.

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Consumption of electricity in households in 2023

W 2023 r. zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w województwie wyniosło 634,9 kWh i w porównaniu z 2022 r. było niższe o 2,1%, w miastach wyniosło 651,2 kWh (spadek o 1,6%). W kraju zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosło 789,8 kWh i w porównaniu z 2022 r. spadło o 0,6%, w miastach wyniosło 780,0 kWh i spadło o 1,4%.

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2023 r. w województwie lubelskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił wzrost dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Odnotowano jednak spadek dochodów własnych.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa lubelskiego w 2023 r. osiągnęły dochody ogółem w wysokości 18582,0 mln zł – 5,1% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z całego kraju. Były one wyższe o 4,0% w porównaniu z 2022 r. oraz o 81,1% niż w 2015 r. Dochody własne ukształtowały się na poziomie 6926,8 mln zł, niższym o 2,3% niż w 2022 r. Jednostki samorządu terytorialnego otrzymały również dotacje ogółem w kwocie 5195,1 mln zł oraz subwencję ogólną w wysokości 6460,1 mln zł, co odpowiednio stanowiło spadek o 10,7% i wzrost o 30,3% w stosunku do 2022 r. W porównaniu z 2015 r. dochody własne zwiększyły się o 78,8%, dotacje – o 72,9%, a subwencja ogólna – o 91,2%.

Tablica 45.

Table 45.

Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Revenue of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4786	7750	8800	9209	37,3
Gminy ^a Gminas ^a	3189	5653	6524	6491	34,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4770	7475	8183	8371	48,0
Powiaty Powiats	895	1513	1609	1937	32,2
Województwo Voivodship	533	507	654	795	37,8

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

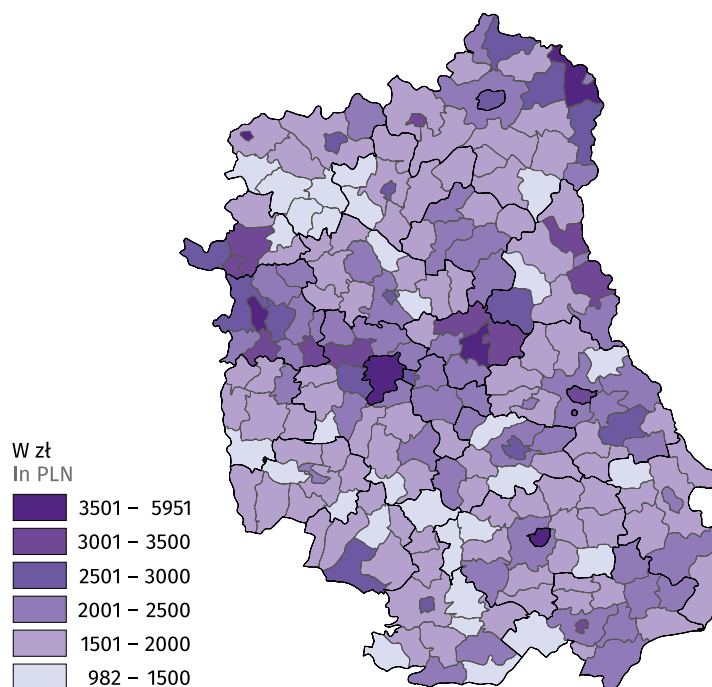
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2023 r. dochody poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim kształtowały się następująco: gminy – 9843,7 mln zł (spadek o 1,1% w porównaniu z 2021 r. i wzrost o 91,1% w stosunku do 2015 r.), miasta na prawach powiatu – 4196,4 mln zł (wzrost o 3,9% i o 66,5%), powiaty – 2937,1 mln zł (wzrost o 19,6% i o 103,2%), a województwo – 1604,8 mln zł (wzrost o 20,8% i o 40,5%).

Największą pozycją dochodową jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim w 2023 r. były dochody własne, które stanowiły 37,3% dochodów ogółem. Udział dotacji był mniejszy o 9,3 p. proc., a subwencji ogólnej – o 2,5 p. proc. Struktura dochodów gmin była następująca: dochody własne – 34,1%, subwencja ogólna – 33,4% i dotacje – 32,5%. W miastach na prawach powiatu największą częścią dochodów były dochody własne, których udział wyniósł 48,0%, a subwencja ogólna i dotacje stanowiły odpowiednio 33,5% i 18,5%. W powiatach największą częścią dochodów okazała się subwencja ogólna, której udział wyniósł 38,1%, a dochody własne i dotacje stanowiły odpowiednio 32,2% i 29,6%. W budżecie województwa największą częścią dochodów była subwencja ogólna z udziałem 40,1%, natomiast dochody własne i dotacje stanowiły odpowiednio 37,8% i 22,0%.

Mapa 48.
Map 48.

Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.
Own revenue of gminas budgets per capita in 2023

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku jst, spadki, zapisy i darowizny na rzecz jst, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody jst, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2023 r. średnio na jednego mieszkańca województwa lubelskiego przypadało 9209 zł dochodów jednostek samorządu terytorialnego, więcej o 409 zł niż w 2022 r. i o 4423 zł niż w 2015 r. Najwyższymi dochodami per capita charakteryzowały się miasta na prawach powiatu – 8371 zł, a następnie gminy – 6491 zł i powiaty – 1937 zł. Na każdego mieszkańca przypadało zaś 795 zł dochodów budżetu województwa. Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego per capita w 2023 r. wyniosły 3433 zł, mniej o 61 zł niż w 2022 r. i o 1625 zł niż w 2015 r. Najwyższe odnotowano w miastach na prawach powiatu – 4018 zł, a następnie w gminach – 2215 zł i powiatach – 624 zł. Na każdego mieszkańca przypadało zaś 301 zł dochodów własnych z budżetu województwa.

W gminach w 2023 r. średnio na 1 mieszkańca przypadło 6491 zł dochodów. W 96 gminach dochody były niższe od średniej, a w 113 – wyższe. Najmniejszy dochód per capita uzyskało miasto Lubartów (powiat lubartowski) – 4819 zł, a największy gmina Wyrki (powiat włodawski) – 13750 zł. Na 1 mieszkańca przypadało średnio 2215 zł dochodów własnych. W 150 gminach były one niższe od średniej, a w 63 – wyższe. Najmniejszy dochód własny na 1 mieszkańca osiągnęła gmina Aleksandrów (powiat biłgorajski) – 982 zł, a największy gmina Puchaczów (powiat łęczyński) – 5951 zł. Na mieszkańca Lublina przypadało 8045 zł dochodów, w tym 4418 zł dochodów własnych. W miastach na prawach powiatu średnie dochody na 1 mieszkańca wyniosły 8371 zł. Zamość uzyskał największy dochód per capita (10402 zł), a najniższy – Lublin (8045 zł). Z kolei, średni dochód własny na 1 mieszkańca w tej grupie jednostek wyniósł 4018 zł. Największy dochód własny per capita uzyskał Lublin (4418 zł), a najniższy – Biała Podlaska (2952 zł).

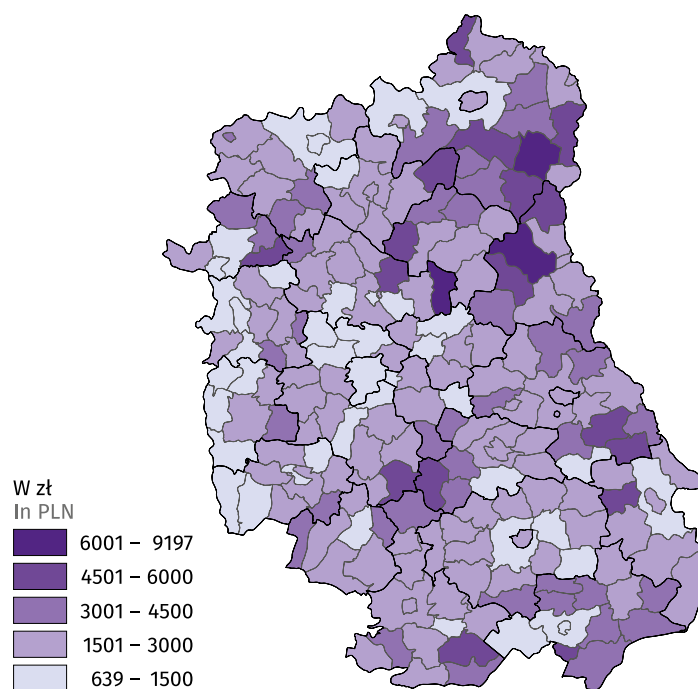
W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje celowe w kwocie 4488,2 mln zł, mniej o 6,5% niż w 2022 r. Kwota ta była 2,4 razy wyższa w porównaniu z 2015 r. Dotacje celowe dla poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim kształtowały się następująco: gminy – 3194,8 mln zł, miasta na prawach powiatu – 776,5 mln zł, powiaty – 870,2 mln zł, a województwo – 353,6 mln zł. Średnio na jednego mieszkańca przypadało 2224 zł dotacji celowych, mniej o 139 zł niż w 2022 r. i więcej o 1360 zł niż w 2015 r. Najwyższymi dotacjami celowymi per capita charakteryzowały się gminy – 1927 zł, a następnie miasta na prawach powiatu – 1143 zł i powiaty – 507 zł. Na każdego mieszkańca przypadało zaś 111 zł dotacji celowych z budżetu województwa.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200, 620 oraz 205, 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych) dotacje w kwocie 706,9 mln zł, mniej o 30,5% niż w 2022 r. i o 38,7 niż w 2015 r. Dotacje europejskie dla poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim kształtowały się następująco: gminy – 272,6 mln zł, miasta na prawach powiatu – 203,5 mln zł, powiaty – 100,9 mln zł, a województwo – 129,9 mln zł. Średnio na jednego mieszkańca przypadało 350 zł dotacji europejskich, mniej o 151 zł niż w 2022 r. i o 188 zł niż w 2015 r. Najwyższymi dotacjami europejskimi per capita charakteryzowały się miasta na prawach powiatu – 406 zł, a następnie gminy – 180 zł i powiaty – 67 zł. Na każdego mieszkańca województwa przypadało zaś 64 zł dotacji europejskich.

W 2023 r. 50,3% dotacji, czyli 2613,3 mln zł przeznaczonych było na inwestycje – więcej o 121,1% niż w 2022 r. i o 102,1% niż w 2015 r. W ramach dotacji inwestycyjnych gminy otrzymały 1787,6 mln zł, miasta na prawach powiatu – 234,6 mln zł, powiaty – 468,9 mln zł, a województwo – 122,2 mln zł. Średnio na jednego mieszkańca na inwestycje przekazano 1295 zł z dotacji, więcej o 713 zł niż w 2022 r. i o 692 zł niż w 2015 r. Najwyższymi dotacjami inwestycyjnymi per capita charakteryzowały się gminy – 1179 zł, miasta na prawach powiatu – 468 zł, a następnie powiaty – 309 zł. Na każdego mieszkańca przypadało zaś 61 zł dotacji inwestycyjnych z budżetu województwa. Udział dotacji inwestycyjnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych wyniósł w 2023 r. 53,5% i był wyższy o 18,8 p. proc. niż w 2022 r. i niższy o 0,6 p. proc. w porównaniu z 2015 r. Najwyższym udziałem charakteryzowały się gminy – 60,4%, a następnie powiaty – 49,6% i miasta na prawach powiatu – 40,5%. Najniższy udział odnotowano w województwie i wyniósł on tylko 30,4%.

Mapa 49.
Map 49.

Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.
Grants for gminas per capita in 2023

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2023 r. w województwie lubelskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił wzrost dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Odnotowano jednak spadek dochodów własnych.

Wydatki ogółem jednostek samorządowych wyniosły 19372,8 mld zł. Stanowiły one 5,0% łącznych wydatków jednostek samorządu terytorialnego z całego kraju. Były one wyższe o 6,1% w porównaniu z 2022 r. oraz o 84,1% niż w 2015 r. Wydatki majątkowe ukształtowały się na poziomie 5057,5 mln zł, wyższym o 42,4% niż w 2022 r. i o 107,3% niż w 2015 r. Jednostki samorządu przeznaczyły na inwestycje 4884,6 mln zł, więcej o 43,5% w stosunku do 2022 r. i o 104,6% w porównaniu z 2015 r.

Tablica 46.

Table 46.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Expenditure of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expendi- ture in % of total expenditure
Ogółem Total	4911	7453	8989	9601	25,2
Gminy ^a Gminas ^a	3181	5442	6653	6833	28,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4949	7571	8793	9028	12,8
Powiaty Powiats	888	1388	1660	2027	30,7
Województwo Voivodship	625	439	557	699	28,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2023 r. wydatki poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim kształtowały się następująco: gminy – 10362,5 mln zł, miasta na prawach powiatu – 4525,4 mln zł, powiaty – 3074,2 mln zł, a województwo – 1410,7 mln zł. W 2023 r. średnio na jednego mieszkańca województwa lubelskiego przypadało 9601 zł wydatków jednostek samorządu terytorialnego, więcej o 612 zł niż w 2022 r. i o 4690 zł niż w 2015 r. Najwyższymi wydatkami per capita charakteryzowały się miasta na prawach powiatu – 9028 zł, a następnie gminy – 6833 zł i powiaty – 2027 zł. Na każdego mieszkańca przypadało zaś 699 zł wydatków budżetu województwa.

W 2023 r. średnio na jednego mieszkańca województwa lubelskiego samorządy wydały na inwestycje 2421 zł, więcej o 745 zł niż w 2022 r. i o 1307 zł niż w 2015 r. Najwyższymi wydatkami inwestycyjnymi per capita charakteryzowały się gminy – 1951 zł, następnie miasta na prawach powiatu – 1156 zł, a powiaty – 623 zł. Na każdego mieszkańca przypadało zaś 199 zł wydatków inwestycyjnych województwa.

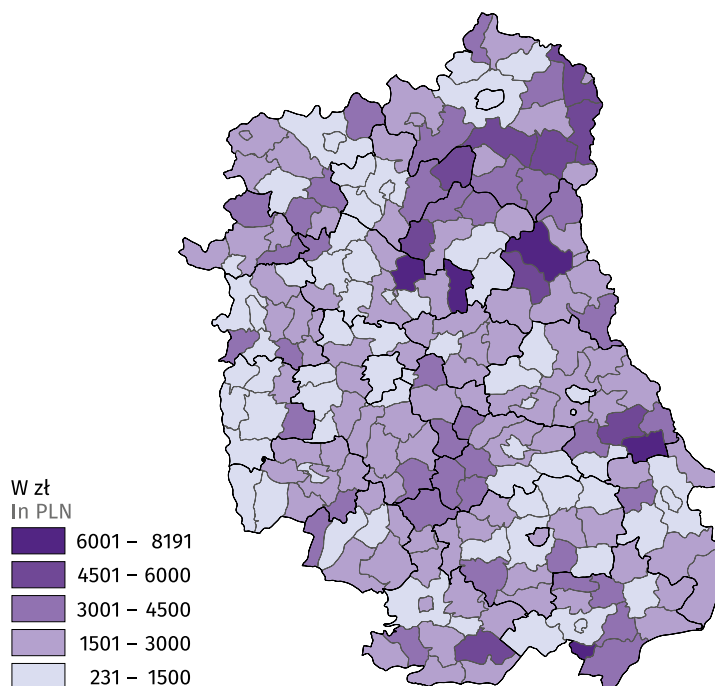
W gminach w 2023 r. średnio na 1 mieszkańca przypadło 6833 zł wydatków. W 93 gminach wydatki były niższe od średniej, a w 116 – wyższe. Najmniejsze wydatki per capita poniosła gmina Komarów-Osada (powiat zamojski) – 4870 zł, a największe gmina Wiryki (powiat włodawski) – 13652 zł. Na inwe-

stycje gminy przeznaczyły średnio 1951 zł na 1 mieszkańca. W 89 gminach były one niższe od średniej, a w 120 – wyższe. Najmniejsze wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wykazała gmina Komarów-Osada (powiat zamojski) – 231 zł, a największe gmina Wyrki (powiat włodawski) – 8191 zł. Na mieszkańca Lublina przypadało 8895 zł wydatków, w tym 945 zł przeznaczono na inwestycje. Biorąc pod uwagę wydatki per capita wśród miast na prawach powiatu województwa lubelskiego, Lublin miał zarówno wydatki ogółem, jak i wydatki inwestycyjne niższe od średniej wojewódzkiej. Najwyższymi wydatkami per capita cechował się Zamość z 11033 zł wydatków ogółem na mieszkańca, w tym 2595 zł przeznaczono na inwestycje.

Mapa 50.
Map 50.

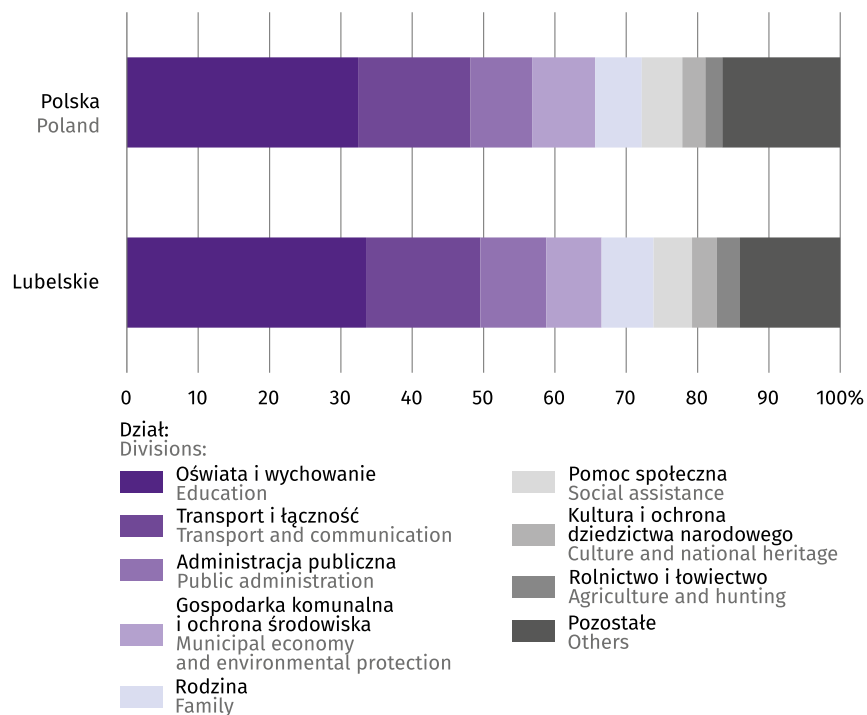
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.

Investment expenditures of gminas budgets per capita in 2023

Największą część środków w 2023 r. (33,5%) jednostki samorządu terytorialnego wydały na oświatę i wychowanie. Działami, na które przeznaczono znaczące kwoty były również transport i łączność, administracja publiczna, gospodarka komunalna i ochrona środowiska, rodzina oraz pomoc społeczna. Na oświatę i wychowanie największe wydatki wykazały gminy (32,9%), województwo (32,7%), miasta na prawach powiatu (35,2%) oraz powiaty (29,2%).

Wykres 72. **Wydatki budżetowe według działów w 2023 r.**
Chart 72. **Budget expenditure by divisions in 2023**

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W roku budżetowym 2023 w województwie lubelskim odnotowano deficyt budżetowy jednostek samorządu terytorialnego. W latach 2015-2023 tylko w 2016, 2020 i 2021 r. wystąpiła nadwyżka budżetowa.

Jednostki samorządu terytorialnego w województwie lubelskim zamknęły rok budżetowy 2023 deficytem, łącznie w wysokości 790,8 mln zł. W budżetach jednostek samorządu terytorialnego deficyt odnotowano w gminach – 518,7 mln zł, miastach na prawach powiatu – 329,0 mln zł i powiatach – 137,1 mln zł. Jedynie budżet województwa zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 194,1 mln zł.

Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	-266,5	612,9	-383,8	-790,8	-266,5
Gminy ^a Gminas ^a	14,3	326,9	-196,4	-518,7	14,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-94,7	-48,9	-307,7	-329,0	-94,7
Powiaty Powiats	12,3	194,6	-76,7	-137,1	12,3
Województwo Voivodship	-198,5	140,3	197,1	194,1	-198,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

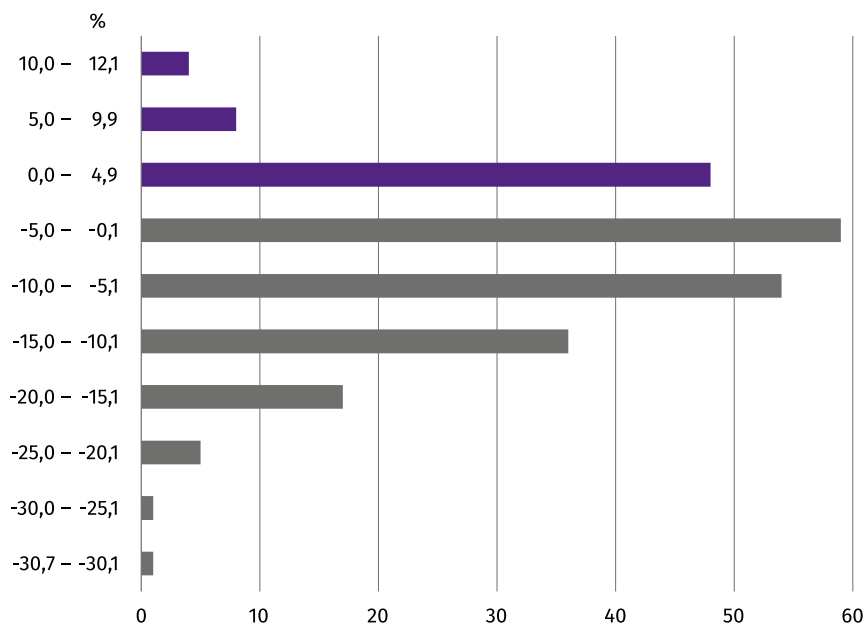
Relacja deficytu jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 4,3%. W gminach relacja ta była na poziomie 5,3%, w miastach na prawach powiatu – 7,8%, a w powiatach – 4,7%. W województwie nadwyżka budżetowa stanowiła 12,1% dochodów.

Na jednego mieszkańca przypadało 392 zł deficytu jednostek samorządu terytorialnego. W gminach deficyt per capita wyniósł 342 zł, w miastach na prawach powiatu – 656 zł, a w powiatach – 90 zł. W przeliczeniu na jednego mieszkańca nadwyżka budżetowa województwa była na poziomie 96 zł.

Rok 2023 dla 174 jednostek samorządu terytorialnego zamknął się deficytem na kwotę 1094,4 mln zł (158 gmin, 3 miasta na prawach powiatu, 13 powiatów). Nadwyżkę w wysokości 303,7 mln zł wykazało 60 jednostek samorządu terytorialnego (51 gmin, 1 miasto na prawach powiatu, 7 powiatów i województwo). W 62 jednostkach deficyt wyniósł co najmniej 10,0% dochodów, natomiast w 4 jednostkach nadwyżka budżetowa przekroczyła 10% dochodów.

Wykres 73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.

Chart 73. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2023

Tablica 48. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

Table 48. Debt of local government units in 2023
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2022=100
Ogółem Total	5303,8	2629	28,5	107,1
Gminy ^a Gminas ^a	1851,3	1221	18,8	110,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	2582,0	5151	61,5	110,5
Powiaty Powiats	535,9	353	18,2	129,1
Województwo Voivodship	334,7	166	20,9	64,6

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

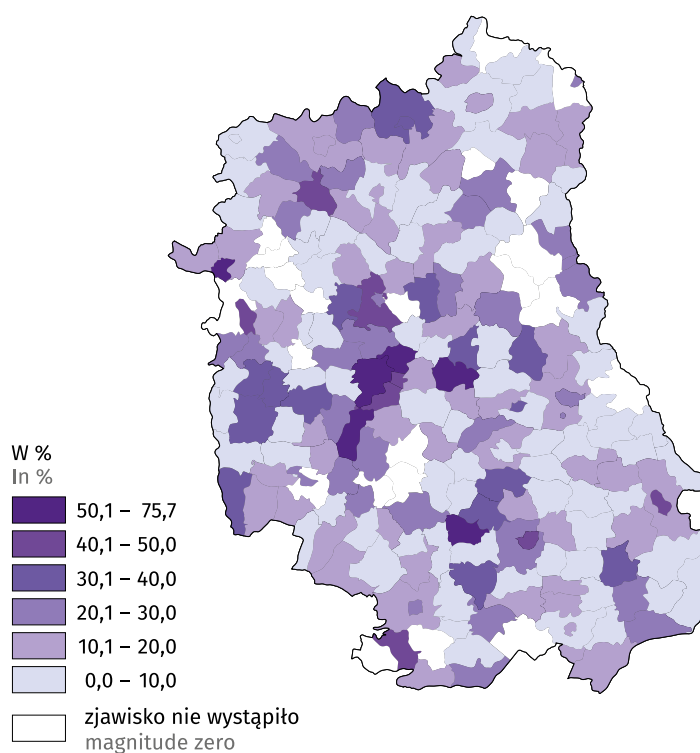
W 2023 r. zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim wyniosły 5303,8 mln zł i w porównaniu z 2022 r. zwiększyły się o 7,1%. Wzrost zadłużenia w stosunku do 2022 r. odnotowano w gminach (o 10,0%), miastach na prawach powiatu (o 10,5%) oraz powiatach (o 29,1%). Najwyższa kwota zobowiązań wystąpiła w budżetach miast na prawach powiatu i wyniosła 2582,0 mln zł, natomiast najniższe zobowiązania w kwocie 334,7 mln zł odnotowano dla województwa.

Mapa 51. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 51. Debt of gminas in % of revenue in 2023

As of 31 December

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Udział dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa lubelskiego stanowił 6,3% całkowitej wartości w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Sposób wykorzystania głównej części funduszy napływających do Polski z budżetu Unii Europejskiej został określony w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020. W okresie wcześniejszym podstawą były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007–2013, a środki przewidziane na ten okres programowania były wykorzystywane w niewielkiej skali także po 2015 r.

Umowa Partnerstwa 2014–2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Większa część rozdzielonych w Umowie Partnerstwa 2014–2020 funduszy strukturalnych (tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR i Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS) oraz Funduszu Spójności (FS) przypada na Krajowe Programy Operacyjne (KPO), niemające przypisania do konkretnych regionów, natomiast pozostała ich część została programowo rozdzielona na określone obszary kraju. Dotyczy to 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz Programu Operacyjnego Polska Wschód (PO PW).

Tablica 49. Wartość całkowita projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2024 r.^a

Table 49. The total project value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to end the 2024^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita in PLN ^b
	w mln zł	in million PLN		
Ogółem Total	22730,6	18147,1	6,3c	11303
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	5631,7	4666,4	4,3	2800
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1876,1	1219,3	4,6	933
Polska Cyfrowa Digital Poland	692,8	580,1	7,1	345
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	732,8	638,3	3,6	364
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programme	11863,5	9489,8	7,9	5899

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschód.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b b For the purpose of calculating data, the number of population as of 31 December 2022 was adopted. c For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Do końca 2024 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych na terenie województwa lubelskiego w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 wyniosła 22,7 mld zł, co stanowiło 6,3% wartości całkowitej w Polsce (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna – POPT).

Prawie cztery piąte (79,8%) omawianej kwoty, tj. 18,1 mld zł pochodziło z budżetu Unii Europejskiej. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 2,0 p. proc. niższy i wyniósł 77,8%. Na 1 mieszkańca województwa lubelskiego przypadało przeciętnie 11303 zł, tj. o 1721 zł więcej niż średnio w kraju (9581 zł)

Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności w różnym stopniu wspierały projekty w ramach poszczególnych programów operacyjnych. Spośród zrealizowanych w województwie lubelskim największą wartość (11,9 mld zł) miały projekty Regionalnych Programów Operacyjnych. Stanowiły one 52,2% wartości całkowitej wszystkich projektów w województwie oraz 41,6% wszystkich projektów w tych programach w Polsce.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja

7.5. Spatial planning and revitalisation

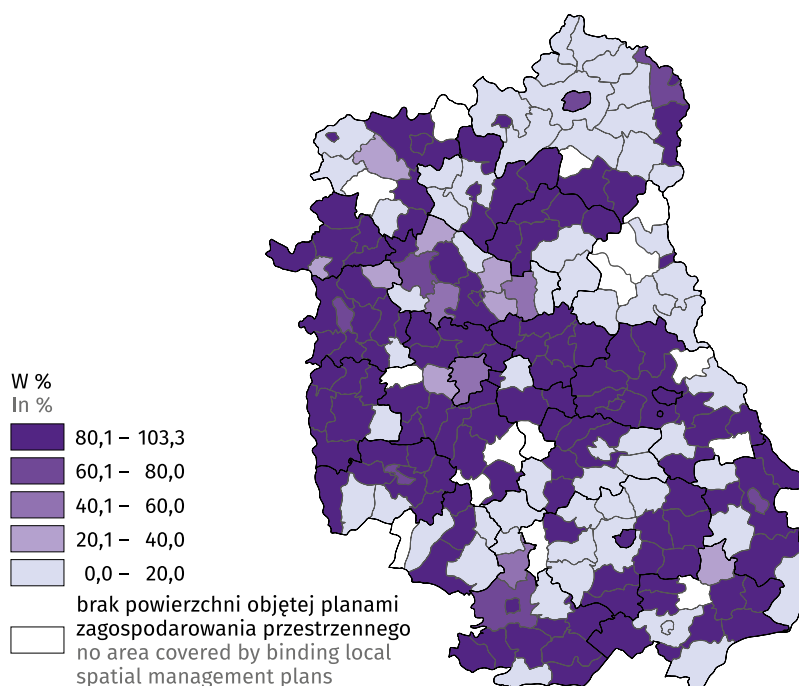
Jednym z zadań własnych gmin jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na swoim terenie tak, aby efektywnie wykorzystać przestrzeń, godząc przy tym interesy różnych jej użytkowników oraz realizując cele społeczne i gospodarcze. W związku z tym gminy uchwalają studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Mapa 52.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem ^a w 2023 r.

Map 52.

Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area ^a in 2023

^a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii (GUGiK) z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 r. rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by Head Office of Geodesy and Cartography (GUGiK), taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest to opracowanie planistyczne gminy – akt prawa miejscowego uchwalony przez radę gminy – ustalające dla obszaru nim objętego, przeznaczenie terenów wyodrębnionych liniami rozgraniczającymi, z określeniem ich funkcji, zasad zagospodarowania, zasad obsługi w zakresie infrastruktury, a także ustalające, w zależności od potrzeb, lokalne warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy oraz inne szczególne warunki wymagające uregulowania planistycznego.

W 2023 r. w województwie lubelskim na terenie 213 gmin obowiązywało 2228 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp), o 7,5% więcej w porównaniu z 2022 r. Powierzchnia objęta mpzp stanowiła 57,6% powierzchni ogółem województwa, tj. o 0,2 p. proc. więcej niż rok wcześniej.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w województwie lubelskim był mocno zróżnicowany. W ponad połowie gmin (120) powierzchnia pokryta planami stanowiła co najmniej 90%. Jednak w 45 gminach wskaźnik ten nie przekroczył 10%, a w 15 nie odnotowano powierzchni pokrytej mpzp.

W 2023 r. w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. było 394 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (404 w 2022 r.). Sporządzanie 36,0% projektów planów trwało dłużej niż 3 lata.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to dokument planistyczny określający politykę przestrzenną gminy. Studium ma koordynować ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z: dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu, występowania obiektów i terenów chronionych, stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, prawa własności gruntów, jakości życia mieszkańców, zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. W studium określa się, w szczególności: walory i zagrożenia środowiskowe, formy ochronne, obszary zabudowane, wyłączone z zabudowy i przewidziane do zabudowy z rozróżnieniem ich cech funkcjonalnych, stan i kierunki rozwoju infrastruktury usługowej i technicznej, obszary, dla których mają być sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz obszary przewidywane do realizacji zadań i programów ponadlokalnych. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyniosła 963,7 tys. ha i w porównaniu z 2022 r. była większa o 129,3 tys. ha. Tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze stanowiły 3,7% powierzchni wskazanej w studium, natomiast tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne 0,9%.

Działania rewitalizacyjne w 2023 r. prowadziło 121 gmin województwa lubelskiego, co stanowiło odsetek 56,8% wszystkich gmin. Dla 81,8% z nich podstawą do prowadzenia działania był Program Rewitalizacji (PR) uchwalony na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Obszar rewitalizacji zajmował 6,5% powierzchni województwa. Liczba mieszkańców na obszarach rewitalizowanych stanowiła 19,1% ogółu ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacji i w porównaniu z rokiem 2022 była niższa 8,3%.

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

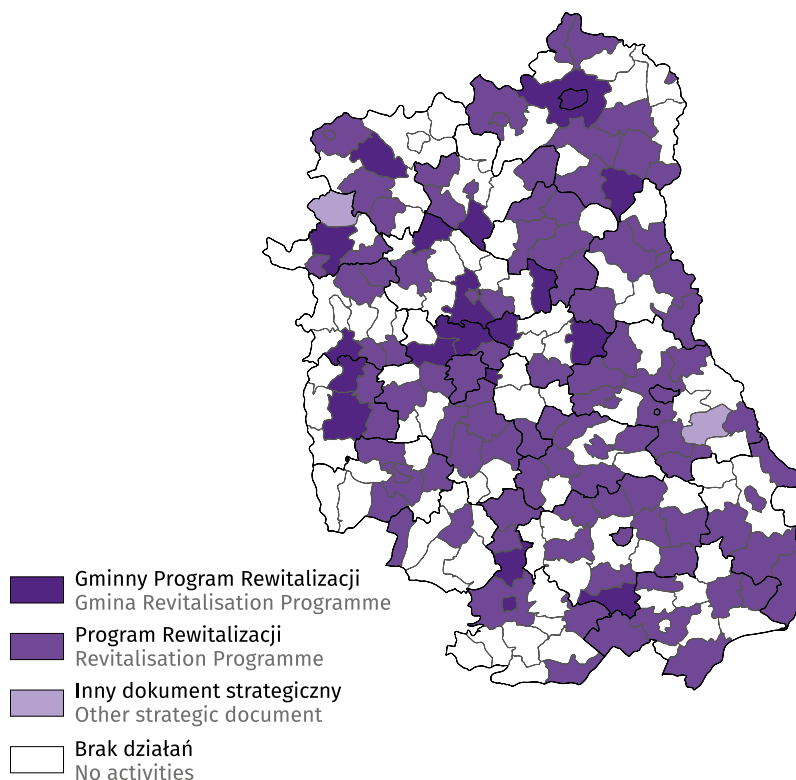
W 2023 r. działania rewitalizacyjne prowadziło 121 gmin, tj. ponad połowa jednostek na terenie województwa lubelskiego (56,8%). Było to o 9 mniej niż w 2022 r. Program rewitalizacji prowadziły wszystkie miasta na prawach powiatu, 81,3% gmin miejskich (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), 61,3% gmin miejsko-wiejskich i 52,5% gmin wiejskich. Dla 99 jednostek (81,8%) posiadających program rewitalizacji, dokumentem na podstawie którego prowadzono działania był program rewitalizacji (PR) uchwalony na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Rewitalizację na bazie gminnego programu rewitalizacji (GPR) uchwalonego na podstawie ustawy o rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego (IDS) prowadziło odpowiednio 20 i 2 gminy.

Mapa 53.

Map 53.

Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.

Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2023

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja. W 2023 r. 145 jednostek, stanowiących 68,1% ogółu gmin w województwie lubelskim, podały informacje o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, w tym 24 z nich nie posiadało żadnego dokumentu z zakresu rewitalizacji. Ich liczba była o 17 wyższa niż rok wcześniej. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w omawianych gminach wyniosła 531,8 tys. ha i w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 19,9 tys. ha, tj. o 3,9%.

Tablica 50.
Table 50.

Obszary zdegradowane w gminach
Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2022		2023		2022	2022	
	gminy, które miały wyznaczony obszar zdegradowany gminas which had designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego ^a area of degraded area ^a			
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % gmin ogółem in % of total gminas	w ha in ha		w % powierzchni ogółem in % of total area	
Ogółem Total	140	145	68,1	511877	531759	20,4	
Gminy miejskie ^b Urban gminas ^b	15	15	93,8	7552	8099	19,6	
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4	4	100,0	5525	5525	21,1	
Gminy wiejskie Rural gminas	96	102	63,0	444945	474262	21,7	
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas	25	24	77,4	53855	43873	13,4	

a W momencie jego wyznaczenia. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a At the time of designation. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

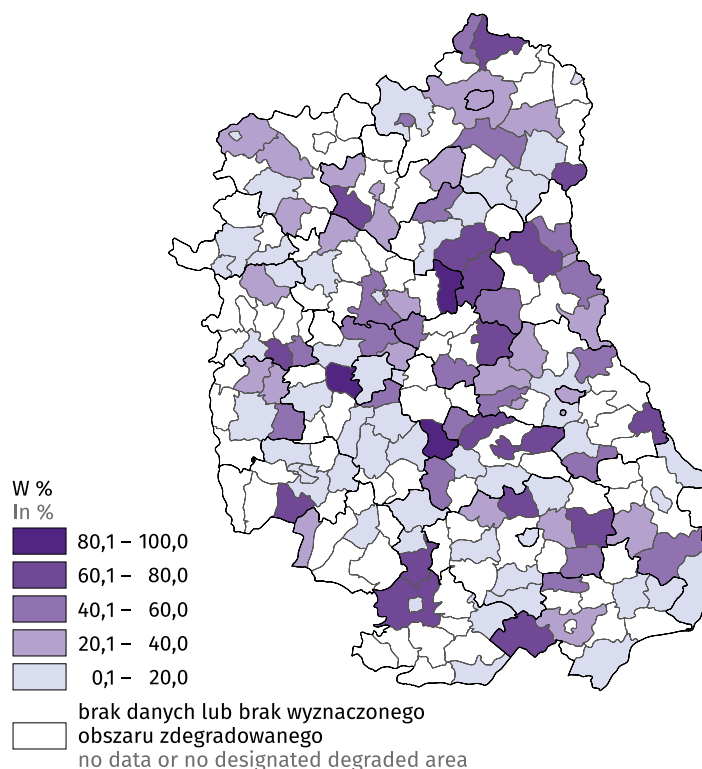
Obszar zdegradowany w momencie jego wyznaczenia zamieszkiwało 559,6 tys. osób. W porównaniu z 2022 r. ich liczba wzrosła o 1,4%.

Mapa 54.

Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 54.

Share of degraded area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2023

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym, lub technicznym, lub przestrzenno-funkcyjnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazanym w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2023 r. w województwie lubelskim obszar rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR obejmował 163,4 tys. ha i stanowił 6,5% powierzchni województwa ogółem. W stosunku do 2022 r. powierzchnia rewitalizacji była o 1,8 tys. ha, tj. o 1,1% większa. Udział obszaru rewitalizacji w ogólnej powierzchni gmin, które posiadały gminny program rewitalizacji (GPR) lub program rewitalizacji (PR), był mocno zróżnicowany i zawierał się w przedziale od 0,1% do 20,0%.

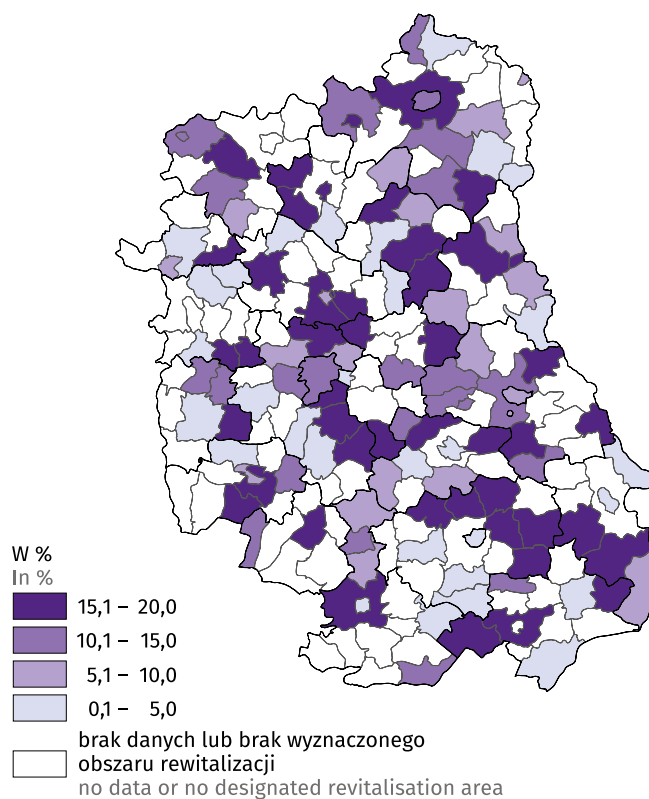
Mapa 55.**Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 55.

Share of revitalisation area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2023

As of 31 December

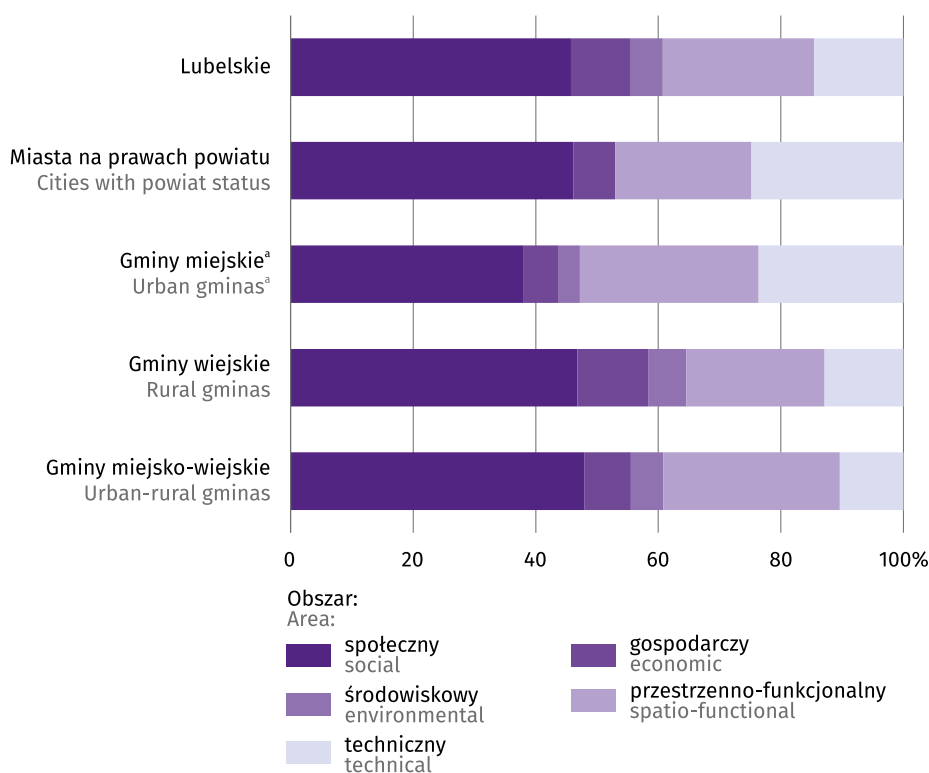
Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR, dominowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi. Obejmowały one 64,2% obszarów rewitalizacji w województwie. Tereny niezamieszkane stanowiły 33,3% obszaru rewitalizacji, w tym zabudowane 4,1%. Natomiast 2,6% to tereny zieleni, do których zaliczamy m.in. powierzchnię parków, zieleńców i cmentarzy.

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W obowiązujących w 2023 r. GPR i PR zaplanowanych było 2152 przedsięwzięć, tj. o 6,4% mniej niż 2022 r. W ciągu całego roku rozpoczęto, realizowano lub zrealizowano 6,4% spośród zaplanowanych programach rewitalizacji działań.

Wykres 74. Struktura przedsięwzięć zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w 2023 r.

Chart 74. Structure of undertakings planned in the GPR/PR revitalisation programmes by intervention areas in 2023

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Najwyższy odsetek (45,7%) miały przedsięwzięcia, w których dominowały interwencje w obszarze społecznym i zawierał się on w przedziale od 38,0% w gminach miejskich do 47,9% w gminach miejsko-wiejskich. Blisko co czwarte przedsięwzięcie dotyczyło interwencji w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (24,7%). Największy ich udział odnotowano w gminach miejskich (29,2%) i w gminach miejsko-wiejskich (28,8%). W gminach wiejskich oraz miastach na prawach powiatu było to odpowiednio 22,5% i 22,2%. Działania w obszarze technicznym stanowiły 14,5% wszystkich przedsięwzięć w województwie. W miastach na prawach powiatu odsetek ten był najwyższy i wyniósł 24,8%, w pozostałych jednostkach udział ten był niższy – w gminach miejskich było to 23,6%, a w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich odpowiednio 12,9% i 10,4%. Wśród zaplanowanych działań najmniej było przedsięwzięć w obszarze gospodarczym (9,7%) i środowiskowym (5,3%).

W porównaniu z 2022 r. wzrósł odsetek przedsięwzięć w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (o 1,3 p. proc.), społecznym (o 0,2 p. proc.) i gospodarczym (o 0,2 p. proc.), a spadek odnotowano w obszarach technicznym (o 1,5 p. proc.) oraz środowiskowym (o 0,3 p. proc.).

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie lubelskim

Selected data on Lubelskie Voivodship

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	483460,7	142243,6	164195,1	755510,1
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	91008,6	41235,8	68085,8	95945,4
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,023	0,024	0,024	0,024
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	22,7	25,9	28,6	32,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,45	-1,23	-1,19	-1,69
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,20	9,21	9,81	9,47
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	.	-1,90	-2,22	-2,53
Wskaźnik starości demograficznej w %	16,4	16,9	17,4	18,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	662	807	845	870
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 4 kwartale w %	.	.	.	.
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	.	.	.	.
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	.	.	.	.
Bezrobotni zarejestrowani ^b na 1 ofertę pracy	71	54	43	46
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	3543,24	3713,05	3882,99	4126,67
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	507,6	508,4	508,9	521,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1776,99	1812,13	1870,57	1953,74
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1226,74	1299,14	1436,58	1527,69
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	8,6	7,8	6,6	5,9
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	45,3	52,5	61,0	77,2
Zasoby mieszkaniowe ^b na 1000 ludności	355,9	359,9	364,2	368,9
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	28,5	28,0	27,8	28,8
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,5	7,5	7,7	7,7
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1337	1319	1276	1313

a Od 2021 r. wyniki zostały uogólnione na podstawie danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkałej w mieszkaniach i pochodzą b Stan w dniu 31 grudnia. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of 2021, the results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the ber. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	Specification
681597,2	611274,9	681918,6	659071,3	767894,6	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
122002,6	105130,7	117143,5	116653,0	150652,7	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,024	0,025	0,026	0,026	0,027	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
39,2	47,9	50,0	48,5	49,1	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
-1,77	-4,46	-6,82	-4,78	-4,67	-4,91	Natural increase per 1,000 population
9,13	8,73	8,12	7,49	6,69	6,26	Live births per 1,000 population
-2,86	-2,10	-2,33	-2,22	-2,21	-2,41	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population
18,6	19,4	19,8	20,4	21,0	21,6	Old age ratio in %
877	876	879	917	930	.	Children attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3-6
.	.	53,4	54,4	54,3	54,5	Employment rate by LFS ^a in 4th quarter in %
.	.	56,4	57,1	56,5	56,3	Activity rate by LFS ^a in 4th quarter in %
.	.	5,2	4,8	3,9	3,3	Unemployment rate by LFS ^a in 4th quarter in %
48	66	31	41	39	46	Registered unemployed persons per job offer ^b
4352,10	4585,19	5014,44	5604,38	6329,15	7140,33	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^c in PLN
523,9	525,1	521,4	518,1	521,6	526,1	Annual average number of retirees and pensioners in thousand
2049,58	2170,28	2321,29	2533,54	2973,13	3391,93	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1556,76	1679,02	1906,84	2088,43	2461,44	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
26,5	24,4	22,9	22,6	20,4	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %
5,4	4,7	4,1	3,8	3,8	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
92,7	98,4	128,2	148,6	159,8	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3
373,6	382,4	388,7	395,5	402,1	.	Dwelling stocks ^b per 1,000 population
29,0	29,5	29,6	30,2	30,3	.	Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³
7,9	7,6	8,8	9,2	9,9	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
1355	1361	1335	1337	1296	.	Population per out-patient health care unit

cych z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021 i nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach.

balances compiled on the basis of the National Census 2021. Data may not be fully comparable with data presented in previous editions. b As of 31 Decem

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	91,5	93,8	93,3	94,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	7,2	5,1	5,6	4,6
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	3850,4	3490,8	3868,0	4463,4
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	96,0	90,7	110,8	115,4
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^b na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	342,4	292,6	314,1	380,2
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	103,5	104,3	110,6	98,8
Drogi powiatowe i gminne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	72,7	74,1	75,5	80,3
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	5,8	18,0	23,5	22,9
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
ogółem	37,8	37,0	35,7	35,3
gminy ^d	37,3	34,0	32,4	32,2
miasta na prawach powiatu	51,4	49,1	47,4	46,7
powiaty	28,1	30,2	30,9	29,2
województwo	21,8	30,6	27,3	29,3
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
ogółem	22,7	11,7	15,1	21,5
gminy ^d	19,0	9,9	13,2	21,4
miasta na prawach powiatu	14,9	8,9	11,9	15,9
powiaty	17,2	15,2	18,5	25,8
województwo	57,7	29,3	34,4	35,0
Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
ogółem	1292,9	570,0	731,0	1306,0
gminy ^d	479,1	173,8	235,3	585,0
miasta na prawach powiatu	169,3	99,4	171,4	299,6
powiaty	146,8	108,2	118,6	260,3
województwo	497,7	188,6	205,8	161,1
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
ogółem	-266,5	316,2	-90,5	-559,6
gminy ^d	14,3	197,1	-9,9	-308,2
miasta na prawach powiatu	-94,7	10,3	-60,3	-119,9
powiaty	12,3	28,5	-30,7	-61,8
województwo	-198,5	80,3	10,4	-69,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed status. e Sum of all types of investment grants.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	Specification
93,7	93,2	92,5	92,4	99,4	93,3	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
5,1	5,7	6,4	6,5	-0,5	5,7	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
4784,4	4618,2	5007,2	6024,0	8350,1	7418,1	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
107,2	96,5	108,4	120,3	138,6	88,8	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
467,0	495,4	541,8	648,4	858,7	.	Intramural expenditure on research and development ^b per capita in PLN (current prices)
112,9	102,1	111,0	137,0	97,2	115,7	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
77,6	81,6	83,4	81,9	83,9	.	District and communal roads with hard surface per 100 km ² of total area
23,2	21,9	30,4	51,6	52,9	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
						Share of own revenue in total revenue of local government units in %:
36,2	36,7	34,7	39,7	37,3	.	total
32,9	34,2	31,5	37,2	34,1	.	gminas ^d
47,8	44,4	43,3	48,1	48,0	.	cities with powiat status
35,4	36,3	33,9	35,9	32,2	.	powiats
24,7	30,0	30,5	39,7	37,8	.	voivodship
						Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
20,9	18,5	19,0	18,6	25,2	.	total
18,7	18,1	15,9	18,4	28,5	.	gminas ^d
12,9	12,8	16,3	14,8	12,8	.	cities with powiat status
27,7	26,6	23,8	23,8	30,7	.	powiats
47,6	27	42,6	24,6	28,5	.	voivodship
						Total investment grants ^e for local government units in milion PLN
1443,9	1376,2	1265,6	1182,0	2613,3	.	total
620,7	663,8	425,4	632,9	1787,6	.	gminas ^d
189,8	242,5	327,9	251,2	234,6	.	cities with powiat status
250,3	285,7	168,8	198,7	468,9	.	powiats
383,1	184,3	343,5	99,2	122,2	.	voivodship
						Result of budgets of local government units in milion PLN
-5,1	612,9	1023,6	-383,8	-790,8	.	total
11,9	326,9	771,0	-196,4	-518,7	.	gminas ^d
-60	-48,9	20,4	-307,7	-329,0	.	cities with powiat status
68	194,6	49,2	-76,7	-137,1	.	powiats
-25,1	140,3	183,0	197,1	194,1	.	voivodship

dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

assets. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Lublinie

Selected data on Lublin

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
gazowych	681159	798240	792210	732627
pyłowych	115	68	71	93
Odpady wytworzone ^a w tys. t	220,8	175,9	95,2	110,5
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	247,9	239,5	247,4	245,9
Ludność ^b	340727	340466	339850	339682
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,59	0,43	0,13	0,17
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	.	-0,65	-0,82	-0,46
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b	624	645	668	690
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	989	1018	1042
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w %	7,9	7,2	6,2	5,5
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w %	60,0	60,2	59,9	57,7
Bezrobotni zarejestrowani ^b na 1 ofertę pracy	33	44	36	57
Liczba osób na 1 przychodnię ^{bd}	1175	1150	1072	1045
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	15,8	15,1	15,2	15,2
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	5,3	4,8	4,0	3,3
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	13,0	15,1	17,5	20,5
Miejsca w żłobkach ^{be} i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	134	161	181	219
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b	2,31	2,28	2,23	2,19
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności	129	131	134	134
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności	89	88	89	92
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności	18	21	22	20
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niemieszkalnych ^f w %	8,9	5,5	5,8	6,0
Nakłady inwestycyjne ^g na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w zł	4814	3861	3881	4524
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,4	6,7	8,0	8,5
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2804	2931	3116	3309
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	1066	637	1012	1381

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez wewnętrznych i administracji. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017-2021 żłobkami przyzakładowymi. f Dane pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a During the year; excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including children in units performing health care activities nursery wards as well as in 2017-2021 workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data

2019	2020	2021	2022	2023	2024	Specification
						Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:
791210	909987	790322	600105	671578	.	gaseous
86	165	151	181	154	.	particulate
107,7	98,9	112,7	172,6	118,2	.	Waste generated ^a in thousand tonnes
227,9	219,9	226,6	230,8	221,9	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg
339784	335114	332852	331243	329565	328305	Population ^b
0,11	-2,50	-4,39	-3,04	-3,32	-2,84	Natural increase per 1,000 population
0,57	-0,54	-1,13	-1,80	-1,28	-0,78	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population
707	700	709	720	611	734	Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b
1009	1041	1061	1078	1079	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6
5,0	5,6	5,2	5,1	4,2	4,1	Registered unemployment rate ^b in %
54,5	55,0	62,9	59,6	55,6	52,1	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in %
67	71	41	23	47	37	Registered unemployed persons ^b per job offer
1100	1113	959	952	886	.	Population per 1 out-patients departments ^{bd}
15,4	13,4	15,7	16,9	18,0	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita
2,9	2,7	2,6	2,1	2,1	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
23,5	25,3	30,4	34,2	36,1	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %
256	309	369	395	413	.	Places in nurseries ^{be} and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3
2,16	2,08	2,04	1,99	1,94	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks ^b
136	143	150	156	162	168	Entities of the national economy ^b per 1,000 population
93	98	102	106	109	112	Natural persons conducting economic activity ^b per 1,000 population
21	23	25	27	30	32	Commercial companies ^b per 1,000 population
5,3	6,2	7,0	6,8	-2,4	7,5	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %
4936	5229	5343	6842	9027	.	Investment outlays ^g (current prices) per capita in PLN
6,9	8,7	8,9	9,2	10,2	11,3	Dwellings completed per 1,000 population
3694	3554	3973	4383	4418	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN
988	833	1344	1192	1129	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN

cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba

throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. e Including concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Biała Podlaska	Chełm	Lublin	Zamość	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. tonach/rok:					Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2023 in tonnes/year:
gazowych	59762	1126151	671578	68126	gaseous
pyłowych	20	69	154	26	particulate
Odpady wytworzone ^a w 2023 r. w tys. t	12,3	20,3	118,2	16,4	Waste generated ^a in thousand tonnes in 2023
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2023 r. w kg	9,0	174,3	221,9	183,1	Mixed municipal waste collected per capita in 2023 in kg
Ludność ^b w 2024 r.	53888	56434	328305	57516	Population ^b in 2024
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.	-2,69	-5,77	-2,84	-4,73	Natural increase per 1,000 population in 2024
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.	-6,98	-7,34	-0,78	-5,94	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2024
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2024 r.	777	802	734	818	Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b in 2024
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/24	1150	1310	1079	1160	Children attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 in 2023/24 school year
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2024 r. w %	7,1	8,3	4,1	8,0	Registered unemployment rate ^b in 2024 in %
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2024 r. w %	53,1	48,7	52,1	56,8	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2024 in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2024 r.	31	60	37	69	Registered unemployed persons per job offer ^b in 2024
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2023 r.	1027	1168	886	619	Population per 1 out-patients departments ^b in 2023
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2023 r.	12,7	14,6	18,0	21,3	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2023
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r. w %	3,4	3,4	2,1	4,0	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023 in %
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w 2023 r. w %	26,9	34,7	36,1	32,3	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in 2023 in %
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2023 r.	339	418	413	400	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 ^b in 2023
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b w 2023 r.	2,19	2,19	1,94	2,28	Population per dwelling in dwelling stocks ^b in 2023
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności w 2024 r.	135	108	168	140	Entities of the national economy ^b per 1,000 population in 2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2024 r.	93	78	112	105	Natural persons conducting economic activity ^b per 1,000 population in 2024
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2024 r.	21	11	32	10	Commercial companies ^b per 1,000 population in 2024
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^d na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł	3167	4013	9027	5402	Investment outlays in enterprises (current prices) ^d per capita in 2023 in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r.	8,4	3,1	11,3	6,3	Dwellings completed per 1,000 population in 2024
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł	2952	3169	4418	3584	Own revenue of the city budget per capita in 2023 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł	903	1214	1129	2595	Property expenditure of the city budget per capita in 2023 in PLN

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

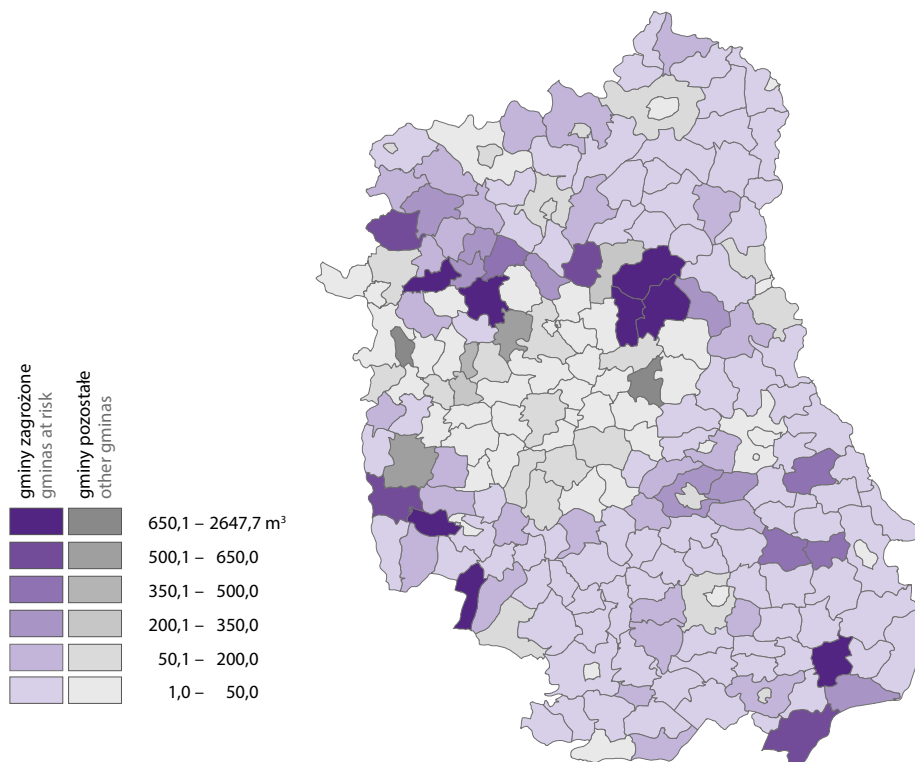
a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie

Selected data on Areas of Strategic Intervention against the background of the voivodship cities, towns and rural areas

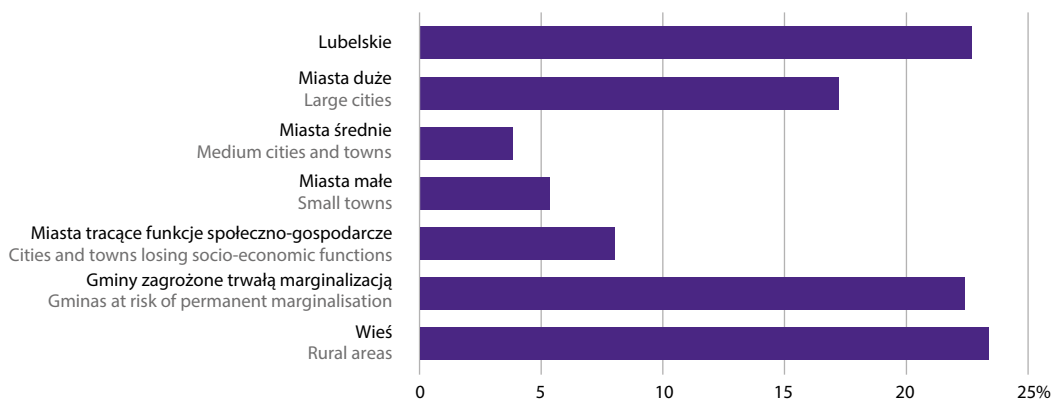
Mapa 56.
Map 56.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2023 r.
Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2023

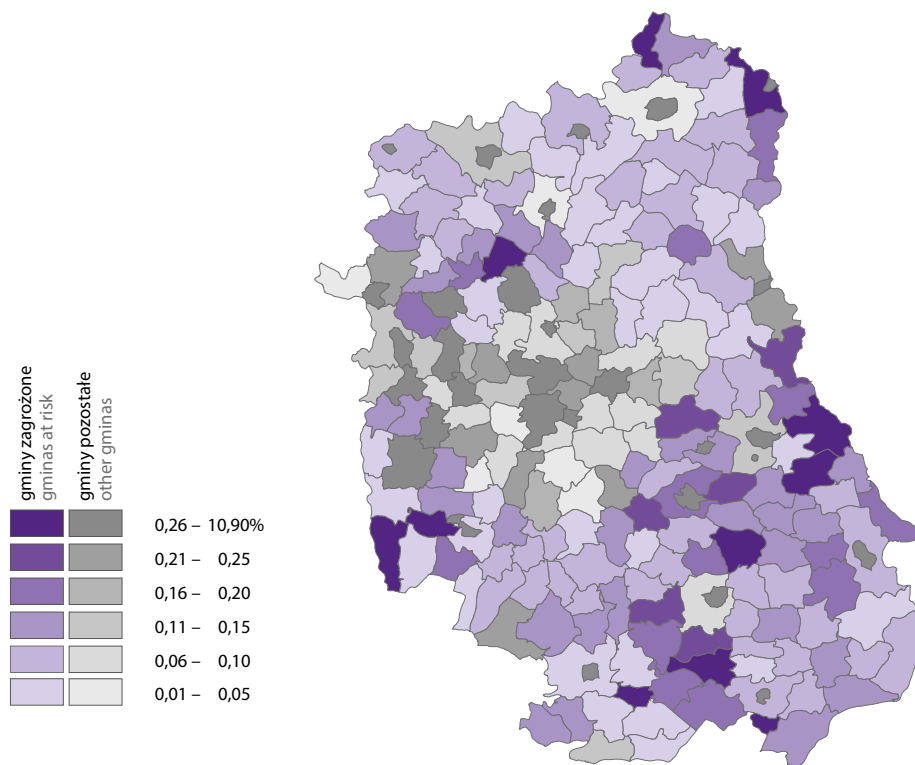
Wykres 75.
Chart 75.

Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2023 r.
Share of areas under legal protection in total area in 2023

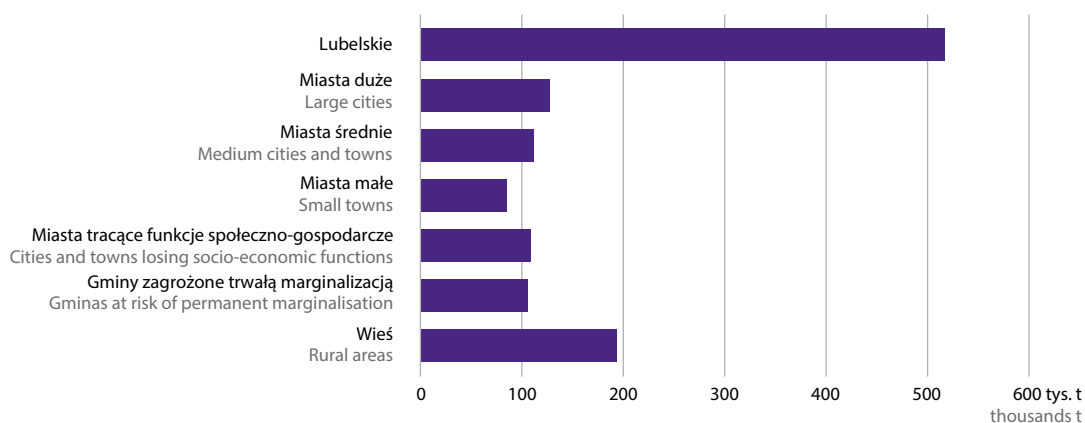
Mapa 57.
Map 57.

Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem w 2023 r.
Share of parks, lawns and green areas of the housing area in total area in 2023

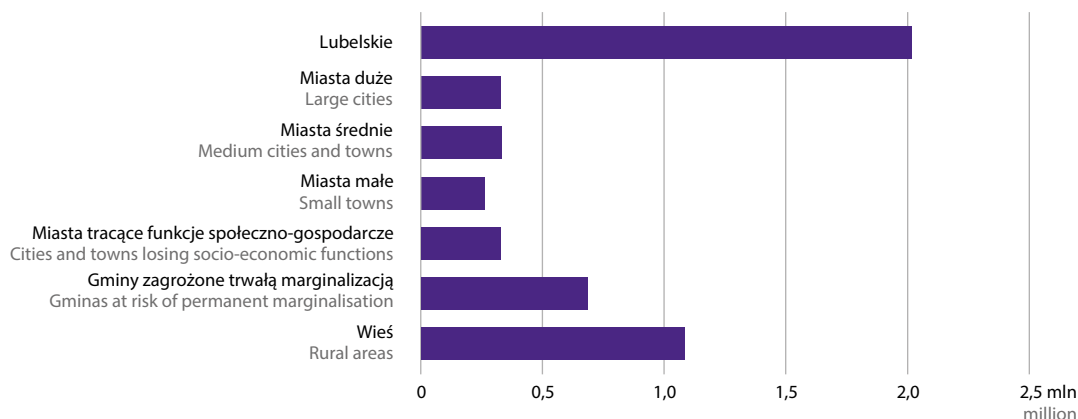

Wykres 76.
Chart 76.

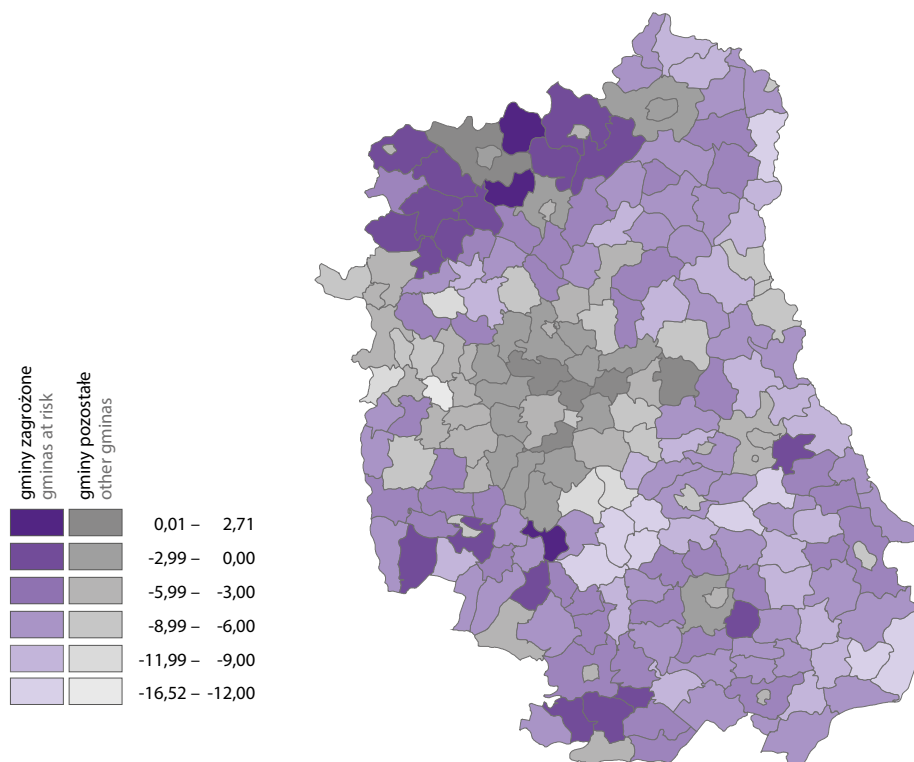
Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku w 2023 r.
Municipal waste generated during the year in 2023

Wykres 78. **Ludność w 2023 r.**
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 78. **Population in 2023**
As of 31 December

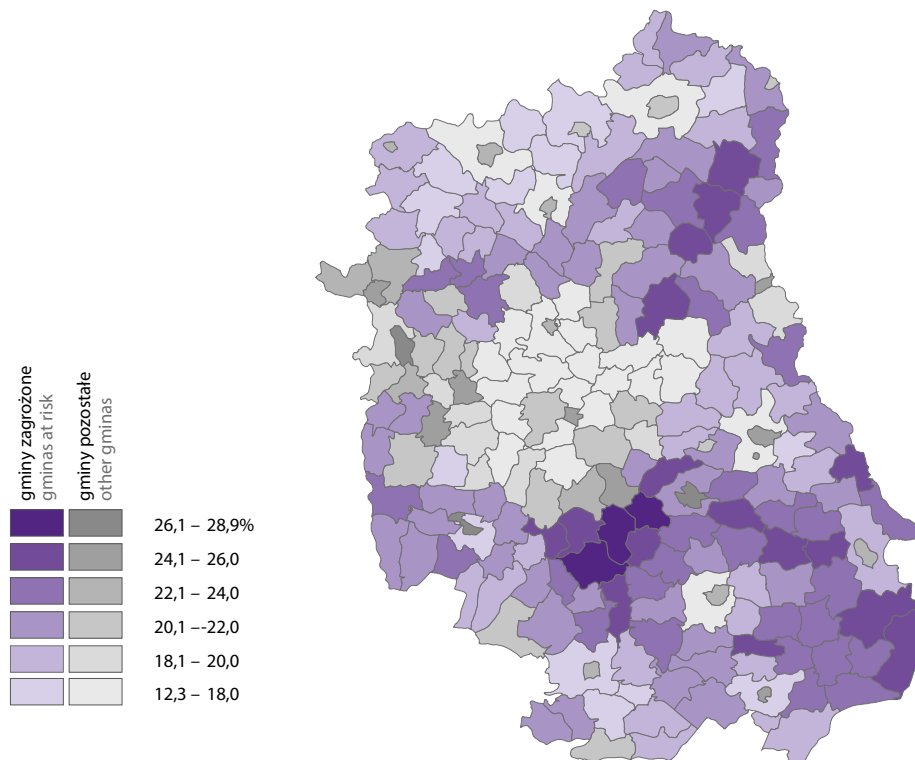

Mapa 58. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.**
Map 58 Natural increase per 1,000 population in 2023

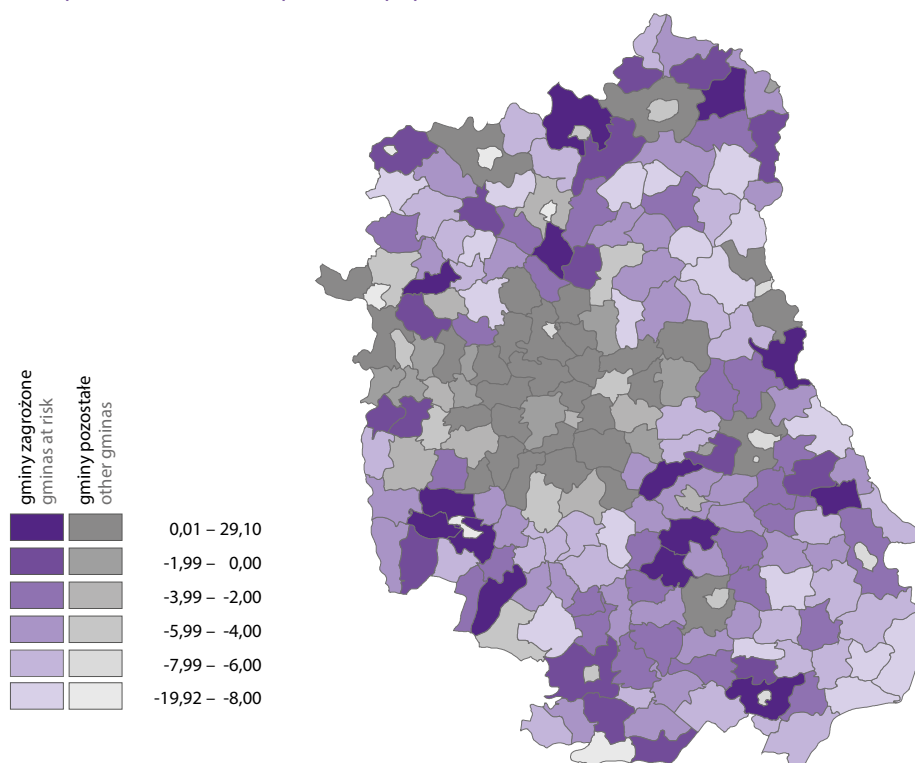
Mapa 59.
Map 59

Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r.
Share of population at age 65 and more in total population in 2023

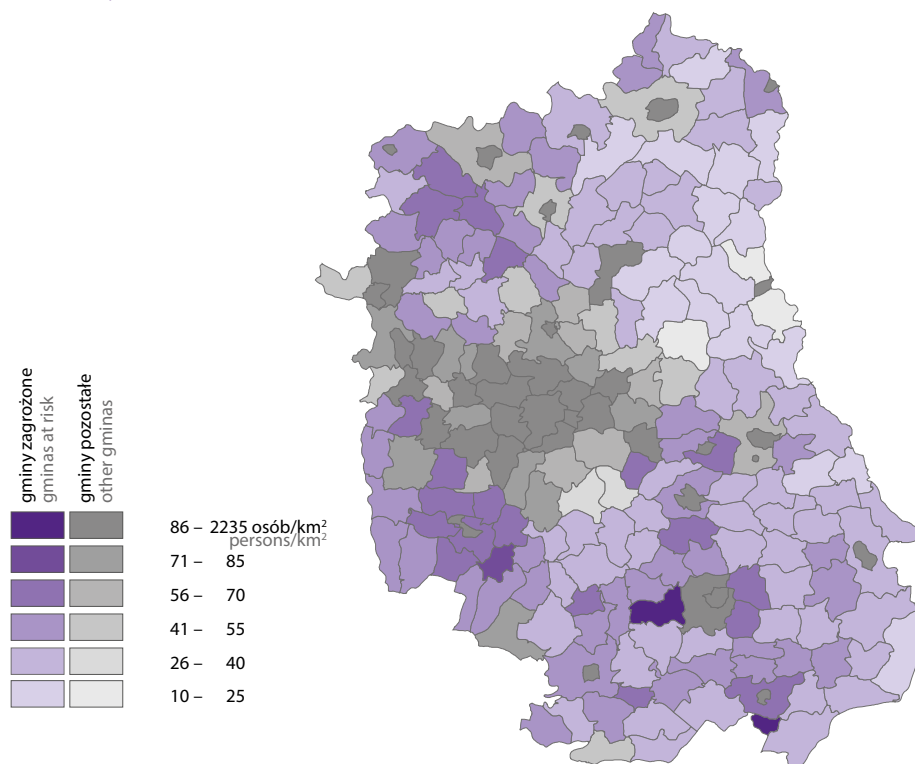
Mapa 60.
Map 60.

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.
Migration for permanent residence per 1,000 population in 2023

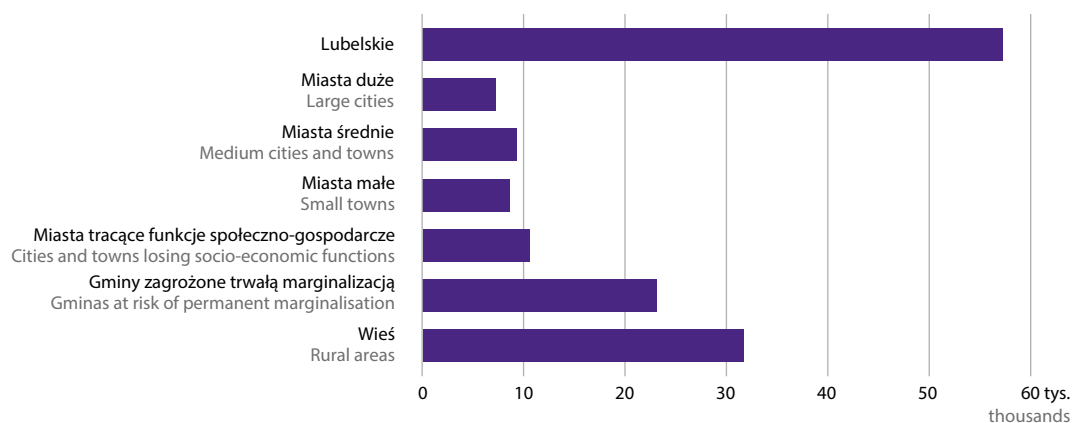
Mapa 61.
Map 61.

Gęstość zaludnienia w 2023 r.
Population density in 2023

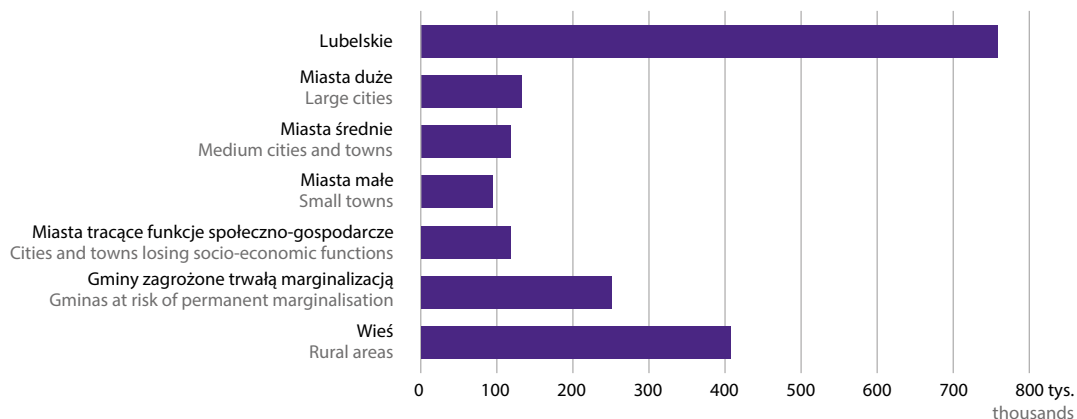

Wykres 79.
Chart 79.

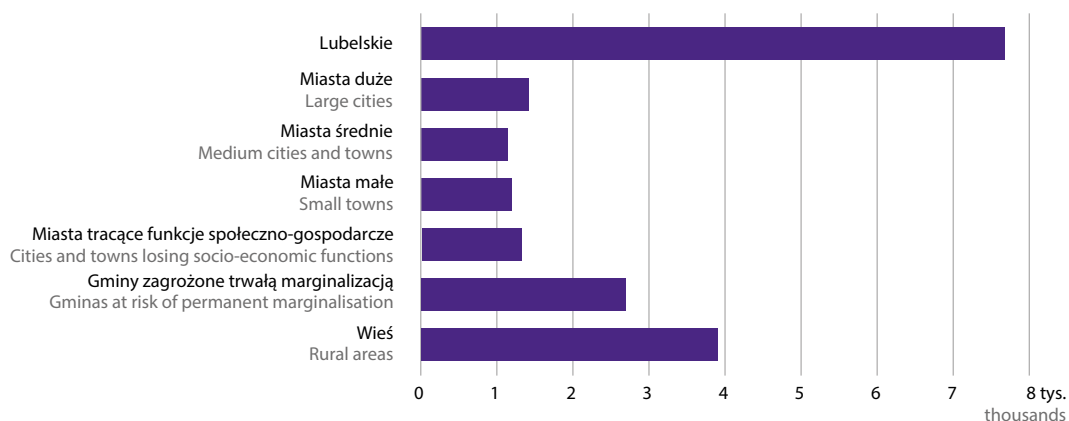
Bezrobotni zarejestrowani w 2023 r.
Registered unemployed persons in 2023

Wykres 80. Pracujący w gospodarce narodowej w 2023 r.
Chart 80. Employed persons in the national economy in 2023

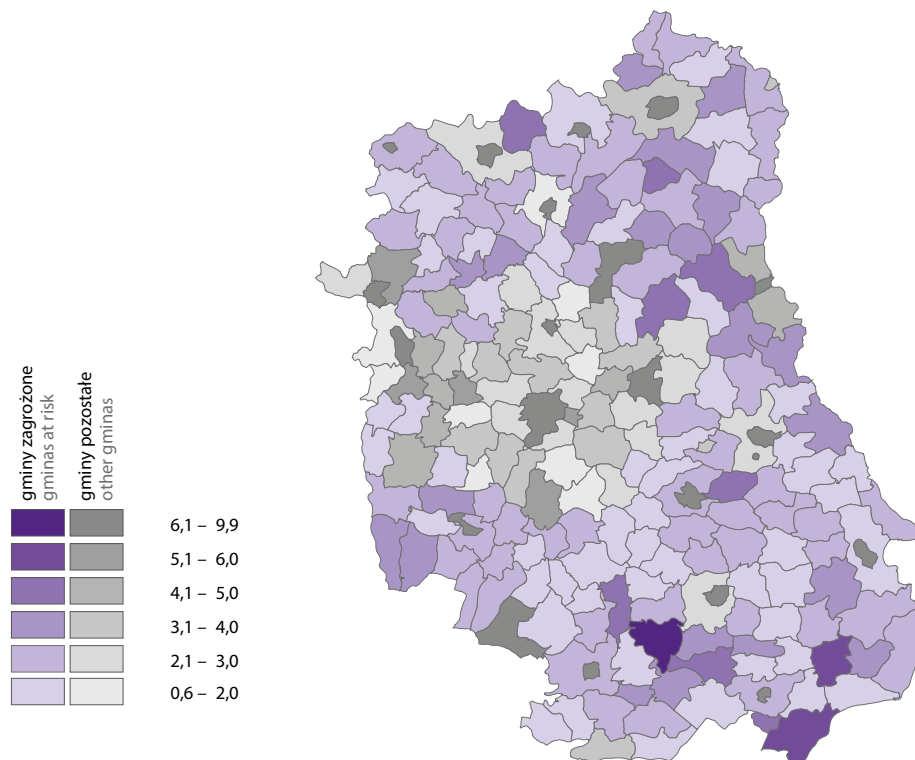

Wykres 81. Stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2023 r.
Chart 81. Associations and social organizations in REGON in 2023

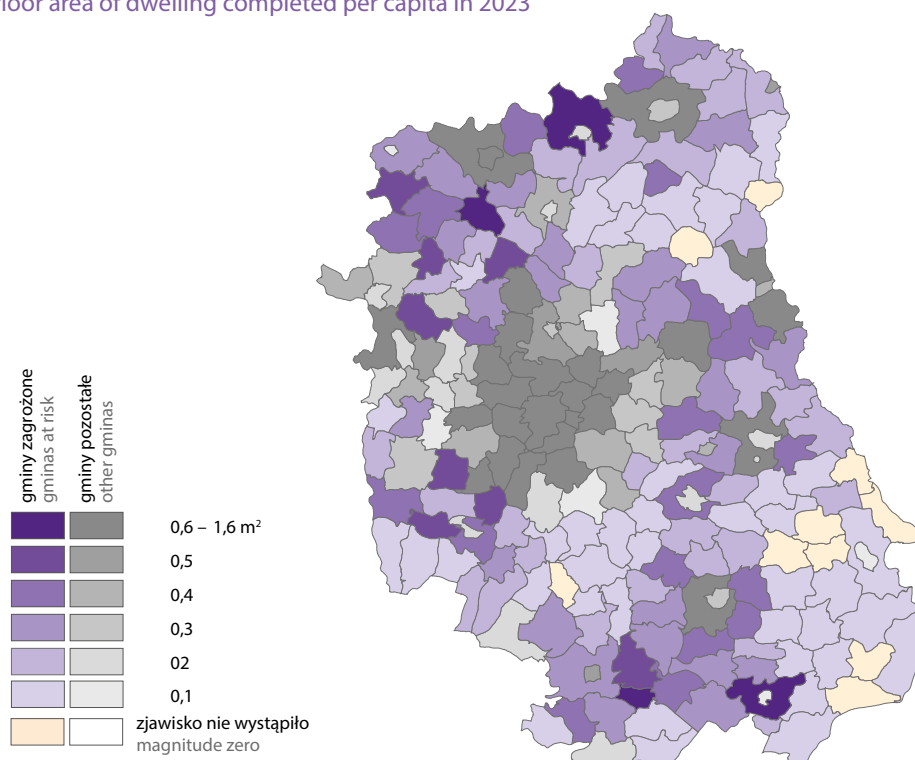
Mapa 62.
Map 62.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.
National economy entities in the REGON register per 1000 population in 2023

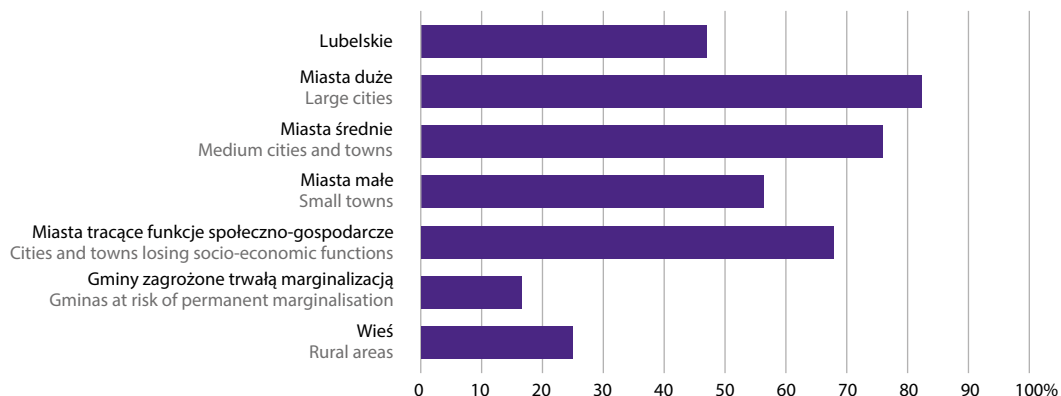

Mapa 63.
Map 63.

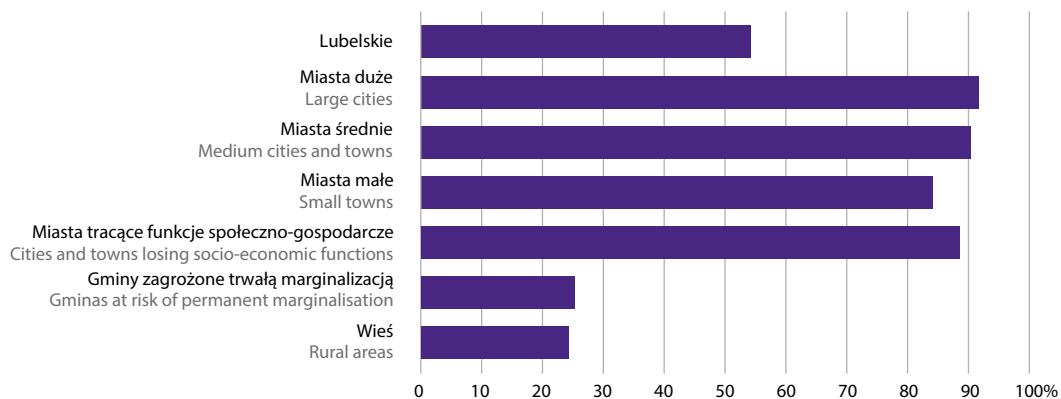
Powierzchnia użytkowa mieszkań oddana do użytku na 1 mieszkańca w 2023 r.
Useful floor area of dwelling completed per capita in 2023

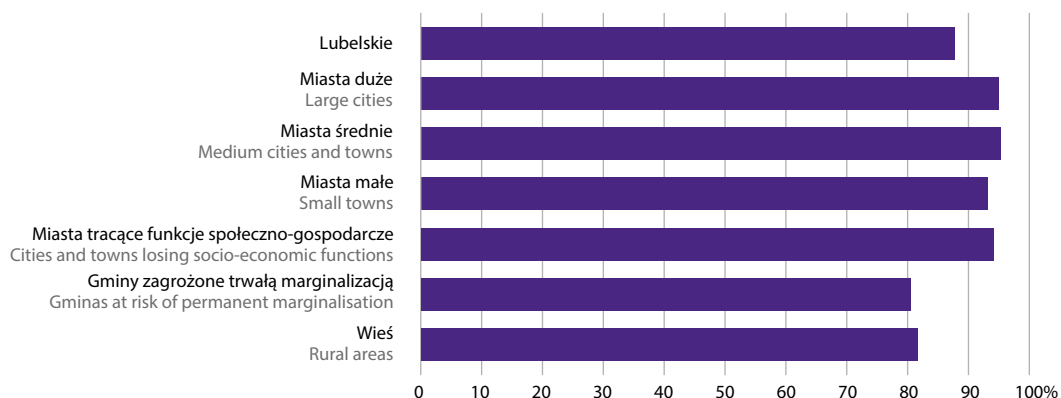
Wykres 82. **Udział ludności korzystającej z sieci gazowej w 2023 r.**
Chart 82. Share of population using gas supply in 2023

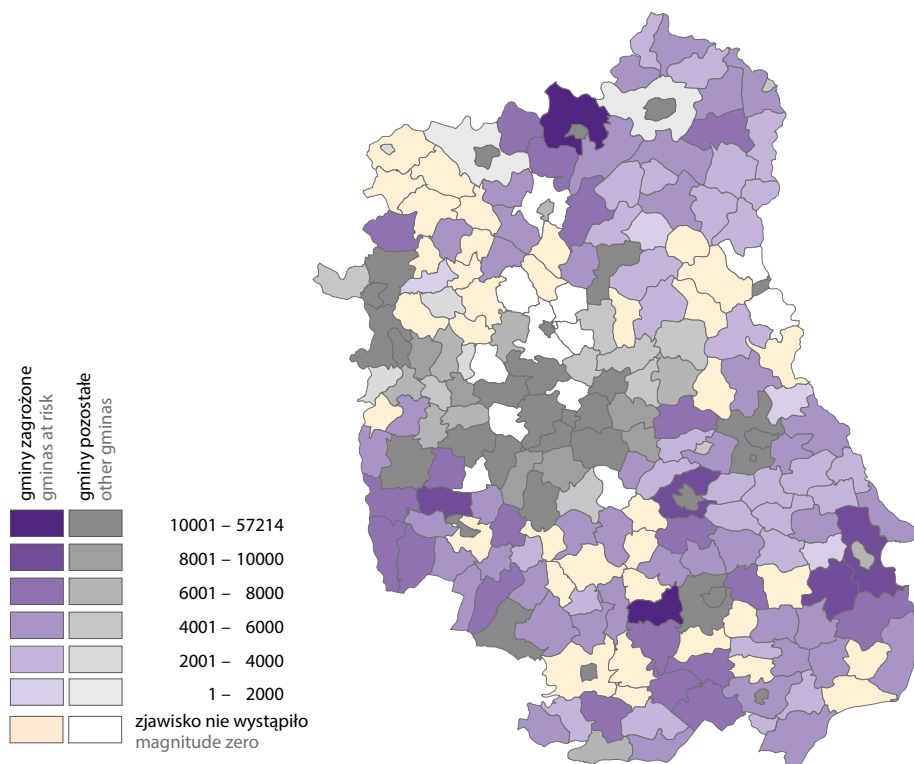
Wykres 83. **Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.**
Chart 83. Share of population using sewage system in 2023

Wykres 84. **Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2023 r.**
Chart 84. Share of population using water supply network in 2023

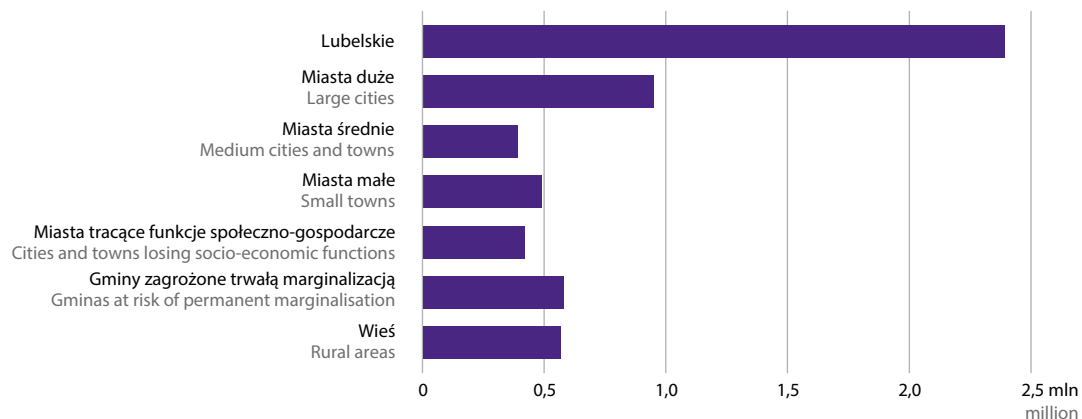

Mapa 64. **Ludność na 1 placówkę kultury w 2023 r.**
Map 64. Population per 1 cultural facility in 2023

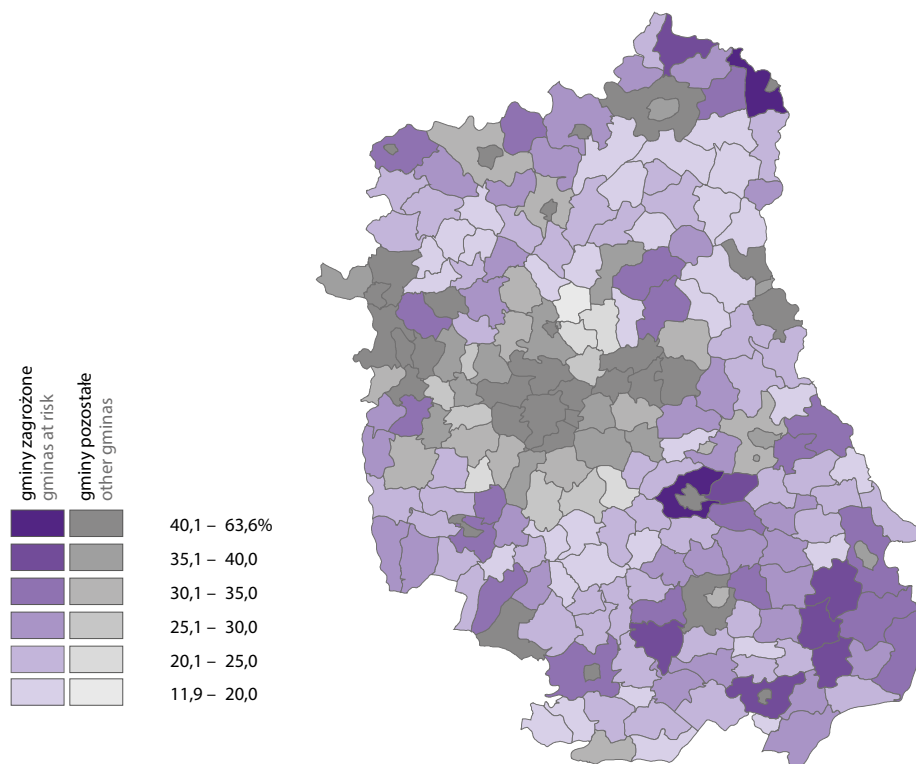
Wykres 85.
Chart 85.

Placówki kultury - liczba uczestników imprez w 2023 r.
Cultural facilities - number of attendance in 2023

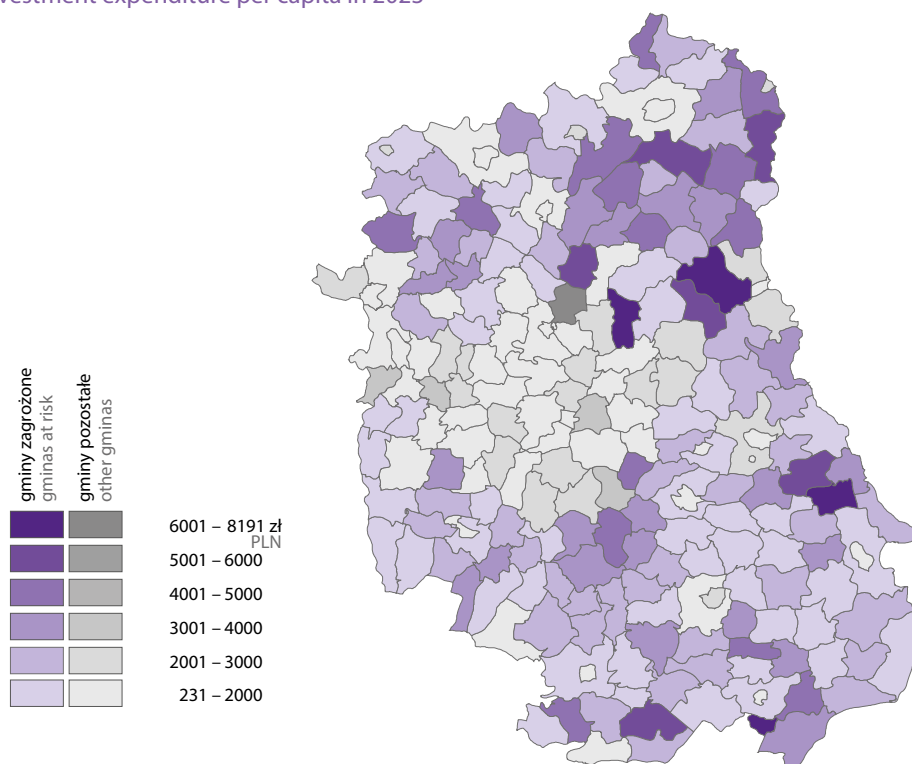
Mapa 65.
Map 65.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin w 2023 r.
Share of own revenue in gmina total revenue in 2023

Mapa 66.
Map 66.

Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2023 r.
Total investment expenditure per capita in 2023

Mapa 67.
Map 67.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji ogółem w 2023 r.
Total revitalization area in 2023

